

LANDMANNSTORGET, SKIEN

Arkeologisk utgravning av en del av kirkegården

Jordahl, Hanne Ekstrøm

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: 23 35 50 00

www.niku.no

Tittel Landmannstorget, Skien Arkeologisk utgravning av en del av kirkegården	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 301	Publiseringsdato 21.12.2023
	Prosjektnummer 1021515	Sider 312
	Avdeling Arkeologi	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Jordahl, Hanne Ekstrøm	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-448-0	Oppdragstidspunkt / periode utført 20.5.2019-5.7.2019
	Forsidebilde Arbeidsbilde, Grav 55, Cf55620_NIKU_0313.JPG. fotograf: Anna Klintberger Wändahl	

Prosjektleder Hanne Ekstrøm Jordahl
Prosjektmedarbeider(e) Lars Haugesten, Gorm Seljeseth, Stefan Bakke, Anna Klintberger Wändahl, Karen Kaldhussæter Lindboe, Andreas Opstad Larsen, Tone Bergland, Gunhild Høvik Hansen, Sunniva Wilberg Halvorsen
Kvalitetssikrer Lise-Marie Bye Johansen

Oppdragsgiver / finansiert av Skien kommune

Sammendrag I perioden 20.5-5.7. 2019 ble det gjennomført en arkeologisk utgravning på Landmannstorget i Skien. Det ble gravd ut 125 graver hvorav 4 var dobbeltgraver. Det totale antallet skjeletter ble 129, og i tillegg var det et stort omrovet humanosteologisk materiale samt gjenstander i mange av gravene. Av de 54 gravene som inngikk i den osteoarkeologiske analysen, ble 16 levninger tolket til å være kvinner, 18 ble vurdert til å være menn, og 20 var ukjent. Det ble identifisert levninger etter 5 barn i materialet, og det resterende materialet var levninger av voksne eller der ikke var mulig å bedømme levningenes dødsalder. I tillegg ble det observert en rekke patologier som for eksempel cribra orbitalia, ulike typer infeksjoner/betennelser, rakkitt og syfilis. Majoriteten av gravene ble tolket til å være fra etterreformatorisk tid. Seks graver ble imidlertid radiokarbondatert med nedre dateringsramme i seinmiddelalder. Materialet fra disse seks gravene og ytterligere syv graver, ble innlemmet i henholdsvis Bioantropologisk samling ved Universitetet i Oslo og Kulturhistorisk museum. Det resterende humanosteologiske materialet samt gjenstandsfunnene ble gjenbegravd på Lie kirkegård i Skien.
Abstract In late May to early July 2019 a cemetery site at Landmannstorget in Skien was the subject of an archaeological excavation. 125 burials were excavated, and 4 of the graves were double or joint burials. This brought the total number of individuals up to 129. There was a great number of unrelated human remains as well as artefacts present in many of the graves. The osteoarcheological analysis of 54 of the burials resulted in a gender determination of 16 males, 18 females and 20 unknown or uncertain. 5 children were among the buried, and the rest of the human remains were adults or undetermined. Pathologies like cribra orbitalia, various infections, rickets and syphilis were observed in the skeletal remains. The majority of the excavated burials were interpreted to date to post-medieval period, that is after 1537 AD in Norway. Only 6 of the graves gave a possible late medieval date based on radiocarbon dating results. Human remains and artefacts from these 6, along with human remains and artefacts from another 7 burials, were handed over to the collections at the Biological Anthropology Collection at University of Oslo and the Museum of Cultural History. The rest of the excavated human remains and artefacts were reburied at Lie cemetery in Skien.

Emneord Skien, Landmannstorget, arkeologisk utgravning, kirkegård, osteoarkeologi, middelalder, etterreformatorisk, graver, skjeletter, kisterester, perler, knapper, beslag, kistehåndtak, skoliose og syfilis
Keywords archaeological excavation, churchyard, cemetery, osteoarcheology, medieval, early modern, post-medieval, graves, human remains, coffin, pearls, buttons, fittings, handle, scoliosis, syphilis.

Avdelingsleder
 Lise-Marie Bye Johansen

Forord

NIKU takker alle sine samarbeidspartnere i prosjektet, og en spesiell takk rettes til Skien kommune og Riksantikvaren for et godt og smidig samarbeid samt en stor takk for en formidabel innsats fra alle arkeologene som har vært involvert i et krevende felt- og etterarbeid.

Figurliste

FIGUR 1. KART SOM VISER OPPRINNELIG SØKNADSKART (SKRAVERT), OG ENDELIG UTGRAVNINGSSOMRÅDE	14
FIGUR 2 UTGRAVNINGSFELTET FØR OPPSTART, FOTO MOT NORD. Cf55620_NIKU_0001.JPG.....	17
FIGUR 3. OPPSTART ARKEOLOGISK OVERVÅKING, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0002.JPG	17
FIGUR 4. TELT OVER UTGRAVNINGEN, FOTO MOT NORD. Cf55620_NIKU_0471.JPG	18
FIGUR 5. TABELL SOM VISER FUNN OG MENNESKELIGE LEVNINGER SOM BLE KURATERT.	19
FIGUR 6. TABELL SOM VISER INTRASIS-KODER MED DEFINISJON.	20
FIGUR 7. KART SOM VISER LOKASJON FOR GJENBEGRAVELSE PÅ LIE KIRKEGÅRD 15.5.2023.	26
FIGUR 8. GJENBEGRAVELSE AV DE MENNESKELIGE LEVNINGENE 15.5.2023, FOTO MOT VEST OG SØRØST. Cf55620_NIKU_0480-0481.JPG.....	27
FIGUR 9. GJENBEGRAVELSE AV DE MENNESKELIGE LEVNINGENE 19.12.2023, FOTO MOT VEST. Cf55620_NIKU_0504-0505.JPG.	28
FIGUR 10. MULIG KIRKEGÅRDSMUR, SETT MOT NORD. Cf53704_NIKU_IMG_1096.JPG.	29
FIGUR 11. MULIG KIRKEGÅRDSMUR, SETT MOT VEST. Cf53704_NIKU_IMG_1367.JPG.	29
FIGUR 12. TABELL SOM VISER BEVARINGSGRAD OG BEVARINGSGRAD SAMT KRITERIER (JORDAHL 2023).	30
FIGUR 13. UTGRAVNINGSFELTET SOM VISER GRAVER MARKERT MED RØDT, VA-GRØFTEN MARKERT MED GRÅTT OG KABELGRØFT SKRAVERT.	35
FIGUR 14. NORDRE DEL AV UTGRAVNINGSFELTET MED NUMMERERTE GRAVER.	36
FIGUR 15. SØNDRE DEL AV UTGRAVNINGSFELTET MED NUMMERERTE GRAVER.	37
FIGUR 16. GRAV 1, OVERSIKT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0012.JPG	38
FIGUR 17. GRAV 2, OVERSIKT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0017.JPG	39
FIGUR 18. GRAV 3, OVERSIKT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0045.JPG	40
FIGUR 19. GRAV 4, OVERSIKT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0040.JPG	41
FIGUR 20. KISTEDEKOR I FORM AV PYNTENAGLER FRA GRAV 7. Cf55620_NIKU_0056.JPG.....	43
FIGUR 21. GRAV 8, OVERSIKT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0063.JPG, GRAV 8, DETALIFOTO AV KNAPP (FE1013). Cf55620_NIKU_0066.JPG	44
FIGUR 22. GRAV 9, DETALJBILDE AV IN SITU RING (FU1179). Cf55620_NIKU_0073.JPG	45
FIGUR 23. GRAV 10, OVERSIKT, MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0075.JPG	46
FIGUR 24. GRAV 11, OVERSIKT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0120.JPG, SAMT GEOREFERERT TEGNING.....	49
FIGUR 25. PATOLOGI PÅ HØYRE OVERARMSBEIN. Cf55620_NIKU_0482.JPG	50
FIGUR 26. GRAV 12, OVERSIKT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0082.JPG	51
FIGUR 27. GRAV 14, OVERSIKT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0157.JPG	53
FIGUR 28. GRAV 14, DETALJ AV BARNESKJELETT. Cf55620_NIKU_0159.JPG	55
FIGUR 29. GRAV 16 MED GRAVSKJOLD/LOKK MED JERNBESLAG, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0096.JPG	56
FIGUR 30. GRAV 17, OVERSIKT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0103.JPG	57
FIGUR 31. GRAV 17, DETALIFOTO AV BRYSTREGION MED BEINKNAPPER. Cf55620_NIKU_0106.JPG	58
FIGUR 32. GRAV 19, OVERSIKT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0131.JPG	59
FIGUR 33. MULIG NYRESTEIN FUNNET I BEKKENOMRÅDET TIL LEVNINGENE I GRAV 19. Cf55620_NIKU_0486.JPG	61
FIGUR 34. GRAV 20, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0155.JPG	63
FIGUR 35. GRAV 21, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0138.JPG	65
FIGUR 36. GRAV 23, FERDIG UTGRAVD DOBBELTGRAV. FOTO MOT NORDØST. Cf55620_NIKU_0170.JPG.....	66
FIGUR 37. GRAV 23, BILDE AV LEVNINGENE AV ET SPEDBARN SOM LÅ ANFØTTES I FOTENDEN. Cf55620_NIKU_0177.JPG	67
FIGUR 38. GRAV 24, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0164.JPG. GEOREFERERT TEGNING AV SKJELETTET.	68
FIGUR 39. GRAV 29, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0188.JPG.....	72
FIGUR 40. GRAV 30, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0193.JPG	73
FIGUR 41. GRAV 31, DETLIFOTO AV PYNTENAGLE AV BRONSE. Cf55620_NIKU_0198.JPG	74
FIGUR 42. GRAV 32, FOTO PÅ SØRVEST. Cf55620_NIKU_0199.JPG	75
FIGUR 43. GRAV 35, 69 SMÅ HVITE GLASSPERLER I GRAVENS FOTENDE, FOTO MOT SØRØST. Cf55620_NIKU_0207.JPG.....	78
FIGUR 44. GRAV 35, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0211.JPG.....	79

FIGUR 45. GRAV 36, FOTO MOT SØRØST. Cf55620_NIKU_0472.JPG.....	81
FIGUR 46. GEOREFERERT TEGNING AV DE MENNESKELIGE LEVNINGENE I GRAV 36.....	82
FIGUR 47: PATOLOGISKE FORANDRINGER I HØYRE SIDE AV ANSIKTSSKJELETTET. Cf55620_NIKU_0484.JPG.....	84
FIGUR 48: TROLIG SPOR ETTER EN ABSCESS I FORM AV EN SIRKULÆR LESJON I GANEN. Cf55620_NIKU_0490.JPG.	84
FIGUR 49. LESJON PÅ HØYRE SIDE AV PANNEBEINET, TROLIG SPOR ETTER SYFILIS. Cf55620_NIKU_0506.JPG.....	85
FIGUR 50. EN FORDYPNING MIDT OPPE PÅ HODESKALLEN. Cf55620_NIKU_0483.JPG.	85
FIGUR 51. GRAV 38 MED GRAVSKJOLD/JERNPLATE, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0226, 0223.JPG.....	87
FIGUR 52. GRAV 38, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0226, 0229.JPG	88
FIGUR 53. GRAV 39, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0250.JPG.....	90
FIGUR 54. GRAV 42, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOT MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0242.JPG	93
FIGUR 55. GRAV 43, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0245.JPG.....	94
FIGUR 56. GRAV 43, DETALJFOTO AV HODESKALLEN, FOTO MOT VEST. Cf55620_NIKU_0247.JPG.....	95
FIGUR 57. LESJONER PÅ HØYRE PANNEBEIN SAMT OPPE PÅ PANNEBEINET. Cf55620_NIKU_0491-0492.JPG	96
FIGUR 58. GRAV 49, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDØST. Cf55620_NIKU_0268.JPG.....	100
FIGUR 59. GRAV 53, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0226, 0279.JPG.....	105
FIGUR 60. GEOREFERERT TEGNING AV DE MENNESKELIGE LEVNINGENE SAMT PLASSERING AV TEKSTILFRAGMENT I GRAV 54.....	108
FIGUR 61. GRAV 54, TEKSTILFRAGMENT VED SKJELETTETS HØYRE ALBUE. Cf55620_NIKU_0272.JPG.	108
FIGUR 62. GRAV 54, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0271.JPG	109
FIGUR 63. GRAV 55, DOBBELTGRAV MED FERDIG UTGRAVDE MENNESKELIGE LEVNINGER AV HENHOLDSVIS ET VOKSENT INDIVID OG ET SPEDBARN, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0369.JPG	110
FIGUR 64. GRAV 55 MED LEVNINGENE AV ET SPEDBARN I FOTENDEN, FOTO MOT NORD. Cf55620_NIKU_0378.JPG	111
FIGUR 65. GRAV 55 MED DETALJFOTO AV <i>IN SITU</i> KNAPP. Cf55620_NIKU_0386.JPG.....	112
FIGUR 66. GRAV 55, LEVNINGENE AV EN UNG KVINNE MED KRAFTIG SKOLIOSE, FOTO MOT NORD. Cf55620_NIKU_0371.JPG..	115
FIGUR 67. GEOREFERERT TEGNING AV LEVNINGENE I GRAV 56.....	117
FIGUR 68. GRAV 57, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0277.JPG.....	118
FIGUR 69. GRAV 58, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0284.JPG	120
FIGUR 70. GEOREFERT TEGNING AV LEVNINGENE I GRAV 58.....	120
FIGUR 71. GRAV 62, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0295.JPG	123
FIGUR 72. GRAV 63, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0473.JPG.....	125
FIGUR 73. LESJONER PÅ INNSIDEN AV NAKKEBEINET. Cf55620_NIKU_0485.JPG	125
FIGUR 74. GRAV 65, FERDIG UTGRAVD GRAV, FOTO MOT SØR. Cf55620_NIKU_0302.JPG.....	127
FIGUR 75. GRAV 68, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0307.JPG. RESTER ETTER HÅR PÅ HODESKALLEN. Cf55620_NIKU_0311.JPG	130
FIGUR 76. GRAV 70, SKYGGESKJELETT, SETT MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0304.JPG	133
FIGUR 77. GRAV 75, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRØST. Cf55620_NIKU_0324.JPG	138
FIGUR 78. GRAV 77, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0331.JPG.....	140
FIGUR 79. GRAV 79, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0344.JPG.....	142
FIGUR 80. GRAV 81, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRØST. Cf55620_NIKU_0338.JPG	144
FIGUR 81. GRAV 83, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0349.JPG	146
FIGUR 82. GRAV 84, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORD. Cf55620_NIKU_0351.JPG	147
FIGUR 83. GRAV 88, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT VEST. Cf55620_NIKU_0365.JPG. GEOREFERERT TEGNING AV LEVNINGENE I GRAV 88.	150
FIGUR 84. GEOREFERERT TEGNING AV LEVNINGENE I GRAV 93. FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0388.JPG	153
FIGUR 85. GRAV 94, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, OG DETALJFOTO AV HODEENDEN, FOTO MOT VEST. Cf55620_NIKU_0390 OG 0391.JPG.....	155
FIGUR 86. FORDYPNING OPPE PÅ HODESKALLEN SAMT LESJONER. Cf55620_NIKU_0493-0494.JPG.	156
FIGUR 87. PATOLOGISKE FORANDRINGER PÅ ØVRE DEL AV SKAFTET TILHØRENDE VENSTRE OVERARMSBEIN. Cf55620_NIKU_0496.JPG	157
FIGUR 88. BEVART DELER AV EN HÅRFLETTE. Cf55620_NIKU_0503.JPG.....	158

FIGUR 89. GRAV 95, FERDIG UTGRAVD OG DETALJFOTO AV HODEENDEN, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0395 OG 0396.JPG.....	159
FIGUR 90. LESJONER PÅ HØYRE SIDE AV ISSEBEINA SAMT FORDYPNING OPPE PÅ HODESKALLEN. Cf55620_NIKU_0497-0498.JPG	160
FIGUR 91. LESJON PÅ VENSTRE SIDE AV UNDERKJEVEN. Cf55620_NIKU_0499.JPG.	161
FIGUR 92. GRAV 96, FERDIG UTGRAVD OG DETALJFOTO AV <i>IN SITU</i> KNAPP I BEKKENOMRÅDET, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0401 OG 0404.JPG.	162
FIGUR 93. <i>IN SITU</i> LEVNINGER AV ET SPEDBARN, FOTO MOT VEST. Cf55620_NIKU_0407.JPG	163
FIGUR 94. GRAV 99, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0412.JPG	166
FIGUR 95. GRAV 101, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0421.JPG	168
FIGUR 96. PATOLOGISKE FORANDRINGER I LEDDSKÅLEN TILHØRENDE DEN VENSTRE BEKKENHALVDELEN. Cf55620_NIKU_0488.JPG	169
FIGUR 97. PATOLOGISKE FORANDRINGER PÅ LEDDHODET TILHØRENDE DET VENSTRE LÅRBEINET. Cf55620_NIKU_0489.JPG	169
FIGUR 98. GEOREFERERT TEGNING AV LEVINGENE I GRAV 113. FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0440.JPG	178
FIGUR 99. GRAV 114, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0442.JPG	179
FIGUR 100. GEOREFERERT TEGNING AV LEVNINGENE FRA GRAV 115. FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0451.JPG	181
FIGUR 101. GRAV 116, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0448.JPG.....	182
FIGUR 102. GEOREFERERT TEGNING AV LEVNINGENE I GRAV 117. FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT SØRVEST. Cf55620_NIKU_0454.JPG	184
FIGUR 103. GRAV 120, FERDIG UTGRAVD SKJELETT, FOTO MOT NORDVEST. Cf55620_NIKU_0459.JPG.....	187
FIGUR 104 BUEDE SKINNEBEIN, SAMT BUEDE LÅRBEIN (SETT BAKFRA). Cf55620_NIKU_0500, 0502.JPG	196

Innholdsfortegnelse

1	Innledning og bakgrunn	13
1.1	Kort historikk og tidligere arkeologiske undersøkelser	15
1.2	Faglige problemstillinger	16
1.3	Aktuelle problemstillinger for området var:	16
2	Dokumentasjon og metode	17
2.1	Funn og naturvitenskapelige prøver	19
2.2	Intrasis og innmåling	20
2.3	Foto	20
2.4	Osteologisk metode	21
3	Behandling av de menneskelige levningene og etiske perspektiver	22
4	Resultater	23
4.1	Topografi og stratigrafi	23
4.2	Gravene og gravleggingsfaser	23
4.3	Utvalgte graver til osteoarkeologisk analyse	24
4.4	Gjenbegravelse	25
4.5	Kirkegårdsmur	29
4.6	Osteoarkeologisk analyse	30
4.6.1	Grav 1	38
4.6.2	Grav 2	39
4.6.3	Grav 3	40
4.6.4	Grav 4	41
4.6.5	Grav 5	42
4.6.6	Grav 6	42
4.6.7	Grav 7	43
4.6.8	Grav 8	44
4.6.9	Grav 9	45
4.6.10	Grav 10	46
4.6.11	Grav 11	48
4.6.12	Grav 12	51
4.6.13	Grav 13	52
4.6.14	Grav 14	53
4.6.15	Grav 15 / Grav 75	55
4.6.16	Grav 16	56
4.6.17	Grav 17	57
4.6.18	Grav 18	58
4.6.19	Grav 19	59
4.6.20	Grav 20	61
4.6.21	Grav 21	64
4.6.22	Grav 22	65
4.6.23	Grav 23	66
4.6.24	Grav 24	67
4.6.25	Grav 25 / Grav 43	69
4.6.26	Grav 26	70
4.6.27	Grav 27	70
4.6.28	Grav 28	71
4.6.29	Grav 29	71
4.6.30	Grav 30	72
4.6.31	Grav 31	74
4.6.32	Grav 32	75
4.6.33	Grav 33	76
4.6.34	Grav 34	77
4.6.35	Grav 35	77
4.6.36	Grav 36	80
4.6.37	Grav 37 / Grav 39	86
4.6.38	Grav 38	87
4.6.39	Grav 39 / Grav 37	88
4.6.40	Grav 40	91
4.6.41	Grav 41	91

4.6.42	Grav 42	92
4.6.43	Grav 43 / Grav 25	93
4.6.44	Grav 44	97
4.6.45	Grav 45	98
4.6.46	Grav 46	98
4.6.47	Grav 47	99
4.6.48	Grav 48	99
4.6.49	Grav 49	100
4.6.50	Grav 50	101
4.6.51	Grav 51	102
4.6.52	Grav 52	104
4.6.53	Grav 53	104
4.6.54	Grav 54	107
4.6.55	Grav 55	110
4.6.56	Grav 56	116
4.6.57	Grav 57	117
4.6.58	Grav 58	119
4.6.59	Grav 59	121
4.6.60	Grav 60	121
4.6.61	Grav 61	122
4.6.62	Grav 62	122
4.6.63	Grav 63	124
4.6.64	Grav 64	126
4.6.65	Grav 65	127
4.6.66	Grav 66	128
4.6.67	Grav 67	128
4.6.68	Grav 68	129
4.6.69	Grav 69	131
4.6.70	Grav 71	133
4.6.71	Grav 72 / Grav 74	134
4.6.72	Grav 73	136
Grav 74 / Grav 72	.....	137
4.6.73	Grav 75 / Grav 15	137
4.6.74	Grav 76	138
4.6.75	Grav 77	139
4.6.76	Grav 78	141
4.6.77	Grav 79	142
4.6.78	Grav 80	143
4.6.79	Grav 81	143
4.6.80	Grav 82	144
4.6.81	Grav 83	145
4.6.82	Grav 84	146
4.6.83	Grav 85	147
4.6.84	Grav 86	148
4.6.85	Grav 87	148
4.6.86	Grav 88	149
4.6.87	Grav 89	150
4.6.88	Grav 90	151
4.6.89	Grav 91	151
4.6.90	Grav 92	152
4.6.91	Grav 93	152
4.6.92	Grav 94	154
4.6.93	Grav 95	157
4.6.94	Grav 96	161
4.6.95	Grav 97	162
4.6.96	Grav 98	164
4.6.97	Grav 99	165
4.6.98	Grav 100	166
4.6.99	Grav 101	167
4.6.100	Grav 102	170

4.6.101	Grav 103	170
4.6.102	Grav 104	171
4.6.103	Grav 105	171
4.6.104	Grav 106	172
4.6.105	Grav 107	174
4.6.106	Grav 108	174
4.6.107	Grav 109	175
4.6.108	Grav 110	175
4.6.109	Grav 111	176
4.6.110	Grav 112	176
4.6.111	Grav 113	177
4.6.112	Grav 114	178
4.6.113	Grav 115	179
4.6.114	Grav 116	181
4.6.115	Grav 117	183
4.6.116	Grav 118	185
4.6.117	Grav 119	185
4.6.118	Grav 120	187
4.6.119	Grav 121	188
4.6.120	Grav 122	188
4.6.121	Grav 123	190
4.6.122	Grav 124	190
4.6.123	Grav 125	191
4.6.124	Grav 126	192
4.6.125	Grav 127	193
4.6.126	Grav 128	194
5	Diskusjon	197
5.1	Når ble kirkegården anlagt?	197
5.2	Gravskikk	200
5.3	Hvem var de gravlagte og hva kan de menneskelige levningene gi oss av kunnskap?	201
6	Oppsummering	203
7	Litteratur	205
8	Vedlegg	207
8.1	Fotoliste	207
8.2	Kontekstliste	219
8.3	Prøveliste	254
8.4	Funnliste	258
8.5	Tilvekst	274
8.6	Matrise	279
8.7	¹⁴ C-resultater	281
8.7.1	Chrono Belfast	281
8.7.2	Vilnius Radiocarbon	302
8.8	Rapport fra Quest	309

1 Innledning og bakgrunn

Deler av Landmannstorget og det som i dag er busstasjonen i Skien skal opparbeides til park som en del av kommunens nye byplan. Tiltaksområdet omfattet en tidligere gravplass som i dag ligger under det området som blir omtalt Landmannstorget. Tiltaksområdet utgjorde opprinnelig 100 m², men ble under utgravningen utvidet til ca. 195 m² (figur 1). Det skulle graves helt til steril undergrunn.

Dronninga landskap AS ved Ragnhild Momrak sendte på vegne av Skien kommune en søknad til Riksantikvaren 4.2.2019 i forbindelse med graving for reguleringsplanen for Landmannstorget, Skien kommune. Det ble i tillegg henvist til en tidligere søknad 4.12.2018 fra Skien kommune ved Per Egil Neset, der det ble søkt om tillatelse til ferdigstilling av VA-anlegg i Kongens gate. NIKU Distriktskontor Tønsberg mottok oppdragsbestillingen fra Riksantikvaren 1.3.2019 (RA 19/00466-3). NIKU Distriktskontor Tønsberg sendte forslag til prosjektbeskrivelse og budsjett til Riksantikvaren 29.3.2019 hvor det ble oversendt to alternativer til gjennomføring. Skien kommune ønsket å gjennomføre alternativ 1, og det var dette som lå til grunn da Riksantikvaren fattet vedtak i saken 1.4.2019 (RA 19/00466-5). Kontrakt mellom NIKU og Skien kommune ble signert 11.4.2019.

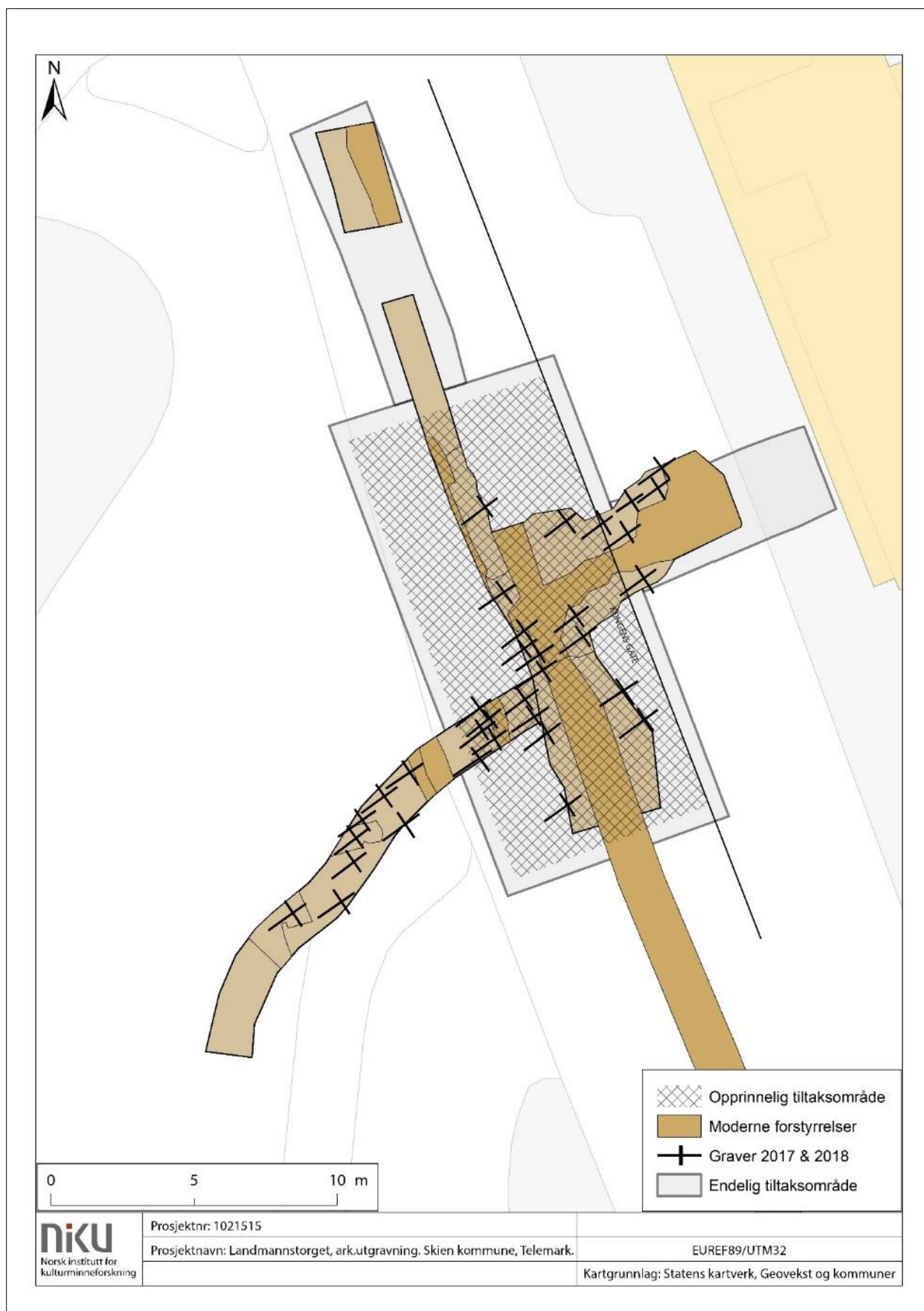
Midt i utgravningsperioden meldte Skien kommune i fra om at de ønsket en utvidelse av utgravningsfeltet mot øst (Figur 1), NIKU mottok en skriftlig garanti for merkostnadene ifm. dette arbeidet i epost fra Per Egil Neset 14.6.2019.

NIKU sendte Riksantikvaren 21.6.2019 en søknad om å få benytte uforutsettposten, omdisponering samt skissering av tilleggskostnader. 17.12.2021 fattet Riksantikvaren et tilleggsvedtak for NIKUs merkostnader ifm. feltutvidelsen i uke 27 i 2019, større funnomfang enn forventet og kostnader ifm. gjenbegravelse av deler av materialet.

30.4.2021 initierte NIKU til et dialogmøte vedr. Skjelett- og funnmaterialet. Deltakere fra NIKU var Hanne Ekstrøm Jordahl og Lars Haugesten, Riksantikvaren v/ Jens Rytter, Skien kommune v/ Stein Kristiansen, Per Egil Neset, Gudmund Kverndalen (Skien kirkelige fellesråd) og Ingrid Betten (Kultur). NIKU orienterte om omfanget innsamlede funn, inkludert menneskelige levninger, og stilte spørsmål til Skien kommune om det kunne være aktuelt å finansiere analyser av innholdet av 15 graver som ble ansett som kulturhistorisk viktige. NIKU mottok avslag på sistnevnte spørsmål av Skien kommune etter avholdt møte.

9.6.2023 sendte NIKU en søknad til Riksantikvaren om finansiering av osteoarkeologisk analyse av de nevnte 15 etterreformatoriske graver som er tolket som svært kulturhistorisk interessante basert på at flere hadde velbevarte menneskelige levninger og et rikt funnmateriale. NIKU mottok avslag på søknaden høsten 2023.

NIKU fikk godkjenning for utsatt frist til 1.7.23 og deretter 31.12.23 blant annet grunnet lang behandlingstid hos våre underleverandører.

Figur 1. Kart som viser opprinnelig søknadskart (skravert), og endelig utgravningsområde.

1.1 Kort historikk og tidligere arkeologiske undersøkelser

Tiltaksområdet ligger innenfor det automatisk fredede kulturminnet *Middelalderbyen Skien*, (kulturminne id. 33664). Tidligere arkeologiske undersøkelser har vist at mye av aktiviteten, hovedsakelig i forbindelse med anleggelsen av Landmannstorget, har fjernet og forstyrret store deler av kirkegården. Det har lenge vært et uavklart spørsmål om hvorvidt det er noe igjen av kirkegården under det nåværende Landmannstorget. De siste årenes arkeologiske undersøkelser har imidlertid bekreftet at deler av kirkegården er bevart.

Flere har ment at kirkegården under Landmannstorget var tilknyttet Mariakirken som skal ha ligget der Handelstorget ligger i dag. Mariakirken som var Skiens eldste, og eneste middelalderkirke, ble første gang nevnt i 1296 (Johannessen og Eriksson 2015). Frem til den store bybrannen i 1886, skal kirken ha ligget på «Bjørnekjær», og det er uklart om det har eksistert en eldre kirkegård rundt eller like i nærheten av Mariakirken. Kilder fra slutten på 1600-tallet indikerer at kirken ikke hadde en tilhørende kirkegård, men opplysninger om funn av menneskebein i forbindelse med en grøftegraving på 1800-tallet har skapt tvil. Under en arkeologisk overvåking i Henrik Ibsens gate høsten 2004, ble det også funnet et omrotet menneskebein (Edvardsen 2005:2). Disse funnene kan imidlertid med stor sannsynlighet være et resultat av masseforflytning innad i byen.

Allerede på 1700-tallet skal kirkegården under Landmannstorget vært omtalt som «den gamle kirkegården», noe vi også har fått bekreftet gjennom de seneste ¹⁴C-dateringene av utvalgte graver. I en kongelig resolusjon i 1805, ble det forbudt med kirkegårder inne i byene, hvorvidt dette området lå innen- eller utenfor på 1800-tallet er usikkert. Som en øvre dateringsramme, er det nærliggende at kirkegården ble nedlagt i 1910 da kirkegården ble omgjort til torgareal. I forbindelse med omreguleringen tidlig på 1900-tallet, fungerte området som lagringsplass for store steinmasser fra sprengningen av en jernbanetunnel, og deler av steinmassene ble trolig brukt til planeringen av det nye torget.

De tidligere arkeologiske undersøkelsene viste at mye av aktiviteten, hovedsakelig i forbindelse med anleggelsen av Landmannstorget, hadde fjernet og forstyrret store deler av kirkegården. Før de arkeologiske undersøkelsene i 2017 og 2018 (Haugesten 2017 og 2018) samt utgravningen i 2019, var det kun utført sporadiske arkeologiske undersøkelser på Landmannstorget, som dessuten konkluderte med at det var lite igjen av kirkegården.

Under kommunens sanering av VA-ledninger og tilhørende kummer, ble det i 2018 gravd for nye VA-ledninger rundt Landmannstorget og i Kongens gate. Gravingen ble arkeologisk overvåket, og det ble avdekket minimum 20 graver kun 45 cm under dagens overflate. Det ble tatt ¹⁴C-prøver av kisterester fra seks graver som ble datert til 13–1800-tallet. I 2017 ble det utført en arkeologisk forundersøkelse i forbindelse med reguleringsplanen som skulle avklare konfliktpotensialet med hensyn til automatisk fredede kulturminner. Det ble gravd 4 grøfter med utgangspunkt i en tidligere påtruffet grav fra en arkeologisk undersøkelse i 2008 (Edvardsen 2008). I løpet av undersøkelsen ble det avdekket totalt 58 graver i form av synlige nedbrutte kistespor eller uklare nedgravninger. Det osteologiske materialet som ble eksponert ble tolket til å være godt bevart. Det ble tatt ¹⁴C-dateringer fra utvalgte kisterester hvorav en grav ble datert til seinmiddelalder og fire graver ble datert til overgangen seinmiddelalder og etterreformatorisk tid. Den eldste graven ble ¹⁴C-datert til AD 1300–1418 (Beta-473292, BP 580 ± 30), og vedart ble bestemt til furu. Det er imidlertid flere feilkilder mht. å datere treverk. For det første visste en ikke hvor på treet kisterestene var fra, det var altså ukjent om det var kjerne- eller ytterved. I tillegg kan furu bli svært gammel, og treet kan derfor ha en høy egenalder, noe som kan føre til at dateringen blir betraktelig eldre enn hendelsen (Loftsgarden mfl. 2013:60). Den avklarende undersøkelsen bekreftet imidlertid at det fortsatt var bevart graver under Landmannstorget, at de lå grunt, og da dateringen (med forbehold om de nevnte feilkilder) hadde en nedre dateringsramme i middelalder, kunne en ikke utelukke at gravplassen ble etablert allerede i middelalderen.

1.2 Faglige problemstillinger

De tidligere arkeologiske undersøkelser påviste at deler av den gamle kirkegården ligger intakt under Landmannstorget. Deler av den østre delen av kirkegården har blitt forstyrret av opparbeidelsen av torget samt vann- og avløpsgrøfter og muligens byggegropene til den eksisterende bebyggelsen, men det ble allikevel avdekket flere urørte graver på denne delen av kirkegården.

Menneskelige levninger blir i økende grad benyttet for å belyse forhistorien, grunnet en betydelig utvikling av ulike analysemetoder, slik som osteologiske analyser, isotopanalyser og DNA-analyser. Ikke minst gir levninger av fortidens mennesker oss konkrete opplysninger om enkeltmennesker fra fortidens samfunn, noe som bidrar med kunnskap om fortiden fortalt gjennom enkeltmenneskers erfaringer (Stone 2018). Tverrfaglige analyser av menneskelige levninger kan bidra til å belyse en rekke aspekter knyttet til oppvekst, helse, generelle levevilkår, sykdommer og skader, kosthold, levealder og sosiale forskjeller. Kirkegården under Landmannstorget er den eneste kjente bevarte gravplassen sentralt i Skien by, og det de menneskelige levningene utgjør unikt materiale som kan belyse en rekke ulike aspekter ved bysamfunnet.

I prosjektplanen ble det fremsatt problemstillinger som blant annet omhandlet kirkegårdens brukstid, utbredelse og karakter, og falt inn under Riksantikvarens satsingsområder under *9.2 Sakrale steder i Faglig program for middelalderarkeologi* (Johannesen og Eriksson 2015:179-180).

1.3 Aktuelle problemstillinger for området var:

- Når ble kirkegården etablert, hvor lang brukstid har den hatt? ¹⁴C-dateringer vil bidra til å svare på disse problemstillingene.
- Hvilken funksjon har kirkegården hatt? Kan den ha blitt etablert som en hjelpekirkegård, eksempelvis en pestkirkegård?
- Kan en spore en indre oppdeling av kirkegården med tanke på kjønn, alder, sosial identitet, sykdomstrekk etc.?
- Hvilken indre og ytre utforming har gravene? Hvilke spor etter gravskikk og ritualer kan knyttes til begravelsen slik som liksvøp, underlag, foring av kisten, nedlegging av blomster/urter etc.?
- Hvilken demografisk sammensetting (fordelingen mellom kjønn og alder) viser skjelettmaterialet, og kan vi ved hjelp av isotop-analyser si noe om levevilkår, kosthold, sosial samfunnsstruktur og geografisk opphav?
- Hvilke helsemessige forhold kan spores i skjelettmaterialet? Er innvollsparasitter representert i prøver fra mage/tarm? DNA resultater fra skjelettmaterialet fra St Nicolai kirkegården i Oslo har påvist pest, kan individer på denne kirkegården ha lidd en liknende skjebne?

2 Dokumentasjon og metode

Prosjekt- og utgravningsleder samt osteoarkeolog var Hanne Ekstrøm Jordahl, seniorrådgiver og kontorleder for NIKU Tønsberg. Lars Haugesten var gravende feltleder, Stefan Bakke var feltleder GIS, og Gorm Seljeseth, Anna Klintberger Wändahl, Karin Kaldhussæter Lindboe og Andreas Opstad Larsen var feltarkeologer. Tiltakshaver var Skien kommune ved Stein Kristiansen. Entreprenør var Tveito Maskin AS ved Erlend Solheim. Tiltaket ble gjennomført i tidsperioden 20.5.2019 til 5.7.2019.

Den første delen av undersøkelsen besto av en arkeologisk overvåking ned til gravførende lag (Figur 2 og 3), og i tillegg ble VA-grøften (M874) tømt for masser. Da utgravningen av gravene startet, ble det satt opp et telt over utgravningsstedet (Figur 4).

Figur 2 Utgravningsfeltet før oppstart, foto mot nord. Cf55620_NIKU_0001.JPG

Figur 3. Oppstart arkeologisk overvåking, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0002.JPG

Figur 4. Telt over utgravningen, foto mot nord. Cf55620_NIKU_0471.JPG

Det ble utført en arkeologisk utgravning hvor det ble anvendt utgravningsmetoden *single context recording* som praktiseres ved alle NIKUs utgravninger. Hvert enkelt område graves lag for lag, og dokumentasjonen konsentrerer seg om den enkelte konteksts stratigrafiske relasjoner. De arkeologiske kontekstene dokumenteres i form av beskrivelser, foto og digital innmåling med totalstasjon og/eller GPS-CPOS, og legges inn i GIS-databehandlingsprogrammet Intrasis.

Eventuelle kisterester og/eller kistedekor, samt gjenstandsfunn, ble nøye dokumentert i felt. De arkeologiske observasjonene ble dokumentert i Intrasis i kombinasjon med fysiske skjemaer, gravene ble målt inn digitalt ved hjelp av totalstasjon, og fotografert, enkelte også med fotogrammetri. Der det var synlige trefibre bevart av kistene, ble det tatt vedartsprøver, prøvene fikk p-nr., og ble digitalt innmålt. De fleste *in situ* funn, som for eksempel kistespiker, kistedekor og bronsenåler, fikk et f-nr., og ble målt inn digitalt ved hjelp av totalstasjon og fotografert.

Osteoarkeologiske observasjoner som gravens orientering, hodets posisjon, armstilling, inkludert hendenes plassering, samt bein- og fotstilling ble dokumentert. Videre ble det om mulig tatt makrofossilprøver under hodeskallen, over brystet, under føtter, og en referanseprøve utenfor graven. I tillegg ble det tatt en mage- og tarmprøve fra mage-/bekkenregionen. Samtlige prøver ble gitt en p-nr. og ført opp i lister, og målt inn digitalt. Observasjoner vedrørende skjelettets bevaringsgrad samt synlige kjønns- og/eller aldrestrekk samt patologier, ble registrert der vedkommende arkeolog hadde faglig kompetanse. På hvert enkelt skjelett ble tilstanden, i form av blant annet fragmenteringsgrad, og benelementenes bevaringsgrad registrert.

2.1 Funn og naturvitenskapelige prøver

Det ble innsamlet mange gjenstander, men majoriteten av funnene ble gjenbegravd sammen med det respektive skjelett fra hver enkelt gravkontekst da det var en overveiende stor sannsynlighet for at gravene var fra etterreformatorisk tid. Gjenstandsfunn fra 7 gravkontekster ble oversendt og kuratert ved Kulturhistorisk museum, dernest ble menneskelige levninger fra 13 graver sendt til museal oppbevaring v/ Bioantropologisk samling ved Universitetet i Oslo. Gjenstander og skjelettene ble katalogisert under museumsnummer: C64240-1-18 (Figur 2).

Museums nr.	Under nr.	Gjenstand	Form	Materiale
C64240	01	nål	knappenål	kobberlegering
C64240	01	nål	knappenål	kobberlegering
C64240	02	gravplate		jern/tre
C64240	02	gravplate		jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern/tre
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	03	spiker	kistespiker	jern
C64240	04	tekstil	snor	gull
C64240	05	kar		keramikk
C64240	06	bein, ubrente		bein
C64240	07	bein, ubrente		bein
C64240	08	bein, ubrente		bein
C64240	09	bein, ubrente		bein
C64240	10	bein, ubrente		bein
C64240	11	bein, ubrente		bein
C64240	12	bein, ubrente		bein
C64240	13	bein, ubrente		bein
C64240	14	bein, ubrente		bein
C64240	15	bein, ubrente		bein
C64240	16	bein, ubrente		bein
C64240	17	bein, ubrente		bein
C64240	18	bein, ubrente		bein

Figur 5. Tabell som viser funn og menneskelige levninger som ble kuratert.

Katalogiseringen av gjenstandene ble utført av NIKUs arkeolog Gunhild Høvik Hansen, med bistand fra NIKUs arkeolog med spesialkompetanse på tekstiler; Sunniva Wilberg Halvorsen. I forbindelse med katalogiseringen og tolkning av prøvematerialet er det konferert med flere fagpersoner, blant annet Marianne Vedeler v/ Kulturhistorisk museum mht. funn av knapper, og NIKUs arkeologer Håvard Hegdal og Michael Derrick mht. tolkning av dateringsresultater.

I de gravene som det har blitt avdekket større sammenhengende plater av jern oppe på kistelokket, har disse i dokumentasjonen og i etterarbeidet blitt benevnt som metallplater eller gravskjold. Da de alle er svært dårlig bevart, er dets funksjon usikker. Gravskjold av ulike typer er et vanlig trekk på påkostede kister i etterreformatorisk tid.

Det ble innsamlet prøver fra kisterester i felt, og av utvalgte skjeletter under etterarbeidet. Utvalgte prøver av organisk materiale ble bearbeidet til videre analyse. Det ble sendt inn 19 prøver av

menneskelige levninger til ¹⁴C-datering til laboratoriet ¹⁴Chrono Centre i Belfast. Derneft ble det sendt 13 prøver av treverk fra kistespiker og en prøve av tekstilrester til Vilnius Barnas 23.6.2023.

I tillegg ble det sendt inn 5 makrofossilprøver ble til laboratoriet Quest 23.6.2023. Samtlige prøver ga ingen resultater da det ikke var noe bevart i prøvene pga. bevaringsforholdene på kirkegården (kap. 7.9).

2.2 Intrasis og innmåling

Innmålingsutstyr som ble benyttet var CPOS og Trimble GIS. CPOS ble benyttet i forarbeidet ved å sette ut fastpunkter, resterende innmåling ble utført ved Trimble GIS. CPOS knytter kontakt mellom en disskive på toppen av en stang og satellitter i verdensrommet. Signalene oppgir stangens posisjon og koordinatene lagres via en datalogger. Nøyaktigheten varierer sterkt, men kan på det beste ha en nøyaktighet mellom 1 og 2 cm. Trimble GIS tar utgangspunkt i de faste punktene, og kombinerer dette med en elektronisk avstandsmåler, målestang og et speilprisme. Avstandsmåleren og speilprismet kobles sammen via infrarøde signaler og målestangen settes på fastpunktene. Avstandsmålerens posisjon (x, y, z) fastsettes ved å måle avstanden mellom fastpunktene og avstandsmåleren. For korrekt triangulering kreves minst to fastpunkter, men for bedre nøyaktighet anbefales det ytterligere. Ved en innmåling mellom avstandsmåler og målestang på 20 m blir nøyaktigheten 0,4–0,5 mm, mens en avstand på 200 m gir en nøyaktighet på 4–5 mm.

Kontekstene (lag, kutt, konstruksjoner, konstruksjonselementer, skjeletter og grupper) i felt fikk unike nummere i Trimble GIS. Filene lastes deretter opp til Intrasis-databasen og til riktig kontekst. I Intrasis finnes det forhåndsbestemte innstillinger som er inndelt etter følgende kategorier: kutt, lag, moderne, steinkonstruksjon og treverk. Det ble benyttet flere forskjellige koder i felt (Figur 3), og kodene ble supplert med en fortløpende nummerserie av dataloggeren. Nummere benyttet i felt var 500–4285. De arkeologiske kontekstene ble innmålt som punkt, polygon eller linje. Punkt benyttet ettall, totalt benyttet polygon og linje benyttet tretall. Prøver ble innmålt med punkter og de øvrige stratigrafiske (S) objekter brukte følgende:

Intrasis-kode	Definisjon
SL	Lag eller fyll
SK	Kutt eller nedgravning
SY	Kiste
SS	Stein
SZ	Skjelett
M	Moderne
P	Prøve
O	Område

Figur 6. Tabell som viser Intrasis-koder med definisjon.

2.3 Foto

Alle fotografier ble gjennomgått etter avsluttet utgravning, og utvalgte fotografier ble lastet opp i MUSIT fotobase under Cf-nummer 55620_0001–0506. I rapporten er det kun innlemmet foto der disse er illustrative, og dessverre mangler det dokumentasjonsfoto fra enkelte graver.

2.4 Osteologisk metode

Den osteologiske analysen innebar kjønns- og aldersestimering, kroppshøydeberegning samt undersøkelse av spor etter sykdommer, trauma og andre osteologiske forandringer.

Kjønnsestimeringeringen ble basert på bekkenet, hodeskallen, og beinelementenes generelle utseende, størrelse og mål, og ble kun utført på ferdig utviklede beinelementer, da de sekundære kjønnsstrekkene ikke utvikles før i puberteten. Bekkenet blir regnet som det beinelementet som best indikerer individets kjønn. Analysen ble basert på følgende trekk på bekkenet: tarmbeinsutskjæringens utseende (*incisura ischiadica major*) som fikk en score fra 1 til 5, hvor 1 var feminint og 5 var maskulint, samt nærvær av eller mangel på en fure (*sulcus preauricularis*) under leddet mot korsbenet. Denne fikk score 1–4 (Buikstra & Ubelaker 1994:16–19).

Selv om menn i allmennhet har en større og kraftigere hodeskalle, utviser ofte skallene stor individuell variasjon (Brothwell 1981:59). I analysen ble fem ulike aspekter ved hodeskallens morfologi undersøkt: området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*), utseendet på haken (*protuberantia mentalis*), øreknutens utseende (*processus mastoideus*), og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*). Alle trekkene på hodeskallen ble gitt en score fra 1 til 5 hvor 1 var feminint og 5 var maskulint (Buikstra & Ubelaker 1994:19–21).

Som et supplement til kjønnsbedømmingen ble lårbeinet og overarmsbeinet målt der dette var bevart. Følgende mål ble utført: maksimal lengde, vertikal diameter på leddhodet, og epikondylbredde. I enkelte tilfeller ble også den maksimale lengden på skulderbladets leddflate mot overarmsbenet (*cavitas glenoidalis*) målt (Bass 1987:125–126, 156–157, 230–231).

I den osteologiske analysen var det kun individets skjelettalder eller biologiske alder som ble bedømt; dette behøver nødvendigvis ikke samsvare med individets kronologiske alder ved dødstidspunktet (Iskan & Kennedy 1994:12). Aldersbedømming er generelt noe mindre komplisert på barn enn på voksne, da de fortsatt vokser og utvikler seg, og en kan observere mer presist hvor i utviklingen barnet befinner seg (Brothwell 1981:64). Metodene som ble anvendt på de yngre individene i materialet var graden av sammenvoksing mellom skaftet og leddene på rørbeina samt fusjonering av epifyser, tannfrembrudd og slitasje på tennene, samt beinelementenes størrelse (Bass 1995; Buikstra & Ubelaker 1997; Brothwell 1981; Scheuer & Black 2007).

På levninger av voksne individer baseres aldersbedømmingen på ulike trekk på bekkenet i kombinasjon med tannfrembrudd (visdomstennene), tannslitasje, fusjonering samt knoklene og leddenes generelle utseende. Som et supplement til aldersestimeringen ble kraniesømmenes grad av sammenvoksing analysert (Buikstra & Ubelaker 1994:32–36). Aldersbedømmingen av levningene av barn ble basert på tannfrembrudd og de postkraniale benas størrelse og fusjoneringsgrad (Buikstra & Ubelaker 1994; Bass 1995; Scheuer & Black 2007).

De trekk på bekkenet som ble brukt i aldersanalysen var tolkning av utseendet til skambeinsfugen (*symphysis pubica*) som forbinder de to bekkenhalvdelerne i nedre del, og utseendet til leddflaten (*facies auricularis*) mellom bekkenet og korsbeinet (Todd 1921 og Suchey & Brooks 1990 i Buikstra & Ubelaker 1994:23–24). Det første trekket ble analysert i henhold til ulike faser avhengig av hvilken metode en anvender; det sistnevnte aldersrelaterte trekket ble tolket i henhold til fase 1–8 hvor hver fase indikerer en aldersintervall (Buikstra & Ubelaker 1994:21–32). Ved bedømming av tenneses slitasjegrade som aldersindikator er det brukt slitasjeskjema for molarer (Brothwell 1981:72).

Individens kroppshøyde kan være betinget av både kosthold og genetiske faktorer eller en kombinasjon av disse (Holck & Kvaal 2000:23). Utrekningene i analysen er basert på lårbeinet (fortrinnsvis høyre), alternativt overarmsbeinet. Beinelementet representerer en viss prosentdel av hele kroppen, og for å få en indikasjon om kroppshøyden settes beinets maksimale lengde inn i en regresjonsligning. I denne rapporten er det anvendt metoden til Trotter og Gleser (1952 i Bass 1995).

Ved å undersøke skjeletter kan en observere spor etter sykdommer, ulykker, ytre vold, operative inngrep og øvrige forandringer som er relatert til stress, yrke/aktivitet, arv og annet. Det er brukt følgende referanselitteratur i analysen av de osteologiske forandringene: Aufderheide & Rodriguez-Martin 1998, Brothwell 1981, Buikstra & Ubelaker 1994, Roberts & Manchester 2010, Ortner 2003, og Weiss 2015. Enkelte patologier blir lettere beskrevet under tolkningen av det enkelte skjelett, mens gjentatte og spesielle utvalgte patologier blir nærmere beskrevet i *kapitel 5.2 Diskusjon*.

3 Behandling av de menneskelige levningene og etiske perspektiver

I forkant av utgravningen sendte NIKU en epost med informasjon om utgravningen til den norske kirke, avdeling Skien samt Det katolske kirkesamfunn i Porsgrunn.

Under utgravningen ble samtlige *in situ* graver forsvarlig dokumentert og forsiktig gravd ut for hånd. Hvert enkelte benelement ble pakket i lukkbare plastposer, og lagt i pappesker med vokset innside. De ble deretter forsvarlig tørket før de ble sendt til analyse ved NIKUs distriktskontor i Tønsberg.

Under utgravningen ble det formidlet i form av tv-innslag og artikler i lokalaviser. Enkelte dager ble også utgravningen kontinuerlig filmet, i forkant av dette ble NIKUs avdelingsleder for Arkeologiske undersøkelser kontaktet av undertegnede. NIKU har ved disse anledningene vist den største respekt for de menneskelige levningene, og med respekt forsøkt å forklare hva, hvordan og hvorfor materialet graves ut og skal analyseres. Det er også vist stor respekt i den påfølgende oppbevaring, behandling og forvaltning av levningene.

Etikk i denne sammenhengen har vært å vise en respektfull håndtering av skjelettmaterialet og en respekt for de døde som ikke lenger kan formidle sine ønsker og behov, og vise en respekt ovenfor deres etterkommere, men også å sikre materialets forskningsverdi og kunnskapspotensiale.

Dersom ikke det ville vært utført en arkeologisk utgravning på Landmannstorget, ville alternativet vært at materialet ble destruert uten dokumentasjon og deretter kassert eller gjenbegravet. Utgravningen var imidlertid noe mer utfordrende etisk sett da majoriteten av de menneskelige levningene var fra etterreformatoriske graver og det finnes skriftlige kilder som omtaler navngitte personer som skal ha blitt begravet på kirkegården. Det ble ikke funnet graver med for eksempel gravskjold som kunne angitt navngitte personer. NIKU hadde rutiner dersom det skulle påtreffes identifiserbare individer. Funnene skulle da ikke publiseres i media, og at en ville gjøre forsøk på å få kontakt med etterkommere.

4 Resultater

4.1 Topografi og stratigrafi

Etter bybrannen i 1886 ble Skien by omregulert, og med dette forsvant de eldre gateløpene. I dag kan det stedvis være påfylte masser som er opp til 2–3 m tykke i byen, noe som trolig skyldes at de ønsket å jevne ut byens opprinnelige topografi. Den opprinnelige topografien har trolig vært mye mer ondulerende enn i dag.

Under den arkeologiske undersøkelsen på Landmannstorget i 2017, ble det observert spor etter byens opprinnelige topografi. I vestre og søndre del av Landmannstorget økte de moderne massene i tykkelse, noe som blant skyldes at terrenget opprinnelig faller i større grad ned mot elven. I den nordre- og østre delen av utgravningsfeltet ble gravene avdekket maks. 50 cm under dagens overflate, og direkte under underlaget til veien. En kan i dette området ikke utelukke at de øverste gravene kan være fjernet, den gang da kirkegården ble nedlagt og området fikk en ny funksjon.

Kirkegårdsmassen i området besto av fin gulbrun sand. Innenfor tiltaksområdet var det to moderne inngrep som hadde fjernet deler av og hele graver. Den ene var en kabelgrøft (**M860**) som trolig ble anlagt i 1961, og som inneholdt flere telefonkabler. Da det var usikkerhet hvorvidt kablene var i bruk, ble det bestemt at det ikke skulle utføres utgravninger under denne. Kabelgrøften ble avdekket 50–60 cm under dagens overflate, var markert med teglstein på tvers, og lå parallelt med Kongens gate, i retning nordvest – sørøst. Den delen av grøften som ble avdekket målte 17,5 m i lengden, og var 60 cm bred. De gravene som lå under eller delvis under grøften, var stedvis sterkt forstyret av denne, i andre graver lå levningene intakt under grøften. Da grøften ikke ble fjernet, lå dermed levningene fra disse gravene igjen under grøften. Den andre grøften var en vann- og avløpsgrøft, heretter kalt VA-grøften (**M874**). I likhet med kabelgrøften, lå VA-grøften parallelt med Kongens gate i retning nordvest – sørøst, men hadde også en stikkledningsgrøft i retning nordøst til eiendommen Kongens gate 20C.

4.2 Gravene og gravleggingsfaser

Til sammen ble det undersøkt et område på ca. 200 m², og ca. halvparten av det arealet inneholdt intakte graver. I tillegg ble det samlet inn et stort omrodet skjelettmateriale som lå spredt i massen og i vannledningsgrøften. Dette osteologiske materialet besto for det meste av løse menneskeknokler, men også enkelte gjenstander, hovedsakelig kistedetaljer. Det ble i felt registrert 128 graver, hvorav fire dobbeltgraver. I etterarbeidet ble seks graver slått sammen til tre, det reelle antall graver ble dermed 125 graver, og da det var fire dobbeltgraver, ble det totale antall skjeletter 129 samt et stort omrodet materiale.

Fra tidligere undersøkelser i området, og under denne utgravningen, var det indikasjoner på at det tidligere var fjernet masser fra kirkegården, trolig da kirkegården gikk ut av bruk og området ble omregulert til torg og etter hvert rutebilstasjon. Dette kunne blant annet observeres da gravene lå like under bærelaget til asfalten. Av den grunn, er det sannsynlig at flere graver ble fjernet, og at opprinnelige antall gravlegginger og faser trolig har vært flere. I et mindre område, som er tolket som den eldste delen, ble det registrert opp til 6 faser med graver, men i majoriteten av feltet, var det kun en eller to faser. I deler av utgravningsfeltet, kan den ujevne intensiteten, snarere tolkes som senere kirkegårdsutvidelser.

De fleste gravene var forstyrt av andre graver eller moderne nedgravninger. Materialet som de osteoarkeologiske analysene ble basert på, var derfor lite og representerer nødvendigvis ikke Skiens generelle befolkning i seinmiddelalder og etterreformatorisk tid, men gir oss et innsyn i navnløse enkeltskjebner. Analysene har gitt oss ny kunnskap om gravleggingsritualer, kjønns- og aldersfordeling samt sykdomstrekk for et utvalg av alle de individer som ble gravlagt på kirkegården på Landmannstorget.

4.3 Utvalgte graver til osteoarkeologisk analyse

I den arkeologiske undersøkelsen på Landmannstorget, var det viktig å avklare hvorvidt de påtrufne gravene var automatisk fredede, altså eldre enn 1537. I Riksantikvarens vedtak, var det i budsjettet fra NIKU beregnet med osteoarkeologisk analyse av 72 graver.

Under utgravningen på Landmannstorget ble det gravet ut 128 graver, det vil si 56 flere graver enn det var budsjettet for. Gravene var også mer funnrrike enn hva det var forventet. Det ble derfor utfordrende prioriteringer både under feltarbeidet og i etterarbeidet mht. at det ble gravd ut dobbelt så mange graver som det ble prosjektert for, og at det var utfordrende å tidfeste gravene ift. hvilke graver som var automatisk fredet iht. Kulturminneloven av 1978.

NIKU bestemte i samråd med Riksantikvaren hvilke utvalgte graver som skulle inngå i den osteoarkeologiske analysen, og utvalget var basert på hovedsakelig to kriterier: graver som ble radiokarbondatering med nedre grense i middelalder, og fravær av typisk etterreformatoriske trekk i gravene. Basert på dette utvalget, inngikk således innholdet fra ca. 50 graver i den osteoarkeologiske analysen.

Alt innhold i gravene, være seg både de menneskelige levningene og gjenstandene, ble rengjort, undersøkt og katalogisert. Basert på det første utvalget, betød det at 50 av 128 graver hadde et automatisk vern, og at majoriteten av gravene fra utgravningen havnet utenfor dette utvalget. Dette materialet besto av graver hvor skjelettet var i så dårlig forfatning at det ikke vil være egnet for analyse, og de graver som ble tolket som etterreformatoriske. Dette materialet utgjorde 78 graver med innhold. Litt under halvparten av disse, ca. 30 graver med innhold, var relativt godt bevart. Av disse, ble det valgt ut 15 graver som var av spesiell kulturhistorisk interesse.

Gravene inneholdt menneskelige levninger, og flere av gravene var funnrrike og fikk stor oppmerksomhet i media og gjennom formidlingen av prosjektet. Utvalget ble gjort ca. midt i etterarbeidsperioden, og førte til at kun deler av materialet var gjennomgått da kriteriene ble fastlagt. I løpet av etterarbeidet ble det også utført supplerende radiokarbondateringer samt en ytterligere analyse basert på dateringskriterier som blir nærmere omtalt i rapporten, noe som førte til at det kun ble kuratert materiale fra totalt 13 graver.

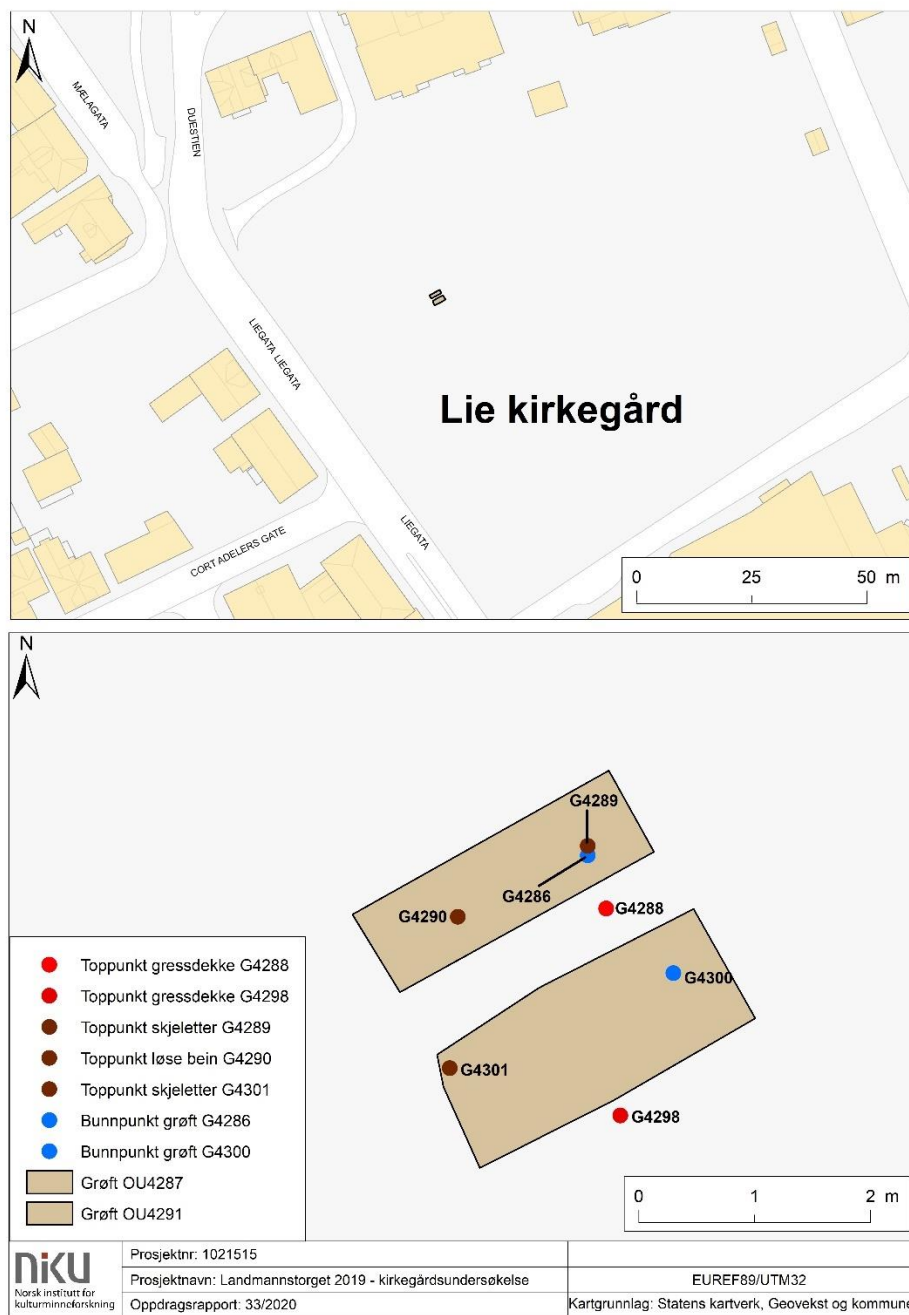
4.4 Gjenbegravelse

Innholdet fra graver med klare etterreformatoriske trekk ble gjenbegravet på Lie kirkegård (Figur 7) i samråd med Skien kirkelige fellesråd ved Gudmund Kverndalen. Dette gjaldt også det omrotede skjelettet materialet som ble samlet inn under den arkeologiske undersøkelsen. Gjenstander i form av kistedetaljer som for eksempel kistespiker, draktrelaterte funn som knappenåler og øvrige personlige gjenstander ble lagt ned sammen med de menneskelige levningene slik at innholdet fra den respektive grav ble gjenbegravd samlet.

Første gjenbegravelse ble utført 15.5.2023, og NIKU var representert ved arkeologene Hanne Ekstrøm Jordahl og Lars Haugesten. Skien kommune bistod med eget mannskap. Det ble gravd en nedgravning (**OU4287**) med målene ca. 2,5 m lengde, 0,8 m bredde og maks dybde ca. 1,15 m under dagens overflate. Det ble gjenbegravd innhold fra 61 graver:

- G3
- G4
- G5
- G6
- G7
- G9
- G13
- G15
- G18
- G22
- G25
- G26
- G27
- G28
- G29
- G31
- G33
- G34
- G37
- G40
- G41
- G44
- G45
- G46
- G47
- G48
- G52
- G59
- G60
- G61
- G65
- G66
- G67
- G69
- G78
- G79
- G80
- G81
- G82
- G84
- G85
- G86
- G87
- G89
- G90
- G91
- G92
- G100
- G102
- G103
- G104
- G105
- G107
- G108
- G109
- G110
- G111
- G112
- G118
- G123
- G125

De løse beina ble lagt ned i den sørvestre delen av grøften, og skjeletter fra sikre graver ble lagt ned nordøst i grøften, hvor hver enkelt gravkontekst ble nedlagt samlet. Levninger og funn fra den respektive gravkontekst ble nedlagt kronologisk fra nordøst til sørvest, der hodeskallen var bevart, ble denne lagt i vest for å ivareta en etisk gjenbegravning. Enkelte graver hadde ikke bevart menneskelige levninger, kun gjenstandsfunn, disse ble også gjenbegravd i samme nedgravning. Gravene ble gjenbegravd i tre nivåer, der hvert nivå ble dekket med fiberduk. Det øverste nivået lå ca. 1 m under dagens overflate på kirkegården.

Figur 7. Kart som viser lokasjon for gjenbegravelse på Lie kirkegård 15.5.2023.

Koordinater	Nord	Øst	Høyde	Beskrivelse
4286	6563754,240	534462,570	30,811	Bunnpunkt grøft
4288	6563753,780	534462,730	31,982	Toppunkt dekke
4289	6563754,320	534462,570	30,940	Toppunkt skjeletter
4290	6563753,710	534461,450	30,983	Toppunkt løsbein
4298	6563751,997	534462,851	32,020	Toppunkt dekke
4300	6563753,223	534463,309	30,758	Bunnpunkt grøft
4301	6563752,405	534461,381	31,326	Toppunkt skjeletter

**Figur 8. Gjenbegravelse av de menneskelige levningene 15.5.2023, foto mot vest og sørøst.
Cf55620_NIKU_0480-0481.JPG**

19.12.2023 ble det resterende skjelettmaterialet gjenbegravd på Lie kirkegård i Skien, til stede var Hanne Ekstrøm Jordahl og Lars Haugesten fra NIKU, og Gudmund Kverndalen fra Skien kirkelige fellesråd. Innholdet ble gjenbegravd i en stor nedgravning som målte 2,7 m i lengden, 1,08 m i bredden, og var 1,26 m dyp.

Materialet fra til sammen 38 graver, ble gravlagt i rekker (første grav i søndre hjørnet) i tre lag, hvor følgende graver ble gjenbegravd nederst i lag 1: G10, G12, G14, G19, G20, G30, G32, G35, G39, G42, G43, G50, G53, G57, G62 og G67, deretter lag 2: G68, G70, G71, G72/G74, G73, G76, G77, G83, G94, G95 og G98, og øverst i lag 3 ble innholdet fra følgende graver gjenbegravd: G101, G106, G116, G118, G119, G122, G124, G126, G127 OG G128. Dette gjaldt materialet fra 33 graver:

• G10	• G57	• G95
• G12	• G62	• G98
• G14	• G64	• G101
• G19	• G67	• G106
• G20	• G68	• G116
• G30	• G70	• G118
• G32	• G71	• G119
• G35	• G72/G74	• G122
• G39	• G73	• G124
• G42	• G76	• G126
• G43	• G77	• G127
• G50	• G83	• G128
• G53	• G94	

Dernest ble innhold fra de tidligere omtalte 15 kulturhistorisk interessante graver samt innholdet fra ytterligere to graver som ble ansett som sårbare, gjenbegravd i sine respektive pappesker for å holde funnet samlet ved gjenbegravelsen. Dette innebar følgende graver:

- G1
- G2
- G8
- G16
- G17
- G21
- G23
- G38
- G49
- G75
- G96
- G99
- G114
- G120
- G121
- G55
- G97

Figur 9. Gjenbegravelse av de menneskelige levningene 19.12.2023, foto mot vest. Cf55620_NIKU_0504-0505.JPG.

4.5 Kirkegårdsmur

I det nordvestre hjørnet av utgravningsfeltet ble det avdekket en trolig kirkegårdsmur som ble tolket til å være fra etterreformatorisk tid da graven under (Grav 122) ble ^{14}C -datert til 1521–1950, med en overveiende stor sannsynlighet i tidsperioden 1625-1808. Muren var tørrmuret av skiferstein fordelt på to deler (**SS3191**). En del bestod av to større rektangulære steiner med flate sider, der en stein fortsatte inn i profilen i V. De to steinene lå på en rekke med orientering øst – vest (Figur 10). Steinene lå fra ca. 0,85 m under topp asphalt. Den østlige steinen var ca. 0,82 m lang og ca. 0,27 m bred, med en tykkelse på ca. 0,22 m. Det som var avdekket av steinen i vest var ca. 0,43 m og ca. 0,29 m bred, med en tykkelse på minst 0,25 m. Nord for de to steinene ble det avdekket to rektangulære steiner i den vestre profilen. Steinene i profilen var veltet nordover, sannsynligvis lå de opprinnelig over en av *in situ* steinene, og ble trolig veltet ved planeringen av kirkegården. Nord for de to steinene ble det ikke avdekket graver, men Grav 122 lå delvis under muren i sør. Kabelgrøften (M860) lå øst for steinene og fjernet sannsynligvis flere steiner ved anleggelsen.

Figur 10. Mulig kirkegårdsmur, sett mot nord. Cf53704_NIKU_img_1096.jpg.

Videre mot nord og i begynnelsen av grøften (OU3550), ble den andre delen av muren avdekket i den vestre profilen. I profilen lå det fem større steiner i to sjikt eller omfar (Figur 11). Steinene hadde ulik størrelse, men alle virket å være tilhugget.

Figur 11. Mulig kirkegårdsmur, sett mot vest. Cf53704_NIKU_img_1367.jpg.

4.6 Osteoarkeologisk analyse

Det ble gravd ut til sammen 128 graver (figur 13-15), som så ble justert til 125 graver i etterarbeidet. I det følgende vil det enten bli presentert nøkkelinformasjon fra de graver som ikke er utført osteoarkeologisk analyse, og der graven er analysert vil det være en detaljert beskrivelse hvor analyse og tolkninger av de menneskelige levningene er satt inn i den arkeologiske konteksten. Det er anvendt flere forkortelser/symboler i resultatdelen: ER = etterreformatorisk tid, MA = middelalder, ? = usikker analyse/tolkning, x = ja/utført, ♀ = kvinne og ♂ = mann.

Den osteoarkeologiske analysen ble utført av Hanne Ekstrøm Jordahl med bistand fra Tone Bergland. I etterarbeidet har Lars Haugesten vært ansvarlig for all digital dokumentasjon, deriblant utforming av kart, matrise, lister og georefererte tegninger m.m.

I det følgende vil feminine og maskuline trekk nevnes, og tolkes til henholdsvis kvinne eller mann. Det gjøres oppmerksom på at dette er biologisk kjønn basert på levningenes morfologiske trekk, og ikke nødvendigvis sosialt kjønn.

I rapporten er osteologiske forandringer definert som forandringer på knoklene som har oppstått i forbindelse med sykdom. I det følgende er ikke karies og tannstein tolket som osteologiske forandringer såfremt de ikke inngår i et større sykdomsbilde. Likeledes er heller ikke kraftige muskelfester alene definert som en patolog, men blir tolket som aktivitetsrelatert. Mange knokler har dessuten spor etter irr fra gjenstander av kobberlegering samt rust etter gjenstander av jern, dette kategoriseres heller ikke som en osteologisk forandring, men kan snarere si noe om gravskikk og vil derfor benevnes i forbindelse med beskrivelsen av den arkeologiske konteksten.

Alle menneskelige levninger, være seg om de har gjennomgått en osteologisk analyse eller ikke, har blitt vurdert mht. bevaringsgrad og bevaringstilstand (Figur 12)

Bevaringsgrad	Kriterier
Svært god	Komplette knokler uten erosjon/skader
God	Hele knokler, men med noe erosjon/fragmenterte deler
Middels god	Variierende fragmenteringsgrad fra velbevarte til fragmenterte
Dårlig	Fragmentert, men fortsatt er enkelte knokler identifiserbare
Svært dårlig	Små fragmenter og pulveriserte knokler, uidentifiserbare
Bevaringstilstand	Kriterier
Komplett	Hele skjelettet
Hel	Knokler fra alle deler av skjelettet, men ikke komplett
Fragmentert	Kun deler av skjelettet
Skyggeskjelett	Kun et avtrykk av skjelettet

Figur 12. Tabell som viser bevaringsgrad og bevaringstilstand samt kriterier (Jordahl 2023).

I det følgende er basisinformasjon fra den respektive grav presentert i tabellform:

Grav	Bev. tilstand	Bev. grad	Funn	Kiste- detaljer	Kiste- spor	Kjønn	Alder	Pat.	C14	Kommentar
1	middels	frag.	x	x	x					
2	middels	frag.	x	x	x				1669-1946	
3	Dårlig	frag.	x	x	x					
4	Dårlig	frag.		x	x					
5			x	x	x					
6				x	x					
7	Dårlig	Frag.	x	x	x					
8	God	Frag.	x	x	x					
9	God	Frag.	x		x				1668-1947	
10	Middels	Frag.	x	x	x	?	7-9 år			
11	God	Frag.	x	x	x	♀	23-30 år		1529-1950	
12	Svært dårlig	frag.		x	x	?	?			
13	Svært dårlig	frag.			x					
14	Dårlig	frag.			x	♂?	50-65 år			Dobbeltgrav
14	Dårlig	Frag.				?	0-3 mnd.			
16	Middels	frag.	x	x	x					
17	God	Hel	x	x	x					
18	Middels	Frag.		x	x					
19	Middels	Hel		x	x	♂?	Voksen/ eldre	x	1515-1799	
20	Svært god	Hel	x	x	x	♂?	35-50 år	x		
21	God	frag.	x	x	x				1647-1950	
22	Svært dårlig	pulveris.		x	x					
23	Svært god	frag.			x				1679-1939	Dobbeltgrav
24	Dårlig	frag.		x	x	♀?	23-30 år?			
25				x						
26					x					
27										
28					x					
29	Middels	Frag.	x	x	x					
30	God	Frag.	x	x	x	♀	Voksen			

31	Middels	Frag.		x	x					
32	Dårlig	Hele			x	♀	25-35 år			
33				x	x					
34	Dårlig	Frag.			x					C14 feilet
35	Middels	Frag.	x	x	x	♀	40-60 år?	x	1676-1941	
36	Middels	Hel		x	x	♀	45-60 år	x	1488-1643	Syfilis
38	God	Frag.	x	x	x					
39	Middels	Hele	x	x	x	♂	35-50 år	x	1645-1919	
40	Svært dårlig	Frag.			x					
41	Dårlig	Frag.		x	x					
42	Svært dårlig	Frag.			x	?	?			
43/ 25	Middels	Frag.		x	x	♀	23-30 år?	x		Syfilis
44	Svært dårlig	frag.			x					
45					x					
46	Svært dårlig	Skygge - skjelett			x					
47	Dårlig	Frag.								
48	Svært dårlig	Frag.			x					
49	God	Frag.	x	x	x					
50	Svært dårlig	Skygge - skjelett		x	x	?	?			
51	Middels	Hel		x	x	♀?	17-25 år		1490-1647	
52					x					
53	Middels	Hel			x	♂	25-35 år	x		
54	Middels	Hel	x	x	x	♀	19-25 år		1442-1631	
55	God	Hele	x	x	x	♀	19-25 år	x	1660-1908	Dobbeltgrav
55			x	x	x	?	Nyfødt		1660-1908	
56	Svært dårlig	pulveris.			x	?	?			
57	Middels	Frag.		x	x	♀?	19-25 år?	x	1660-1908	
58	Svært dårlig	Frag.			x	♂?	Voksen		1469-1639	
59	Dårlig	Frag.		x	x					

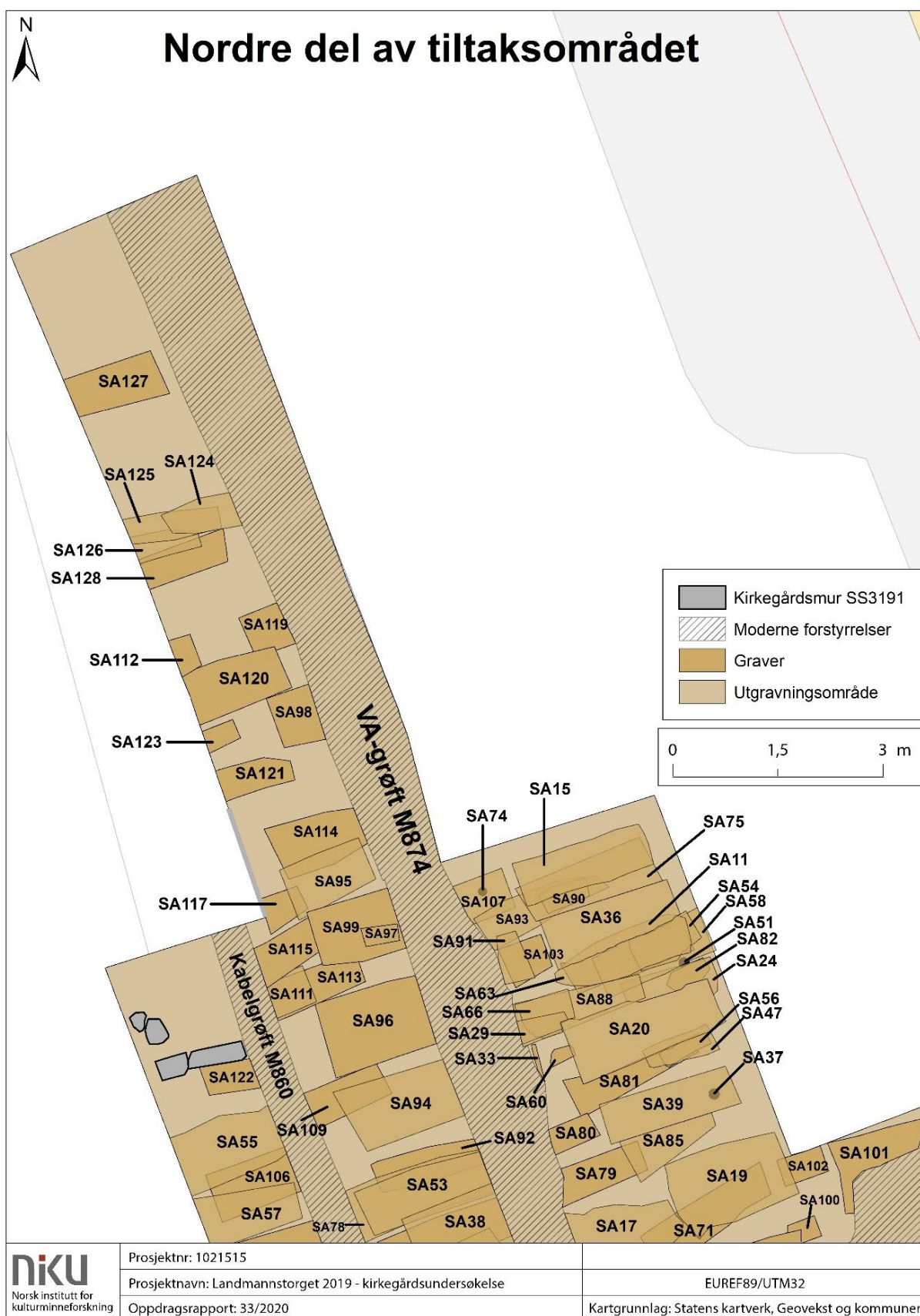

60	Dårlig	Frag.			x					
61	Svært dårlig	Frag.			x					
62	God	Frag.	x		x	?	Voksen	x		
63	Dårlig	frag.		x	x	?	Voksen	x	1493-1668	
64				x	x	?	?			
65				x	x					
66	Dårlig	Frag.			x					
67	Svært dårlig	Frag.		x	x					
68	Middels	Frag.	x	x	x	♂?	25-35 år	x		
69					x					
70	Svært dårlig	Frag.			x	?	?			
71	Dårlig	Hel			x	?	17-25 år			
72	Dårlig	Frag.	x	x	x	♂?	Voksen			
73	Svært dårlig	Frag.			x	?	?			
75	Middels	Hel	x	x	x					
76	Svært dårlig	Frag.			x	?	25-35 år?			
77	Middels	Frag.		x	x	?	Voksen			
78	Svært dårlig	Frag.			x					
79	Svært dårlig	pulveris.		x	x					
80	Svært dårlig	pulveris.			x					
81	Svært dårlig	pulveris.			x					
82	Svært dårlig	pulveris.			x					
83	God	Frag.	x	x	x	?	Voksen	x		
84	Dårlig	Frag.		x	x					
85	Dårlig	Frag.			x					
86	Svært dårlig	Frag. / pulveris.		x	x					
87	Dårlig	Frag.		x	x					
88	Svært dårlig	Frag. / pulveris.		x	x	?	Voksen			
89				x	x					
90										
91	Dårlig	Frag. / pulveris.			x					

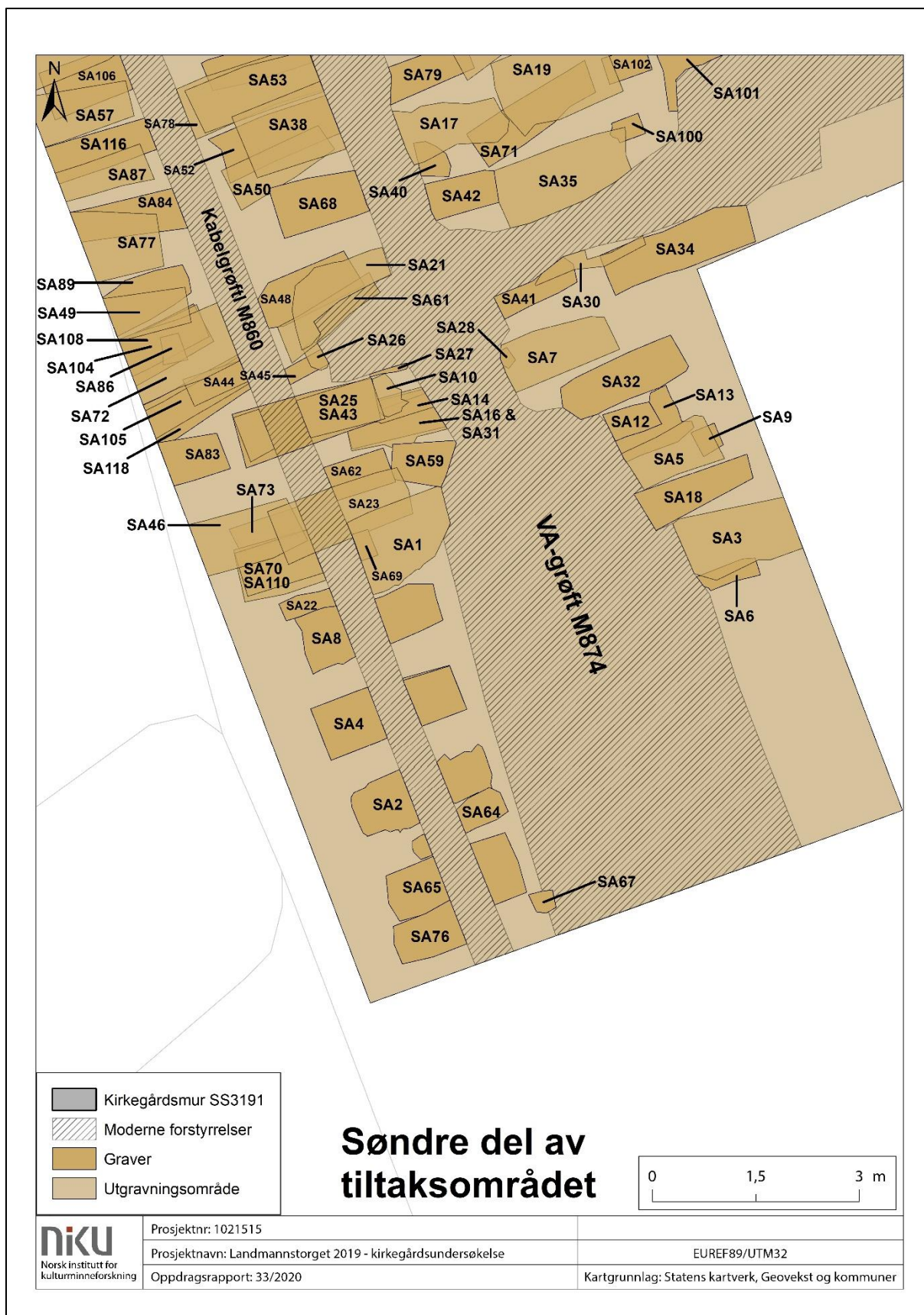
92	Dårlig	Frag.		x	x					
93	Dårlig	Frag.			x	?	?			
94	God	Hel	x	x	x	♀	23-35 år	x		Syfilis
95	Svært god	Frag.	x	x	x	♀	18-23 år	x		Syfilis
96	God	Hel	x		x				1676-1941	
97	Middels	Frag.			x	?	Nyfødt	x		
98	Middels	Frag.			x	♀?	40-60 år?	x		
99	God	Hel	x	x	x					
100	Dårlig	Frag.		x	x				1682-1736	
101	Dårlig	Frag.			x	♀	Voksen	x		
102	Middels	Frag.		x	x					
103	God	Frag.			x					
104					x					
105					x					
106	Middels	Frag.			x	♂	20-30 år	x		
107	Middels	Frag.		x	x					
108					x					
109					x					
110					x					
111	Dårlig	Frag.			x					
112	Middels	Frag.			x					
113	Middels	Frag.				♂	Voksen			
114	God	Hel	x	x	x					
115	God	Frag.			x	♂	Voksen	x	1496-1793	
116	Middels	Frag.	x	x	x	♂	30-40 år	x		
117	God	Frag.			x	♂	Voksen			
118					x					
119	God	Frag.			x	♂	35-50 år	x		
120	God	Hel	x	x	x			x		
121	Middels	Frag.	x	x	x				1669-1711	
122	Dårlig	Frag.				♂?	Voksen		1521-1950	Dobbeltgrav
122	Middels	Frag.				?	Nyfødt			
123	Middels	Frag.			x					
124	Dårlig	Frag.			x	♂?	Voksen			
125					x					
126	Middels	Frag.			x	♀?	Voksen		1422-1614	
127	Middels	Frag.		x	x	♂?	20-30 år			
128	Middels	Hel	x		x	♂?	16-20 år	x		Rakitt

Figur 13. Utgravningsfeltet som viser graver markert med rødt, VA-grøften markert med grått og kabelgrøft skravert.

Figur 14. Nordre del av utgravningsfeltet med nummererte graver.

Figur 15. Søndre del av utgravningsfeltet med nummererte graver.

4.6.1 Grav 1

Intrasis nr.: SA1

Datering: ER basert på at underliggende grav (Grav 23) ble ¹⁴C-datert til ER, lokasjon på kirkegården, i kombinasjon med funn av gravskjold

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY522

Kisteform: trapesformet?

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ567, FJ570, FJ662, FJ568, FJ571, FJ569, FJ661, FJ728, FJ400722), gravskjold av jern (FJ675)

Gravfyll: SL535

Funn: knappenåler (FE727 og FE400681), ukjente gjenstander av jern (FJ663 og FJ400725), tegl (FF400735)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PK534) og makrofossil under bekken (PA726)

Foto: Cf55620_NIKU_0007, 0009–0015, 0025–0027, 0029, 0032.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

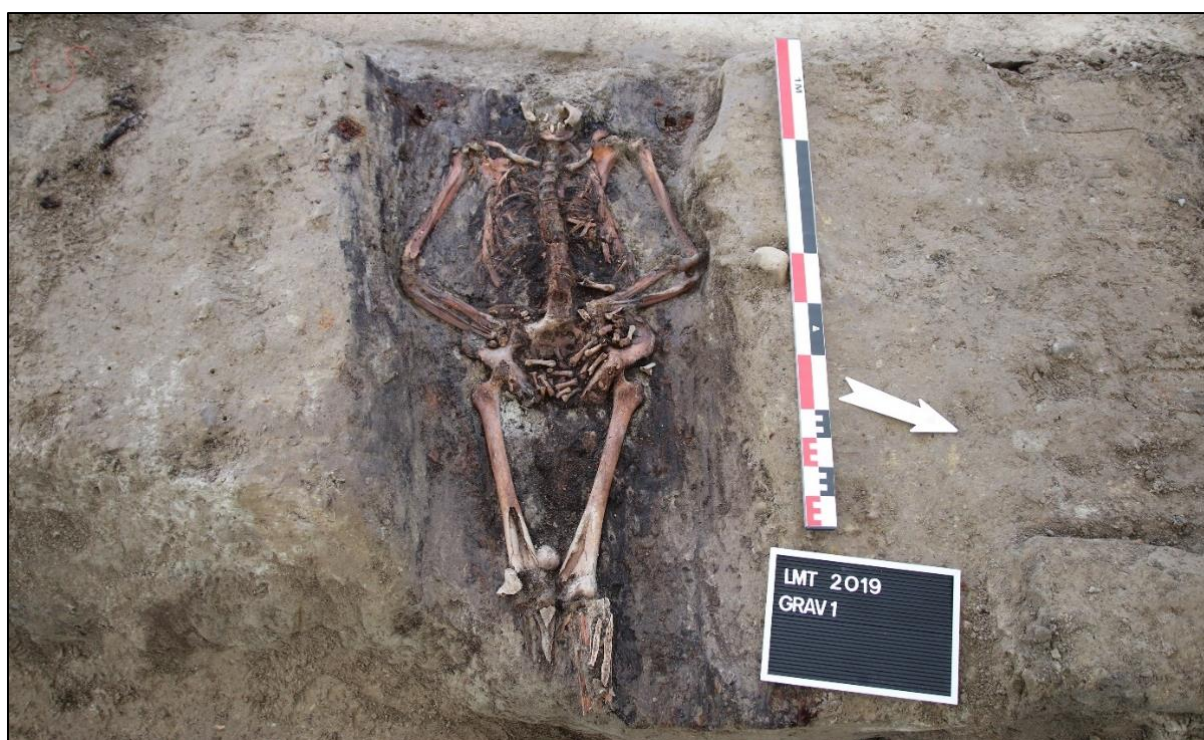
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ667

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 16. Grav 1, oversikt, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0012.JPG

4.6.2 Grav 2

Intrasis nr.: SA2

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av humant osteologisk materiale (ukjent *metatarsale*, dx, 1,5 g) (UBA-41751): AD 1669–1946 (BP 145±25, 2 sigma, 100 %), samt gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården. Under en arkeologisk undersøkelse i 2018 (Haugesten 2018), ble det imidlertid tatt en ¹⁴C-prøve (UBA-39447) som det ut fra analyse av kartdata i etterarbeidet, kunne synes som var den samme som Grav 2. Dateringsmaterialet var kisterester som ble analysert til å være fra bartre (trolig furu eller gran), og som ble datert til AD 1332–1454 (2 sigma, 95,4 %), og det var 100 % sannsynlighet for at dateringen lå innenfor tidsrommet AD 1416–1440 (1 sigma 68,3 %). Dateringene var imidlertid lite sammenfallende, og det var nærliggende å tolke det dithen at dette var to ulike graver. Dette understøttes også av bevarte tekstilrester og regelmessig gravlegging fra Grav 2, som trolig indikerer at graven er fra etterreformatorsk tid basert på de gjeldende bevaringsforhold på kirkegården

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY609

Kisteform: trapesformet

Kistedetaljer: kistepiker av jern (FJ400857)

Gravfyll: SL634

Funn: hempe av kobberlegering med rester etter rød ulltråd (FE665)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PK658), makrofossil under hodeskallen og høyre fot (PA724 og PA725), humanosteologisk materiale (PZ401179)

Foto: Cf55620_NIKU_0008, 0016–24, 0028, 0030–0031, 0033.

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ664

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 17. Grav 2, oversikt, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0017.JPG

4.6.3 Grav 3

Intrasis nr.: SA3

Datering: ER basert på funn av deler av et gravskjold av jern i kombinasjon med funn av bevart hår på hodeskallen, samt fajanse og ER keramikk i gravfyllet. Under en arkeologisk undersøkelse i 2018 (Haugesten 2018), ble det tatt en ^{14}C -prøve (UBA-39448) som det ut fra analyse av kartdata i etterarbeidet, kan synes som var samme grav. Dateringsmaterialet var kisterester hvor det ikke var mulig å identifisere vedart. Kisterestene ble datert til AD 1680–1938 (2 sigma, 95,4 %) med ca. 46 % sannsynlighet for at graven kunne dateres innenfor tidsrommet AD 1832–1881 (1 sigma 68,3 %), og kan være samme grav som Grav 3

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY759

Kisteform: svakt trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ799, FJ822, FJ858, og FJ952), gravskjold av jern (FJ800)

Gravfyll: SL757

Funn: fajanse (FK794), 3 keramikk (FK937 og FK794), knappenål av kobberlegering (FE797), hår (FQ796)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV821)

Foto: Cf55620_NIKU_0031, 0035, 0038, 0045–0047, 0050.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ795

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 18. Grav 3, oversikt , foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0045.JPG

4.6.4 Grav 4

Intrasis nr.: SA4

Datering: ER basert på funn av pyntenagle, utforming av lokket, samt gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården i en senere utvidelse mot sør

Orientering: ØSØ – VNV

Kiste: SY802

Kisteform: svakt trapesformet, opphøyet lokk

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400865), pyntenagle av kobberlegering (FE842)

Gravfyll: SL793

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV841)

Foto: Cf55620_NIKU_0034, 0039–0044, 0048–0049.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ848

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 19. Grav 4, oversikt, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0040.JPG

4.6.5 Grav 5

Intrasis nr.: SA5
Datering: ER basert på at underliggende grav (Grav 9) ble ¹⁴C-datert til ER
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY947
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ952)
Gravfyll: SL946
Funn: tegl (FF1086)
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre PV841
Foto: Cf55620_NIKU_0051, 0069–0070, 0078.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: kassert
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.6 Grav 6

Intrasis nr.: SA6
Datering: ER basert på lokasjon på kirkegården, trolig en senere utvidelse mot sør
Orientering: Ø – V
Kiste: SY1084
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker (FJ1090) av jern i gravfyllet
Gravfyll: SL1083
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0059, 0068
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.7 Grav 7

Intrasis nr.: SA7

Datering: ER basert på funn av pyntenagler og en jernbolt som kan ha vært brukt til å låse kistelokket. Under en tidligere arkeologisk undersøkelse (Haugesten 2018), ble det imidlertid tatt en ¹⁴C-prøve (UBA-39450) som det ut fra analyse av kartdata i etterarbeidet, kunne synes som var samme grav som Grav 7. Dateringsmaterialet var kisterester hvor det ikke var mulig å identifisere vedart, og som ble datert til AD 1398–1440 (2 sigma, 95,4 %) og med 100 % sannsynlighet innenfor tidsrommet AD 1411–1429 (1 sigma 68,3 %). Da det var klare ER trekk ved Grav 7, var det nærliggende å tolke det dithen at dette var to ulike graver

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY973

Kisteform: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1038), pyntenagler (FJ1036), jernbolt (FJ1065)

Gravfyll: SL972

Funn: fajanse (FK1067)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1037)

Foto: Cf55620_NIKU_0052, 0055–0058.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ1034

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 20. Kistedekor i form av pyntenagler fra Grav 7. Cf55620_NIKU_0056.JPG

4.6.8 Grav 8

Intrasis nr.: SA8

Datering: ER basert på lokkets utforming, funn av en knapp av ER karakter, ER keramikk i gravfyllet samt lokasjon og gravleggingsmønster

Orientering: Ø – V

Kiste: SY1039

Kisteform: trapesformet, opphøyet lokk

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400703)

Gravfyll: SL1012

Funn: knapp av (FE1013), keramikk (FK1100)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1066), makrofossil under hodeskallen, fot og referanseprøve (PA1228, PA1249–1250 og PA1253)

Foto: Cf55620_NIKU_0053–0054, 0060–0067, 0081, 0084

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ1098

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 21. Grav 8, oversikt, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0063.JPG, Grav 8, detaljfoto av knapp (FE1013). Cf55620_NIKU_0066.JPG

4.6.9 Grav 9

Intrasis nr.: SA9

Datering: ER basert på ^{14}C -datering av humanosteologisk materiale (*phalanx manus, dx, 1,2 g*) (UBA-41752): AD 1668–1890 (BP 145±29, 2 sigma, 82,7 %)

Orientering: -

Kiste: SY1107

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL1118

Funn: gullring (FU1179)

Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401181)

Foto: Cf55620_NIKU_0071, 0073–0074, 0076–0077.

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ1184

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 22. Grav 9, detaljbilde av in situ ring (FU1179). Cf55620_NIKU_0073.JPG

4.6.10 Grav 10

Intrasis nr.: SA10

Datering: ER basert på at de tre underliggende gravene (Grav 14, 16 og 31) ble tolket til ER basert på funn

Orientering: Ø – V

Kiste: SY1122

Kisteform: ukjent (ST1122)

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400712)

Gravfyll: SL1138

Funn: knappenål av kobberlegering (FE1190), ukjent gjenstand av kobberlegering (FE1101)

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0075, 0080.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 10 ble påtruffet 35 cm under dagens overflate, og lå i midtre del av søndre utgravningsområde. Det var kun få knokler som lå *in situ*, da graven var sterkt forstyrret både av de senere graver; Grav 25 / Grav 43 i østre del, og i tillegg var den kuttet ca. midt i graven av VA-grøften (M874). Graven lå over Grav 14. Graven lå orientert i retning øst – vest.

Det var ikke mulig å observere selve nedgravningen, og graven ble således avgrenset i form av kisterestene (Figur 23). Graven var ca. 10–15 cm dyp, og gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt iblandet leire. I gravfyllet ble det påtruffet en ukjent rund og flat gjenstand av kobberlegering som muligens kan være rester etter et beslag eller en knapp samt to fragmenter av samme knappenål av kobberlegering. Nålen lå rett ved siden av hodeskallen, og kan tyde på at den har vært brukt til å feste et ansiktsklede. I graven var det kisterester i form av trefibre i hodeenden samt kistespiker. Det var ikke mulig å observere kistens form da den var forstyrret av både yngre graver og en moderne grøft. Restene av kisten målte ca. 47 cm i lengden, og var 60 cm bred. Det ble påtruffet 17 fragmenter tilhørende kistespiker av jern, men usikkert hvor mange spiker det totalt var. Spikerne skal være av medium størrelse.

Figur 23. Grav 10, oversikt, mot sørvest. Cf55620_NIKU_0075.JPG

Da graven var forstyrret, ble det ikke tatt naturvitenskapelige prøver. Da knappenåler av kobberlegering har vært brukt til å feste likklede i både middelalder og etterreformatorisk tid, kunne graven være fra middelalder. Under den stratigrafiske analysen ble imidlertid den underliggende graven tolket til å være etterreformatorisk, og denne ble da også tolket til å være fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ1188

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: 7–9 år

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelettet besto av underkjeven, øvre del av ryggvirvlene, begge skulderbladene, venstre kragebein, og fragmenterte deler av overarmsbeinet samt spole- og albubeinet. De få beinelement som ble funnet *in situ* var godt bevart. Da det ble funnet få knokler, og graven var svært forstyrret, var det ikke mulig å observere kroppsstilling.

Graven inneholdt levningene av et barn, og det var derfor ikke mulig å bedømme skjelettets kjønn. Aldersestimeringen ble basert på tannfrembrudd og de postkraniale benas størrelse, mål og fusjoneringsgrad.

I underkjeven (*mandibulae*) var de to midterste permanente fortenner helt frembrutt, mens de to ytterste fortennene var delvis frembrutt, og seksårsjeksene var frembrutt og hadde svak slitasje. Det var mulig å observere de permanente hjørnetennene i kjevebeinet under melke-hjørnetennene, og det var også mulig å se tolvårsjeksene nede i kjevebeinet. Basert på tannfrembrudd av fortenner og en jeksel, tolkes barnet til 7–9 år gammelt da det døde.

På den andre nakkevirvelen (*atlas*) var den indre (*anteriore*) virvlebuen fusjonert noe som indikerer at individet er eldre enn 5–6 år. På det høyre skulderbladet (*scapulae*) var det ingen spor etter fusjonering mellom beinutspringet (*processus coracoideus*) og resten av skulderbladet. Beinutspringet var en løs epifyse, noe som indikerer en alder yngre enn 13–16 år. På leddflaten (*cavitas glenoidalis*) var det heller ingen spor etter fusjonering av epifyser, noe som kan indikere en alder yngre enn 12–14 år. Det øvre endestykket (proksimal epifyse) på det høyre overarmsbeinet (*os humerus*) var ikke fusjonert til skaftet, noe som indikerer en alder yngre enn 13–20 år. Den løse epifysen er komplett og størrelsen kan indikere en alder på 8–10 år (Scheuer & Black 2000: 218, 266, 270, 282, 286-287).

I tillegg var det bein som ble funnet *ex situ*, trolig i gravfyllet, og som gjennom den osteologiske analysen ble tolket som en del av det samme individet. Det venstre kragebeinet (*os clavícula*) målte 90,4 mm, noe som kan indikere at barnet er 7–9 år gammelt. Det høyre spolebeinet (*os radius*) hadde ikke fusjonert øvre endestykke, noe som indikerer en alder yngre enn 11,5–17 år, og det høyre albubeinet (*os ulna*) hadde ikke fusjonert nedre endestykke, noe som indikerer en alder yngre enn 15–20 år. Spolebeinet manglet kun en mindre del av det nedre skaftet, og ble estimert til å kunne ha en total lengde (uten *epifyser*) på ca. 155 mm, noe som indikerer en alder omkring 7 år (ibid: 252, 295, 299, 306).

Basert på de overnevnte mål og visuelle analyser, ble levningene tolket til å være fra et 7–9 år gammelt barn.

4.6.11 Grav 11

Intrasis nr.: SA11

Datering: MA basert på ¹⁴C-datering av humanosteologisk materiale samt ¹⁴C-datering av kisterester fra den overliggende grav (Grav 36), se løpende tekst

Orientering: NØ – SV

Kiste: SY1160

Kistetype: rektangulær?

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1178, FJ1180 og FJ1252)

Gravfyll: SL1175

Funn: knappenåler av kobberlegering (FE1192), keramikk (FK1251)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1205), PZ401185, makrofossil under fot (PA1257 og PA1258), humanosteologisk materiale (PZ401183)

Foto: Cf55620_NIKU_0070, 0079, 0119–0125, 0128, 0482.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: Innlemmet v/ KHM 18.12.2023

Status menneskelige levninger: Innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 11 ble påtruffet ca. 50 cm under dagens overflate, i nordre del av utgravningsområdet. Graven lå over Grav 54, og lå under Grav 36 og var forstyrret av denne i nordre del samt i hodeenden, noe som nærmest har splittet graven på langs og fjernet hodeskallen.

Graven lå orientert i retning nordøst – sørvest. Nedgravningen målte ca. 2 m i lengden, var ca. 63 cm bred, og dybden ble målt til ca. 24 cm. Gravfyllet besto av mørk brungrå silt, og inneholdt en del omrotaede kistespiker og keramikkskår, deriblant et skår av rødgoods med glasert inn- og utside, noe som tyder på at skåret kan dateres til etterreformatorisk tid.

I graven var det kisterester i form av synlige, men svært nedbrutte brunsorte trefibre fra kistelokk og bunn. Kisten har trolig vært rektangulær, og har vært sammenføyet av minimum 13 kistespiker av jern i ulike dimensjoner, som var synlig langs den søndre kisteveggen som var bevart. Det ble tatt en prøve av det som ble tolket som kistelokk ved skjelettets høyre arm.

Det ble også funnet 6 fragmenter fra 3 knappenåler av kobberlegering påtruffet like oppe på høyre underarm, hvor det også var grønne merker på albue- og spolebeinet. Knappenålenes plassering stemte godt med et svakt grønt merke etter irr på det høyre skulderbladets (*os scapulae*) leddflate mot overarmsbeinet, et større grønt merke øverst og bak på det høyre overarmsbeinet (*os humerus*), to grønne merker på baksiden av henholdsvis øvre- og nedre del av skaftet på det høyre albubeinet (*os ulna*), og det var også et grønt merke bak på spolebeinet (*os radius*) som passet med det på albubeinet. Nålene og merker etter irr på knoklene indikerte at den døde var gravlagt med liksvøp, en form for likklede eller likskjorte festet med knappenåler av bronse eller messing.

Det ble tatt ut en makrofossilprøve i gravens fotende og en referanseprøve utenfor graven, som imidlertid ikke ble sendt til analyse.

Etter utvelgelsen og den osteoarkeologiske analysen var gjennomført, ble det sendt inn en ¹⁴C-prøve av øvre basis/endestykke og skaftet på den fjerde mellomfotsknokkel (*os metatarsale IV*). De menneskelige levningene ble datert til AD 1529–1950 (UBA-41753, BP 228±33, 2 sigma 95,4 %) med ca. 80 % sannsynlighet for at den kan dateres til AD 1634–1807 og 16 % sannsynlighet for at graven er anlagt i tidsperioden AD 1529–1542. Det er også gjort et forsøk på å se på isotopverdiene til henholdsvis ¹³C og ¹⁵N for å kunne beregne om individets kosthold kan ha påvirket dateringsresultatene. Verdiene viste at det trolig var et kosthold dominert av terrestril føde snarere enn marint kosthold, og en antar at dateringene ikke i vesentlig grad er påvirket av den marine reservoareffekten.

Den overliggende Grav 36 ble ^{14}C -datert til omkring reformasjonen, basert på kisterester, men da det både var ukjent hvor på treet prøven var fra, samt vedart, må det tas et forbehold mht. treet egealder. Da den overliggende grav ble tolket til å muligens være fra middelalder i kombinasjon med en mulig ^{14}C -datering til middelalder, ble også Grav 11 tolket til å kunne være anlagt i middelalder.

Skjelett nr. SZ1191

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 23–30 år

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet besto av godt bevarte knokler fra nærmest hele skjelettet med unntak av hodeskallen. I tillegg var det løsebein, hovedsakelig fra en hodeskalle (Figur 24).

Den døde var gravlagt i ryggeleie med høyre hånd over bekkenet, og parallelle bein med samlede føtter hvor det kunne se ut til at venstre fot lå delvis over høyre fot. Fotstillingen kan indikere at de døde er svøpt.

Figur 24. Grav 11, oversikt, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0120.JPG, samt georeferert tegning.

Kjønnsestimeringen ble basert på knoklenes størrelse og generelle inntrykk samt mål på høyre bekkenhalvdel samt det høyre lårbeinet, skulderbladet og overarmsbeinet. Bekkenet viste en bred tarmbeinsutskjæring (score 2) og tilstedeværelse av en bred og relativt smal fure (*sulcus preauricularis*) på nedsiden av bekkenets leddflate mot korsbeinet (*facies auricularis*), begge trekk tolkes som feminine. Skulderbladets leddflate mot overarmsbeinet (*cavitas glenoidalis*) målte 33 mm, den vertikale diameteren på leddhodet tilhørende overarmsbeinet målte 38 mm, og det var ikke mulig å måle bredden på det nedre endestykke da den var noe fragmentert i den indre albueknoken (*epicondylus medialis*). Videre målte det høyre lårbeinet (*os femur*) 43,1 cm i lengden, bredden på det distale endestykke ble målt til 72 mm, og den vertikale diameteren på leddhodet ble målt til 44 mm.

Aldersestimeringen ble basert på visuell analyse bekkenets leddflate mot korsbeinet (*facies auricularis*) som ble tolket til fase 1–2, noe som tilsier en mulig biologisk alder til 20–30 år. Dette i kombinasjon med morfologiske trekk på skjelettet og fusjoneringsgrad. Det ble ikke observert ikke-fusjonerte endestykker eller fusjoneringslinjer, med unntak av at det høyre kragebeinets leddflate mot brystbeinet (*facies articularis sternalis*). Sistnevnte trekk tilsa at levningene tilhørte et yngre voksent individ under 40 år, ellers kunne det synes som at skjelettet var utvokst, noe som indikerte et individ eldre enn 23 år.

En mulig kroppshøyde ble basert på høyre lårbein (43,1 cm), og beregnet til å være omkring 161 cm.

Bekkenet og de postkraniale målene ble tolket til å være feminine, og i kombinasjon med det generelle visuelle inntrykket av at beinelementene var små og grasiøse, ble levningene tolket til å ha tilhørt en kvinne. Bekkenet og morfologiske trekk på skjelettet ble tolket til å ha tilhørt et individ mellom 23–30 år. Levningene ble på dette grunnlag tolket til å være de jordiske rester etter en kvinne som døde da hun var i 20-årene.

Osteologiske forandringer

På den øvre indre (*mediale*) delen av skaftet tilhørende det høyre overarmsbeinet var det en fordypning som målte 20 x 5 mm og var 2–4 mm dypt (Figur 25), som kunne indikere en beinhinnebetennelse (*periostitt*).

Figur 25. Patologi på høyre overarmsbein. Cf55620_NIKU_0482.JPG.

4.6.12 Grav 12

Intrasis nr.: SA12

Datering: ER basert på at den underliggende grav (Grav 13) ble tolket som trolig ER

Orientering: Ø – V

Kiste: SY1206

Kistetype: rektangulær

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ401315)

Gravfyll: SL1204

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1308)

Foto: Cf55620_NIKU_0082, 0087.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: -

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 12 lå ca. 45 cm under dagens overflate, i søndre del av utgravningsområdet. Graven lå like over og kuttet Grav 13, og VA-grøften (M874) hadde sterkt forstyrret graven. Graven lå orientert tilnærmet øst – vest.

Det som var igjen av nedgravningen målte 40 cm i lengden, var 30 cm bred, og dybden ble kun målt til ca. 5 cm. Gravfyllet besto av lysgrå og gul siltblandet sand iblandet en stor andel grå leire. I plan ble det observert kisterester i form av enkelte sorte trefibre. I bunnen av graven lå det et sammenhengende sort flak av nedbrutte trefibre (Figur 26). Det ble tatt en vedartsprøve i gravens hodeende.

Figur 26. Grav 12, oversikt, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0082.JPG

Det var ingen funn eller klare observasjoner ved graven som ga indikasjoner om datering. Nedgravningens form kunne indikere en rektangulær kiste som var i et tydelige mindretall på kirkegården, og en kan på dette grunnlag ikke utelukke at graven kan ha en middelaldersk datering. Graven under ble imidlertid gjenbegravd da levningene var svært dårlig bevart og at den ble tolket som trolig etterreformatorisk i felt. Dateringen forble usikker, men da graven kun besto av små deler av tenner, ble den ikke kuratert.

Skjelett nr. -

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: -

Bevaringsgrad: svært dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelettet besto kun av 3 små fragmenter ubestemt tannemalje, det var derfor ikke mulig å utføre en osteologisk analyse av de menneskelige levningene.

4.6.13 Grav 13

Intrasis nr.: SA13

Datering: ER basert på en bred nedgravning og lokasjonen på kirkegården

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1230

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL1247

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1307)

Foto: Cf55620_NIKU_0083, 0085, 0087

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ1269

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: svært dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.14 Grav 14

Intrasis nr.: SA14

Datering: ER basert på at de to underliggende gravene (Grav 16 og 31) ble tolket til ER

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1917

Kistetype: ukjent form

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400733)

Gravfyll: SL1287

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0086, 0157–0159, 0167, 0184, 0186.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 14 ble påtruffet ca. 45 cm under dagens overflate, i midten av søndre del av utgravningsområdet. Den lå under Grav 10 og over Grav 16. Graven var kuttet av VA-grøften (M874) ca. midt på lårbeina, og av Grav 25 midt i hodeenden og nordre del, noe som førte til at graven var splittet på langs. Graven ble tolket som en dobbeltgrav da den inneholdt rester etter to individer – de menneskelige levningene etter et voksent individ samt et spedbarn (Figur 27). Graven var imidlertid svært forstyrret, og levningene etter spedbarnet var kun representert ved noen få fragmenter fra hodeskallen. Levningenes plassering i graven tilsa imidlertid at det var rester etter et *in situ* skjelett. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte ca. 83 cm i lengden, og var kun 31 cm bred da den var sterkt forstyrret, også i den nordre delen. Gravfyllet besto av gråbrun sand iblandet silt og en større andel leire, og det ble påtruffet omrotaede bein i massen som kan ha tilhørt graven. I graven var det kun sporadiske kistespor i form av nedbrutte trefibre fra kistens bunn og vegger, men ikke mulig å observere kistens form. Kisterestene målte ca. 80 cm i lengden, og var kun ca. 30 cm bred grunnet forstyrrelsene. Det ble påtruffet en stor kistespiker av jern hvor det også var bevart trerester.

Figur 27. Grav 14, oversikt, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0157.JPG

Det ble ikke tatt naturvitenskapelige prøver da graven var sterkt forstyrret. Det er stor usikkerhet om hvorvidt kraniefragmentene fra spedbarnet er nedlagt intensjonelt i graven. På deler av kalotten tilhørende barnet, ble det observert blondt hår. Dersom levningene av barnet lå *in situ*, indikerte bevaringsgraden, at graven var fra etterreformatorisk tid. Under den stratigrafiske analysen ble også de to underliggende gravene tolket til å være etterreformatoriske, og denne ble da også tolket til å være fra etterreformatorisk tid.

I forbindelse med en tidligere arkeologisk undersøkelse (Haugesten 2018), ble det tatt en ¹⁴C-prøve (UBA-39448) som det ut fra analyse av kartdata i etterarbeidet, kan synes som var samme grav. Dateringsmaterialet var kisterester hvor det ikke var mulig å identifisere vedart, og som ble datert til AD 1690–1925 (2 sigma, 95,4 %), og med ca. 33 % sannsynlighet for at den kan dateres innenfor tidsrommet AD 1695–1726 (1 sigma 68,3 %).

Skjelett nr. SZ1818

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂?

Alder: 50-65 år

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelett nr.: SZ1820

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: 0-3 måneder

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert/pulverisert

Osteologiske forandringer: -

Levningene av det voksne individet var relativt dårlig bevart, og besto av noen få fragmenterte ribbein (*costae*) fra høyre side, høyre over- og underarmsbein (*os humerus*, *os radius et. os ulna*), høyre del av bekkenet (*os coxae*), øvre del av høyre lårbein (*os femur*), samt nærmest pulveriserte deler av nedre del av ryggraden (*vertebrae lumbalis*) og deler av korsbeinet (*os sacrum*). Skjelettet av det voksne individet lå utstrakt i ryggleie med høyre hånd hvilende over bekkenet (armstilling Redin B).

Levningene etter spedbarnet var svært dårlig bevart, og besto kun av små fragmenter og pulveriserte deler av hodeskallen (Figur 28).

Figur 28. Grav 14, detalj av barneskjelett. Cf55620_NIKU_0159.JPG

Kjønnsbedømmingen av det voksne individet ble basert på bekkenet, en omtrentlig vertikal diameter på det høyre lårbeinshodet samt generelle morfologiske trekk samt knoklenes størrelse. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) var relativt smal (score 4–5), og det høyre lårbeinshodet (*caput femoris*) målte ca. 44 mm. Det førstnevnte trekket ble tolket til å være et maskulint trekk, mens diameteren på lårbeinets leddhode, var ubestemmelig mht. kjønn.

Aldersbedømmingen ble basert på det høyre bekkenets noe fragmenterte øreformede leddflate (*facies auricularis*) mot korsbeinet, og knoklenes generelle utseende. Leddflaten var irregulær med mikro- og makroporøsitet, og hadde ingen spor etter transversal striering, noe som tilsa en alder på 50–65 år. I tillegg kunne en se aldersrelaterte forandringer i form av ujevne leddflater på knoklene på høyre over- og underarmsbein og på et ribbeinsfragment. Det ble også observert et kraftig muskelfeste (*linea aspera*) bak på det høyre lårbeinet, noe som også til en viss grad kunne være både kjønns- og aldersrelatert.

På nevnte grunnlag, ble levningene tolket til å ha tilhørt en mann som døde da han var mellom 50 og 65 år.

Deler av hodeskallen tilhørende spedbarnet ble aldersbestemt til nyfødt basert på knoklenes størrelse, tykkelse, løse og ikke-frembrutte melketenner samt maksimal lengde på pyramidebeinet (*pars petrosa*) i øret som målte 41 mm, noe som tilsvarte en alder på 0–3 måneder.

4.6.15 Grav 15 / Grav 75

Informasjon under Grav 75 / Grav 15.

4.6.16 Grav 16

Intrasis nr.: SA16

Datering: ER basert på funn av kistedekor i kombinasjon med funn av gravskjold

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1447

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: gravskjold av jern (FJ1469), kistedekor av jern (FJ1783)

Gravfyll: SL1332

Funn: knappenåler av kobberlegering (FE1418, FE1776)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1500, PV1775)

Foto: Cf55620_NIKU_0090–0092, 0096–0099, 0112–0117.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr.: SZ1416

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 29. Grav 16 med gravskjold/lokk med jernbeslag, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0096.JPG

4.6.17 Grav 17

Intrasis nr.: SA17

Datering: ER basert på funn av knapper av ER karakter i kombinasjon med funn av gravskjold

Orientering: VSV – ØNØ

Kiste: SY1380

Kisteform: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1382), gravskjold av jern (FJ1403)

Gravfyll: SL1371

Funn: knapper av bein (FI1410 og FI1502), knappenål av kobberlegering (FJ1400)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1401–1402), makrofossilprøver under venstre side av bryst, under bekken og referanseprøver (PA1496 og PA 1503–1506), never fra under mageparti (PA400701). Referanseprøven ble sendt til analyse da den lå nærme Grav 19, men var resultatløs

Foto: Cf55620_NIKU_0093, 0100–0111, 0118.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ1409

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: hel

Figur 30. Grav 17, oversikt, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0103.JPG

Figur 31. Grav 17, detaljfoto av brystregion med beinknapper. Cf55620_NIKU_0106.JPG

4.6.18 Grav 18

Intrasis nr.: SA18

Datering: ER basert på lokasjonen på kirkegården, på en trolig senere utvidelse mot sør

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1523

Kisteform: svakt trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400705)

Gravfyll: SL1536

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1602)

Foto: Cf55620_NIKU_0126–0127, 00129–0130, 0486.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ1615

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: middels

Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.19 Grav 19

Intrasis nr.: SA19

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av kisterester samt størrelsen på nedgravningen

Orientering: Ø – V

Kiste: SY1540

Kistetype: rektangulær

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1606)

Gravfyll: SL1604

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1618 og PV1764), makrofossil under hodeskallen og bekken (PP1762–1763)

Foto: Cf55620_NIKU_0131–0132.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 19 ble påtruffet ca. 25 cm under dagens overflate, og lå i det søndre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 71 i hodeenden og midtre del, og over Grav 102 i fotenden. Graven fortsatte inn i den østre profilen, og det ble derfor ikke samlet inn knokler fra legger og føtter. I tillegg ble det samlet inn løsbein, fra ytterligere et voksent individ representert av deler av en underkjeve (*mandibula*) og fragmenter fra hodeskallen tilhørende et lite barn.

Graven lå orientert i retning øst – vest (Figur 32). Nedgravningen var ca. 1,72 m lang, og 1,1 m bred. Gravfyllet besto av fuktig gråbrun sandblandet silt.

I graven var det kisterester i form av synlige og godt bevarte fuktige trefibre fra kistens bunn (hovedsakelig under bryst- og bekkepartiet) og vegger. Kisten var rektangulær, og sammenføyet av en rekke kistespiker av jern, hvorav to spikre var tilnærmet komplette. Metallene var korrodert, flere hadde bevart trefibre, og størrelsen varierte fra små til store. Kisterestene målte ca. 73 cm i lengden, var ca. 68 cm bred, og ca. 12 cm dyp.

Figur 32. Grav 19, oversikt, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0131.JPG

Det ble ikke påtruffet nåler eller andre gjenstander av kobberlegering, men flere grønne merker etter irr på knoklene. Det ble blant annet observert flere store grønne misfarginger etter irr midt på pannebeinet (*os frontale*) samt i overgangen mellom pannebeinet og høyre og venstre issebein (*ossa parietale*), i tillegg var det grønne flekker på høyre øreknute (*processus mastoideus*) og ovenfor venstre øreknute. De grønne merkene indikerte at det har ligget flere gjenstander av kobberlegering inntil hodet, muligens et ansiktsklede eller hodeplagg som var festet med knappenåler av bronse eller messing.

Det ble tatt ut en makrofossilprøve under skjelettets hodeskalle og bekken hvorav førstnevnte ble sendt til analyse, men ga ingen resultat.

Arkeologiske observasjoner som at det syntes som at kisten var smal og rektangulær, ble i felt tolket til at det kunne være en av de eldste gravene på kirkegården. Det ble av den grunn tatt en ¹⁴C-datering av kisterestene som ga følgende resultat: AD 1515–1799 (FTMC-XX53-1, 267±29, 2 sigma 95,4 %) med ca. 40 % sannsynlighet for at den kan dateres til AD 1515-1591 og ca. 50 % sannsynlighet for at graven er anlagt i tidsperioden AD 1620–1670. 1 sigma (68 % sannsynlighet) ga ca. 23 % sannsynlighet for en datering til AD 1528–1551 og 46 % sannsynlighet for tidsperioden AD 1634–1662. Basert på dette resultatet, var det en større mulighet for at graven var fra etterreformatorisk tid, og i tillegg var nedgravningen svært stor noe som kan indikere at graven er anlagt etter reformasjonen.

Skjelett nr. SZ1605

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂?

Alder: voksen/eldre

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Store deler av skjelettet var bevart, men det postkraniale skjelettet var dårlig bevart, mens hodeskallen var bedre bevart. I felt ble det observert «små bein i pelvis». I etterarbeidet var det noe utfordrende å finne ut av dette da det faktisk ble samlet inn beinfragmenter fra et lite barn (0–2 år), men disse ble samlet inn som løsebein, og en antok da at de har ligget i gravfyllet. I bekkenpartiet, ble det imidlertid funnet små bein, men dette var trolig forbeinet bløtvev.

Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med begge armer liggende langs med kroppens side. Under vask av skjelettet kunne det synes som at skjelettet var maskulint, og kan ha tilhørt en eldre mann.

I forbindelse med kjønnsbedømmingen, var det tre trekk som ble analysert på hodeskallen; øreknutene (*processus mastoideus*) var distinkt og hadde en bred base (score 4) og således tolket som et maskulint trekk, mens hakepartiet (*protuberantia mentalis*) var svakt maskulint (score 3–4).

Aldersbedømmingen ble basert på tannstatus, knoklenes fusjoneringsgrad og generelle utseende, og i tillegg ble kraniesømmenes grad av sammenvoksing brukt som supplement til analysen. I underkjeven var samtlige tenner mistet pre mortem, og i god tid før dødens inntreden. I denne sammenheng ble tanntapet tolket som dels aldersrelatert og dels relatert til et større sykdomsbilde. Levningene var dårlig bevart, men det var mulig å registrere at endestykkene tilhørende de lange rørbeina var fusjonert, noe som også antydte et voksent individ. Koronarsømmen (*sutura coronalis*) var svakt synlig på utsiden av hodeskallen, noe som tilsier at den døde var godt voksen.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til en mulig godt voksen mann.

Osteologiske forandringer

Det ble registrert et lite felt med mikroporøsitet på innsiden av panne- og issebeina (*os frontale et ossa parietale*). Tannhelsen var svært dårlig, alle tennene i underkjeven var mistet mens mannen levde (*pre mortem*), og trolig har individet lidd av tannkjøttbetennelse (*periodontitt*).

Venstre albubein (*os ulna*) viste uregelmessig overflate i leddflaten mot overarmsbeinet, og som tidligere nevnt, ble det observert små bein i individets bekkenparti. Disse var små og uregelmessige i formen, og ble tolket til være forbeinet vev, mulig nyrestein eller liknende (Figur 33).

Figur 33. Mulig nyrestein funnet i bekkenområdet til levningene i Grav 19. Cf55620_NIKU_0486.JPG

4.6.20 Grav 20

Intrasis nr.: SA20

Datering: ER basert på utformingen av lokket, nedgravningen var bred og dyp, ER keramikk samt fajanse i gravfyllet, i kombinasjon med funn av gravskjold

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1778

Kistetype: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ401272, FJ401658), gravskjold av jern (FJ400859, FJ401272)

Gravfyll: SL1641

Funn: knappenål av kobberlegering (FJ1768), nål av jern (FJ1768), keramikk (FK400718, FK401278),

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1782), makrofossil under hodeskallen, bekken, føtter og referanseprøver (PA1772–1774, PA1784–1786)

Foto: Cf55620_NIKU_0134–0135, 0137, 0150–0155.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 20 ble påtruffet ca. 45 cm under dagens overflate, og lå i det øverste sjiktet av graver i det nordre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 60 i hodeenden, over Grav 47 og Grav 81 i søndre del, og over Grav 24 i fotenden. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det var ikke mulig å observere selve nedgravningen, kun kistens utbredelse, som en antok var ca. den samme som nedgravningen. Gravfyllet besto av humusblandet sand iblandet mye leire. I gravfyllet ble det påtruffet et randskår av rødt leirgods med glasur på innsiden samt 3 skår av fajanse.

I graven var det kisterester i form av brunsvarte trefibre, fortrinnsvis fra bunnen, men det ble også observert enkelte trefibre på knoklene som stammet fra kistelokket. Kisten var trapesformet, målte 2,2 m i lengden, og var 95 cm bred i hodeenden og 70 cm bred i fotenden. Graven var dyp, og ble på det meste målt til å være ca. 70 cm dyp. Lokket har opprinnelig vært opphøyet, og kisten var sammenføyet av minimum 6 kistespiker av jern, hvorav 5 er komplette og 1 mangler hode. Kistespikeene varierer i størrelse hvor den lengste er ca. 10 cm og de andre er 6–7 cm lange. Det ble i tillegg funnet store deler av en korrodert metallplate i gravfyllet, som mest sannsynlig tilhører graven. Fragmentene av platen har trolig inngått i en jernplakett/gravskjold som har vært festet på kistelokket. Det ble tatt en vedartsprøve fra graven.

Like til høyre for hodeskallen, ble det funnet en korrodert nål av jern bestående av 7 fragmenter, og ved skjelettets skulder ble det funnet tekstilrester. Det ble tatt makrofossilprøver henholdsvis under hodeskallen, bekkenet, føttene og en referanseprøve.

Funn av mulige rester etter et gravskjold i kombinasjon med utformingen av kistelokket, og at det ble påtruffet etterreformatorisk keramikk, deriblant fajanse, i gravfyllet, daterer graven til etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ1765

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂?

Alder: 35-50 år

Bevaringsgrad: svært god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet var godt bevart, og besto av nærmest hele skjelettet (Figur 34). Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med hendene hvilende langs siden av kroppen. Kroppslengden i felt ble estimert til ca. 165 cm, målt fra isse til hæl, og høyre lårbein ble målt til 47,5 cm. De menneskelige levningene ble i felt tolket til å tilhøre et mannlig individ da det ble observert kraftige knokler.

Kjønnsbedømmingen ble basert på trekk på bekkenet, tre ulike aspekter på hodeskallen samt enkelte postkraniale mål.

Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) på begge bekkenhalvdelenene var noe smal (score 3–4), og ble således tolket til et svakt maskulint trekk. Det ble ikke observert en forsenkning (*sulcus preauricularis*) under leddflaten mot korsbeinet på bekkenet. I analysen ble tre ulike aspekter ved hodeskallens morfologi undersøkt: området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket til å være maskulin (score 5), utformingen av haken (*protuberantia mentalis*) var ubestemmelig og av middels størrelse (score 3), øreknutene (*processus mastoideus*) på høyre og venstre side var til dels store og lange (score 4) og ble tolket til å være et maskulint trekk, og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) viste et markert bakhode med kraftige muskelfester (score 4), og ble også tolket til å være et maskulint trekk.

Videre ble begge skulderbladets leddflater (*cavitas glenoidalis*) mot overarmsbeina målt til 40 mm, noe som kunne tolkes til et maskulint trekk. Det venstre overarmsbeinet (*os humerus*) var noe fragmentert i det nedre endestykket, men epikondylbredden ble allikevel målt til 64 mm, noe som tolkes som et maskulint trekk. Det ble også tatt mål av lårbeina (*ossa femora*), hvor den vertikale diameteren på leddhodene (*caput femori*) målte henholdsvis 48- og 50 mm, epikondylbredden på det venstre

lårbeinet målte 81 mm, og lårbeina maksimale lengde ble målt til 47,2 og 46,5 cm. Alle målene ble tolket som klart maskuline.

Aldersbedømmingen ble basert på bekkenet, tannfrembrudd og tannslitasje samt beinelementenes grad av fusjonering og utseende.

Figur 34. Grav 20, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0155.JPG

Utseende til de øreformede leddflatene (*facies auricularis*) på den venstre bekkenhalvdelen ble tolket til å tilhøre et individ i aldersgruppen 35–45 år, og den høyre leddflaten ble tolket til å være fra et individ omkring 45–50 år. Skambeinsfugen (*symphysis pubica*) på den venstre siden ble tolket til å tilhøre et individ i alderen 35–39 år. I tillegg var kragebeina (*ossa clavicae*) fusjonert, noe som kunne tilsa en alder eldre enn 40 år, tungebeinet (*os hyoideum*) var imidlertid ikke fusjonert, noe som tydet på at individet var yngre enn 40–50 år. På det venstre lårbeinshodet hadde bindevevsfestet (*fovea capitis femoris*) som forbinder lårbeinet med bekkenet, noe mikroporøsitet og markerte ujevne kanter som kan tyde på et godt voksent individ. Kraniesømmene var også så vidt synlige på utsiden av hodeskallen. I overkjeven var seksårsjekselen på høyre side bevart, og tannen hadde minimalt med slitasje, noe som normalt ville vært tolket til å tilhøre en tenåring. Det ble funnet flere løse tenner som har tilhørt individet, blant annet en seks- eller tolvårsjekslen fra venstre side i overkjeven, denne viste noe mer slitasje i form av noen få slitefasetter på tyggeknutene, men fortsatt ikke den slitasje som en burde forvente dersom individet var i 30-40 årene, da han døde. Trolig kan slitasjen forklares med at de fleste tennene var mistet mens han var i live, og at de gjenværende tennene ikke var i normal bruk. Slitasjen burde også sees i et større sykdomsbilde.

Basert på den osteologiske analysen, ble de menneskelige levningene tolket til å være fra en mann som døde da han var mellom 35 og 50 år.

Osteologiske forandringer

I underkjeven var kinntenner og jeksler mistet *pre mortem*, i god tid før dødens inntreden. Det samme kunne observeres i overkjeven hvor fortennene, den 2. kinntannen og trolig tolvårsjekselen i høyre side, samt trolig fortennene og hjørnetannen i venstre side var mistet *pre mortem*. På majoriteten av tennene ble det registrert moderat mengde tannstein (calculus) på inn- og utsiden samt karies på to tenner.

Det ble observert et større blankpolert felt (*eburnasjon*) på begge kragebeina (*ossa clavicalae*), på leddflaten mot skulderen. Kraftige muskelfester på begge kragebein (*ossa clavicalae*), skulderblad (*ossa scapulae*) og venstre overarmsbein (*os humerus*). Det ble også registrert osteologiske forandringer i form av fortykket beinvev på en av de nederste ribbeina på høyre side, på den enden som vender mot brystet. Likeledes var det fortykket beinvev og porøsitet på de øverste ribbeina på venstre side.

På den 2. brystvirvelen (*vertebrae thoracicae nr. 2*) ble det registrert en liten uregelmessig lesjon posteriort på virvellegemet. Lesjonen målte ca. 3x6 mm, og var ca. 5 mm dyp. Videre ble det registrert noe osteofyttdannelse langs kanten på virvellegemet tilhørende den 9. og 12. brystvirvel (*vertebrae thoracicae nr. 9 og 12*), På den 2. lendevirvelen (*vertebrae lumbalis nr. 2*) ble det observert en lesjon på den kaudale overflaten til virvellegemet. Lesjonen var avlang og uregelmessig i formen, målte 10x17 mm, og var ca. 6 mm dyp med porøst beinvev i bunnen.

4.6.21 Grav 21

Intrasis nr.: SA21

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering (UBA-41754) av humanosteologisk materiale: AD 1647–1805 (BP 210±27, 2 sigma, 87 %)

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1671

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1669, FJ1672)

Gravfyll: SL1671

Funn: keramikk og porselen (FK1670)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1755), makrofossil under hodeskallen (PP1754), humanosteologisk materiale (PZ401185)

Foto: Cf55620_NIKU_0133, 0136, 0138–0145, 0147.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ1720

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 35. Grav 21, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0138.JPG

4.6.22 Grav 22

Intrasis nr.: SA22

Datering: ER basert på gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården

Orientering: Ø – V

Kiste: SY1712

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1749)

Gravfyll: SL1719

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0146, 0148–0149.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ1738

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: svært dårlig

Bevaringstilstand: pulverisert

4.6.23 Grav 23

Intrasis nr.: SA23

Datering: ER basert på gravleggingsmønster samt ¹⁴C-datering av humant osteologisk materiale (*phalanx pedis*, 1,4 g) (UBA-41755): AD 1679-1939 (BP 123±27, 2 sigma, 95,4 %) hvorav 49,7 % sannsynlighet for at graven kunne dateres til AD 1800–1895, noe som også støttes av 1 sigma hvor det var 44,5 % sannsynlighet for datering til tidsperioden AD 1832–1886

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1891

Kisteform: trapesformet

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL1890

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: makrofossil (PP2204–2207 og PA2208–2209), makrofossil under føtter, under barnets hodeskalle, venstre side av brystet, bekkenet, hodeskalle, under venstre fot, høyre side av brystet til barnet og referanseprøver (PP2207–2209 og PP2257–2262), humanosteologisk materiale (PZ401187 og PZ401189)

Foto: Cf55620_NIKU_0169–0183, 0185.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ1857

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: svært god

Bevaringstilstand: fragmentert

Skjelett nr. SZ1859

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: svært god

Bevaringstilstand: komplett

Figur 36. Grav 23, ferdig utgravd dobbeltgrav. Foto mot nordøst. Cf55620_NIKU_0170.JPG

Figur 37. Grav 23, bilde av levningene av et spedbarn som lå anføttes i fotenden. Cf55620_NIKU_0177.JPG

4.6.24 Grav 24

Intrasis nr.: SA24

Datering: MA? basert på lokasjon i et område med mulige MA graver, og at funn av gravskjold uten andre daterende trekk, ikke nødvendigvis er et sikkert dateringskriterium

Orientering: VSV – ØNØ

Kiste: SY400989

Kistetype: ukjent

Kistedetaljer: gravskjold av jern (FJ400728)

Gravfyll: SL1802

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0156, 0160–0161, 0164–0166.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: innlemmet v/ KHM 18.12.2023

Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.23

Grav 24 ble påtruffet ca. 40 cm under dagens overflate, og lå i det nest øverste sjiktet av graver i nordre del av utgravningsområdet. Graven lå under, og var kuttet av Grav 20 i hodeenden og midtre del. Da graven var sterkt forstyrret og nærmest ødelagt av den senere anlagte graven, var det kun den venstre delen av skjelettet fra isse til nedsiden av kneleddet som var bevart. Graven lå trolig over Grav 58, og fortsatte inn i den østre profilen hvor deler av de nedre ekstremiteter ble liggende igjen i profilen. I tillegg ble det observert fragmenter av en hodeskalle ved levningenes venstre overarm/albue, som i felt ble tolket som levningene til et lite barn. I etterarbeidet var det ikke mulig å verifisere dette da det kun var bevart små fragmenter.

Det som var igjen av nedgravningen målte 1,35 m i lengden, var ca. 53 cm bred, og var kun 26 cm dyp. Gravfyllet besto av kompakt gråbrun silt iblandet sand og noe grå leire. I graven var det

kisterester i form av synlige trefibre, fortrinnsvis fra bunnen av kisten. I felt ble det antatt at kisten opprinnelig har vært trapesformet, men da det var relativ liten utbredelse på kisterestene, var dette usikkert. Midt i graven, over skjelettet, lå det 11 fragmenter av en korrodert jernplakett om trolig har vært del av et gravskjold eller liknende som har ligget oppe på kistelokket.

Graven lå i et område av kirkegården hvor det var graver med mulig datering til middelalder, og da det eneste mulige daterende trekket i graven var rester etter et gravskjold, som pr. i dag er et usikkert dateringskriterium, kunne en dermed ikke utelukke at graven var fra middelalder.

Skjelett nr. SZ1848

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀?

Alder: 23–30 år?

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: pulverisert/fragmentert

Osteologiske forandringer: -

De menneskelige levningene var dårlig bevart, og besto av venstre side fra hodeskallen (*cranium*) til øvre halvdel av skinnebeina (*ossa tibia*). Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med venstre hånd hvilende over magepartiet (Figur 38). I felt ble levningene preliminært bedømt til å tilhøre en kvinne, blant annet basert på bred tarmbeinsutskjæring på bekkenet.

Figur 38. Grav 24, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0164.JPG. Georeferert tegning av skjelettet.

Som nevnt innledningsvis, var det usikkerhet i felt om hvorvidt dette var en dobbelgrav inneholdende levningene til et voksent individ og et lite barn. Flere av disse beinelementene, blant annet kraniefragmenter og deler av en kneskål, tilhørte imidlertid et voksent individ, og ble tolket som en del av graven. En del av kraniefragmentene besto av kun små fragmenter, og noen av de var relativt tynne, og en kunne derfor ikke utelukke at det også var omrotede bein fra et barn. I den osteoarkeologiske analysen ble det konkludert med at det ikke var en dobbelgrav, og at de ubestemte kraniefragmentene trolig lå i gravfyllet.

Kjønnsbedømmingen ble basert på en fragmentert tarmbeinsutskjæring (*incisura ischiadica major*) på venstre bekken hvor øvre del så ut til å ha en bred vinkel (score 1?) som ble tolket til å være et feminint trekk, i tillegg var det et *ex situ* kraniefragment som kan ha tilhørt individet, hvor området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket som lite markert (score 1) og således tolket til et kvinnelig trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på tannslitasje av løse tenner, en delvis bevart leddflate (*facies auricularis*) mellom bekkenet og korsbeinet på venstre side samt fusjoneringsgrad. De tre tennene som var bevart (to fortenner og en kinntann) viste svak til moderat slitasje, og fragmentet av leddflaten på bekkenet hadde et utseende som kunne tilsi en alder på omkring 20–30 år. Det var ingen spor etter ikke-fusjonerte endestykker eller fusjoneringslinjer, noe som kan tyde på at levningene tilhørte et individ eldre enn 23–25 år.

På dette grunnlag, ble levningene tolket til muligens å ha tilhørt en kvinne som trolig døde i siste halvdel av 20-årene.

4.6.25 Grav 25 / Grav 43

Intrasis nr.: SA25

Datering: ER basert på gravleggingsmønster, ¹⁴C-datering av kisterester (FTMC-XX53-6, BP 162±29), i kombinasjon med funn av gravskjold

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: -

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: gravskjold av jern (FJ1817)

Gravfyll: SL1816

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0162.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: kassert

Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: -

Bevaringstilstand: -

4.6.26 Grav 26

Intrasis nr.: SA26
Datering: ER basert på ER keramikk i gravfyllet og lokasjon på kirkegården
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY1831
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1856)
Gravfyll: SL1830
Funn: keramikk (FK1863)
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1855)
Foto: Cf55620_NIKU_0163,0168.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.27 Grav 27

Intrasis nr.: SA27
Datering: ER basert på lokasjon på kirkegården
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: -
Kisteform: -
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL1884
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.28 Grav 28

Intrasis nr.: SA28
Datering: ? basert på at levningene hadde en svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: -
Kiste: SY1931
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: -
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: pulverisert

4.6.29 Grav 29

Intrasis nr.: SA29
Datering: ? basert på at det kun var en liten rest av graven som var bevart
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY401228
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1967)
Gravfyll: SL1942
Funn: glasskår (FA1969), keramikk (FK1968)
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0188–0189, 0191–0192.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr.: SZ1943
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 39. Grav 29, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0188.JPG

4.6.30 Grav 30

Intrasis nr.: SA30

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av kisterester, se løpende tekst

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY1953

Kistetype: ukjent

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ1967)

Gravfyll: SL1952

Funn: glass (FA1969), keramikk (FK1968)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV1971)

Foto: Cf55620_NIKU_0193–1094, 0197.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 30 ble påtruffet ca. 50 cm under dagens overflate, i søndre del av utgravningsområdet. Graven var kuttet av VA-grøften (M874) i hele den nordre delen, noe som betød at store deler av skjelettets venstre side var fjernet (Figur 40). Graven lå under Grav 41 i hodeenden og Grav 34 i fotenden, og den lå orientert ca. i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte 1,7 m i lengden, var maks. ca. 27 cm bred, og dybden ble målt til ca. 25 cm. Gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt iblandet leire, i massen ble det også observert et glasskår og 3 keramikkskår av rødgods med glasur på inn- og utside.

I graven var det dårlig bevarte kisterester, som ble tolket som rektangulær kiste i felt, men dette var svært usikkert da graven var forstyrret. Det ble observert kisterester fra vegger og bunn innenfor hele gravens nedgravning, og det ble tatt en vedartsprøve av restene av kistebunnen under høyre overarmsbein. Det ble påtruffet 16 mellomstore kistespiker av jern hvor flere av spikrene fortsatt hadde bevart trerester.

Figur 40. Grav 30, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0193.JPG

Prøve av kisterester (FTMC-XX53-2) ble datert til 1656–1912 (BP 180±29, 2 sigma, 94,6 %). I tillegg ble det funnet keramikkskår av etterreformatorisk karakter i gravfyllet. ¹⁴C-dateringen og funn, daterer graven til etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ1972

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: voksen

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var godt bevart, men besto av få beinelementer, kun høyre overarm (*humerus*), høyre underarm (*os radius et. os ulna*) samt noen ribbeins-fragmenter (*ossa costae*). I tillegg ble det samlet inn knokler fra en (eller flere) fot/føtter som lå *ex situ*, og hvor det var usikkert om beinelementene tilhørte levningene i graven.

Basert på armens posisjon, var det nærliggende å tolke det dithen at skjelettet lå utstrakt i ryngleie. Det var ikke mulig å registrere hverken hånd-, bein- eller fotstilling.

Knoklene var små og gracile, og på de høyre underarmsbeina (*os radius et. os ulna*) var det markerte muskelfester. Kjønnbedømmingen ble basert på knoklenes størrelse og generelle inntrykk samt den vertikale diameteren til leddhodet (*caput humeri*) tilhørende høyre overarmsbein, som målte 44 mm og epikondylbredden som målte 55 mm. De visuelle analysene samt målene indikerte at levningene har tilhørt en kvinne.

Aldersbedømmingen ble basert på morfologisk trekk som at de bevarte endestykker på rørbeina var fusjonert og fravær av spor etter nylig fusjonering, og indikerte at levningene har tilhørt et voksent individ.

På dette grunnlag ble levningene tolket til å være fra en voksen kvinne.

4.6.31 Grav 31

Intrasis nr.: SA31

Datering: ER basert på funn av kistedekor

Orientering: Ø – V

Kiste: SY1983

Kisteform: rektangulær?

Kistedetaljer: kistedekor av jern (FE1988, FE1990, FE2066–69)

Gravfyll: SL1976

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2073)

Foto: Cf55620_NIKU_0195–0196, 0198, 0208–0209.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2096

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: middels

Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 41. Grav 31, detlfoto av pyntenagle av bronse. Cf55620_NIKU_0198.JPG

4.6.32 Grav 32

Intrasis nr.: SA32
Datering: ER basert på lokasjon på kirkegården
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2004
Kistetype: svakt trapesformet
Kistedetaljer: -
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0199–0200.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 32 ble påtruffet ca. 50 cm under dagens overflate, i østre del av det søndre utgravningsområdet. Graven lå mellom Grav 7 og Grav 12 og 13, og var forstyrret av VA-grøften (M874) i hodeenden. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest (Figur 42).

Nedgravningen var smal, og målte ca. 1,88 m i lengden, 65 cm bred, og dybden ble kun målt til ca. 11 cm. Gravfylltet besto av lys brungrå sandblandet silt.

Det ble observert kisterester i form av synlige trefibre, som tydet på en smal, svakt trapesformet kiste. Kisterestene målte ca. 1,56 m i lengden, 34 cm i hodeenden, ca. 19 cm i fotenden, og ca. 11 cm dyp. Det ble ikke observert kistespiker eller øvrige funn, og det ble heller ikke tatt naturvitenskapelige prøver fra graven.

Figur 42. Grav 32, foto på sørvest. Cf55620_NIKU_0199.JPG

Det var ingen funn eller observasjoner ved graven som ga indikasjoner om datering, men den lå i et område av kirkegården med kun etterreformatoriske graver, og den ble derfor tolket til å trolig være fra samme tid.

Skjelett nr. SZ2001
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♀
Alder: 25-35 år
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: hel
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet besto av nærmest hele skjelettet, men det var svært dårlig bevart, og besto av fortrinnsvis nærmest pulveriserte bein av høyre og venstre nedre ekstremiteter, bekken, enkelte ribbein fra begge sider, noen få ryggvirvler, venstre underarmsbein og deler av hodeskallen. Den døde var lagt i retning øst nordøst – vest sørvest, med ansiktet vendt mot nord. I felt ble skjelettet dokumentert som at det lå dels i ryggleie og dels på siden, og at høyre arm lå over magepartiet og den venstre lå langs siden.

Kjønns- og aldersbedømmingen ble basert på morfologiske trekk og størrelse på de få større fragmenter, og indikerer at det var levningene tilhørende en voksen kvinne. Den såkalte tappvirvelen (*vertebrae cervicalis nr. 2 / axis*) var svært liten og grasiøs, og øreknuten (*processus mastoideus*) på venstre tinningbein var liten (score 1), noe som indikerte at levningene tilhørte en kvinne. To *ex situ* jeksler som med stor sannsynlighet tilhører samme individ, viste en svak til moderat slitasje, noe som tilsa at den har tilhørt en ung voksen, trolig mellom 25 og 35 år.

Det ble kun registrert mulig karies på tyggeflaten til den ene jekselen.

Analysen var utfordrende da det var få element, basert på de levningene som var bevart, var det trolig at det tilhørte en kvinne som døde da hun var mellom 25 og 35 år.

4.6.33 Grav 33

Intrasis nr.: SA33
Datering: ? basert på at det kun var bevart en liten rest av graven, men den lå i et område av kirkegården hvor det var mulige MA graver
Orientering: -
Kiste: SY2014
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: ukjent gjenstand av jern (FJ2019)
Gravfyll: SL401257
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2073)
Foto: Cf55620_NIKU_0201–0203, 0206.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.34 Grav 34

Intrasis nr.: SA34
Datering: ER? basert på lokasjon på kirkegården. ¹⁴C-datering: humant osteologisk materiale (*tibia*, ukjent, 3,8 g) (UBA-41756): feilet
Orientering: Ø – V
Kiste: SY2044
Kisteform: svakt trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2052
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401191)
Foto: Cf55620_NIKU_0204–0205, 0419–0420.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2053
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert/pulverisert

4.6.35 Grav 35

Intrasis nr.: SA35
Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av humanosteologisk materiale, se løpende tekst
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2076
Kistetype: trapesformet
Kistedetaljer: kistespiker (FJ2078, FJ2079, FJ2152), beslag (FJ401313)
Gravfyll: SL2075
Funn: 69 hvite glassperler (FK2080)
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2132), makrofossil under hodeskallen, bekken, føtter og referanseprøver (PA2133-2134, PA2147–2150), humanosteologisk materiale (PZ401193)
Foto: Cf55620_NIKU_0207, 0210–0216, 0222.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: Gjenbegravd 19.12.2023
Status menneskelige levninger: Gjenbegravd 19.12.2023

Grav 35 ble påtruffet kun 30 cm under dagens overflate, lå i det øverste sjiktet av graver, i den nordre delen av det søndre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 42 i vest og Grav 100 i øst, og tangerte den øst nordøst – vest sørvest-gående VA-grøften i hele den søndre siden.

Graven lå orientert i retning vest sørvest – øst nordøst. Nedgravningen målte ca. 2 m i lengden, var ca. 90 cm bred, og 35 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt iblandet noe leire.

I graven var det kisterester i form av synlige godt bevarte trefibre, fra vegger, bunnen og trolig noe fra kistelokket. Kisten var trapesformet, og målte ca. 1,73 m i lengden, ca. 57 cm bred i hodeenden og ca. 37 cm i fotenden, og var 35 cm dyp. Det ble tatt en vedartsprøve av kisterestene. Det ble påtruffet

totalt 17 store og korroderte kistespiker av jern, hvorav 8 fragmenter av kistespiker varierer i størrelse fra små til mellomstore, og hvor det er treverk bevart på flere av fragmentene.

I fotenden, oppe på lokket, ble det påtruffet 69 små hvite runde glassperler (Figur 43). Perlene minner om såkalte rocaillesperler/broderiperler som kan ha vært en del av et broderi på et klesplagg eller en veske som kan ha medfulgt den døde. Det er imidlertid mer sannsynlig at perlene kan ha vært festet på et mulig kisteteppe eller noe liknende. Type og antall perler indikerte en datering til etterreformatorisk tid, og det var derfor mest sannsynlig at graven var fra tidsperioden 16–1800-tallet.

Figur 43. Grav 35, 69 små hvite glassperler i gravens fotende, foto mot sørøst. Cf55620_NIKU_0207.JPG

Det ble tatt ut en makrofossilprøve under hodeskallen, i mage- og bekkenregionen, i gravens fotende samt referanseprøver. I tillegg ble det tatt en prøve av skjelettet, nærmere bestemt fra den nedre delen av skaftet tilhørende det venstre albubeinet (*ulna*). Prøven (UBA-41757), ble datert til AD 1676–1941 (BP 132±25, 2 sigma, 95,4 %) med 45 % sannsynlighet for at graven kan dateres innenfor tidsrommet AD 1799–1892. Dateringsresultatet bekrefter de arkeologiske observasjonene, og den tolkes på det grunnlag til å være anlagt i etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ2117

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 40-60 år?

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Levningene hadde en varierende bevaringsgrad da hodeskallen og skaftene tilhørende de lange rørbeina var relativt godt bevart, mens endestykkene var dårlig bevart (Figur 44). Kroppslengden i felt ble estimert til 175 cm, målt fra isse til hæl. Det var løsbein tilhørende ytterligere et individ i gravfyllet.

Figur 44. Grav 35, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0211.JPG

Skjelettet lå utstrakt i ryggeleie med venstre hånd hvilende over magepartiet og høyre arm og hånd lå langs siden. Det ble observert en rett, parallell beinstilling hvor føttene trolig ikke har ligget inntil hverandre.

Kjønnsbedømmingen ble basert på et fragmentert trekk på bekkenet, tre trekk på hodeskallen, postkraniale mål samt knoklenes generelle utseende. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) var noe fragmentert, men basen virket bred (score 1?) og kunne indikere at det var levningene av en kvinne. Videre ble området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) tolket som lite markert (score 1), og således tolket til et kvinnelig trekk. Øreknutene (*processus mastoideus*) på høyre og venstre side hadde en noe bred base, men var kort og lite distinkt (score 1–2), og på bakhodet (protuberantia occipitale externa) var muskelfestet synlig, men ikke markert (score 2), og de to sistnevnte trekk ble tolket til svakt feminine trekk. Den vertikale diameteren på leddhodet på det høyre overarmsbeinet (*caput humerus*) ble målt til 38 mm, noe som ble tolket til et klart kvinnelig trekk, og den vertikale diameteren på leddhodet tilhørende det venstre lårbeinet (*caput femori*) ble målt til 40 mm, noe som også ble tolket til et klart feminint trekk. I tillegg var knoklene små og grasiøse, noe som bekreftet de tidligere omtalte trekk og mål.

Aldersbedømmingen ble basert på fravær av synlige spor etter fusjonering av de ulike beinelementene, knoklenes og beinhinnes utseende, tanntap, og som et supplement ble det sett på kraniesømmenes grad av sammenvoksing.

I underkjeven hadde individet mistet alle tenner med mulig unntak av 2. fortann og hjørnetann i høyre side. Kjeven var dessuten tynn og det var tydelig atrofi av kjevebeinet, og tanntapet hadde trolig funnet sted lenge før dødens inntreden. Tanntapet kan trolig dels tolkes som aldersrelatert og dels som en del av et større sykdomsbilde. Kraniesømmene på inn- og utsiden var sammenvokst, og dette i kombinasjon av tanntap, indikerte et noe eldre individ.

Basert på den nevnte analysen, ble levningene tolket til å være fra en kvinne som døde da hun balvar 40–60 år.

Osteologiske forandringer

Det ble observert flere osteologiske forandringer. Blant annet ble det registrert flere klynger med lesjoner (< 3 mm i diameter) på innsiden av pannebeinet (*os frontale*).

I tillegg ble det observert mikro- og makroporøsitet på leddhodet (*caput humeri*) tilhørende det høyre overarmsbeinet, samt noe mikroporøsitet på muskelfestet (*tuberositas ulna*) på det høyre albubeinet.

Det ble også registrert et ikke-metriske trekk (*supra-condyloid foramina*), som er små skjelettvariasjoner som ikke finnes hos alle individer. Ikke-metriske kan være påvirket av blant annet arv, kjønn, alder og ytre påvirkninger som miljø (Iskan & Kennedy 1994: 95-96). Det ikke-metriske trekket kunne karakteriseres som et hull på det nedre endestykke til det venstre overarmsbeinet, et trekk som hyppigst forekommer hos kvinner (Bass 1981:154).

4.6.36 Grav 36

Intrasis nr.: SA36
Datering: MA? basert på ¹⁴C-datering av kisterester, se løpende tekst
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2162
Kistetype: svakt trapesformet
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2176, FJ2220)
Gravfyll: SL2083
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2218), makrofossil under hodeskallen, bekken, føtter og referanseprøver (PA2219, PA2249, PA2251 og PA2296–2298)
Foto: Cf55620_NIKU_0226, 0235–0237, 0472, 0483-0484, 0490, 0506.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: innlemmet v/ KHM 18.12.2023
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 36 ble påtruffet ca. 60 cm under markoverflaten, og lå i den østre delen av det nordre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 11 i sør og forstyrret denne, og over Grav 15 og Grav 75 i den nordre delen, og var uforstyrret av andre graver.

Graven lå orientert i retning vest sørvest – øst nordøst med ansiktet vendt mot sør (Figur 45). Nedgravningen målte ca. 1,9 m i lengden, var ca. 76 cm bred og ca. 58 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt iblandet noe leire samt mange løsbein.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, fra vegger og lokk, og lokket var kollapset. Kisten var svakt trapesformet, og målte 1,8 m i lengden, 55 cm i hodeenden, 37 cm i fotenden, og minimum 34 cm dyp. Det ble tatt en vedartsprøve av kisterestene. Det ble påtruffet 63 fragmenter fra minimum 44 spikre hvorav 20 store spikre, 10 mellomstore- og 14 små spikre, samt 7 fragmentere spiker trolig tilhørende lokket og muligens to fragmenter tilhørende et beslag. De sistnevnte kistespikerne syntes mindre enn spikrene fra de andre gravene.

Figur 45. Grav 36, foto mot sørøst. Cf55620_NIKU_0472.JPG

Det ble tatt makrofossilprøver henholdsvis fra under hodeskallen, under føttene, og under bekkenet, samt nøytrale prøver, disse ble ikke analysert, og derfor kassert ifm. etterarbeidet.

Det var ingen daterende trekk ved graven, men det ble sendt inn en ^{14}C -prøve av kisterestene (FTMC-XX53-4, BP 321±28). Prøven viste at det var en høy sannsynlighet (2 sigma, 95,4%) for at dateringen faller inn i perioden AD 1488-1643¹. I tillegg var det en relativ stor sannsynlighet (1 sigma) for at graven kan dateres til perioden AD 1515–1591 (56,1%), noe som vises tydelig i grafen hvor piggen møter kalibreringskurven tidlig på 1500-tallet. Graven ble derfor tolket til å sannsynligvis være fra 1500-tallet, med mulighet for at den kan være fra før 1537, og dermed ha middelaldersk datering.

Skjelett nr. SZ2159

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 45-60 år

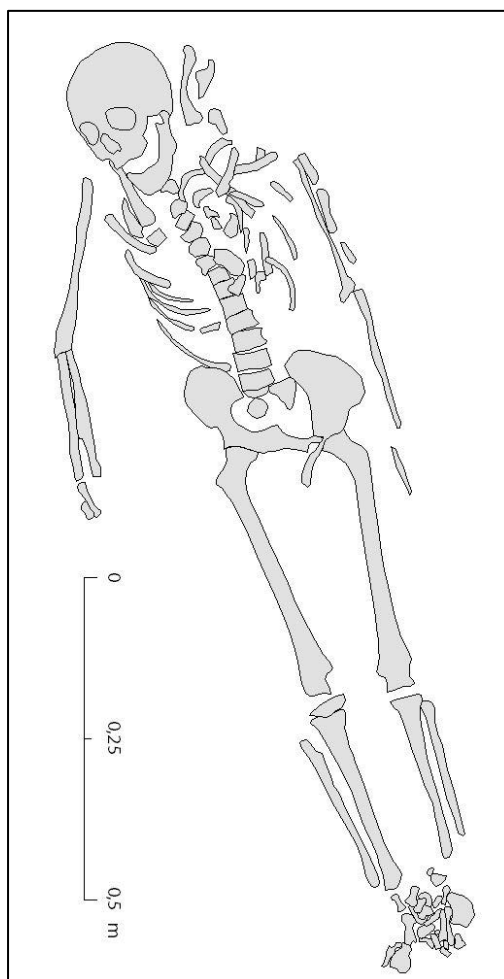
Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad, og besto av deler av hele skjelettet. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie, men var noe vridd mot skjelettets venstre side (mot nord). I tillegg lå høyre arm i en avvikende posisjon da den lå i 45 grader vinkel opp langs med søndre kistevegg, venstre arm lå imidlertid langs med kroppen. Det ble observert rett parallell beinstilling med samlede føtter som var noe vendt mot sør. Bein- og fotstillingen kunne indikere at liket var svøpt.

¹ Det var ikke mulig å observere hvorvidt det var kjerne- eller ytterved, og det må derfor tas forbehold om treets egenalder.

Figur 46. Georeferert tegning av de menneskelige levningene i grav 36.

I tillegg til skjelettet som lå *in situ*, ble det samlet inn en del løsbein som ble analysert til å tilhøre levningene av ytterligere fire individer.

- Hodeskalle (hel). Kjønnbedømming: området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*): score 1, øreknutens (*processus mastoideus*) utseende: score 1, muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*): score 1 = ♀. Aldersbedømming: visdomstenner i overkjeven (*maxilla*), slitasje på molarer tilsvarende 20–35 år
- Venstre lårbein (*os femur*). Kjønnbedømming: vertikal diameter på leddhodet: 42 mm, epikondylbredde: 72 mm, maks. lengde: 42,9 cm = ♀. Aldersbedømming: voksen
- Løse kraniefragmenter, blant annet to hele issebein (*ossa parietale*)
- Løse kraniefragmenter, blant annet to nærmest komplette issebein, et skalletak fra et barn, deler av venstre tinningbein (*os temporale*) samt en underkjeve (*mandibulae*). Kjønnbedømming: øreknutens (*processus mastoideus*) utseende: score 3 (ubestemt) og utformingen av haken (*protuberantia mentalis*) var ikke så distinkt (score 1-2) og kjevepartiet var relativt smalt = ♀. Aldersbedømming: visdomstenner i maxilla, slitasje på molarer tilsvarende 20–30 år, og et barn av ukjent alder basert på funn av et stort tynt skalletak med åpne kraniesømmer.
- Minimum 3 overarmsbein, deriblant et helt overarmsbein (*os humerus*) fra venstre side. Kjønnbedømming: vertikal diameter på leddhodet: 38 mm, epikondylbredde: 55 mm, maks. lengde: 30 cm = ♀. Aldersbedømming: voksen

- Venstre skulderblad (*os scapulae*)
- Løsbein, ryggvirvler (*vertebrae*), albubein (*os ulna*) og spolebein (*os radius*).
- Venstre bekken (*os coxae*), fragmentert del (*os ilium*). Kjønnbedømming: utseende til tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*): score 1? = ♀? Aldersbedømming: voksen
- Bekken (*os illium*) og venstre skulderblad (*os scapulae*). Aldersbedømming: maks lengde på tarmbeinet (*os ilium*): 85 mm, og lengde på skulderbladets leddflate mot overarmsbeinet (*cavitas glenoidalis*): 24 mm = 0–1 år

Kjønnbedømmingen ble basert på to trekk på bekkenet; utseende til tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) og evt. tilstedeværelse og utforming av en fure (*sulcus preauricularis*) under bekkenets leddflate mot korsbeinet. Den høyre tarmbeinsutskjæringen var bred (score 2) og under den øreformede leddflaten mot korsbeinet var det en markant og bred fure, begge trekk ble tolket til å være feminine. Den venstre tarmbeinsutskjæringen var fragmentert, men øvre del var bevart og indikerte en bred fuge (score 2?) og i likhet med den høyre bekkenhalvdelen, var det en markant og bred fure under leddflaten mot korsbeinet, begge trekk ble også tolket til å være feminine. I analysen ble fem ulike aspekter ved hodeskallens morfologi undersøkt: området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket til å være svakt feminin/ubestemmelig (score 2–3), utformingen av haken (*protuberantia mentalis*) var ikke så distinkt (score 2) og kjevepartiet var relativt smalt, noe som indikerte kvinne, øreknuten (*processus mastoideus*) på høyre og venstre side var små og lite fremtredende (score 1) og ble tolket til å være feminine trekk, og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) var svakt maskulin (score 4), muligens grunnet patologiske forandringer. Som en del av kjønnbedømmingen, ble det utført mål på de postkraniale beinelementene der dette var mulig. Det høyre lårbeinet (*os femur*) målte 42,4 cm i lengden, og den vertikale diameteren på leddhodet ble målt til 44 mm (noe deformert), mens venstre lårbein var fragmentert i begge endestykker. Det høyre skulderbladets leddflate mot overarmsbeinet (*cavitas glenoidalis*) målte 34 mm (ubestemt trekk), og på det venstre overarmsbeinet ble epikondylbredden målt til å være 56 mm. Målene ble tolket til å være feminine eller ubestemmelige.

Aldersbedømmingen ble basert på to trekk på bekkenet, tannslitasje, og i tillegg ble kraniesømmenes grad av sammenvoksing brukt som et supplement. Utseende til de øreformede leddflatene (*facies auricularis*) på begge bekkenhalvdeler ble tolket til å tilhøre et individ i aldersgruppen 45–60 år. På den venstre siden var også symfyen delvis bevart (ca. halve symfyen), den ble analysert til alderen trolig 45–50 + år. Slitasjen på de få tennene, var svak til moderat, og var i således avvikende ift. aldersbedømmingen av trekkene på bekkenet, og kan trolig snarere si noe om individets helsetilstand. Kraniesømmene vist stor grad av sammenvoksing, og var kun synlig på utsiden av hodeskallen, og indikerer et middelaldrende til godt voksent individ. Basert på de ulike trekkene, ble den biologiske alderen tolket til å være 45–60 år.

Kroppshøydeberegning basert på maks. lengde av høyre lårbein (42,4 cm), utregnet til å være 159 cm.

Bekkenet ble tolket til å være klart feminint, trekkene på hodeskallen var feminine, svakt feminine eller ubestemmelige, og de postkraniale målene ble tolket til å være feminine eller ubestemmelige. I tillegg var det generelle visuelle inntrykket at beinelementene var relativt små og grasiøse. Basert på den nevnte analysen, ble levningene tolket til å ha tilhørt en kvinne som døde da hun var mellom 45 og 60 år.

Osteologiske forandringer

Det ble registrert flere patologier på hodeskallen selv om den var noe fragmentert i ansiktsskjelettet, nærmere bestemt i overkjeven (*maxilla*) og venstre kinnbein (*os zygomaticum*). Det ble observert en stor lesjon like til høyre for neseåpningen og i deler av den høyre siden av ganen (*processus palatinus*). Lesjonen på utsiden av overkjeven var uregelmessig og målte 25 mm i diameter. I overkant av denne, var beinvevet tynt og skjørt med mikroporøsitet (Figur 47). Lesjonen i ganen var mer sirkulær, og målte 15 mm i diameter (Figur 48). Trolig var dette spor etter en større abscess, både inne i munnen og i deler av den høyre siden av ansiktet.

Figur 47: Patologiske forandringer i høyre side av ansiktsskjelettet. Cf55620_NIKU_0484.JPG.

Figur 48: Trolig spor etter en abscess i form av en sirkulær lesjon i ganen. Cf55620_NIKU_0490.JPG.

I tillegg var det en lesjon på høyre side av pannebeinet, og et merke etter rust ved siden av, lesjon kan være spor etter syfilis (Figur 49). Likeledes var det en lesjon på øvre del av pannebeinet, og en fordypning på issen (23 x 30 mm) i pilsømmen (*sutura sagittalis*) der høyre og venstre issebein (*ossa parietale*) er sammenføyet (Figur 50). Det ble også observert svake spor etter *cribra orbitalia* i form av små felt med mikroporøsitet inne i øyehulene (*pars orbitalis*). Tilstanden blir ofte definert under blodsykdommer, og årsaken til sykdommen er uviss. Det hevdes at sykdommen er miljørelatert, og at den kan være forårsaket av jernmangel og underernæring, men sykdommen har også vært satt i forbindelse med enkelte infeksjoner/parasitter eller en kombinasjon av disse faktorene (Aufderheide & Rodriguez Martin 1998:348-351; Buikstra & Ubelaker 1994:120-121, 151-152; Ortner 2003:370-371; Roberts & Manchester 2010:229-232; Weiss 2015:21-22).

Figur 49. Lesjon på høyre side av pannebeinet, trolig spor etter syfilis. Cf55620_NIKU_0506.JPG.

Figur 50. En fordypning midt oppe på hodeskallen. Cf55620_NIKU_0483.JPG.

Det ble også registret tanntap som hadde skjedd *pre mortem*. I overkjeven kunne det se ut som at fortennene, kinntennene (trolig med unntak av 1. kinntann på høyre side) samt jekslene var mistet. I høyre side av underkjeven, var jekslene mistet, og i venstre side var den 2. kinntannen og jekslene mistet mens individet var i live. I tillegg var den venstre hjørnetannens alveol dyp, og det var mulig at det var spor etter en liten abscess (diameter: 4 mm) i nedkant.

På venstre kragebein, på leddflaten mot brystbeinet, ble det observert noe mikroporøsitet, noe beinpålagring på leddflaten samt leppeformet beinpålagring langs kanten av leddflaten. Forandringene ble tolket til å trolig være aldersrelaterte. I tillegg ble det registrert kraftige muskelfester på begge kragebeina. Det ble også registrert markante muskelfester på begge overarmsbeina, samt mikroporøsitet på leddhodene. På et ribbein fra høyre side, ble det observert noe ujevnt beinvev og svak mikroporøsitet på halsen (*collum costae*), nedenfor leddflaten mot ryggvirvelen.

Noe mikroporøsitet inne i høyre hofteskål (*acetabulum*), samt at skålen var noe oval i formen. Likeledes var høyre lårbeinshode også noe oval i formen, og hadde et felt med mikroporøsitet. På den nederste lendevirvelen (*vertebrae lumbalis nr. 5*), var den nedre (*kaudale*) flaten på virvelkroppen av ukjent grunn konkav, og noe kileformet mot ryggen (*posterior*).

De osteologiske og patologiske forandringene ble tolket til å være forårsaket av syfilis.

4.6.37 Grav 37 / Grav 39

Informasjon under Grav 39 / Grav 37.

Intrasis nr.: SA37

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av kisterester til ER (FTMC-XX53-5, BP 201±29) samt funn av knapp av ER karakter

Orientering: -

Kiste: -

Kisteform: -

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL2085

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: -

Georeferert: -

Status gjenstander: -

Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: -

Bevaringstilstand: -

4.6.38 Grav 38**Intrasis nr.:** SA38**Datering:** ER? basert på bred nedgravning i kombinasjon med funn av gravskjold**Kiste:** SY2143**Kisteform:** ukjent**Kistedetaljer:** gravskjold av jern (FJ2154)**Gravfyll:** SL2137**Funn:** tekstil (FI2153, FI2217)**Naturvitenskapelige prøver:** ubrent tre (PV2177), makrofossil under hodeskallen, bekken, føtter og referanseprøver (PA2252–2256)**Foto:** Cf55620_NIKU_0221, 0223–0225, 0229–034.JPG**Georeferert:** x**Status gjenstander:** gjenbegravd 19.12.2023**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 19.12.2023**Skjelett nr.** SZ2215**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** god**Bevaringstilstand:** fragmentert

Figur 51. Grav 38 med gravskjold/jernplate, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0226, 0223.JPG

Figur 52. Grav 38, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0226, 0229.JPG

4.6.39 Grav 39 / Grav 37

Intrasis nr.: SA39/SA37

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av kisterester til ER (se løpende tekst) samt funn av ER knapp

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY2306

Kistetype: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2315)

Gravfyll: SL2301

Funn: knappenål av kobberlegering (FE2407), knapp av glass (FI2368)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2364), makrofossil under hodeskallen, bekken og føtter (PA2365, PA2367, PA2370)

Foto: Cf55620_NIKU_0250, 0252.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 39 ble påtruffet 50 cm under topp asfalt, og lå i den østre delen av det nordre utgravningsområdet. Graven ligger over grav 81 i nordre del av hodeenden og over grav 85 i store deler av den søndre delen, og var uforstyrret av andre graver. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det var ikke mulig å observere selve nedgravningen. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand.

I graven var det kisterester i form av bevarte trefibre til brunsort organisk masse, lokket var kollapset over skjelettet. Kisten var svakt trapesformet, og målte minimum 205 cm i lengden, var 49 cm bred i hodeenden og 61 cm i fotenden. Det ble tatt en vedartsprøve av kistebunnen like på utsiden av skjelettets venstre skulder. Det ble påtruffet totalt 56 fragmenter som tilhørte 44 kistespiker av jern, tolket som tilhørende fortrinnsvis lokket i hodeenden av graven. Det ble tatt makrofossilprøver under henholdsvis hodeskallen, under bekkenet, og under føttene.

Det ble funnet en knappenål av kobberlegering oppe på venstre side av skjelettets brystparti, og en hvit sirkulær knapp av glass ved skjelettets høyre fot. Det var usikkert om sistnevnte funn var et resultat av kontaminasjon fra en annen grav/gravearbeider eller om den har tilhørt graven. I tillegg var det svake grønne merker på fortrinnsvis venstre issebein (*os parietale*), men også noe på bak på det høyre issebeinet. Plasseringen av merkene etter irr kunne indikere at den døde var gravlagt med et ansiktsklede eller hodeplagg festet med knappenåler av bronse eller messing. Videre ble det også registrert et stort svakt grønt merke på det høyre overarmsbeinets leddhode (*caput humeri*), på den ytre (*laterale*) delen, mot skulderbladet. Det var også spor etter irr midt på skaftet tilhørende høyre og venstre albubein (*ulna*) samt det venstre spolebeinet (*os radius*), og et grønt merke forårsaket av irr på oversiden på det første og andre mellomhåndsbeinet (*ossa metacarpale nr. 1 og 2*) på venstre hånd. I tillegg ble det observert et stort grønt merke av irr i høyre bekkenskål (*acetabulum*). Sporene indikerte irr fra trolige knappenåler av bronse eller messing som har festet et likklede/liksvøp eller en likskjorte.

I tillegg ble det tatt en ¹⁴C-prøve (FTMC-XX53-5) av kisterester fra graven som ble datert til AD 1645–1919 (BP 201±29, 2 sigma, 95,4 %) og at det innenfor dette tidsrommet er ca. 55 % sannsynlighet for at graven kan dateres til AD 1726–1810. På dette grunnlag, er det nærliggende å tolke det dithen at knappen tilhørte graven, og at graven var fra etterreformatorisk tid, trolig fra siste halvdel av 1700-tallet eller første halvdel av 1800-tallet.

Skjelett nr. SZ2312

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂

Alder: 35–50 år

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad, og besto av hele skjelettet (Figur 53). De lange rørbeina var godt bevart, mens de mer porøse beinelementene som ryggvirvler, var dårligere bevart. Skjelettet lå utstrakt i ryngleie, og bekkenet var noe vridd mot skjelettets venstre side (mot nord). Ansiktet var vendt noe mot nord, og hendene lå langs med kroppens sider. Skjelettet hadde rett beinstilling med samlede føtter. Kroppslengden i felt ble estimert til ca. 161 cm fra isse til hæl.

Kjønnsbedømmingen ble basert på et trekk på bekkenet, fem trekk på hodeskallen samt postkraniale mål. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) hadde en smal vinkel (score 5), noe som ble tolket som et maskulint trekk. Området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket til å være maskulin (score 5), haken (*protuberantia mentalis*) var bred og muskuløs (score 4-5), noe som også indikerte mann. Øreknutene (*processus mastoideus*) var imidlertid små og hadde en smal base (score 1), og ble derfor tolket til å være et feminint trekk. Muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) viste et markert bakhode med til dels kraftige muskelfester (score 4-5), og ble også tolket til å være et maskulint trekk. Det ble også tatt postkraniale mål, hvor den vertikale diameteren på leddhodet (*caput femori*) tilhørende det venstre lårbeinet målte 49 mm, likeledes var det samme mål på høyre side, og det høyre lårbeinet hadde en total lengde på 44,7 cm. De førstnevnte mål ble tolket som tydelige maskuline, mens lårbeinets lengde var svakt feminint.

Figur 53. Grav 39, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0250.JPG

Aldersbedømmingen ble basert på et delvis fragmentert trekk på bekkenet, tannfrembrudd, tannslitasje, og i tillegg ble kraniesømmenes grad av sammenvoksing brukt som et supplement til analysen. Skambeinsfugen var noe erodert, men det som var bevart av overflaten indikerte en alder på 30–50 år. I venstre underkjeve var visdomstannen frembrutt og viste en slitasje som indikerte en alder til 33–45 år (seksårs- og tolvårsjekselen ikke tilstede). Kraniesømmene var sammenvokst både på inn- og utsiden.

Kroppshøydeberegningen ble basert på høyre lårbein som målte 44,7 cm, noe som kunne tilsi en høyde på omkring 169 ± 3.94 cm.

Basert på nevnte analyse, ble levningene tolket til å ha tilhørt en mann som døde da han var mellom 35 og 50 år.

Osteologiske forandringer

På det venstre issebeinet (*os parietale*), ble det registrert to relativt sirkulære lesjoner, men da kantene var lyse, ble de tolket til å være *post mortale* skader som trolig har funnet sted under utgravningen. Og på innsiden av pannebeinet (*os frontale*) og issebeina (*ossa parietale*) ble det observert noen få områder med makroporøsitet av ubestemmelig karakter.

Individet hadde mistet alle jekslene *pre mortem* i høyre side av underkjeven samt seksårs- og tolvårsjekselen i venstre side av underkjeven. I tillegg var det spor etter en abscess (12x20 mm, ca. 10 mm dyp) der hvor tolvårsjekselen i venstre side skulle vært, og det ble også observert en pusskanal i nedre del av kjeven. I underkjeven ble det registrert svak til moderat tannstein på fortenner og hjørnetenner.

På den 2. halsvirvelen (*axis*) ble det observert osteofyttdannelse på beintaggen (*dens axis*) like ovenfor leddflaten (*facies articularis anterior*) som ledet mot den overliggende halsvirvelen (*atlas*).

På det høyre skinnebeinet (os *tibia*) ble det observert ujevn beinhinne med beinpålagring, strieringer og mikroporøsitet i et område som målte ca. 20x87 mm ca. midt på skaftet på den indre (*mediale*) siden. De osteologiske forandringene ble tolket til å være spor etter en beinhinnebetennelse (*periostitt*).

4.6.40 Grav 40

Intrasis nr.: SA40
Datering: ? basert på at det kun var bevart en liten rest og at levningene var svært dårlig bevart
Orientering: -
Kiste: SY2179
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL401260
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2288)
Foto: Cf55620_NIKU_0227.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2195
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.41 Grav 41

Intrasis nr.: SA41
Datering: ER? basert på lokasjon på kirkegården
Orientering: Ø – V
Kiste: SY2236
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2250)
Gravfyll: SL2235
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2247)
Foto: Cf55620_NIKU_0226, 0238–0241.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2241
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.42 Grav 42

Intrasis nr.: SA42
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2277
Kistetype: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2275
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2286)
Foto: Cf55620_NIKU_0242–0244.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 42 ble påtruffet ca. 50 cm under dagens overflate, lå i det andre sjiktet av graver, i det. Graven lå under Grav 35 i fotenden og var kuttet i to av VA-grøften (M874) som således hadde fjernet hele hodeenden til og med nedre del av torso.

Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest. Det som var igjen av nedgravningen målte 1 m i lengden, var 55 cm, og ca. 18 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun kompakt sandblandet silt.

Det ble observert kisterester i form av mørkebrune nedbrutte trefibre fra vegger, bunn og lokk. Kisten hadde ukjent form da det kun var den midtre delen av kisten som var bevart. De kisterester som ble avdekket målte 1 m i lengden, var ca. 40 cm bred og 18 cm dyp. Det ble tatt en vedartsprøve fra midtre del av kistens lokk.

Det var ingen funn eller observasjoner ved graven som ga indikasjoner om datering. Graven lå i utkanten av området hvor det var mulige middelalderske graver, men da bevaringsgraden var svært dårlig, var det ikke mulig å tolke gravens alder.

Skjelett nr. SZ2290
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var svært dårlig bevart, og besto av fragmenterte og pulveriserte deler av begge armer og hender, bekken og begge lårbein (Figur 54). Skjelettet lå utstrakt i ryggleie, og hendene lå over magepartiet.

Det var ikke mulig å gjennomføre en osteologisk analyse av levningene grunnet dårlig bevaringsgrad.

Figur 54. Grav 42, ferdig utgravd skjelett, fot mot sørvest. Cf55620_NIKU_0242.JPG

4.6.43 Grav 43 / Grav 25

Intrasis nr.: SA43

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av kisterester, se løpende tekst

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY2317

Kistetype: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ401317)

Gravfyll: SL2325

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre fra kistespiker (PK401338), makrofossil under hodeskallen, bekken føtter og referanseprøver (PA2375–2376, PA2531–2534),

Foto: Cf55620_NIKU_0245–0249, 0251, 0491–0492.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: -

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 43 ble påtruffet ca. 80 cm under topp asfalt, og lå i den vestre delen av det søndre utgravningsområdet. I felt ble graven til å ligge like under Grav 25, men i etterarbeidet ble den tolket til å være del av samme grav. Videre lå graven under kabelgrøft (M860) fra like under hodeskallen og ned til øvre del av de nedre ekstremiteter, og det syntes som at skjelettet lå bevart under den moderne forstyrrelsen.

Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest. Nedgravningen målte ca. 2,08 m i lengden, var ca. 80 cm bred i hodeenden, ca. 60 cm bred i fotenden, og var ca. 22 cm dyp. Gravfylllet besto av gråbrun sandblandet silt iblandet leire.

Det ble observert kisterester i form av synlige trefibre samt brunsort organisk masse inntil og ovenpå skjelettet fra kistens bunn, vegger og lokk. Kisterestene målte 190 cm i lengden, var 62 cm bred i hodeenden og 38 cm bred i fotenden, og har vært sammenføyet av minimum 13 kistespiker av jern. Enkelte av kistespikrene hadde bevart rester etter treverk, som ble sendt til ¹⁴C-datering. Det ble tatt makrofossilprøver henholdsvis under hodeskallen, bekkenet, føttene samt referanseprøver, disse ble ikke analysert, men kassert i etterarbeidet.

Det ble ikke observert arkeologiske spor som kunne gi indikasjon på når graven var anlagt. Graven ble imidlertid ¹⁴C-datert mot slutten av etterarbeidet. Det ble tatt en ¹⁴C-prøve (FTMC-XX53-6) av kisterester som ble datert til AD 1663–1907 (BP 162±29, 2 sigma 95,4 % sannsynlighet) og innenfor denne rammen er det 42,9 % sannsynlighet for at graven kan dateres til AD 1720–1818. Denne graven er også trolig den samme grav som fikk betegnelsen Grav 25 hvor det ble funnet deler av et gravskjold av jern, noe som i de fleste tilfeller tolkes som et etterreformatorisk trekk. Graven ble derfor tolket til å være fra etterreformatorisk tid, og innholdet i graven ble derfor gjenbegravd.

Skjelett nr. S22324

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 23–30 år?

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

De menneskelige levningene hadde en varierende bevaringsgrad fra velbevart til fragmentert, og besto av store deler av skjelettet (Figur 55 og 56).

Figur 55. Grav 43, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0245.JPG

Figur 56. Grav 43, detaljfoto av hodeskallen, foto mot vest. Cf55620_NIKU_0247.JPG

Graven var orientert øst nordøst – vest sørvest, og skjelettets ansikt var vendt mot nord. Da skjelettets torso og øvre ekstremiteter lå under kabelgrøften, var det ikke mulig å registrere armstillingen. Det ble imidlertid observert rette og parallelle bein, hvor legger og føtter hadde sklidd noe til den respektive side, trolig under nedbrytningsprosessen. Skjelettet målte i felt ca. 160 cm fra isse til hæl.

Den preliminnære analysen tilsa at det var levningene tilhørende en kvinne da det var gjennomgående små og grasiøse knokler. Kjønnbedømmingen ble basert på bekkenet, hodeskallen, postkraniale mål samt knoklenes størrelse og generelle utseende. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) på venstre side var bred (score 1), og således tolket som et kvinnelig trekk. På hodeskallen var begge øreknuter små og lite distinkte (score 1), noe som ble tolket til kvinnelige trekk, området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket til svakt kvinnelig (score 2), og hakepartiet (*protuberantia mentalis*) var smalt og lite distinkt (score 1). Videre ble begge skulderbladets leddflater (*cavitas glenoidalis*) mot overarmsbeina (*ossa humerus*) målt til 34 mm, noe som kunne tolkes til et svakt kvinnelig trekk. Det høyre overarmsbeinet (*os humerus*) var noe fragmentert i begge endestykker (*epifyser*) og det var derfor ikke mulig å ta mål, men basert på øyemål, var de små og ble tolket som kvinnelige trekk. På det venstre overarmsbeinet ble det vertikale diameteren til leddhodet målt til 41 mm, noe som ble tolket som et klart kvinnelig trekk. I tillegg ble høyre og venstre lårbein (*os femur*) målt til henholdsvis 43,7 og 43,8 cm, noe som også blir tolket som klare feminine trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på to trekk på bekkenet, tannfrembrudd og slitasje, fusjoneringsgrad samt kraniesømmenes grad av sammenvoksing. Skambeinsfugen (*symphysis pubica*) på venstre side tilsa en alder på 20–30 år. Men den øreformede leddflaten (*facies auricularis*) mot korsbeinet på begge sider viste store osteologiske forandringer som en vanligvis ville tolket til å være aldersindikerende, men som i dette tilfellet trolig var patologiske. I overkjeven var det moderat slitasje på seksårs- og tolvårsjeksene på begge sider, men visdomstennene var ikke frembrutt noe som kunne være aldersindikerende. I underkjeven hadde de samme jeksene svak til moderat slitasje, og her manglet også visdomstennene. Det var ingen spor etter ikke-fusjonerte endestykker eller fusjoneringslinjer, noe som kan tyde på at levningene tilhørte et individ eldre enn 23–25 år. I tillegg var

det åpne kraniesømmer på inn- og utsiden av hodeskallen, noe som også kan indikere et noe yngre individ. Tungebeinet (*os hyoideum*) var ikke fusjonert, noe som tydet på at individet var yngre enn ca. 40 år.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til å være fra en kvinne som trolig døde da hun var 23–30 år.

En mulig kroppshøyde ble basert på høyre lårbein som målte 43,7 cm, noe som kunne tilsi en høyde omkring $162 \pm 3,72$ cm.

Osteologiske forandringer

På utsiden av høyre side av pannebeinet (*os frontale*) samt på høyre issebein (*os parietale*) ble det observert en flere samlinger av små og større grunne (dybde 1–2 mm) lesjoner (Figur 57). Enkelte av de mindre lesjonene var sirkulære med diameter 2–4 mm, men de større var mer uregelmessige i formen og målte 4x13 mm og større felt med mikroporøsitet som målte 11 x 38 mm. Lesjonene ble tolket til å kunne være spor etter syfilis.

Figur 57. Lesjoner på høyre pannebein samt oppe på pannebeinet. Cf55620_NIKU_0491-0492.JPG

Det ble registrert karies på tannroten på fremsiden (*bukkalt*) på begge seksårsjeksene samt tolvårsjekselen i venstre side i underkjeven. Videre ble det også observert moderat tannstein på fremsiden (*labialt* og *bukkalt*) på fortennene, hjørnetennene og kinntennene i underkjeven. Likeledes var det svak tannstein på utsiden (*bukkalt*) av kinntennene og jeksene i overkjeven. I tillegg var begge de andre kinntennene i underkjeven mistet *pre mortem*.

På ryggvirvlene ble det registrert osteologiske forandringer i form av mikro- og makroporøsitet på virvellegemene fra den nederste (*kaudale*) leddflaten tilhørende den 5. halsvirvel (*vertebrae cervicalis nr. 5*) og de tilstøtende leddflater ned til og med den øvre (*kraniale*) leddflaten tilhørende den 7. halsvirvelen (*vertebrae cervicalis nr. 7*) samt på den øvre (*kraniale*) leddflaten tilhørende den 1. lendevirvelen (*vertebrae lumbalis nr. 1*) samt osteofytter langs kanten på den høyre leddflaten mot den overliggende virvel, svak mikroporøsitet mot den anteriore kanten på den øvre (*kaudale*) leddflaten på den 2. lendevirvelen (*vertebrae lumbalis nr. 2*), likeledes på samme sted på den 3. lendevirvelen ble det observert både mikro- og makroporøsitet samt osteofytter.

Det ble registrert markerte muskelfester på knoklene i begge armene. På høyre kragebein (*os clavacula*) ble det observert makroporøsitet på leddflaten mot overarmsbeinet samt en svak rand av

osteofytter langs kanten av leddflaten. Og på fire ribbein fra venstre side, ble det registrert fortykket beinvev ved ribbeinsvinkelen (*angulus costae*).

Det var patologiske forandringer i hofteleddskålen, og som tidligere nevnt på hoftebeinets leddflate mot korsbeinet. Leddflaten viste mikro- og makroporøsitet, beinpålagring og markerte kanter rundt leddflaten. På utsiden av den venstre hofteleddskålen var det kraftige osteofytter i form av porøst vev med beinpigger, og inne i leddskålen var det uregelmessig beinpålagring, blankpolerte felt (*eburnasjon*) samt mikro- og makroporøsitet inne i leddskålen. På høyre side, ble de samme forandringene registrert (med unntak av *eburnasjon*), men noe svakere enn på venstre side. I tillegg ble det registrert osteologiske forandringer på begge lårbeinshodene (*caput femori sin. et dx*), i form av distinkt beinpålagring, mikro- og makroporøsitet, og kraftige osteofytter rundt kanten av leddhodene. Leddhode var deformert og nærmest formet som en sopp. På det venstre lårbeinshodet var det dessuten et blankpolert felt (*eburnasjon*), og de patologiske forandringene var tydeligere. Det var også forandringer på øvre del av skaftet på begge lårbeinas baksider i form av hovent skaft og betente muskelfester (*linea aspera*), som kunne indikere beinhinnebetennelse (*periostitt*) på begge lårbeina. Trolig kan patologiene på de postkraniale beina også være en del av sykdomsforløpet i forbindelse med syfilis.

4.6.44 Grav 44

Intrasis nr.: SA44
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: SV – NØ
Kiste: SY2354
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2363
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV2366)
Foto: Cf55620_NIKU_0253–0255.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2361
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.45 Grav 45

Intrasis nr.: SA45
Datering: ? basert på at kun en liten rest av graven var bevart
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY2414
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL401264
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0256–0257.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ2421
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.46 Grav 46

Intrasis nr.: SA46
Datering: ER? basert på størrelsen på nedgravningen samt lokasjon på kirkegården
Orientering:
Kiste: SY2425
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2424
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0261–0262.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2435
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: skyggeskjelett/pulverisert

4.6.47 Grav 47

Intrasis nr.: SA47
Datering: ? basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: -
Kiste: -
Kisteform: -
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL401028
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0267.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2384
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.48 Grav 48

Intrasis nr.: SA48
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY2394
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2394
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0260, 0263.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2400
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.49 Grav 49**Intrasis nr.:** SA49**Datering:** ER, basert på fragment av krittpipe i gravfyllet samt at underliggende grav (Grav 72 / Grav 74) ble tolket til å være ER**Orientering:** VSV – ØNØ**Kiste:** SY2482**Kisteform:** trapesformet**Kistedetaljer:** gravskjold av jern (FJ2535)**Gravfyll:** SL2473**Funn:** nål av jern (FJ2477), krittpestilk (FK2476)**Naturvitenskapelige prøver:** ubrent tre (PV2486)**Foto:** Cf55620_NIKU_0264–0265, 0268–0269.JPG**Georeferert:** x**Status gjenstander:** gjenbegravd 19.12.2023**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 19.12.2023**Skjelett nr.** SZ2474**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** god**Bevaringstilstand:** fragmentert

Figur 58. Grav 49, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordøst. Cf55620_NIKU_0268.JPG.

4.6.50 Grav 50

Intrasis nr.: SA50
Datering: ER? se løpende tekst
Orientering: NØ – SV
Kiste: SY2457
Kisteform: trapesformet
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2466)
Gravfyll: SL2464
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre fra kistespiker (PK401340)
Foto: Cf55620_NIKU_0266.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: kassert 18.12.2023
Status menneskelige levninger: -

Grav 50 ble påtruffet 90 cm under dagens overflate, og lå i overgangen mellom nordre- og søndre del av utgravningsfeltet, og lå under Grav 38 i nordre side, og over Grav 52, også i nordre side av graven. Graven lå like nord for Grav 68 og tangerte denne i den søndre siden av graven. Graven hadde en noe avvikende orientering da den lå i retning nordøst – sørvest.

Nedgravningen målte minimum 1,57 m i lengden, var ca. 64 cm bred i hodeenden og ca. 42 cm i fotenden, og var kun ca. 0,6 cm dyp. Gravfyllet besto av grå leire iblandet noe brun sand.

I graven var det kisterester i form av nedbrutt treverk, trolig fra kistens lokk. Kisten var trapesformet, og målte ca. 1,44 m i lengden, 50 cm i hodeenden og ca. 31 cm i fotenden, og var like grunn som nedgravningen. Det ble påtruffet minimum 6 kistespiker av jern hvor spikrenes hoder var store og sirkulære. Det var bevart noe treverk på en av kistespikrene som ble sendt til ¹⁴C-datering.

Det ble ikke tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, og det var heller ingen øvrige arkeologiske indikasjoner på når graven var anlagt. Det ble imidlertid tatt en ¹⁴C-datering (FTMC-XX53-7) av kisterester fra graven, men denne feilet. Graven lå i et område av kirkegården hvor det kun var etterreformatoriske graver, og det ble derfor antatt at graven også var fra samme tidsperiode.

Skjelett nr. SZ2465
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: skyggeskjelett
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var svært dårlig bevart, og trolig var det kun konturene av det som ble observert under opprensningen av graven. Det ble ikke samlet inn osteologisk materiale fra graven, og det var ikke mulig å registrere hverken kropps-, arm-, bein- og/eller fotstilling.

4.6.51 Grav 51

Intrasis nr.: SA51
Datering: MA? se løpende tekst
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY401230
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ401270), gravskjold av jern (FJ2454)
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401195), ubrent tre (PV401195)
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 51 ble påtruffet ca. 85 cm under dagens overflate i nordre del av utgravningsområdet. Graven var grunn, og var sterkt forstyrret av Grav 24, og lå over Grav 63.

Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest med ansiktet vendt svakt mot nord. Graven var relativt grunn, og det var ikke mulig å observere gravens nedgravning. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt.

I graven ble det observert kisterester i form av synlige trefibre. Kistens form er imidlertid ukjent, men var sammenføyet med kistespiker da det ble påtruffet to mellomstore til store kistespiker av jern, og deler av en jernplakett som trolig har vært en del av et gravskjold som har ligget oppe på kistens lokk. Det ble tatt en vedartsprøve av midtre del av kistelokket, like over skjelettets bekkenparti.

Det ble tatt en dateringsprøve av midtre del av skaftet tilhørende den venstre overarmen (*humerus*), og skjelettet ble ¹⁴C-datert til AD 1490-1647 (UBA-41758, BP 312±26, 2 sigma 95,4 %) og innenfor denne dateringsintervallen, var det 77 % sannsynlighet at graven kunne dateres til tidsperioden AD 1490–1602, og 23 % sannsynlighet for at graven var fra AD 1612–1647. Dersom en ser på 1 sigma (68,3 %) er det ca. 70 % sannsynlighet for at graven kan dateres til AD 1521–1577. Graven har en nedre dateringsramme i middelalder, og kan således være anlagt i middelalderen. En må imidlertid ta forbehold om at den marine reservoareffekten kan påvirke resultatene slik at levningene får en eldre datering enn hva som er tilfellet. Det ble gjort et forsøk på å se på isotopverdiene til henholdsvis ¹³C og ¹⁵N for å kunne beregne om individets kosthold kan ha påvirket dateringsresultatene. Verdiene viste at det trolig har vært tiffelle, men det var utfordrende å vurdere i hvilken grad det kan ha ført til en eldre datering av graven. I graven ble det dessuten påtruffet deler av et gravskjold som var et vanlig trekk på kister fra 1600-tallet, en vet imidlertid ikke når denne skikken startet, og det er også stor mulighet for at det kan ha vært geografiske variasjoner.

Skjelett nr. SZ2455
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♀?
Alder: 17-25 år
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: hel
Osteologiske forandringer: -

Da det var usikkerhet rundt dateringen av graven, ble det sendt inn ¹⁴C-prøve av alternativt dateringsmateriale. Det ble sendt inn en prøve (FTMC-XX53-8) av midtre del av kistelokket, like over skjelettets bekkenparti. Prøven ble datert til AD 1449–1632 (2 sigma 95,4 %, BP 377±29), og viste at

det var en stor sannsynlighet for at dateringen lå innenfor tidsperioden AD 1449–1525 (57,7 %) og noe mindre sannsynlighet for tidsperioden AD 1558–1632 (37,8 %). Det var også en relativ stor sjanse (1 sigma) for at graven kunne dateres til AD 1457–1511, hvor en også ser at denne piggen møter kalibreringskurven. Basert på ¹⁴C-datering av tre², kan trolig graven dateres til tidsrommet slutten av 1400-tallet til begynnelsen av 1500-tallet, mest sannsynlig like før eller etter reformasjonen.

Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad fra relativt dårlig bevaring med oppflisete beinhinner til god bevaringsgrad. Deler av hele skjelettet var bevart med unntak av venstre nedre ekstremiteter dårlig bevart. Skjelettet lå utstrakt i ryngleie med hendene hvilende over bekkenet, og hadde rett beinstilling hvor føttene var samlet og vendt mot nord.

Kjønnsbedømmingen ble basert på tarmbeinsutskjæringens utseende på begge bekkenhalvdeler, venstre øreknute (*processus mastoideus*), hakens utforming (*protuberantia mentalis*), mål på høyre lårbein (*os femur*) samt knoklenes størrelse og utseende. Tarmbeinsutskjæringen på begge sider av bekkenet, var noe bred (score 2–3), noe som ble tolket som et svakt kvinnelig trekk. På høyre side var det også en tydelig bred og grunn fure (*sulcus preauricularis*) under leddflaten mot korsbeinet, og på venstre side var dette området fragmentert. Trekket tolkes også som et feminint trekk. Venstre øreknute var liten (score 1), og ble således tolket til å være feminin. På det høyre lårbeinet (*femur*), ble leddhodets vertikale diameter målt til 42 mm, som ble tolket til et svakt feminint trekk. Det høyre lårbeinets maksimale lengde var 41,4 cm, noe som også ble tolket til et kvinnelig trekk. Hakepartiet (*protuberantia mentalis*) var smalt og lite (score 1), og indikerte en kvinne. I tillegg ble det observert at de postkraniale knoklene var små og grasiøse.

Aldersbedømmingen ble basert på et trekk på høyre bekkenhalvdel, tannfrembrudd og slitasje, supplert av kraniesømmenes grad av sammenvoksing og knoklenes utseende ift. fusjonering. Leddflaten (*facies auricularis*) som forener bekkenet og korsbeinet på høyre side hadde et ungt utseende som tilsvarte en alder på maks. 25 år. Visdomstennene var ikke frembrutt hverken i over- eller underkjeven, og de permanente jekslene viste liten slitasje, noe som kunne tilsi en alder på 17–25 år. Kraniesømmene var nærmest helt åpne med unntak av krone- eller kranssømmen (*sutura coronalis*) som var mer lukket. Alle endestykker var fusjonert til de lange rørbeinas skaft, og det var ingen synlige fusjoneringslinjer.

Kroppshøydeberegningen ble basert på høyre lårbein som målte 41,4 cm, noe som kan indikere en høyde på 156 cm.

Basert på de nevnte trekk, ble levningene tolket til å tilhøre en kvinne som døde da hun var mellom 17 og 25 år, men da individet var ungt, var kjønnsbedømmingen noe usikker.

---

² Det tas forbehold om treets egenalder da dette kan påvirke dateringsresultatene.

4.6.52 Grav 52

Intrasis nr.: SA52
Datering: ? da kun en liten rest av graven var bevart
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY2494
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2500
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0270.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ2501
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.53 Grav 53

Intrasis nr.: SA53
Datering: ER? basert på at graven lå i utkanten av kjerneområdet hvor det var mulige MA graver
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2514
Kisteform: svakt trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: S2513
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0278–0283.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.23

Grav 53 ble påtruffet ca. 93 cm under topp asfalt i nordre del av utgravningsområdet. Graven lå under Grav 38 i den søndre siden, direkte over Grav 78, var noe kuttet av VA-grøften (M874) i fotenden, og tangerte kabelgrøften (M860) i hodeenden.

Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest med ansiktet vendt oppover. Nedgravningen målte minimum ca. 1,87 m i lengden, var 70 cm bred, og ca. 16 cm dyp. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt.

I graven var det kisterester i form av brunsort organisk masse fortrinnsvis fra vegger og bunn (Figur 61). Kisten var svakt trapesformet basert på kistens mål, og hadde tilnærmet rette vegger. Kisterestene målte minimum 1,83 m i lengden, var ca. 60 bred i hodeenden, ca. 45 cm bred i fotenden, og hadde samme dybde som nedgravningen. Det ble hverken påtruffet kistespiker eller

andre jerngjenstander i graven, men på det venstre issebeinet (*os parietale*) ble det observert et område med påklistret jern og noe rust, dette kunne indikere at hodet har ligget inntil en gjenstand av jern, enten om hodeskallen har ligget inntil den nordre kisteveggen hvor kisten opprinnelig kan ha vært sammenføyet med kistespiker eller hatt kistedekor av jern eller en annen gjenstand av jern.

Det ble ikke tatt naturvitenskapelige prøver fra graven. Og det ble hverken observert kistedetaljer eller daterende funn i graven, men da graven lå i et område hvor det kunne synes som at det kun var etterreformatoriske graver, ble også denne tolket til å være fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ2652

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂

Alder: 25-35 år

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Hele skjelettet var representert, men det hadde en varierende bevaringsgrad fra relativt godt bevarte bein til knokler bestående av små fragmentert (Figur 59). Hodeskallen var dessverre skadet av gravemaskinen under avdekkingen.

Figur 59. Grav 53, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0226, 0279.JPG

Skjelettet lå utstrakt i ryggeleie med høyre hånd hvilende over bekkenet, og venstre arm og hånd lå langs med siden. De nedre ekstremitetene lå med noe avstand og føttene var vendt mot hver sin side, noe som kan tolkes som at den døde ikke var gravlagt i liksvøp.

Kjønnsbedømmingen ble basert på tre trekk på bekkenet, fem trekk på hodeskallen samt postkraniale mål. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) på begge bekkenhalvdeler var svært smal

(score 5), noe som tolkes som et klart maskulint trekk. I tillegg ble det på den høyre bekkenhalvdelen observert en grunn og bred fure (*sulcus preauricularis*) under leddflaten mot korsbeinet, noe som vanligvis tolkes som et kvinnelig trekk relatert til fødsel, men kan også ha andre årsaker. På venstre side var ikke denne furen tilstedeværende. I analysen ble fem ulike aspekter ved hodeskallens morfologi undersøkt: området over nesens/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket til å være maskulin (score 5), utforming av haken (*protuberantia mentalis*) var svært distinkt og dessuten var kjeven og muskuløs (score 5), noe som indikerte mann, øreknuten (*processus mastoideus*) på høyre og venstre side var store med bred base (score 5) og ble tolket til å være et maskulint trekk, og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) viste et markert bakhode med kraftige muskelfester (score 4), og ble også tolket til å være et maskulint trekk. I tillegg ble den vertikale diameteren på leddhodet tilhørende det høyre overarmsbeinet (*humerus*) målt til 46 mm. Og den vertikale diameteren til leddhodet på det venstre lårbeinet (*femur*) målt til 49 mm, og beinets maksimale lengde ble målt til 47 cm. Likeledes ble den vertikale diameteren til det høyre lårbeinshodet målt til 49 mm, Bredden på det nedre endestykke (epikondylbredden) ble målt til minimum 85 mm, og den totale lengden av beinet ble målt til 46,9 cm. Alle trekk ble tolket som klart maskuline trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på trekk på bekkenet, tannfrembrudd, tannslitasje samt knoklenes generelle utseende. Den venstre leddflaten (*facies auricularis*) mot korsbeinet var ujevn med svake/moderate spor etter transversal organisering/striering og en markert avgrensning av leddflaten i nedkant. Den høyre leddflaten var fragmentert, men det kunne synes som at det var samme trekkene. Utseende til leddflaten kunne tilsi en alder til 25–40 år. På høyre side i overkjeven (*maxilla*) var det et porøst område bak tolvårsjekselen, som indikerte at alveolen var delvis gjengrodd og at således den høyre visdomstannen hadde vært frembrutt, men var mistet *pre mortem*. Slitasjen på seksårs- og tolvårsjekselen indikerte en alder på 25–35 år. I begge sider av underkjeven (*mandibula*) var visdomstennene frembrutt, og slitasjen på jekslene tilsa en alder på 25–35 år. Tungebeinet (*os hyoideum*) var ikke fusjonert, noe som tydet på at individet var yngre enn ca. 40 år. I tillegg ble kraniesømmens grad av sammenvoksing undersøkt som et supplement til aldersbedømmingen. Krone- eller kranssømmen (*sutura coronalis*) var åpen på både inn- og utsiden, pilsømmen (*sutura sagittalis*) som forener de to issebeina, var åpen på innsiden, men var delvis fusjonert på utsiden. Bakhode- eller lambdasømmen (*sutura lambdoidea*) var åpen på høyre siden, og delvis fusjonert på inn- og utsiden på venstre side.

Kroppshøydeberegningen ble basert på høyre lårbein, som målte 46,9 cm, noe som kan gi en beregnet høyde til $174 \pm 3,94$ cm.

Basert på de analyserte trekk, ble levningene tolket til å være en mann som døde da han var mellom 25- og 35 år.

Osteologiske forandringer

Det ble registrert okklusal karies på tyggeflaten til den venstre tolvårsjekselen i underkjeven (*os mandibula*), og rotkaries og mulig spor etter abscess på utsiden av den høyre seksårsjekselen i underkjeven. Videre ble det notert moderat tannstein (*calculus*) på utsiden (*bukkalt*) på tolvårsjekselen i høyre side av overkjeven (*os maxilla*). Og i tillegg observert en beintagg i ganen, samt at venstre seksårsjekselen var mistet *pre mortem*.

Ryggvirvlene var svært fragmentert, men det var mulig å observere at de to nederste halsvirvlene (*vertebrae cervicalis nr. 6–7*) hadde osteologiske forandringer på virvellegemene. Den 6. halsvirvel hadde makroporøsitet på den nedre (*kaudalt*) overflaten, likeledes hadde den 7. halsvirvel de samme forandringene på den tilstøtende flaten (*kranialt*) samt på den nedre leddflaten.

Det ble registrert kraftige muskelfester på begge overarmsbeina (*ossa humerus*), albue- og spolebeina (*ossa ulna et. ossa radius*). På det høyre spolebeinet (*os radius*), ble det observert to lesjoner på muskelfestet (*tuberositas radii*) som ligger like nedenfor leddflaten mot albubeinet. Lesjonene hadde

porøst vev i bunnen, var uregelmessige i formen, og målte henholdsvis 2x3 mm og 4x7 mm, og var 2–4 mm dype. Videre kunne det synes som at det var en forhøyning med noe svak mikroporøsitet rundt den største lesjonen. De osteologiske forandringene ble tolket til å være et betent muskelfeste for bicepssenen. Det samme muskelfestet på det venstre spolebeinet, hadde kun noe makroporøsitet.

Det ble også observert kraftige muskelfester på skinnebeina (*ossa tibia*) og leggbeina (*ossa fibula*), men ikke på lårbeina (*ossa femur*). På de to knoklene tilhørende venstre stortå (*hallux*), ble det registrert noe osteofytdannelse.

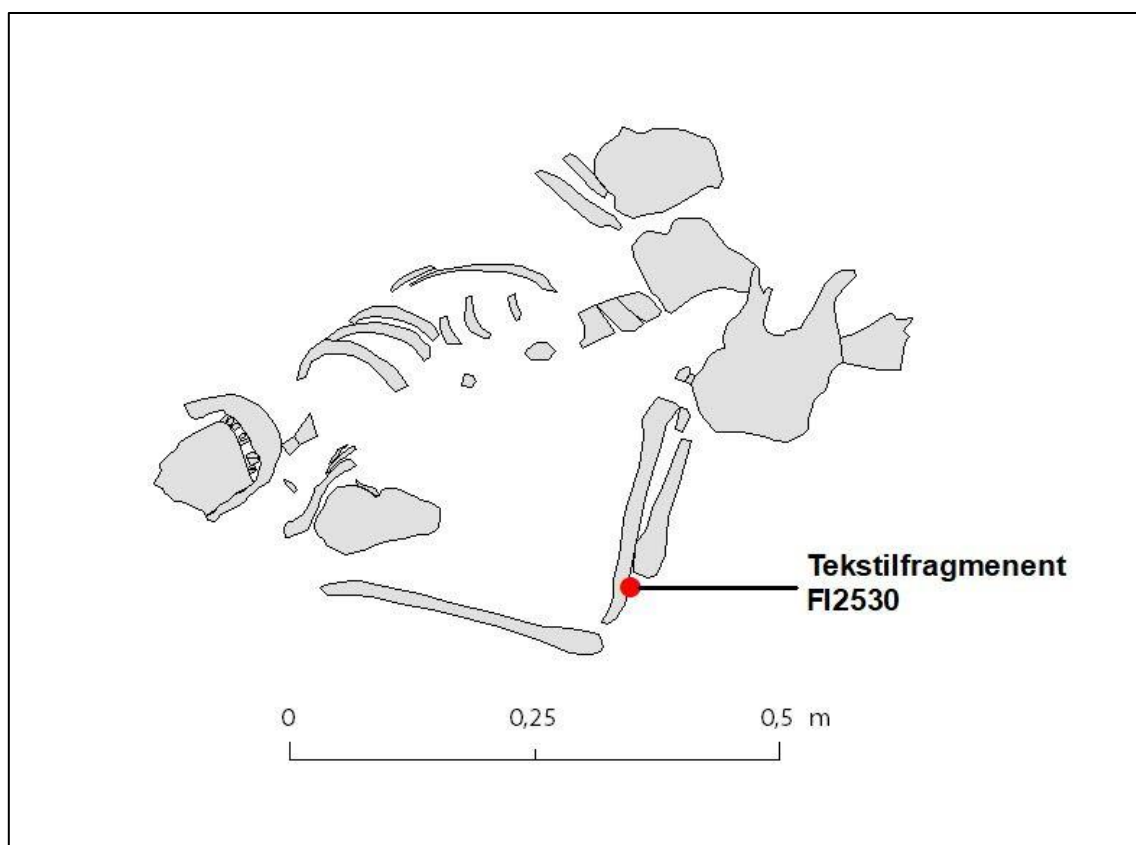
4.6.54 Grav 54

Intrasis nr.: SA54
Datering: MA? se løpende tekst
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY400743
Kistetype: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL400740
Funn: tekstil (FI2530)
Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ4011197)
Foto: Cf55620_NIKU_0271–0273.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: innlemmet v/ KHM 18.12.23
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.23

Grav 54 ble påtruffet ca. 67 cm under dagens overflate, og lå i nordre del av utgravningsområdet. Graven lå direkte under Grav 11 og direkte over Grav 58, og var kuttet i nordre siden av Grav 36, samt forstyrret i hode- og fotende (like under bekkenet), trolig av den overliggende Grav 11. Graven fortsatte inn i den østre profilen. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 1 m i lengden, var ca. 53 cm bred, og dybden var ukjent. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre fra bunnen av kisten. Det var ikke mulig å observere kistens opprinnelige form, men kisterestene målte ca. 95 cm i lengden, og var ca. 33 cm bred. Like over skjelettets høyre albue (Figur 60), ble det påtruffet et tekstilfragment trolig av silke eller lin med synlige gulltråder (Figur 61). Tekstilfragmentet ble undersøkt, og tolket til å være et bånd eller blonde av gullfilament bestående av tvinnede flate gullbånd (for mer informasjon se kap. 7.5 Tilvekst). I tillegg ble det registrert et grønt merke på haken (*os mandibula*) som kan tyde på at en gjenstand av kobberlegering har ligget inntil skjelettets hake, dette kan for eksempel ha vært en nål for å feste et ansiktsklede eller hodeplagg eller et smykke som kan ha ligget i halsgropen.

Figur 60. Georeferert tegning av de menneskelige levningene samt plassering av tekstilfragment i grav 54.

Figur 61. Grav 54, tekstilfragment ved skjelettets høyre albue. Cf55620_NIKU_0272.JPG.

Skjelett nr. SZ2528
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♀
Alder: 19-25 år
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: hel
Osteologiske forandringer: -

Det ble tatt ut en prøve av midtre del av skaftet tilhørende høyre spolebein (1,7 g), levningene ble ¹⁴C-datert til 1442–1631 (UBA-41759, 2 sigma 95,4 %) ³ hvorav det var ca. 78 % sannsynlighet for at graven har blitt anlagt i perioden AD 1442–1523, altså i seinmiddelalder, og ca. 22 % sannsynlighet for at graven var fra AD 1559–1623. Godt bevart tekstilfragment kan indikere at graven snarere kan dateres til øvre del av tidsintervallet, men dette er høyst usikkert. Basert på dateringen, og at de to overliggende graver (Grav 36 og Grav 11) kan være anlagt i tiårene før reformasjonen, kunne en ikke utelukke at også Grav 54 var fra middelalder.

Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad fra noe fragmentert til pulverisert (Figur 62). Det besto av fragmenterte deler av hodeskallen (*cranium*), nærmere bestemt deler av ansiktsskjelettet deriblant deler av underkjeven (*mandibula*), halsvirvlene (*vertebrae cervicales*), oppflisede og delvis pulveriserte deler av torso, bekken samt øvre- og nedre ekstremiteter. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med hendene hvilende over bekkenet.

Figur 62. Grav 54, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0271.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på hakens utforming, samt og knoklenes størrelse og utseende. Haken var smal og lite distinkt (score 1), og knoklene var særdeles små og grasiøse, noe som indikerer at den døde var en kvinne.

³ Det tas forbehold om radiokarbondateringer av menneskelige levninger da føde fra havet kan påvirke dateringsresultatene.

Aldersbedømmingen ble basert på tannfrembrudd og slitasje, og tilsa en ung voksen. I venstre underkjeve var visdomstannen frembrutt, men hadde til dels lite slitasje. I høyre underkjeve var visdomstannen ikke frembrutt, og tolvårsjekselen viste også liten slitasje. På grunnlag av til dels lite tannslitasje samt at en av visdomstennene ikke var frembrutt, er det nærliggende å tolke individet til å være en ung voksen mellom 19 og 25 år.

4.6.55 Grav 55

Intrasis nr.: SA55

Datering: ER, se løpende tekst

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY2850

Kistetype: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ401329)

Gravfyll: SL2847

Funn: knappenål av kobberlegering (FE2623), knapper av bein (FI2622, FI3325, FI3340)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre fra kistespiker (PK401342), makrofossil under hodeskallen, bekken og høyre side av barneskjelett (PA2856 og PA3341-3342)

Foto: Cf55620_NIKU_0313-0315, 0369–0384, 0386.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.23

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.23

Grav 55 ble påtruffet ca. 1 m under dagens overflate, i det dypeste sjiktet av graver i vestre del av det nordre utgravningsområdet. Graven lå delvis over Grav 106 i den søndre delen, og lå et stykke under kabelgrøften (M860), og er dermed uforstyrret av denne. Graven var en dobbeltgrav innholdende levningene etter et voksent individ og et spedbarn (Figur 63 og 64), den lå delvis under kabelgrøften (M860) hvor det voksne skjelettets føtter fortsatt lå under den moderne grøften. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Figur 63. Grav 55, dobbeltgrav med ferdig utgravde menneskelige levninger av henholdsvis et voksent individ og et spedbarn, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0369.JPG

Figur 64. Grav 55 med levningene av et spedbarn i fotenden, foto mot nord. Cf55620_NIKU_0378.JPG

Det som ble avdekket av nedgravningen målte ca. 1,18 m i lengden, 90 cm bred, ca. 28 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet klumper med leire.

Det ble observert kisterester i form av synlige trefibre og brunsort organisk masse, hovedsakelig fra kistens vegger, og spredte rester etter kistebunnen. Kisten var trapesformet, og har trolig vært sammenføyet av minimum 16 kistespiker som ble funnet i gravfyllet. Kisterestene målte 1,08 m i lengden, ca. 63 cm bredt, og dybden var den samme som nedgravningen. På flere kistespike ble det påtruffet treverk som ble sendt til ^{14}C -datering.

Knappenålen av kobberlegering ble funnet over venstre bekkenhalvdel, likeledes to av beinknappene, og den siste beinknappen ble funnet like til høyre for nedre del av ryggraden (Figur 65). I tillegg ble det på det voksne individet, observert et grønt merke etter irr på leddhodet (*caput humeri*) tilhørende det høyre overarmsbeinet, samt på skulderbladet (*os scapulae*), der denne artikulerer med overarmsbeinet. I tillegg ble det observert et grønt merke på det høyre spolebeinet (*os radius*) på den dorsale flaten like på oppsiden av der den artikulerer med albubeinet (*os ulna*). Det ble også registrert et større felt med grønn misfarging på det venstre skulderbladet, nærmere bestemt på hele beinspissen kalt ravnenebbet (*processus coracoideus*). Det var også et stort, nærmest sirkulært, grønt felt på innsiden av nedre del (*corpus ossis ischii*) av den høyre bekkenhalvdelen. Merkene med irr indikerte at den voksne var gravlagt med et liksvøp, likklede eller likskjorte festet med knappenåler av bronse eller messing. På levningene etter spedbarnet, ble det observert et grønt merke på et skalletak, trolig på et av issebeina (*ossa parietale*), noe som også kan antyde at barnet var gravlagt i et likklede eller liknende festet med knappenåler av bronse eller messing.

Figur 65. Grav 55 med detaljfoto av *in situ* knapp. Cf55620_NIKU_0386.JPG

Det ble tatt flere naturvitenskapelige prøver, henholdsvis under hodeskallen og bekkenet tilhørende det voksne individet, samt på høyre side av levningene etter spedbarnet. Den først- og sistnevnte prøven ble sendt til analyse, men de ga ingen resultater.

Ved nærmere undersøkelse av knoklenes nedbrytningsgrad, massene omkring levningene samt analyse og katalogisering av de to ulike typer knapper i graven, er det nærliggende å tolke denne graven til å være relativt ny, muligens fra andre halvdel av 1800-tallet. Det ble også sendt inn en ^{14}C -datering fra bevart treverk rundt flere av kistespikele fra graven, og denne bekreftet observasjonene i felt om at graven ble anlagt i etterreformatorisk tid. Kisten tilhørende det voksne individet ble ^{14}C -datert til AD 1660–1908 (2 sigma 95,4 % sannsynlighet) med 46,4 % sannsynlighet for at dateringen faller inn i dateringsrammen AD 1721–1816.

Skjelett nr. S22623

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 19-25 år

Bevaringsgrad: svært god

Bevaringstilstand: komplett

Osteologiske forandringer: x

Skjelett nr. S22848

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: fosteruke 38-40 / nyfødt

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: -

Det voksne skjelettet var nærmest komplett og svært godt bevart. Spedbarnet lå langs med den voksnes høyre legg, nærmere bestemt lå barnets isse ca. 15 cm nedenfor det voksne individets kne. Begge de døde lå i ryggleie, den voksnes hender lå hvilende over høyre bekkenhalvdel. Det ble i felt observert at den voksne har lidd av kraftig *skoliose*, som blant annet innebar en sideveis pukkel/skjevhet i ryggøylen.

Spedbarnet

Da det var rester etter et barn, var det ikke mulig å bedømme skjelettets kjønn, og aldersestimeringen ble basert på tannfrembrudd og de postkraniale benas størrelse og fusjoneringsgrad (Buikstra & Ubelaker 1994; Bass 1995; Scheuer & Black 2007).

Den ene delen (*pars petrosa*) av det høyre ørebeinet målte 37 mm, noe som kan indikere alder omkring 39. fosteruke. Videre ble basen (*pars basilaris*) til bakhodebeinet målt til 13 mm i lengderetningen og 14,5 mm i bredden og den maksimale lengden av et annet ikke-fusjonert bein (*pars lateralis*) fra høye side tilhørende bakhodebeinet målte 23 mm. Alle målene indikerte alder mellom fosteruke 38 og 40.

Begge overarmsbeina (*ossa humerus*) målte 61,5 mm, noe som tolkes som en alder omkring fosteruke 38-39. Det venstre spolebeinet (*os radius*) var fragmentert i to deler, men det var allikevel mulig å måle den totale lengden. Skaftet målte 51 mm, noe som indikerer ca. fosteruke 39. Begge kragebeina (*ossa clavicolae*) målte 40 mm, noe som indikerer at barnets alder er omkring fosteruke 37. Det første ribbeinet (*os costa 1*) på venstre side målte 22 mm, noe som indikerer alder omkring fosteruke 38. Begge lårbeina (*ossa femur*) ble målt til 70 mm, noe som tilsvarer en alder på ca. fosteruke 38-39. Det venstre skinnebeinet (*os tibia*) målte 63 mm, noe som gir en alder på fosteruke 39. Det venstre leggbeinet målte 59 mm, noe som også indikerte fosteruke 39.

Spedbarnet ble på dette grunnlag tolket til å være opp mot fullbåret da det døde, trolig mellom fosteruke 38-40.

Det voksne individet

Kjønnsbedømmelsen av det voksne individet ble basert på ulike morfologiske trekk på bekkenet, hodeskallen, samt postkraniale mål. Høyre bekkenhalvdel viste en bred tarmbeinsutskjæring (score 1-2) og tilstedeværelse av en noe bred og relativt smal fure (*sulcus preauricularis*) på nedsiden av bekkenets leddflate mot korsbeinet (*facies auricularis*), hvor begge trekk ble tolket som feminine. Den venstre tarmbeinsutskjæring var noe smalere (score 3), det ble kun observert en antydning til en grunn fure (*sulcus preauricularis*) på nedsiden av bekkenets leddflate mot korsbeinet (*facies auricularis*). Trekkene på venstre side var noe mer ubestemmelige mht. levningenes kjønn. I analysen ble fem ulike aspekter ved hodeskallens morfologi undersøkt: området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) var ubestemmelig (score 3), øreknuten (*processus mastoideus*) på høyre side var liten og lite fremtredende (score 1) og på venstre side var den noe fragmentert, men syntes mer kraftig (score 2), og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) var ikke distinkt, men noe ujevn (score 2). De sistnevnte trekkene tolkes som kvinnelige. Det høyre skulderbladets leddflate mot overarmsbeinet (*cavitas glenoidalis*) målte 33 mm, maks. lengde på det høyre overarmsbeinet var 32,4 cm, den vertikale diameteren på leddhodet målte 39 mm, og bredden på det nedre endestykke målte 57 mm. Videre ble det det venstre skulderbladets leddflate mot overarmsbeinet (*cavitas glenoidalis*) målt til 33 mm, maks. lengde på det venstre overarmsbeinet var 32,3 cm, den vertikale diameteren på leddhodet målte 40 mm, og bredden på det nedre endestykke målte 57 mm. Det høyre lårbeinet (*os femur*) målte 43,5 cm i lengden, bredden på det distale endestykke ble målt til 72 mm, og den vertikale diameteren på leddhodet ble målt til 44 mm. Videre målte det venstre lårbeinet (*femur*) 44,4 cm i lengden, bredden på det distale endestykke ble målt til 73 mm, og den vertikale diameteren på leddhodet ble målt til 44 mm. Samtlige mål ble tolket til å være feminine.

Aldersbedømmelsen ble basert på utseende til skambensfugen (*symphysis pubica*) som forbinder de to bekkenhalvdelen i nedre del, utseendet til leddflaten (*facies auricularis*) mellom bekkenet (*coxae*) og korsbenet (*os sacrum*), tannfrembrudd og tannslitasje samt knoklenes fusjoneringsgrad. På begge sider ble skambensfugen tolket til å tilsvare en omtrentlig alder på 20–25 år, og leddflaten mot korsbeinet ble tolket til en ca. alder 19–24 år. Alle visdomstennene var frembrutt, og i overkjeven viste de nærmest ingen slitasje, mens de i underkjeven kun ble observert svak slitasje i form av små felt med polert emalje, noe som tilsa en alder på 17–25 år. Tennene for øvrig (fortenner, hjørnetenner, forjeksler og jeksler) viste kun en svak slitasje med små felt med polert emalje. De postkraniale elementene viste en fullstendig sammenvoksing av ledd og skaft uten synlige fusjoneringslinjer med unntak av ikke-fusjonerte epifyser på ryggtaggene (*processus spinosus*) på de øverste brystvirvlene. Det ble ikke observert alders- og/eller slitasjespor utover patologiske trekk. Den visuelle analysen tilsier at det er levningene etter et ungt individ yngre enn 25 år. I tillegg ble det observert åpne kraniesømmer på inn- og utsiden, noe som også indikerte at individet har vært ung. Tungebeinet (*os hyoideum*) var ikke fusjonert, noe som tydet på at individet var yngre enn ca. 40 år. På det høyre kragebeinet (*clavicula*) var leddet (*facies articularis sternalis*) mot brystbeinet, var kun delvis fusjonert. En regner med at kragebeinet er fullt utviklet når individet er 25–50 år, noe som i dette tilfelle kan tyde på at levningene tilhørte en voksen person under 30 år.

Kroppshøydeberegningen ble basert på høyre lårbein som ble målt til 43,5 cm, noe som kunne tilsa en høyde på omkring 162 cm +/- 3,72.

Basert på den nevnte analysen, ble det voksne individet tolket til å være levningene av en ung kvinne som døde da hun var mellom 19 og 25 år.

Osteologiske forandringer

Det ble observert noen få osteologiske forandringer på hodeskallen. På innsiden av pannebeinet (*os frontale*), ble det registrert flere større felter (ca. 4–8 x 3–12 mm) med mikro- og makroporøsitet, og noe som kunne se ut som en inntrykket blodåre og eventuelle spor etter *aneurismer* (utposning på blodårer) øverst på innsiden av det venstre issebeinet (*parietale*). I tillegg ble det observert svak tannstein (*calculus*) labialt på enkelte tenner, samt okklusal karies på begge de venstre kinntennene.

Observasjoner i felt, levningenes kroppsstilling, samt at flere virvellegemer viste en kraftig kompresjon, indikerte at den voksne kvinnen led av *skoliose* (Figur 66). Tilstanden vil si at ryggstøylene har et lateralt avvik fra midtlinjen, det vil si en sidekrumning av ryggraden. De involverte ryggvirvlene er deformerte og til dels roterte, og virvellegemene er kileformede. I tillegg kan en ofte se patologiske forandringer på ribbeina da de tilpasser form og krumning i henhold til den deformerte ryggstøylene (Ortner 2003:466-467). Skoliose kan skyldes en medfødt misdannelse, og er ofte arvelig.

Den øvre delen av ryggstøylene, representert ved halsvirvlene, hadde en svak kollaps mot høyre side i form av forstørrede leddflater på høyre side av virvlene. Ryggstøylens kollaps mot høyre side, har skapt en sideveis pukkel på høyre side av ryggen hvor trolig det venstre skulderbladet har hatt en annen stilling og/eller høyde. På halsvirvel nr. 1 (*vertebrae cervicis nr. 1 / atlas*) ble det registrert *spina bifida* på bakre delen av virvelbuen (*spina bifida atlantis posterior*), noe som vanligvis tolkes som en medfødt anomali. Beinene blir således erstattet av beskyttende fibrøst vev, og personen har normalt ingen symptomer (Barnes 1994:119–120). Halsvirvel 2 (*vertebrae cervicis nr. 2 / axis*) var skjev og krummet mot høyre, men hadde ingen øvrige synlige endringer på leddflatene eller virvellegemet. Halsvirvel 3–7 (*vertebrae cervicis nr. 3–7*) kollapset mot høyre, og hadde forstørrede leddflater på den høyre siden, henholdsvis på den øvre leddflaten (*facies articularis superior*) mot den overliggende virvel samt den samme osteologiske forandringen på den nedre leddflaten (*facies articularis inferior*) mot den underliggende virvelen. På enkelte virvler var det også svak osteofytdannelse rundt leddflatene på høyre side, på venstre side var derimot leddflatene små. På halsvirvel nr. 4 (*vertebrae cervicis nr. 4*) var virvelbuen på høyre side kileformet, og på den halsvirvel 5–7 (*vertebrae cervicis nr. 5–7*) var virvelbuen asymmetrisk, og høyre tverrtagg (*processus transversus*) var sammentrykket.

Figur 66. Grav 55, levningene av en ung kvinne med kraftig skoliose, foto mot nord.
Cf55620_NIKU_0371.JPG

På brystvirvel 1–3 (*vertebrae thoracicae nr. 1–3*) ble det observert en markant asymmetri i virvelbuen samt forstørrede leddflater på den øvre og nedre leddflaten (*facies articularis superior et inferior*) på høyre side, og atrofi av leddflatene på venstre side. På brystvirvel nr. 4–7 (*vertebrae thoracicae nr. 4–7*) var det også en markant asymmetri i virvelbuen hvor ryggtaggen (*processus spinosus*) var vridd og pekte mot venstre side, og virvellegemene var sterkt kileformede mot venstre side av ryggstøtten. På disse brystvirvlene var det imidlertid den øvre og nedre leddflaten på venstre side som var forstørret, med unntak av øvre leddflate på brystvirvel nr. 4 (*vertebrae thoracicae nr. 4*). I tillegg ble det observert osteofytter på ytterkanten av leddflatene samt mikro- og makroporøsitet, og atrofi på leddflatene på høyre side. Det ble observert en avgrenset sideforskyvning av ryggvirvlene, hvor den 7. brystvirvel (*vertebrae thoracicae nr. 7*) har en nærmest 90 grader rotasjon mot venstre. Den underliggende brystvirvelen (*vertebrae thoracicae nr. 8*) var også kileformet mot venstre side og hadde et noe deformert i virvellegemet trolig grunnet den overliggende virvelens rotasjon. Dette hadde trolig ført til en sideveis pukkel mot høyre side i denne delen av ryggstøtten. Videre hadde også brystvirvel nr. 8 deformerte leddflater på venstre side med osteofytter samt mikro- og makroporøsitet mot den over- og underliggende virvel. Brystvirvel nr. 9–11 (*vertebrae thoracicae nr. 9–11*) var imidlertid virvellegemet ikke kileformet, men leddflatene på høyre side var i likhet med de overliggende virvler, forstørret med de nevnte osteologiske forandringer, og leddflatene på venstre side av knoklene var også små og nærmest ikke-eksisterende. Brystvirvel nr. 12 (*vertebrae thoracicae nr. 12*) hadde imidlertid forstørret leddflate på den høyre leddflaten mot brystvirvel nr. 11. Lendevirvel nr. 1–5 (*vertebrae lumbalis nr. 1–5*), hadde forstørrede leddflater på høyre side, som avtok mot siste ryggvirvel.

Det var naturlig nok også store osteologiske forandringer på ribbeina (*ossa costae*) på begge sider, i det følgende kort beskrevet. De høyre ribbeina hadde en svært krapp ($> 90^\circ$) ribbeinsvinkel (*angulus costae*). De øvre ribbeina (*costae nr. 1–3*) på venstre side var relativt normale, men fra nr. 4–12 (*costae nr. 4–12*) var ribbeina deformert. De neste fire ribbeina har en ekstra «knekk» i ytterste del av ribbeinsvinkelen (*angulus costae*) samt en ekstra leddflate på hver side av ribbeinet like etter ribbeinsvinkelen. De fire nederste ribbeina har en relativt normal ribbeinsvinkel, men er alle deformert i

ribbeinslegemet. Istedenfor en jevn rundt form er de dels rette og dels «bølgete». I tillegg var det høyre skulderbladet svært konkav.

Det ble registrert 0,9 cm i lengdeforskjell på lårbeina, men ellers var det ingen store patologiske forandringer i bekkenet eller de nedre ekstremiteter. Det ble kun observert en liten beinutvekst på det 2. mellomfotsbeinet (*os metatarsale II*) på høyre fot, mot stortåen.

4.6.56 Grav 56

Intrasis nr.: SA56
Datering: MA? basert på lokasjon på kirkegården se løpende tekst
Orientering: NØ – SV
Kiste: SY400757
Kistetype: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL400759
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0274–0276.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 19.12.2023

Grav 56 ble påtruffet ca. 63 cm under dagens overflate, i østre del av det nordre utgravningsområdet. Graven lå direkte under Grav 47 og under Grav 81 i hodeenden, og var sterkt forstyrret av Grav 20 i nordre del. Graven hadde en noe avvikende orientering, da den lå orientert i retning nordøst – sørvest.

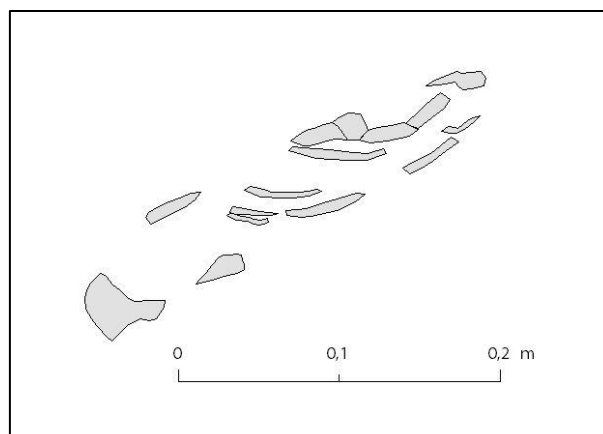
Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 73 cm i lengden, var ca. 24 cm bred, og ca. 23 cm dyp. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre i hodeenden og noe fra den søndre kisteveggen. Formen på kisten er ukjent, og målte ca. 50 cm i lengden, maks. 19 cm bredde, og samme dybde som nedgravningen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graver på samme del av kirkegården hadde en mulig datering til seinmiddelalder, kunne en dermed ikke utelukke at graven kunne være anlagt i middelalder.

Skjelett nr. SZ2544
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: pulverisert
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var svært dårlig bevart, og besto av fortrinnsvis pulveriserte bein med unntak av to små fragmenter muligens fra et skulderblad fra ukjent side. Det var lite igjen av levningene, men observasjoner i felt tilsa at den døde var gravlagt utstrakt i ryggeleie. Det var ikke mulig å registrere skjelettets kropps-, arm-, bein- og/eller fotstilling, og heller ikke utføre en osteologisk analyse.

Figur 67. Georeferert tegning av levningene i grav 56.

4.6.57 Grav 57

Intrasis nr.: SA57

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av kisterester, se løpende tekst

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY2554

Kistetype: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2571)

Gravfyll: SL2547

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre fra kistespiker (PK401344)

Foto: Cf55620_NIKU_0277, 0286.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: Gjenbegraves 19.12.2023

Status menneskelige levninger: Gjenbegraves 19.12.2023

Grav 57 ble påtruffet 95 cm under dagens overflate, og lå i den sørvestre delen av det nordre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 106, fotenden tangerte kabelgrøften (M860), og graven fortsatte inn i den vestre profilen, og det var kun halve graven som ble gravd ut. Graven var forstyrret, og det ble funnet rester etter et voksent individ og noen få knokler fra et lite barn.

Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest. Det som ble avdekket av nedgravningen målte ca. 1,05 m i lengden, var ca. 70 cm bred i hodeenden og 50 cm i fotenden, og 20 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire.

Det ble ikke funnet gjenstander i graven, men på flere knokler ble det registrert grønne merker etter irr. Blant annet ble det observert grønne merker på øvre halvdel av fremsiden av skaftet samt på fremsiden opp mot lårhalsen på det venstre lårbeinet (*os femur*), en større grønn misfarging midt på bakpartiet til skaftet tilhørende det venstre skinnebeinet (*os tibia*), og på venstre bekkenhalvdel (*os coxae*) like nedenfor leddflaten mot korsbeinet. Irret stammet trolig fra knappenåler av bronse eller messing som har vært brukt til å feste et liksvøp, en form for likklede eller likskjorte.

I graven var det kisterester i form av synlige spredte trefibre, fra vegger og bunn. Kisten var trapesformet, og sporene målte ca. 1,04 m i lengden, ca. 55 cm i hodeenden og 40 cm i fotenden. Det ble påtruffet minimum 16 kistespiker. På enkelte kistespiker, var det treverk som ble sendt til datering.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, eller observert kistedetaljer eller daterende funn. Det ble imidlertid sendt inn en ^{14}C -datering (FTMC-XX53-10) fra kisterester i graven. Graven ble ^{14}C -datert til AD 1660–1908 (2 sigma 95,4 % sannsynlighet) med 46,4 % sannsynlighet for at dateringen faller inn i dateringsrammen AD 1721–1815, og er således fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ2552

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀?

Alder: 19–25 år?

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet hadde en relativ god bevaringsgrad, men de fleste beinelementer var fragmenterte, og levningene besto av bekken, deler av hender og de nedre ekstremiteter (Figur 68). Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med hendene hvilende over bekkenet, og føttene lå samlet.

Figur 68. Grav 57, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0277.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på bekkenet, et postkranialt mål samt knoklenes størrelse og utseende. Det ble samlet inn deler av et bekken (*os coxae*) fra venstre side som i felt ble tolket til å være løsebein (*ex situ*), men som trolig har tilhørt det gravlagte individet. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ishiadica major*) på denne var svært bred (score 1), og indikerte at bekkenet har tilhørt en kvinne. Den vertikale diameteren på lårbeinshodet (*caput femori*) tilhørende begge lårbein, målte henholdsvis 42 mm og 40 mm, noe som også ble tolket til å være feminine trekk. I tillegg ble det observert at knoklene var små og gracile.

Aldersbedømmingen ble basert morfologiske trekk på de lange rørbeina samt tannfrembrudd og tannslitasje. Endestykkene tilhørende de lange rørbeina var fusjonerte uten synlige fusjoneringslinjer, og indikerte således et voksent individ. Høyre del av underkjeven som ble funnet *ex situ*, manglet visdomstannen og seksårs- og tolvårsjekselen viste svak slitasje.

Basert på et relativt lite grunnlag, ble levningene tolket til å være en kvinne som døde da hun var 19–25 år.

Osteologiske forandringer

I høyre side av underkjeven (os *mandibula*) var 2. kinntann mistet *pre mortem*, og det ble det observert svak tannstein på frem- og baksida av fortennene.

4.6.58 Grav 58

Intrasis nr.: SA58
Datering: MA? se løpende tekst
Kiste: SY400763
Orientering: ØNØ – VSV
Kistetype: trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL400766
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401199)
Foto: Cf55620_NIKU_0284–0285.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 19.12.2023

Grav 58 ble påtruffet 65 cm under dagens overflate, og lå på østre del av det nordre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 54 og Grav 11, og var således forstyrret av disse i midtre del og i hodeenden, og lå over Grav 63 og Grav 24. Graven fortsatte inn i østre profil hvor deler av skjelettets legger og føtter ble liggende igjen inne i profilen. Skjelettet var særdeles dårlig bevart grunnet forstyrrelser forårsaket av de to yngre gravene. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte minimum 1,68 m i lengden, var ca. 63 cm bred, og var ca. 27 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire. I graven var det kisterester i form av synlige trefibre og brunsort organisk masse fra vegger og lokk. Kisten var trapesformet, og målte minimum 1,63 m i lengden, var ca. 63 cm bred, og hadde samme dybde som nedgravningen. Det ble ikke påtruffet kistespiker, og det ble ikke tatt vedartsprøve av kisterestene.

Det ble tatt ut en prøve av et fragment fra midtre del av skaftet tilhørende et av lårbeina (2,4 g), levningene ble ¹⁴C- datert til 1469–1639 (UBA-41760, 2 sigma 95,4 %), hvor det var 100 % sannsynlighet for datering i denne tidsperioden, og nedre del av tidsintervallet var i middelalder⁴. Det var ingen øvrige observasjoner eller daterende funn som ga indikasjoner om når graven var fra, og dateringen til mulig middelalder støttes av de stratigrafiske relasjonene hvor gravene over også muligens kan dateres til seinmiddelalder

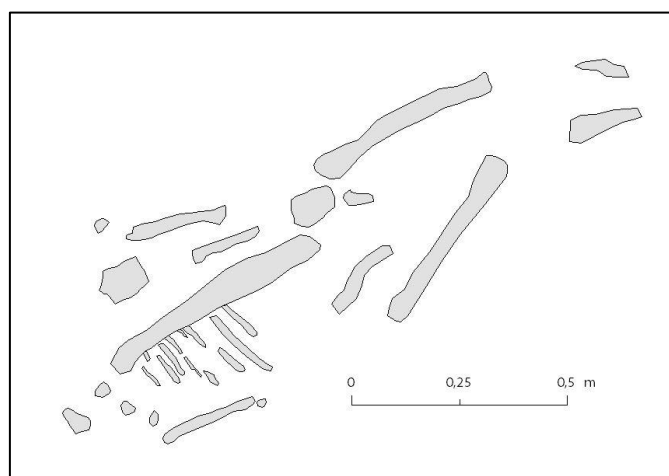
Skjelett nr. SZ2583
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♂?
Alder: Voksen
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

⁴ Det tas forbehold om radiokarbondateringene da føde fra havet kan påvirke dateringsresultatene.

Skjelettet besto av særdeles dårlig bevarte deler av enkelte ryggvirvler, et ribbein, små fragmenter av bekkenet samt de nedre ekstremiteter, nærmere bestemt svært fragmenterte skaft og endestykker tilhørende skinne- og lårbein (Figur 69). Skjelettet lå utstrakt i ryggleie, grunnet dårlig bevaring og at skjelettet fortsatte inn i profilen, var det ikke mulig å registrere skjelettets arm-, bein- og/eller fotstilling.

Figur 69. Grav 58, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0284.JPG

Figur 70. Georefert tegning av levningene i Grav 58.

Kjønnsbedømmingen ble basert på morfologiske trekk, og et delvis komplett mål av lårbeinets leddhode (*caput femoris*) som hadde en diameter på 46 mm, noe som blir tolket som et maskulint trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på morfologisk trekk som at de bevarte endestykker på rørbeina var fusjonert og fravær av spor etter nylig fusjonering, og indikerte at levningene har tilhørt et voksent individ.

Basert på et tynt underlag, ble levningene tolket til en voksen mann.

4.6.59 Grav 59

Intrasis nr.: SA59
Datering: ER? basert på funn av gravskjold i kombinasjon med lokasjon på den antatt søndre kirkegårdsutvidelsen
Orientering: -
Kiste: SY2644
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: gravskjold av jern
Gravfyll: SL2637
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0290–0291.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2625
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.60 Grav 60

Intrasis nr.: SA60
Datering: ? pga. at det kun var bevart en liten rest av graven/dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY400789
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL400792
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0287–0289.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2616
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.61 Grav 61**Intrasis nr.:** SA61**Datering:** ER? basert på lokasjon utenfor kjerneområdet for mulige MA-graver. ¹⁴C-datering av humanosteologisk materiale (*tibia, sin*, 5,3 g) (UBA-41761): feilet**Orientering:** SV – NØ**Kiste:** SY2600**Kisteform:** ukjent**Kistedetaljer:** -**Gravfyll:** SL2609**Funn:** -**Naturvitenskapelige prøver:** humanosteologisk materiale (PZ401201)**Foto:** Cf55620_NIKU_0294–0295.JPG**Georeferert:** x**Status gjenstander:** gjenbegravd 15.5.2023**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 15.5.2023**Skjelett nr.** SZ2631**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** svært dårlig**Bevaringstilstand:** fragmentert/pulverisert**4.6.62 Grav 62****Intrasis nr.:** SA62**Datering:** ER? basert på lokasjon og gravleggingsmønster**Orientering:** ØNØ – VSV**Kiste:** SY2699**Kistetype:** trapesformet**Kistedetaljer:** -**Gravfyll:** SL2689**Funn:** knappenåler av kobberlegering (FE2701)**Naturvitenskapelige prøver:** -**Foto:** Cf55620_NIKU_0295–0296, 0298.JPG**Georeferert:** x**Status gjenstander:** gjenbegravd 19.12.2023**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 19.12.2023

Grav 62 ble påtruffet 55 cm under topp asfalt, og lå i den midtre delen av det søndre utgravningsområdet. Deler av graven lå under kabelgrøften (M860), og lå under Grav 23 og var forstyrret av denne i søndre side, i fotenden tangerte den Grav 59. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det var ingen synlig nedgravning, kun gravfyll bestående av gråbrun sandblandet silt som lå omkring knoklene. Det ble imidlertid observert kisterester i form av synlige trefibre fra henholdsvis søndre og nordre kistevegg samt i fotenden. Kisten var trapesformet med rette vegger, og målte 75 cm i lengden, var ca. 40 cm bred i midtre del og ca. 30 cm i fotenden, og var kun 5 cm dyp. Det ble også funnet to knappenåler av kobberlegering i gravens fotende som kan indikere at hen er gravlagt med liksvøp, en form for likklede eller fotpose/dyne festet med knappenåler av bronse eller messing. Det ble observert

et grønt merke like under det mediale utspringet på det høyre hælbeinet (*os calcaneus*), på båtbeinet (*os naviculare*), og det midtre kilebeinet (*os cuneiforme intermedium*). På den venstre foten var det et grønt merke på det innerste kilebeinet (*os cuneiforme mediale*) og på yttersiden av mellomfotsbeinet (*os metatarsale I*) tilhørende stortåen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graven lå på rekke med flere graver som ble tolket som etterreformatoriske, var det nærliggende å tolke denne graven til samme tidsperiode.

Skjelett nr. SZ2699

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: voksen

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet var godt bevart, og besto kun av deler av begge føtter samt deler av det nedre endestykket tilhørende det høyre leggbeinet. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie og beina lå samlet hvor høyre fot lå oppe på venstre fot. Fotstillingen kan indikere at den døde er gravlagt i et liksvøp.

Da det kun var leggene og deler av føttene som var bevart (Figur 71), var det ikke mulig å gjøre en kjønns- og aldersanalyse. Knoklene var imidlertid relativt små, men størrelse og morfologiske trekk tilsa at levningene var fra et voksent individ.

Figur 71. Grav 62, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0295.JPG

Osteologiske forandringer

På den venstre foten har de to ytterste falangene/tåleddene (*phalanges medialis et. phalanges distalis*) fusjonert og dannet et stivt ledd.

4.6.63 Grav 63

Intrasis nr.: SA63
Datering: MA? basert på ¹⁴C-datering av kisterester, se løpende tekst
Kiste: SY400802
Kistetype: rektangulær
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400848)
Gravfyll: SL400806
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre fra kistespiker (PK401346)
Foto: Cf55620_NIKU_0294, 0286, 0473, 0485.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: innlemmet v/ KHM 18.12.2023
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 19.12.2023

Grav 63 ble påtruffet 70 cm under topp overflate, og lå midt i det nordre utgravningsområdet. Graven var kuttet av vannledningsgrøften (M874), og lå under Grav 58. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

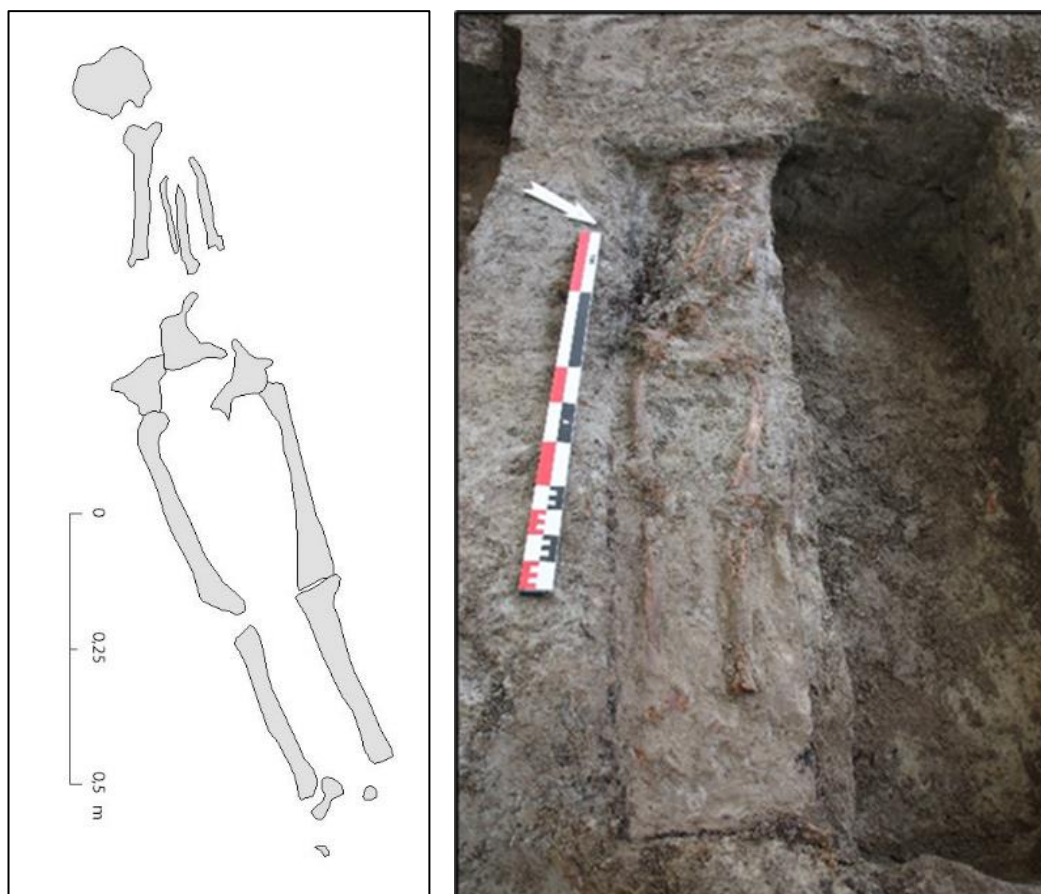
Nedgravningen målte ca. 1,8 m i lengden, var 50 cm bred, og 30 cm dyp. Gravfyllet besto av ren blåleire. Graven var grunn, og det ble observert kisterester i form av synlige trefibre og brunsort organisk masse som indikerte en smal kiste. Formen på kisterestene indikerte at kisten opprinnelig kan ha hatt en rektangulær form, og den har vært sammenføyet av kistespiker. Det ble funnet 5 kistespiker hvorav to store (8,5 cm lengde) og en mellomstor spiker (6,5 cm lengde), enkelte med treverk bevart som ble sendt inn til ¹⁴C-datering. Kisten var smal, og målte ca. 1,67 m i lengden, var 35 cm bred, og 20 cm dyp.

Det ble ikke tatt makrofossil-prøver fra graven, observert kistedetaljer utover kistespiker av usikker datering eller daterende funn. Det ble imidlertid sendt inn en ¹⁴C-datering (FTMC-XX53-11) fra kisterester i graven. Resultatet viste at det var høy sannsynlighet (2 sigma) for at dateringen lå i tidsperioden AD 1493–1668 (91,7 % sannsynlighet), og 1 sigma med 40,3 % sannsynlighet ligger innenfor tidsperioden AD 1522–1577⁵. Den kalibrerte dateringen møter kalibreringskurven i siste del av første halvdel av 1500-tallet, og kan med dette indikere at graven var fra tiden omkring reformasjonen, det kan således ikke utelukkes at graven ble anlagt i middelalder.

Skjelett nr. SZ2686
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: -
Alder: voksen
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert/pulverisert
Osteologiske forandringer: x

Store deler av skjelettet var representert, men det var svært fragmentert, og deler av skjelettet var pulverisert (Figur 72). Skjelettet lå i ryggleie med samlede bein.

⁵ Med forbehold om at treets egenalder kan påvirke dateringen.

Figur 72. Grav 63, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0473.JPG

Det var ikke mulig å utføre en kjønnsbedømming, og aldersbedømmingen ble basert på knoklenes dimensjoner og fravær av løse epifyser og epifyselinjer.

Osteologiske forandringer

På innsiden av et fragment av nakkebeinet (*os occipitale*) ble det observert runde porøse kaviteter som målte 4–9 x 6–10 mm og var 3–7 mm dype (Figur 73). Det var uvisst hva som hadde forårsaket de osteologiske forandringene.

Figur 73. Lesjoner på innsiden av nakkebeinet. Cf55620_NIKU_0485.JPG

4.6.64 Grav 64

Intrasis nr.: SA64
Datering: ER? basert på gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården
Orientering: NØ – SV
Kiste: SY2667
Kisteform: rektangulær
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2703)
Gravfyll: SL2677
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0297.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: kassert 19.12.2023
Status menneskelige levninger: -

Grav 64 ble påtruffet 70 cm under dagens overflate, og lå i sørvestre del av det søndre utgravningsområdet. Graven lå mellom Grav 2 og Grav 65, og var uforstyrret av andre graver, men lå delvis under kabelgrøften (M860). Graven ble tolket som en barnegrav basert på gravens størrelse. Graven hadde en noe avvikende orientering da den var orientert nordøst – sørvest.

Nedgravningen målte 1,5 m i lengden, var 45 cm bred, og 20 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire.

I graven var det angivelig kisterester i form av synlige trefibre, hovedsakelig fra søndre kistevegg, bunnen og trolig kistelokket i form av en brunsort masse liggende over skjelettet. Kisten var rektangulær, og målte ca. 1,04 m i lengden, ca. 25 cm bred, og samme dybde som nedgravningen. Det ble påtruffet 3 kistespiker hvor metallet var korrodert, og på flere av spikrene var det rester etter treverk.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men den graven var en del av et gravleggingsmønster hvor gravene lå på rekke, og indikerte således en datering til etterreformatorisk tid. Det kunne også se ut til at graven lå i et område som var en utvidelse av den opprinnelige kirkegården.

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Kjønn: -
Alder: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -
Osteologiske forandringer: -

Det var ingen bevarte levninger, men størrelsen på nedgravningen indikerte at det kunne være et barn som hadde ligget i Grav 64.

4.6.65 Grav 65**Intrasis nr.:** SA65**Datering:** ER basert på gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården**Orientering:** Ø – V**Kiste:** SY2722**Kisteform:** ukjent**Kistedetaljer:** kistespiker av jern (FJ2798)**Gravfyll:** SL2741**Funn:** -**Naturvitenskapelige prøver:** -**Foto:** Cf55620_NIKU_0302–0303.JPG**Georeferert:** x**Status gjenstander:** gjenbegravd 15.5.2023**Status menneskelige levninger:** -**Skjelett nr.:** SZ2787**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** -**Bevaringstilstand:** -**Figur 74. Grav 65, ferdig utgravd grav, foto mot sør. Cf55620_NIKU_0302.JPG**

4.6.66 Grav 66

Intrasis nr.: SA66
Datering: ? basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY400819
Kisteform: rektangulær?
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL400823
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0299, 0301.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2753
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.67 Grav 67

Intrasis nr.: SA67
Datering: ER basert på gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården
Orientering: -
Kiste: SY2765
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2773)
Gravfyll: SL2764
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0300.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2770
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.68 Grav 68

Intrasis nr.: SA68
Datering: ER basert på bevart hår på hodeskallen
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY400838
Kisteform: svakt trapesformet
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400854)
Gravfyll: SL400841
Funn: knappenål av kobberlegering (FE2881), hår (FQ2882)
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0307–0316, 0319.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 68 ble påtruffet 1,05 m under dagens overflate, og lå helt nord i det søndre utgravningsområdet. Det nordvestre hjørnet av graven lå så vidt over Grav 50, og graven var kuttet av VA-grøften (M874) like over skjelettets knær. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 1,3 m i lengden, var 75 cm bred, og minimum 10 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, fra vegger, bunn og lokk. Kisten var svak trapesformet og hadde trolig opprinnelig profilerte vegger og da trolig også opphøyet lokk, selv om det ikke var mulig å observere i plan. Kisterestene målte 1,2 m i lengden, ca. 63 cm i hodeenden og 50 cm ved skjelettets knær, og dybden var den samme som nedgravningen. Det ble påtruffet 35 hele og/eller fragmenter av kistespiker i jern. Metallet var korrodert, og det var treverk igjen på flere fragmenter. Spikrene variert i lengde fra 2 til 12 cm.

Det ble også funnet en knappenål av kobberlegering ved halsgropen, samt større mengder blondt hår på hodeskallen som ble innsamlet som et funn (Figur 75). Bevart hår i graven, indikerte at graven trolig var fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ2883
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♂?
Alder: 25-35 år
Bevaringsgrad: middels
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

Levningene var dårlig bevart, og besto av store deler av skjelettet med unntak av den beinelementer som var kuttet av VA-grøften. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med hendene hvilende over bekkenet, og hadde samlede bein (Figur 75).

Figur 75. Grav 68, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0307.JPG. Rester etter hår på hodeskallen. Cf55620_NIKU_0311.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på vinkelen til tarmbeinssutskjæringen (*incisura ischiadica major*), fire trekk på hodeskallen samt den vertikale diameteren til leddhodet tilhørende lårbeinet (*os femur*). Den venstre tarmbeinssutskjæringen hadde en ubestemmelig vinkel (score 3), og var ikke mulig å bruke i analysen. I forbindelse med kjønnsbedømmingen, var det flere trekk som ble analysert på hodeskallen; høyre og venstre øreknute (*processus mastoideus*) hvor høyre hadde en bred base (score 3–4) og ble tolket til et svakt maskulint trekk og venstre var mer ubestemmelig. Øvre del av neseroten (*glabella*) var relativt kraftig og distinkt (score 4–5), og ble tolket som et maskulint trekk. Hakepartiet (*protuberantia mentalis*) var lite distinkt og det var kun den fremre delen som var bevart, men denne syntes smal. Hake og fremre delen av underkjeven ble tolket som kvinnelig (score 1–2). Den vertikale diameter på lårbeinshodet på henholdsvis høyre og venstre side, ble målt til henholdsvis 44 og 45 mm, noe som blir tolket til et svakt maskulint trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på tannfrembrudd og tannslitasje, supplert med mulige aldersindikerende trekk på lårbeinshodet og kraniesømmenes grad av sammenvoksing. Leddflaten (*facies auricularis*) på venstre bekkenhalvdel, var ujevn med tydelig transversal striering, og kunne indikere en alder på 25–35 år. I venstre del av underkjeven var trolig visdomstannen mistet pre mortem. Høyre del av underkjeven samt overkjeven var fragmentert, men det ble samlet inn to løse visdomstenner, hvorav den ene også var synlig på et foto. En må derfor anta at visdomstennene var frembrutt. Tannslitasjen på den jekselen som er bevart i høyre underkjeve, indikerer en alder til 25–35 år. En løs seksårsjeksell har kraftig slitasje, mens de to løse visdomstennene har svak til moderat slitasje. Rundt fordypningen (*fovea capitis femoris*) i lårbeinshodet som danner feste for et bindevevsbånd (*ligamentum capitis femoris*), var det en markant kant og noe beinpålagring. Videre var det også porøsitet i midten av fordypningen. Disse forandringene kan være aldersindikerende, men i dette tilfellet var det trolig snarere aktivitetsrelatert.

I tillegg ble kraniesømmens grad av sammenvoksing undersøkt som et supplement til aldersbedømmingen. Krone- eller kranssømmen (*sutura coronalis*) var åpen på både inn- og utsiden, og pilsømmen (*sutura sagittalis*) som forener de to issebeina, var lukket. Bakhode- eller lambdasømmen (*sutura lambdoidea*) var åpen. Graden av sammenvoksing indikerte en ung voksen.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til å tilhøre en mulig mann i alderen 25–35 år.

Osteologiske forandringer

I underkjeven var trolig seksårsjekselen og visdomstannen i venstre side samt seksårsjekselen i høyre side mistet mens individet var i live (*pre mortem*).

Det ble observert kraftige, og mulig betente, muskelfester (*linea aspera*) på begge lårbein. Det ble også registrert et lite blankslitt felt på det store mangelkantete bein (*os trapezium*) i venstre håndledd og på den tilstøtende leddflaten på det første fingerleddet (*phalanx proximalis*) tilhørende tommelen.

4.6.69 Grav 69

Intrasis nr.: SA69
Datering: ER basert på lokasjon og gravleggingsmønster på kirkegården
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY2776
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2775
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: SZ2790
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

Grav 70

Intrasis nr.: SA70
Datering: ER basert på lokasjon og gravleggingsmønster
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2863
Kisteform: rektangulær
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2862
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0304–0306.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 70 ble påtruffet 75 cm under dagens asfalt, og lå ca. midt i den vestre delen av det søndre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 46 i hodeenden, og var kuttet av kabelgrøften (M860) litt nedenfor skjelettets bekken, men trolig lå resten av levningene under grøften. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest med hodet vendt mot nord.

Nedgravningen målte minimum 1,12 m i lengden, var ca. 66 cm bred, og 16 cm dyp. Gravfyllet besto av silt iblandet sand og fin grus.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre og brunsort organisk masse fra vegger og muligens lokk. Kisten var rektangulær, og målte minimum 1 m i lengden, var og var 50 cm bred, og var 15 cm dyp.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graven lå på rekke med flere graver som ble tolket som etterreformatoriske, var det nærliggende å tolke denne graven til samme tidsperiode.

Skjelett nr. SZ2872
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Øvre ekstremiteter inkludert hodeskalle, hovedsakelig fra høyre side, men svært fragmentert og dårlig bevart. Levningene var nærmet å betrakte som et såkalt skyggeskjelett, med unntak av enkelte fragmenterte tenner og små skallefragmenter (Figur 76). Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med høyre hånd hvilende over magepartiet. To av jekslene og en forjekselse viste en moderat slitasje, mens de to andre jekslene viste minimal slitasje. Det var derfor ikke mulig å tolke levningenes dødsalder ut fra tenneses slitasje.

Figur 76. Grav 70, skyggeskjelett, sett mot sørvest. Cf55620_NIKU_0304.JPG

4.6.70 Grav 71

Intrasis nr.: SA71

Datering: ER? basert på lokasjon på kirkegården

Orientering: NØ – SV

Kiste: SY2812

Kistetype: rektangulær?

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL2811

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401203)

Foto: Cf55620_NIKU_0317–0318.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: -

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 71 ble påtruffet ca. 60 cm under dagens overflate, og lå nord i det søndre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 17 i nordre del av hodeenden og under Grav 19 i midtre del og i fotenden, de yngre gravene har i stor grad forstyrret Grav 71. Graven lå orientert i retning nordøst – sørvest, trolig med ansiktet vendt mot nord.

Nedgravningen målte ca. 2 m i lengden, var ca. 60 cm bred, og 17 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre fra vegger, bunn og lokk. Kisten var trolig rektangulær, og målte ca. 1,89 m i lengden, var ca. 46 cm bred, og samme dybde som nedgravningen.

Det var ingen funn eller observasjoner ved graven som ga indikasjoner om datering. Det ble tatt en ¹⁴C-prøve av et fragmentert skalletak (3,7 g), men dessverre feilet prøven (UBA-41762). Det var usikkert når graven var fra, men da graven lå i et område med etterreformatoriske graver, ble graven tolket til å være fra samme periode.

Skjelett nr. SZ2885
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ?
Alder: 17-25 år
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: hel
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var helt, men svært dårlig bevart. Majoriteten av beina gikk i oppløsning under fremrensing og utgravningen, og var nærmest pulverisert. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med den venstre armen liggende over brystet, og den lå parallelt med kroppen.

Grunnet levningenes bevaringsgrad, var det ingen hele knokler og/eller bevarte beinelement som kunne indikere kjønns- og/eller alder, med unntak av løse tenner fra over- og underkjeve. Basert på knoklenes størrelse, beinhinner og frembrudd av visdomstennene, ble skjelettet tolket til å ha tilhørt et voksent individ. Tenneses slitasje tilsa at individet var en ung voksen mellom, 17 og 25 år, trolig i siste del av aldersintervallet.

Det ble observert tannstein (*calculus*) labialt på to fortenner.

4.6.71 Grav 72 / Grav 74

Intrasis nr.: SA72/SA74
Datering: ER basert på funn av glasskår fra ER samt fajanse og porselen i gravfyllet
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2832
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ2912)
Gravfyll: SL2823
Funn: glass (FA401276), keramikk (FK400924, FK401274)
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0320.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 72 var den samme grav som Grav 74, og den lå i den nordvestre delen av det søndre utgravningsområdet. Graven ble avdekket ca. 95 cm under dagens overflate, lå under grav 49 og direkte over Grav 86, Grav 104 og Grav 108. Den var kuttet av kabelgrøften (M860) i fotenden, og fortsatte inn i den vestre profilen ved skjelettets knær. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte 1,28 m i lengden, var ca. 1 m bred, og 11 cm dyp. Gravfyllet besto av brungrå sandblandet silt. I gravfyllet ble det påtruffet et grønt glasskår som trolig tilhører en flaske av etterreformatorisk datering, et keramikkskår av fajanse med glasert innside, samt et skår av porselen. Under den osteologiske analysen, ble det også funnet et ukjent jernfragment. I tillegg ble det observert store grønne merker av irr midt på fremsiden av begge lårbeina (*ossa femur*) som indikerte at en gjenstand av kobberlegering har ligget over lårene på den døde kroppen. Trolig var det spor etter en eller flere knappåler av bronse eller messing som har vært brukt til å feste n form for likklede eller en likskjorte.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, hovedsakelig fra søndre kistevegg, bunnen og trolig kistelokk. Det var ikke mulig å registrere kistens form, men den var sammenføyet av 7 korroderte kistespiker av jern. Kisterestene målte ca. 1,28 m i lengden, var ca. 67–77 cm bred, og var like dyp som nedgravningen. Det ble ikke tatt naturvitenskapelige prøver fra graven.

Basert på funn av glasskår fra en grønn flaske samt fajanse og porselen i gravfyllet, var det nærliggende å tolke graven til å være etterreformatorisk.

Skjelett nr. SZ2911

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ♂?

Alder: voksen

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var dårlig bevart, og skjelettet besto kun av enkelte ryggvirvler, deler av høyre skulderblad, noen få ribbeinsfragmenter samt flere fragmenter av et lårbein. Knoklene var fragmentert og delvis pulverisert.

Basert på observasjoner i felt, lå skjelettet utstrakt i ryngleie. Grunnet høy fragmenteringsgrad var det utfordrende å utføre en osteoarkeologisk analyse av levningene. Skulderbladets leddflate (*cavitas glenoidalis*) mot overarmen ble målt til 39 mm, noe som tolkes som et maskulint trekk, og et fragment av leddhodet tilhørende lårbeinet (*os femur*) målte minimum 44 mm, noe som også indikerte at levningene kan være fra en mann. Videre var også lårbeinsåsen (*linea aspera*) på baksiden av begge lårbeina kraftig og markert. Basert på de nevnte mål samt observasjoner av fragmentenes beinhinne og ryggvirvlernes morfologiske trekk, kunne det synes som at det var levninger av et voksent mannlige individ.

4.6.72 Grav 73

Intrasis nr.: SA73
Datering: ER basert på lokasjon og gravleggingsmønster
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2897
Kisteform: trapesformet?
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2896
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0321–0322.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 73 ble påtruffet ca. 80 cm under dagens overflate, og lå i den vestre delen av det søndre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 46, og var kuttet av kabelgrøften (M860). Graven var orientert øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte ca. 1,03 i lengden, var 40 cm bred, og ca. 6 cm dyp. Gravfyllet besto av silt iblandet leire og sand. I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, fra vegger og lokk. Kisten var smal og trolig trapesformet, og målte ca. 86 cm i lengden, i gjennomsnitt ca. 25 cm bred, og dybden var den samme som nedgravningen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graven lå på rekke med flere graver som ble tolket som etterreformatoriske, var det nærliggende å tolke denne graven til samme tidsperiode.

Skjelett nr. SZ2940
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var dårlig bevart, og besto kun av fragmenterte og delvis pulveriserte deler av bekken og nedre ekstremiteter. Levningene var så dårlig bevart at det ikke var mulig å utføre en osteologisk analyse.

Skjelettet lå utstrakt i ryggleie, men grunnet levningenes bevaringsgrad var det ikke mulig å registrere arm-, bein- og/eller fotstilling.

Grav 74 / Grav 72

Informasjon under Grav 72 / Grav 74.

Intrasis nr.: SA75/SA15
Datering: ER? basert på funn av blant annet krittpipefragment
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3103
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: gravskjold av jern (FJ3112)
Gravfyll: SL3098
Funn: krittpipestilk (FK1357) i gravfyllet
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0088–0089, 0324–0329, 0333.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023 og 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023 og 19.12.2023

Skjelett nr. SZ3109
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: hel

4.6.73 Grav 75 / Grav 15

Intrasis nr.: SA75/SA15
Datering: ER? basert på funn av blant annet krittpipefragment
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3103
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: gravskjold av jern (FJ3112)
Gravfyll: SL3098
Funn: krittpipestilk (FK1357) i gravfyllet
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0088–0089, 0324–0329, 0333.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023 og 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023 og 19.12.2023

Skjelett nr. SZ3109
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: hel

Figur 77. Grav 75, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørøst. Cf55620_NIKU_0324.JPG

4.6.74 Grav 76

Intrasis nr.: SA76
Datering: ER? basert på gravleggingsmønster og lokasjon på kirkegården
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY2952
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2943
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0335.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 76 ble påtruffet ca. 66 cm under dagens overflate, og lå lengst sør i det søndre utgravningsfeltet. Graven lå delvis over Grav 65 i den nordre siden, og var kuttet av kabelgrøften (M860) ca. midt i graven. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte ca. 1 m i lengden, var ca. 68 cm bred, og 6 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire. I graven var det angivelig kisterester i form av synlige trefibre fra vegger, bunn og lokk. Det var ikke mulig å registrere kistens form, den ble målt til ca. 85 cm i lengden, var 60 cm bred, og dybden var den samme som nedgravningen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men den lå gravleggingsmønsteret i dette området hvor gravene lå på rekke, indikerte en datering til etterreformatorisk tid. Det kunne også se ut til at graven lå i et område som var en utvidelse av den opprinnelige kirkegården.

Skjelett nr. SZ3014
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: 25–35 år?
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet hadde en svært dårlig bevaringsgrad i form av fortrinnsvis pulveriserte bein (0–20 mm) med unntak av minimum 3 fragmenterte tenner, nærmere bestemt jeksler. Basert på opplysninger i felt, skal beinfragmentene være fra hodeskallen og høyre arm. Det som var igjen av skjelettet indikerte at den døde var gravlagt utstrakt i ryggleie.

Det var ikke mulig å utføre en analyse mht. biologisk kjønn og/eller osteologiske forandringer. En mulig aldersbedømming ble basert på fragmentene av de tre jekslene som indikerte at individet var voksent og eldre enn 20 år da visdomstannen var representert. Videre viste slitasjemønsteret at tennene trolig har tilhørt et individ i alderen 25–35 år.

4.6.75 Grav 77

Intrasis nr.: SA77
Datering: ER? basert på lokasjon på kirkegården i kombinasjon med funn av gravskjold
Orientering: Ø – V
Kiste: SY2966
Kisteform: trapesformet
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ401323)
Gravfyll: SL2965
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre fra kistespiker (PK401348)
Foto: Cf55620_NIKU_0330–0332, 0334.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 77 ble påtruffet ca. 73 cm under dagens dekke, og lå helt nordvest i det søndre utgravningsfeltet. Graven lå over Grav 84 i den nordre delen av fotenden, og fortsatte inn i vestre profil i utgravningsfeltet. Det var derfor kun den midtre delen og fotenden som ble utgravd, noe som betød at det var kun de nedre ekstremiteter fra lårbein til føtter som ble samlet inn. Graven hadde en noe avvikende orientering i forhold til de andre gravene på kirkegården da det syntes som at den lå rent øst – vest.

Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 83 cm i lengden, var ca. 1 m bred, og kun 4 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun og gul sand iblandet silt. I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, hovedsakelig fra søndre kistevegg, bunnen og trolig kistelokket i form av en brunsort masse liggende over skjelettet. Kisten var trapesformet, sammenføyet av minimum 9 kistespiker av jern, og

målte ca. 72 cm i lengden, ca. 70 cm i den midtre delen, 55 cm i hodeenden og hadde samme dybde som nedgravningen. Det var noe treverk bevart på enkelte kistespiker.

Da det hverken ble tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, var det ingen holdepunkter mht. datering av graven. Det ble sendt inn en ¹⁴C-datering (FTMC-XX53-12), men denne feilet. Graven under ble imidlertid tolket til å være etterreformatorisk basert på lokasjon og størrelse på nedgravningen i kombinasjon med funn av deler av et gravskjold, og Grav 77 ble således også tolket til å være anlagt i etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ3016

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ?

Alder: voksen

Bevaringsgrad: middels

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet var middels godt bevart, men erodert i endestykkene og stedvis oppflisete beinhinner. Levningene besto kun av de nedre ekstremiteter (Figur 78). I tillegg ble det funnet 8 små fragmenter fra et nakkebein *ex situ*, som trolig ikke har tilhørt individet i Grav 77. Den døde lå utstrakt i ryggeleie med rette bein.

Figur 78. Grav 77, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0331.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på den vertikale diameteren på det høyre lårbeinshodet (*caput femoris*) samt venstre lårbeinets totale lengde. Diameteren på lårbeinshodet ble målt til 49 mm, og indikerte at det er levningene etter et mannlig individ. Det venstre lårbeinets lengde ble målt til 43,4 cm, noe som kunne indikere en kvinne. Det var ikke mulig å bedømme levningenes kjønn, da det ene trekk ble tolket til å være maskulint og det andre feminint.

Aldersbedømmingen ble basert på morfologiske trekk som at skaft og endestykker var fusjonert, og at det ikke var spor etter fusjoneringslinjer samt utseende til beinhinner og leddoverflater. På det høyre

lårbeinshodet var festet (*fovea capitis femoris*) for bindevevsbåndet (*ligamentum capitis femoris*) som forbinder lårbeinet med bekkenet, noe forstørret med ujevne kanter. I tillegg var det to mindre avrundede utvekster (5x8x1,5 mm og 7x11x2 mm) på lårbeinshodet. Muligens har dette bindevevsbåndet vært betent over lengere tid, og også ført til at deler av brusken ble forbeinet. Det øvre endestykket, inkludert ca. halve lårbeinshodet, på det venstre lårbeinet var noe fragmentert, men det var spor etter de samme osteologiske forandringene, men trolig i svakere grad. På det høyre lårbeinet var også muskelfestet bak på skaftet (*linea aspera*) noe ujevnt med skarpe kanter, mer markant indre list og porøsitet, noe som også kunne indikere at dette muskelfestet var betent. Likeledes var det noe porøsitet lateralt for muskelfestet (*tuberositas tibiae*), på det høyre skinnebeinet (*os tibia*). De osteologiske forandringene kan være alers- eller aktivitetsrelaterte.

En mulig kroppshøyde ble basert på venstre lårbein, og beregnet til å være mellom 161 og 166 cm.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til å være fra et voksent individ av ukjent kjønn.

4.6.76 Grav 78

Intrasis nr.: SA78
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: -
Kiste: SY2987
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL2986
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0323.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ2998
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.77 Grav 79**Intrasis nr.:** SA79**Datering:** ER basert på funn av kistehåndtak**Orientering:** Ø – V**Kiste:** SY3005**Kisteform:** ukjent**Kistedetaljer:** kistehåndtak av jern (FJ3113)**Gravfyll:** SL3000**Funn:** -**Naturvitenskapelige prøver:** -**Foto:** Cf55620_NIKU_0344–0345, 0347.JPG**Georeferert:** -**Status gjenstander:** gjenbegravd 15.5.2023**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 15.5.2023**Skjelett nr.** SZ3011**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** svært dårlig**Bevaringstilstand:** pulverisert

Figur 79. Grav 79, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0344.JPG

4.6.78 Grav 80

Intrasis nr.: SA80
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3085
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3028
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0342–0343, 0346.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3091
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: pulverisert

4.6.79 Grav 81

Intrasis nr.: SA81
Datering: ? basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3066
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3058
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0338–0339, 0341.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3076
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: pulverisert

Figur 80. Grav 81, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørøst. Cf55620_NIKU_0338.JPG

4.6.80 Grav 82

Intrasis nr.: SA82
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3040
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3034
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0336–0337, 0340.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3050
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: pulverisert

4.6.81 Grav 83

Intrasis nr.: SA83
Datering: ER? basert på lokasjon på kirkegården på den antatt søndre kirkegårdsutvidelsen
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3119
Kisteform: trapesformet
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3127)
Gravfyll: SL3126
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0348–0350.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 83 ble påtruffet 85 cm under dagens overflate, og lå i den vestre delen av det søndre utgravningsområdet. Graven var uforstyrret av andre graver, og fortsatte inn i den vestre profilen. Store deler av graven, frem til skjelettets knær, fortsatte inn i profilen, og ble ikke utgravd. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 60 i lengden, var ca. 65 cm bred, og var ca. 12 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun sand iblandet silt. I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, hovedsakelig fra søndre kistevegg og bunnen. Kisten var trapesformet, sammenføyet av 15 store korroderte kistespiker av jern, og kisterestene målte ca. 56 cm i lengden, ca. 52 cm i midtre del, ca. 39 cm i fotenden, og dybden var den samme som nedgravningen.

Det ble observert et større grønt merke av irr samt en rustflekk på innsiden av nedre del av skaftet tilhørende det venstre skinnebeinet (*os tibia*), en rustflekk litt høyere opp på det samme beinet, samt en rustflekk på innsiden av øvre del av skaftet på det høyre skinnebeinet. Det ble også observert en grønn flekk på yttersiden av den nedre delen av skaftet på det venstre leggbeinet (*os fibula*). Sporene etter irr kan indikere at den døde har blitt gravlagt i en form for likklede eller en fotpose/dyne som var festet med knappenåler av bronse eller messing.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer (med unntak av kistespiker) eller daterende funn, men da graven lå på en del av kirkegården hvor det kun var graver fra etterreformatorisk tid, ble den tolket til å være sannsynlig etterreformatorisk.

Skjelett nr. SZ3123
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: -
Alder: voksen
Bevaringsgrad: god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

I graven var det kun nedre ekstremiteter i form av godt bevarte legger og føtter. Den døde lå utstrakt i ryggleie med rette bein (Figur 81).

Figur 81. Grav 83, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0349.JPG

Det var ingen kjønnsindikerende bein som muliggjorde en analyse. Aldersbedømmingen ble basert på morfologiske trekk som at skaft og endestykker er fusjonert, at det ikke er spor etter fusjoneringslinje samt utseende til beinhinner og leddoverflater, noe som tilsa at levningene har tilhørt et voksent individ.

Osteologiske forandringer

På yttersiden av øvre del av skaftet til både det høyre og venstre leggbeinet (*ossa fibula*) var beinet noe hovent og det var svake spor etter strieringer i beinhinnen, noe som kan indikere en beinhinnebetennelse (*periostitt*). Videre ble det også observert osteofytter og ny beindannelse i leddflatenes ytterkanter på det venstre vristbeinet (*os talus*).

4.6.82 Grav 84

Intrasis nr.: SA84
Datering: ER basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3140
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: gravskjold av jern (FJ3154)
Gravfyll: SL3135
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0351–0354.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3146
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

Figur 82. Grav 84, ferdig utgravd skjelett, foto mot nord. Cf55620_NIKU_0351.JPG

4.6.83 Grav 85

Intrasis nr.: SA85

Datering: ER basert på at underliggende grav (Grav 79) ble tolket til å være ER basert på funn av kistehåndtak

Orientering: NØ – SV

Kiste: SY3174

Kisteform: trapesformet

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL3173

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0355–0356.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3188

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.84 Grav 86

Intrasis nr.: SA86
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3163
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3168)
Gravfyll: SL3156
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0357.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3157
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert/pulverisert

4.6.85 Grav 87

Intrasis nr.: SA87
Datering: ? basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: -
Kiste: SY3290
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3298)
Gravfyll: SL3284
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0358-0361.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3269
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.86 Grav 88

Intrasis nr.: SA88
Datering: ? se løpende tekst
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3246
Kisteform: rektangulær
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ400707 og FJ400851)
Gravfyll: SL3241
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: makrofossil under hodeskallen og referanseprøve (PA3299 og PA3300), humanosteologisk materiale (PZ401205)
Foto: Cf55620_NIKU_0363–0368.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: innlemmet v/ KHM 18.12.2023
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 88 (SA88) ble påtruffet ca. 1 m under dagens dekke, og lå i østre del av det nordre utgravningsområdet. Graven lå under grav 66 og grav 51. Graven lå orientert i retning øst nordøst–vest sørvest.

Det var ikke mulig å se selve nedgravningen til graven, og gravfyllet besto av grå leire og sand. I graven var det kisterester i form av synlige trefibre, nærmest som et avtrykk, i kistens vegger og bunn. Kisten var smal og rektangulær, og målte 180 cm i lengden, ca. 44 cm i midtre del og ca. 34 cm i fotenden. Det ble påtruffet 3 korroderte kistespiker i gravens fotende, hvorav en av de lå i gravfyllet.

Det ble tatt en makrofossilprøve under hodeskallen, og en nøytral prøve, men disse ble ikke analysert. Det ble tatt en ¹⁴C-prøve av to fragmenterer av skalletak (til sammen 2,2 g), men dessverre feilet prøven (UBA-41763). Det ble ikke observert kistedetaljer (med unntak av kistespiker) eller daterende funn, men da flere graver på samme del av kirkegården hadde en mulig datering til seinmiddelalder, kunne en dermed ikke utelukke at graven kan være anlagt i middelalder.

Skjelett nr. SZ3252
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: -
Alder: voksen
Bevaringsgrad: svært dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert/pulverisert
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet besto av fragmenterte og pulveriserte deler av hodeskallen deriblant deler av jeksler, bekken, begge lårbein samt høyre skinnebein som lå *ex situ*, men som trolig tilhørte graven (Figur 83). Det som var igjen av skjelettet indikerte at opprinnelig kroppsstilling var utstrakt ryngleie, men grunnet levningenes bevaringsgrad var det ikke mulig å registrere arm-, bein eller fotstilling.

Figur 83. Grav 88, ferdig utgravd skjelett, foto mot vest. Cf55620_NIKU_0365.JPG. Georeferert tegning av levningene i Grav 88.

Levningene var nærmest pulverisert, noe som vanskeliggjorde den osteologiske analysen. Trolig var det rester etter et voksent individ, men det var ikke mulig å bedømme individets kjønn.

4.6.87 Grav 89

Intrasis nr.: SA89
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3274
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3283)
Gravfyll: SL3273
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0362.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ3272
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.88 Grav 90

Intrasis nr.: SA90
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: -
Kiste: -
Kisteform: -
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3316
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.89 Grav 91

Intrasis nr.: SA91
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3332
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3326
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0385.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr.: SZ3337
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert/pulverisert

4.6.90 Grav 92

Intrasis nr.: SA92
Datering: ? basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3352
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3368)
Gravfyll: SL3363)
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0387.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3359
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.91 Grav 93

Intrasis nr.: SA93
Datering: ? basert på lokasjon i kjerneområdet hvor det var mulige MA-graver
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3381
Kisteform: trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3380
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0388–0389.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 93 ble påtruffet 80 cm under dagens overflate, og lå i det nordre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 90 og Grav 91, som trolig har forstyrret graven, samt over Grav 107. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte minimum 1,85 m i lengden, var ca. 54 cm bred, og 11 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre og brunsort organisk masse fra vegger og lokk. Kisten var trapesformet, og målte 1,65 m i lengden, var ca. 36 cm bred i hodeenden, kun 18 cm i fotenden, og hadde samme dybde som nedgravningen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graver på samme del av kirkegården hadde en mulig datering til seinmiddelalder, kunne en dermed ikke utelukke at graven kan være anlagt i middelalder.

Skjelett nr. SZ3389

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: -

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelettet var dårlig bevart (Figur 84), og besto kun av et fragment fra høyre bekken (*os coxae*) og skaftet tilhørende det høyre lårbeinet (*os femur*). I tillegg ble det påtruffet løsbein i form av et trolig løsbein fra et lite barn og et venstre mellomhåndsbein nr. 2 (*os metacarpale II*) fra et voksent individ.

Skjelettet lå utstrakt i ryggeleie, men det var ikke mulig å registrere arm-, bein- eller fotstilling. Det var heller ikke mulig å utføre en osteologisk analyse mht. kjønns- og aldersbedømming.

Figur 84. Georeferert tegning av levningene i Grav 93. Ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0388.JPG

4.6.92 Grav 94

Intrasis nr.: SA94

Datering: ER basert på funn av porselen og fajanse i gravfyllet, samt lokasjon på en mulig kirkegårdsutvidelse mot nord

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY3400

Kisteform: rektangulær

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3415)

Gravfyll: SL3399

Funn: knappenål av kobberlegering med tekstilrester (FE3423), knappenål av kobberlegering (FE3425), keramikk (FK3424)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV3414)

Foto: Cf55620_NIKU_0390–0394, 0493-0494, 0496.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 94 ble påtruffet ca. 1 m under dagens overflate, og lå i det nordre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 109, og var kuttet av VA-grøften (M874) i fotenden, nærmere bestemt ved skjelettets knær. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest med hodet svakt mot sør.

Det som var bevart av nedgravningen målte ca. 1,55 m i lengden, var ca. 1 m bred, og 16 cm dyp. Gravfyllet besto av går leire iblandet sand, og i massen ble det påtruffet et bunnskår av porselen og et bukskår av fajanse.

I graven var det kisterester i form av synlige trefibre fra vegger, bunn og lokk, og især var store deler av lokket godt bevart. Det ble tatt ut en vedartsprøve av kisten. Kisten var rektangulær, var sammenføyet av 37 store kistespiker av jern, og målte ca. 1,35 m i lengden, og var ca. 63 cm bred. Det ble tatt en prøve av kistens lokk.

Det ble funnet to knappenåler av kobberlegering. Den ene lå på skjelettets bryst, nærmere bestemt ovenpå brystbeinet (*os sternum*), og den andre lå over skjelettets høyre skulder, ovenpå skulderbladet (*os scapula*). I tillegg ble det observert et grønt merke under skjelettets hake, og et større svakt grønt felt på den anteriore siden av virvellegemene på to inntilliggende brystvirvler. Knappenålene og spor etter irr på knoklene indikerte at den døde var gravlagt i en form for likklede eller likskjorte. På en av nålene var det dessuten festet et lite fragment tekstil, som ble undersøkt av NIKUs arkeolog Sunniva Wilberg Halvorsen som har spisskompetanse på tekstiler: *Et lite fragment vevd tekstil som sitter fast i en bit av en nål. Stoffet er lerretsvevd i en luftig rippsvæv. Fargen er gylden gul, men har trolig originalt vært hvit. Stoffet har ca. 40 tråder per cm. Trådene har blanke, glatte fiber, med svært lav spinnevinkel. Det dreier seg trolig om silke, det kan også være lin.*

Funn av porselen og fajanse i gravfyllet, samt tekstilrester i graven, indikerte at graven var fra etterreformatorisk tid.

Levningene var godt bevart, og besto av store deler av skjelettet. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie (bekkenet lå noe skjevt) med hendene langs med skjelettets sider (Figur 85).

Skjelett nr. SZ3411

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 20-35 år

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Figur 85. Grav 94, ferdig utgravd skjelett, og detaljfoto av hodeenden, foto mot vest. Cf55620_NIKU_0390 og 0391.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på til sammen fire trekk på bekkenet, fem aspekter på hodeskallen samt postkraniale mål. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) på venstre side var noe bred (score 2–3), og på høyre side var den bredere (score 1–2), og således tolket som et kvinnelig trekk. I tillegg var det på begge sider en bred og dyp fure (*sulcus preauricularis*) nedenfor leddflaten mot korsbeinet. På hodeskallen var området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ubestemmelig (score 3), men det ble registrert en feminin form på pannen. Hakepartiet (*protuberantia mentalis*) var lite distinkt og kjeven var liten (score 2), og ble således tolket til et svakt feminint trekk. Den venstre øreknuten (*processus mastoideus*) var ubestemmelig (score 3) og den høyre var mindre (score 2), noe som ble tolket til et svakt kvinnelige trekk. Nakkepartiet (*protuberantia occipitale externa*) viste et synlig og noe distinkt muskelfeste, men var ubestemmelig mht. kjønn (score 3). Videre ble begge skulderbladets leddflater (*cavitas glenoidalis*) mot overarmsbeina (*humerus*) målt til 37 mm, noe som kunne tolkes til et maskulint trekk. Den vertikale diameteren på leddhodet tilhørende det høyre lårbeinet (*femur*) ble målt til 45 mm og den venstre ble målt til 46 mm, noe som ble tolket til svakt maskulint eller maskulint trekk. Den maksimale lengden på henholdsvis det høyre og venstre lårbeinet var 44,5 cm og 44,9 cm, noe som også ble tolket som svake feminine trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på to trekk på bekkenet, fusjoneringsgrad, tannfrembrudd og tannslitasje, og i tillegg ble kraniesømmenes grad av sammenvoksing brukt som et supplement til analysen. Bekkenets øreformede leddflater (*facies auricularis*) mot korsbeinet, hadde et «ungt» utseende hvor leddflatene var til dels bølgete og hadde transversale strieringer, noe som ble tolket til at individet var 20–30 år. Alle endestykker var fusjonert, og det var ingen spor etter fusjoneringslinjer.

Videre var ikke visdomstannen frembrutt i høyre side av underkjeven, noe som kunne tilsi en alder på maks. 25 år. Det var kun mulig å registrere slitasje på den høyre tolvårsjekselen i underkjeven som viste svak til moderat slitasje tilsvarende en alder på 25–35 år. På utsiden var det sammenvokste, men svakt synlige kraniesømmer.

Kroppshøydeberegningen ble basert på høyre lårbein som målte 44,5 cm, noe som kunne tilsi en høyde på omkring $164 \pm 3,72$ cm.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til å ha tilhørt en kvinne som døde da hun var mellom 23 og 35 år.

Osteologiske forandringer

På oversiden av begge tinningene, nærmere bestemt på utsiden av nedre del av pannebeinet på begge sider, ble det observert linjer som ble tolket som inntrykte blodårer. På venstre side var det to inntrykte linjer med 2 mm mellomrom som lå parallelt og som målte ca. 35 mm. På høyre side var det en svakere linje som målte ca. 22 mm. Det ble også registrert en fordypning oppe på hodeskallen som målte ca. 24 x 30 mm (Figur 86). I tillegg ble det observert lesjoner på utsiden av hodeskallen på både pannebeinet (*frontale*), og høyre issebein (*parietale*). Det var til sammen minimum 9 lesjoner som varierte i form, størrelse og dybde, alle hadde derimot porøst beinvev i bunnen (Figur 86). Lesjonene og plasseringene av disse, kan indikere at individet led av syfilis.

I overkjeven ble det registrert en feilstilling på den ene fortannen i overkjeven. Venstre fortann lå nærmest horisontalt i kjevebeinet og hadde ikke frembrutt, og hadde trolig forårsaket tanntap av alle fortennene samt hjørnetannen i overkjeven. I tillegg var beinvevet i overkjeven porøst. I venstre side av underkjeven var seksårs- og tolvårsjekslelene mistet *pre mortem*. Første kinntann på høyre side besto kun av en rotstump, og seksårsjekselen var mistet *pre mortem*. Alveolen var kun delvis vokst igjen og det ble observert mikroporøsitet og porøst vev, samt en mulig pusskanal (2 x 10 mm) på innsiden av kjevebeinet på nedsiden av der hvor tennene var mistet.

Figur 86. Fordypning oppe på hodeskallen samt lesjoner. Cf55620_NIKU_0493-0494.JPG.

På det venstre lårbeinet (*os femur*) var øverste del av skaftet noe avflatet og det ble observert ujevn beinhinne med tendenser til strieringer og noe mikroporøsitet. De osteologiske forandringene ble tolket

som et trolig betent muskelfeste. I tillegg ble det registrert et lite blankpolert (*eburnasjon*) felt (3 x 4 mm) på leddhodet på samme bein.

På øvre del av forsiden til skaftet tilhørende det venstre overarmsbeinet, ble det registrert osteologiske forandringer som ble tolket som beinmargbetennelse (*osteomyelitt*) (Figur 87). I et ca. 82 mm langt felt i beinets lengderetning, ble det observert massiv beinpålagring, strieringer, porøsitet, og en åpen pusskanal som målte 4 x 5 mm. Trolig bør beinmargbetennelsen ses i sammenheng med at individet led av syfilis.

Figur 87. Patologiske forandringer på øvre del av skaftet tilhørende venstre overarmsbein. Cf55620_NIKU_0496.JPG

4.6.93 Grav 95

Intrasis nr.: SA95

Datering: ER basert på funn av hårflette

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY3438

Kisteform: rektangulær?

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3450)

Gravfyll: SL3437

Funn: knappenåler av kobberlegering (FE3475), hårflette (FQ400697)

Naturvitenskapelige prøver: ubrent tre (PV3449)

Foto: Cf55620_NIKU_0395–0399, 0503, 0497-0499, 0503.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 95 ble påtruffet 1,3 m under dagens dekke, og lå i det nordre utgravningsområdet. Graven lå over Grav 117 i hodeenden og over Grav 114 i den nordre siden, og var kuttet av VA-grøften (M874) ca. midt i graven. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest og ansiktet var vendt svakt mot sør.

Det som var bevart av nedgravningen målte ca. 1,32 m i lengden, var 77 cm bred, og 18 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand og leire. Det ble observert kisterester i form av synlige trefibre og brunsort organisk masse, fra kistens vegger og bunn, og især var lokket godt bevart. Kisten har muligens vært rektangulær, og har vært sammenføyet av 14 store korroderte kistespiker av jern hvorav en spiker ble påtruffet i kistens nordvestre hjørne. Kisterestene målte 1,14 m i lengden, ca. 68 cm bred, og like dyp som nedgravningen. Det ble tatt en prøve av nordre kistevegg, rett på utsiden av skjelettets venstre overarmsbein (*os humerus*).

Det ble funnet tre knappenåler av kobberlegering på venstre side av skjelettets brystparti, nærmere bestemt over venstre kragebein (*os clavícula*) og skulderblad (*os scapula*). Men også en nål av jern og en hårflette som ble påtruffet under hodeskallen, ved levningenes nakke. I tillegg ble det observert et stort grønt merke etter irr på høyre side av underkjeven, som indikerte at det trolig har ligget en knappenål av kobberlegering inntil ansiktet, og at det er nærliggende å tolke det til at den døde har vært gravlagt med ansiktsklede eller et hodeplagg. Svak grønnfarge på begge skulderblad (*ossa scapulae*), nærmere bestemt på skulderhøyden (*acromion*). I tillegg ble det registrert et stort svakt grønt merke etter irr på leddhodet til det høyre overarmsbeinet samt på nedre deler av skafte tilhørende det høyre spolebeinet (*os radius*). Det var også et stort grønt merket etter irr på fremsiden av øvre del av brystbeinet (*manubrium*) som tydet på at den døde kan ha blitt gravlagt med en gjenstand av kobberlegering i halsgropen eller snarere en likskjorte som var festet med knappenåler av bronse eller messing.

Basert på de observerte bevaringsforhold, og derav funn av en bevart hårflette (Figur 88), var det nærliggende å tolke graven til å være fra etterreformatorisk tid.

Figur 88. Bevart deler av en hårflette. Cf55620_NIKU_0503.JPG.

Skjelett nr. SZ3445

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♀

Alder: 18-23 år

Bevaringsgrad: svært god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Levningene var velbevarte, og besto av skjelettet ned til og med bekkenet (Figur 89). Skjelettet lå i ryggleie (bekkenet var vridd, men trolig *post mortem*) med hendene langs med siden.

Figur 89. Grav 95, ferdig utgravd og detaljfoto av hodeenden, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0395 og 0396.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på et trekk på bekkenet, fem aspekter på hodeskallen samt postkraniale mål på de øvre ekstremiteter. Den venstre tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) var noe bred (score 2–3), og ble tolket til et mulig feminint trekk. Videre ble området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) tolket til å være svakt feminint (score 2), utformingen av haken (*protuberantia mentalis*) var ikke så distinkt (score 2), øreknutene (*processus mastoideus*) hadde bred base, men var korte (score 1–2) og ble tolket til å være sakt feminine trekk, og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) var lite distinkt (score 1–2), og ble således tolket til å være et kvinnelig trekk. Som en del av kjønnsbedømmingen, ble det utført mål på de postkraniale beinelementene på de øvre ekstremiteter. der dette var mulig. Skulderbladenes leddflater (*cavitas glenoidalis*) mot det respektive overarmsbein målte 35 mm, og den vertikale diameteren på leddhodene til begge overarmsbeina måte 42 mm, epikondylbredden henholdsvis 56- og 57 mm. Den maksimale lengden på det høyre overarmsbeinet ble målt til 31,3 cm, og den venstre var 32,2 cm lang. Målene ble tolket til å være feminine eller ubestemmelige.

Aldersbedømmingen ble basert på ulike trekk på bekkenet, knoklenes grad av fusjonering, tannfrembrudd og tannslitasje samt kraniesømmenes grad av sammenvoksing. På venstre bekkenhalvdel ble leddflaten (*facies auricularis*) mot korsbeinet samt skambeinsfugen (*symphysis pubica*) undersøkt. Begge flater var noe erodert, og kun deler av leddoverflatene var bevart. Leddflatene hadde et «ungt» utseende i form av bølgete, transversale strieringer, noe som indikerte et ungt individ. På høyre side var skambeinsfugen bevart i sin helhet og viste en leddflate bestående av horisontale linjer og groper, noe som kan tilsi en alder innenfor 18–21 år. Den høyre leddflaten mot korsbeinet, var noe erodert, men deler av leddoverflaten var bevart. Leddflaten var dominert av transversale bølger med myke linjer uten noe form for porøsitet, og indikerte en alder på 20–24 år.

Det ble observert synlige epifyselinjer på venstre bekkenhalvdel, både på tarmbeinet (*os illium*) og sittebeinet (*os ischii*), på høyre side var det kun delvis fusjonerte epifyser på tarm- og sittebeinet. De nevnte epifyser fusjonerer i alderen 16–23 år. På høyre og venstre overarmsbein (*ossa humerus*) var det synlige epifyselinjer på leddhodene, den fusjoneringen skjer vanligvis da individet er omkring 20 år. På begge spolebeina (*ossa radius*) var det synlige fusjoneringslinjer på det nedre (*distale*) endestykket, noe som kan tilsi en alder på omkring 16–18 år. Det var heller ikke fusjonerte epifyser i den sternale enden tilhørende begge kragebeina (*ossa clavicolae*), noe som indikerte en alder lavere enn 40 år.

Visdomstennene ble frembrutt i over- og underkjeven, og slitasjen tilsa en ung voksen i alderen 25–35 år, muligens yngre da det var få slitefasetter på tyggeknutene på jekslene. Synlige kraniesømmer på inn- og utsiden av hodeskallen, og det kunne synes som at kraniesømmene var begynt å fusjonere.

Osteologiske forandringer

Det ble observert to lesjoner på henholdsvis høyre og venstre issebein (*os parietale*) som innledningsvis ble tolket til å være postmortale skader fra utgravningen da det var lysere kanter omkring, men var sannsynligvis sykdomsspor. Lesjonene hadde uregelmessig form, målte 11 x 18 mm og 10 x 20 mm, og var grunne med porøst vev i bunnen. I tillegg var det en fordypning på bakre del av issebeina som målte 24 x 24 mm (Figur 90). I tillegg ble det registrert en liknende lesjon (8 x 14 mm) på venstre side av øvre del av underkjeven (*mandibula*) (Figur 91). De patologiske forandringer ble tolket som spor som oppstår ved syfilis.

Figur 90. Lesjoner på høyre side av issebeina samt fordypning oppe på hodeskallen.
Cf55620_NIKU_0497-0498.JPG

Figur 91. Lesjon på venstre side av underkjeven. Cf55620_NIKU_0499.JPG.

I overkjeven besto seksårsjekselen i høyre side av kun en rotstump, og i underkjeven var seksårsjekselen i høyre side mistet *pre mortem*. Der hvor tannen var mistet var det spor etter en stor abscess hvor lesjonen målte 11x14 mm, og var ca. 5 mm dyp.

Det ble registrert at det var en lengdeforskjell på 9 mm på både overarmsbeina (*ossa humerus*) og kragebeina (*ossa clavicolae*). Begge leddhodene tilhørende overarmsbeina var dessuten deformert da de hadde en noe oval form. På innsiden av den øvre delen av skaftet tilhørende det venstre overarmsbeinet, ble det observert en ca. 2 mm bred fure som målte ca. 42 mm i beinets lengderetning, og liknende forandringer ble observert på samme del på det høyre overarmsbeinet. Forandringene ble tolket som mulige betente muskelfester.

4.6.94 Grav 96

Intrasis nr.: SA96

Datering: ER basert på funn av knapper av ER karakter, bevart hår samt ¹⁴C-datering av humant osteologisk materiale (*phalanx manus*: 1,5 g) (UBA-41764): AD 1676-1941 (BP 128±28, 2 sigma, 95,4 %)

Orientering: VSV – ØNØ

Kiste: SY3453

Kisteform: rektangulær

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL3452

Funn: knapper av bein (F13469, F13470, F13477)

Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401207), hår (PZ3476)

Foto: Cf55620_NIKU_0400–0405.JPG

Georeferert: -

Skjelett nr. SZ3465

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: hel

Figur 92. Grav 96, ferdig utgravd og detaljfoto av *in situ* knapp i bekkenområdet, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0401 og 0404.JPG.

4.6.95 Grav 97

Intrasis nr.: SA97

Datering: ER basert på at underliggende grav ble tolket til ER, og lokasjon på kirkegården

Orientering: Ø – V

Kiste: SY3490

Kisteform: rektangulær

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL3489

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0406–0408.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: -

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 97 ble påtruffet 1,1 m under dagens asfalt, og lå i det nordre utgravningsområdet. Graven inneholdt et spedbarn, lå over Grav 99, og var kuttet av VA-grøften (M874) i fotenden, litt over barnets knær. Graven hadde en noe avvikende orientering da den lå mer rent øst – vest.

Nedgravningen målte minimum 50 cm i lengden, var ca. 27 cm bred, og 5 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet sand. I graven var det kisterester i form av sporadisk synlige trefibre fra vegger, bunn og noe lokk. Kisten var rektangulær, og det som var bevart målte ca. 42 cm i lengden, var 20 cm bred, og like dyp som nedgravningen.

Da det ikke tatt naturvitenskapelige prøver i eller av graven. I graven under (Grav 99) ble det imidlertid funnet hår, og rester etter et gravskjold. Dette i kombinasjon med gravens lokasjon, bidro til at graven ble tolket til å trolig være fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ3494

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: nyfødt/perinatal

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Levningen besto av middels godt bevarte knokler fra et spedbarn (Figur 93). Det osteologiske materialet hadde en varierende bevaringsgrad hvor de fleste knokler var erodert og/eller fragmentert, og skjelettet besto av en knust hodeskalle, deler av torso, samt bekken og øvre del av lårbeina.

Skjelettet lå utstrakt i ryggleie med hendene langs med siden, og trolig samlede parallelle bein. Basert på observasjoner i felt samt foto- og dokumentasjonsmaterialet, ble spedbarnets lengde estimert til ca. 40–50 cm, noe som i dag ville tilsvart et nyfødt barn.

Figur 93. *In situ* levninger av et spedbarn, foto mot vest. Cf55620_NIKU_0407.JPG

Da det var rester etter et barn, var det ikke mulig å bedømme skjelettets kjønn, og aldersestimeringen ble basert på tannfrembrudd og de postkraniale benas størrelse og fusjoneringsgrad (Buikstra & Ubelaker 1994; Bass 1995; Scheuer & Black 2007). Aldersbedømmingen ble basert på knoklenes størrelse, grad av fusjonering samt mål av det venstre overarmsbeinet (*os humerus*) og kragebeinet (*os clavícula*) samt ryggvirvlene. Lengden av det ikke-fusjonerte overarmsbeinet målte 66 mm, kragebeinet totale lengde var 44 mm, halve virvelbuen tilhørende den første nakkevirvelen (atlas) målte 16 mm, den andre nakkevirvelen (axis) målte 18 mm og bredden på virvelkroppen tilhørende den nederste lendevirvelen målte 16 mm. Alle målene tilsa at barnet var tilnærmet nyfødt (perinatal) da det døde.

Osteologiske forandringer

Det ble observert svak mikroporøsitet i øyehulen (*orbita*) på begge sider, som kan være spor etter sykdommen *cribra orbitalia*. Tilstanden blir ofte definert under blodsykdommer, og årsaken til sykdommen er uvisst. Det hevdes at sykdommen er miljørelatert, og at den kan være forårsaket av jernmangel og underernæring, men sykdommen har også vært satt i forbindelse med enkelte infeksjoner/parasitter eller en kombinasjon av disse faktorene (Aufderheide & Rodriguez Martin 1998:348-351; Buikstra & Ubelaker 1994:120-121, 151-152; Ortner 2003:370-371; Roberts & Manchester 2010:229-232; Weiss 2015:21-22). Da det i dette tilfellet dreier seg om et nyfødt barn, re det nærliggende å tolke det til at det kan være relatert til mors kosthold. Det ble også registrert ubestemt makroporøsitet på innsiden av barnets nakkebein.

4.6.96 Grav 98

Intrasis nr.: SA98
Datering: ER basert på størrelsen på nedgravningen, samt lokasjon på kirkegården
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3508
Kisteform: rektangulær?
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3502
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0409–0410.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 98 ble påtruffet 1,6 m under dagens overflate, og lå i det nordre utgravningsfeltet. Graven var uforstyrret av andre graver, men kuttet av VA-grøften (M874) ca. midt i graven. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som var synlig av nedgravningen målte ca. 62 cm i lengden, var 75 cm bred, og kun 5 cm dyp. Gravfyllet besto av grå leire iblandet noe sand. Det ble observert svake kisterester i form av sporadisk brunsort organisk masse. Kisten kan ha vært rektangulær, men dette var svært usikkert. Kisterestene målte 46 cm i lengden, var ca. 60 cm bred, og samme dybde som nedgravningen.

Det ble hverken tatt dateringsprøver, øvrige naturvitenskapelige prøver, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graven lå i et område som er tolket som en senere utvidelse av kirkegården og da nedgravningen var relativt stor, antas det at graven var fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ3512
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♀?
Alder: 40-60 år
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

Skjelettet besto av dårlig bevarte levninger av en knust hodeskalle og øvre del av torso. I tillegg ble det påtruffet en del løsebein under opprensningen, under den osteologiske analysen var det tydelig at de omrotede beina også tilhørte individet. Skjelettet lå i ryggleie, men det var ikke mulig å observere hverken arm-, bein- eller fotstilling.

Kjønnsbedømmelsen ble basert på morfologiske trekk på ulike deler av hodeskallen, deriblant den høyre øreknuten (*processus mastoideus*), øvre del av neseroten (*glabella*) og hakepartiet (*protuberantia mentalis*) og hakens størrelse og utforming, antydning at det var levninger etter en kvinne (score 1). Aldersbedømmelsen ble basert på knoklenes utseende samt tannslitasje hvor jekslene i venstre del av underkjeve indikerte en alder høyere enn 35 år og høyre side indikerte en alder høyere enn 45 år. Individet ble tolket til å være 40–60 år da hun døde.

Osteologiske forandringer

Det ble registrert flere svake osteologiske forandringer på skjelettet. Et ribbein (*os costae*) hadde noe beinpalgring og makroporøsitet på leddflaten (*facies articularis capitis costae*) mot ryggraden, ryggvirvlene var fragmenterte, men det var allikevel mulig å observere at enkelte virvellegemer var noe sammentrykket, og det ble observert osteofytter langs kanten.

4.6.97 Grav 99

Intrasis nr. SA99
Datering: ER? basert på bevart hår samt gravskjold
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3522
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: gravskjold (FJ3541)
Gravfyll: SL3521
Funn: knappenåler av kobberlegering (FE3542, FE3546), tekstil (FI3544)
Naturvitenskapelige prøver: makrofossil under hodeskallen (PA3539) og hår (PZ3543)
Foto: Cf55620_NIKU_0411–0416.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ3533
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: god
Bevaringstilstand: hel

Figur 94. Grav 99, ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0412.JPG

4.6.98 Grav 100

Intrasis nr. SA100

Datering: ER basert på ^{14}C -datering av humanosteologisk materiale (UBA-41765): AD 1682-1935 (2 sigma, 95,4 %) hvor det igjen var 71,3 % sannsynlighet for at graven kunne dateres til tidsrommet AD 1805–1935. Under en arkeologisk undersøkelse (Haugesten 2018), ble det tatt en ^{14}C -prøve (UBA-39451) som det ut fra analyse av kartdata i etterarbeidet, kunne synes som var samme grav som Grav 100. Dateringsmaterialet var kisterester hvor det ikke var mulig å identifisere vedart, og ble datert til AD 1498–1648 (2 sigma, 95,4 %), og ca. 78 % sannsynlighet for at graven kan dateres til tidsrommet AD 1523–1572 (1 sigma 68,3 %). Trolig var det derfor ikke samme grav som Grav 100.

Orientering: VSV – ØNØ

Kiste: SY3566

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3575)

Gravfyll: SL3565

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401209)

Foto: Cf55620_NIKU_0417–0418 0488-0489.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3573

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.99 Grav 101

Intrasis nr.: SA101
Datering: ER basert på funn av bevart hårflette
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3640
Kisteform: svakt trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3639
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: hår (PZ3685)
Foto: Cf55620_NIKU_0421–0422, 0488–0489.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 101 ble påtruffet ca. 35 cm under dagens overfalte, og lå nord i det søndre utgravningsområdet, i feltutvidelsen mot nordøst. Graven var uforstyrret av andre graver, men kuttet på langs av den nordøst – sørvest-gående VA-grøften i søndre del og øst i fotenden. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte 1,46 m i lengden, var 1,08 m bred, og var 26 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt. I graven var det kisterester i form av synlige og godt bevarte trefibre, fra nordre kistevegg og bunnen og sporadiske rester etter kistelokket i form av en brunsorte flak av treverk liggende over enkelte knokler. Kisten var svakt trapesformet, og det som ble avdekket målte 1,28 m i lengden, ca. 45 cm bred, og dybden var den samme som nedgravningen.

I tillegg ble det funnet en blond hårflette. Bevart hår i graven, indikerte at graven var fra etterreformatorisk tid.

NIKUs skjelettregister:
Skjelett nr. SZ3663
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♀
Alder: voksen
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

Skjelettet hadde en dårlig bevaringsgrad, da alle knokler enten var fragmentert eller pulverisert (Figur 95). Levningene besto av den venstre siden av skjelettet fra hode til og med knærne. Den døde var gravlagt utstrakt i ryngleie med hendene hvilende over magepartiet.

Kjønnsbedømmingen ble basert på et trekk på bekkenet, et på hodeskallen samt knoklenes generelle utseende og størrelse. Den venstre tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) var fragmentert, men øvre del var bevart og indikerte en bred vinkel (score 1?), noe som indikerte at levningene har tilhørt en kvinne. Den venstre øreknuten (*processus mastoideus*) var liten og lite distinkt (score 1–2), noe som ble tolket til å være et feminint trekk. I tillegg var knoklene i de øvre ekstremitetene små og grasiøse.

Figur 95. Grav 101, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0421.JPG

Det var ikke bevart aldersindikerende trekk på levningene, men endestykkene var fusjonert og det var heller ingen synlig fusjoneringslinjer.

Levningene ble på dette grunnlaget tolket til å trolig ha tilhørt en voksen kvinne.

Osteologiske forandringer

Leddsålen (*acetabulum*) på det venstre lårbeinet var grunn, deformert, hadde noe beinpålagring langs kanten og et blankslitt område (Figur 96). De patologiske sporene samsvarte med de osteologiske forandringene på det tilstøtende venstre lårbeinshodet hvor lårbeinshodet var deformert, lårbeinshalsen (*collum femoris*) var dekket av beinpålagring, og det var et blankslitt område (Figur 97). Årsaken til de patologiske forandringene var usikker, men det kan være forårsaket av en lårbeinsfraktur.

Figur 96. Patologiske forandringer i leddskålen tilhørende den venstre bekkenhalvdelen.
Cf55620_NIKU_0488.JPG

Figur 97. Patologiske forandringer på leddhodet tilhørende det venstre lårbeinet.
Cf55620_NIKU_0489.JPG

4.6.100 Grav 102

Intrasis nr.: SA102
Datering: ? basert på at det kun var bevart en liten rest av graven
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3674
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3683-3684)
Gravfyll: SL3680
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0423–0424.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3681
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.101 Grav 103

Intrasis nr.: SA103
Datering: ? basert på at det kun var bevart en liten rest av graven
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3692
Kisteform: trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3691
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0425–0427.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3705
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: god
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.102 Grav 104

Intrasis nr.: SA104
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3729
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3728
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.103 Grav 105

Intrasis nr.: SA105
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: SV – NØ
Kiste: SY3746
Kisteform: trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3745
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr.: -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.104 Grav 106

Intrasis nr.: SA106
Datering: ER basert på at det to overliggende gravene (Grav 55 og Grav 57) ble ¹⁴C-datert til ER
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3769
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3768
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: mørtel (PA3791)
Foto: Cf55620_NIKU_0428, 0430.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 106 ble påtruffet ca. 1 m under asfalten, og lå i den vestre delen av det nordre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 57 i den søndre siden av graven, var kuttet av den yngre Grav 55 nærmest på langs i den nordre siden av hodeenden og midtre del, og i tillegg var den kuttet av kabelgrøften (M860) nedenfor skjelettets bekken. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest med ansiktet vendt mot nord.

Nedgravningen målte ca. 1,11 m i lengden, var ca. 72 cm bred, og dybden ble målt til ca. 15 cm. Gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt. I graven var det svake sporadiske kistespor i form av mørkebrune nedbrutte trefibre, hovedsakelig fra kistens vestre kistevegg, altså i gravens hodeende. Det var ikke mulig å registrere kistens form, og den målte 1,08 m i lengden, var ca. 51 cm bred i hodeenden og ca. 48 cm bred i fotenden. Det ble kun tatt en mørtelprøve fra graven, nærmere bestemt over den venstre bekkenhalvdelen.

Graven ble ikke datert og det var ingen observasjoner mht. når graven ble anlagt, men de to overliggende Grav 55 og Grav 57 ble ¹⁴C-datert til etterreformatorisk tid, og graven ble derfor tolket til å være anlagt i etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ3780
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♂
Alder: 20-30 år
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

Levningene var middels til godt bevart, og store deler av den høyre siden av skjelettet var bevart. Armstilling Redin type B. Det var levninger etter flere individer i graven.

Kjønnsbedømmingen av levningen(e) ble basert på bekkenet, hodeskallen, og mål på det postkraniale skjelettet. På et høyre bekkenfragment som ble funnet *in situ*, var tarmbeinsutskjæring (*incisura ischiadica major*) relativt smal (score 4–5), noe som vanligvis blir tolket til å være et mannlig trekk. I graven ble det påtruffet deler av et venstre bekken som lå *ex situ*. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) var bred (score 1) noe som indikerte at levningene har tilhørt en kvinne. På knoklene som ble funnet *in situ*, ble fem ulike aspekter ved hodeskallens morfologi undersøkt: området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) viste et distinkt og utpreget området over neseroten (score 4–5), øreknutene (*processus mastoideus*) på begge sider var relativt store og fremtredende (score 4), og

muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) var ujevn, men ikke distinkt (score 3). Alle trekkene ble tolket til å være maskuline. Det høyre lårbeinshodets vertikale diameter målte 44 mm, og det venstre målte 42 mm, noe som tolkes som mulig kvinnelige trekk eller ubestemmelig kjønn. I tillegg til ulik diameter på lårbeinshodet, hadde de også en noe ulik utforming av lårhalsen (*collum femoris*), og det venstre lårbeinet hadde også et mer uttalt muskelfeste på baksiden (*linea aspera*), det var derfor nærliggende å tolke de som tilhørende to ulike individer da graven var forstyrret og det ble funnet bein *ex situ*. Leddflaten (*facies glenoidalis*) på det venstre skulderbladet ble målt til 37 mm, noe som tolkes til et mannlig trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på bekkenet, tannfrembrudd, tannslitasje, samt knoklenes generelle utseende. Den øreformede leddflaten (*facies auricularis*) mot korsbeinet tilsa en omtrentlig alder på 25 til 40 år. I overkjeven var samtlige permanente jeksler frembrutt, noe som indikerte et voksent individ. Visdomstennene hadde kun svak slitasje, og hadde tydelige tyggeknoter, noe som tilsa at individet trolig var mellom 20 og 30 år. I tillegg var det åpne kraniesømmer, noe som understøttet aldersbedømmingen.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene som ble funnet *in situ*, tolket til å være fra en mann som døde da han var i 20-årene.

Osteologiske forandringer

På hodeskallen ble det også registrert *sutura metopica*, altså at kraniesømmen midt på pannebeinet ikke var fusjonert noe som vanligvis skjer før 2 års alder. Trekket er et såkalt ikke-metrisk trekk, som er små skjelettvariasjoner som ikke finnes hos alle individer. Ikke-metriske kan være påvirket av blant annet arv, kjønn, alder og ytre påvirkninger som miljø (Iskan & Kennedy 1994: 95-96). I tillegg var det flere postmortale hull på høyre issebein (*os parietale*) og på pannebeinet (*os frontale*).

På den høyre overarmen ble det observert patologiske forandringer på den øvre del av skaftet på den fremre (*anteriore*) siden, noe medialt for muskelfestet; *crista tuberculi minoris et. majoris*. Det var en fure som målte 39 mm i beinets lengderetning, var inntil 4 mm bred, og inntil 4 mm dyp. I bunnen av furen ble det observert beinutvekster og mikroporøsitet, og det kunne synes som at det var en åpen pusskanal. I tillegg var deler av beinvevet rundt «hovent» og noe uregelmessig. Dette ble tolket som patologiske forandringer trolig knyttet til en form for beinbetennelse (*periostitt/osteomyelitt*).

På det fjerde mellomhåndsbeinet (*os metacarpale IV*) på høyre side, ble det observert en lesjon samt det som kan se ut som et leget kutt på oversiden (dorsalt) av hånden, like nedenfor leddet mot fjerde grunnfalang (*phalanx proximalis*). Kuttskaden er 15 mm lang og var situert på skrå fra leddhodet og ned mot yttersiden (lateralt) på skaftet, og tangerte denne lesjonen som målte 5 mm i diameter med avrundede kanter. Det kan også synes som at det var et forstørret næringshull (*foramen*) eller en oval lesjon som målte ca. 2 mm på oversiden av knokkelen, like nedenfor leddflaten mot hake- og hodebeinet (*os hamatum* og *os capitatum*) i håndleddet.

4.6.105 Grav 107

Intrasis nr.: SA107
Datering: ? basert på at det kun var bevart en lien rest av graven
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3759
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3766)
Gravfyll: SL3763
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0429, 0431.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3765
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.106 Grav 108

Intrasis nr.: SA108
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3796
Kisteform: trapesformet?
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3795
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0432–0433.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ3808
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.107 Grav 109

Intrasis nr.: SA109
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3823
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3822
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0434–0435.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ3827
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.108 Grav 110

Intrasis nr.: SA11000
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: Ø – V
Kiste: SY3831
Kisteform: svakt trapesformet
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3830
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: -
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. -
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.109 Grav 111

Intrasis nr.: SA111
Datering: ? basert på dårlig bevaringsgrad
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3861
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3860
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0436–0437.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3869
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.110 Grav 112

Intrasis nr.: SA112
Datering: ? basert på at kun en liten rest av graven ble undersøkt
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY3880
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3878
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0438–0439.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ3885
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.111 Grav 113

Intrasis nr.: SA11300
Datering: ? basert på lokasjon i kjerneområdet med mulige MA-graver
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: -
Kisteform: -
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3898
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0440–0441.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 113 ble påtruffet 1,2 m under dagens overflate, og lå i det nordre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 111, var forstyrret av kabelgrøften, hodeskallen og skjelettets torso lå trolig under grøften, videre var også graven forstyrret av den yngre Grav 99 i fotenden. Graven lå tilnærmet orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte ca. 1,17 m i lengden, var 55 cm bred, og dybden ble målt til ca. 10 cm. Gravfyllet besto av gråbrun silt iblandet leire. Det ble ikke registrert kisterester form av trefibre i graven.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn. Graven lå på en del av kirkegården hvor det var enkelte graver som hadde en mulig datering til middelalder, og en kunne derfor ikke utelukke at graven var fra før reformasjonen.

Skjelett nr. SZ3909
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♂
Alder: voksen
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad fra relativt god til svært fragmenterte deler (Figur 98). Skjelettet besto av kun de nedre ekstremiteter, deler av bekken samt underarmer og deler av hånd- og fingerknokler. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie, men det var ikke mulig å registrere arm-, bein- og fotstilling. Under den osteologiske analysen, ble kroppshøyden beregnet til 177 cm basert på venstre lårbein.

Figur 98. Georeferert tegning av levningene i Grav 113. Ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0440.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på morfologiske trekk og størrelsen på knoklene, og et delvis komplett mål av lårbeinets leddhode (*caput femoris*) som hadde en diameter på 53 mm, noe som blir tolket som et maskulint trekk. I tillegg var deler av tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) bevart på begge sider av bekkenet, denne viste en trang utskjæring (score 4–5), noe som er et utpreget maskulint trekk. Det var mulig å måle venstre lårbein, og dets maksimale lengdemål var 48,2 cm, noe som også blir tolket som maskulint.

Aldersbedømmingen ble basert på morfologisk trekk som at de bevarte endestykker på rørbeina var fusjonert og fravær av spor etter nylig fusjonering.

Basert på de nevnte analyser, ble levningene tolket til å ha tilhørt en voksen mann.

4.6.112 Grav 114

Intrasis nr.: SA114

Datering: ? basert på lokasjon på den antatt nordre kirkegårdsutvidelsen i kombinasjon med funn av gravskjold

Orientering: VSV – ØNØ

Kiste: SY3927

Kisteform: trapesformet

Kistedetaljer: kistespiker av jern (FJ3940), gravskjold av jern (FJ3941)

Gravfyll: SL3926

Funn: knappenål av kobberlegering (FJ3942)

Naturvitenskapelige prøver: makrofossil under høyre skulder (PA3947)

Foto: Cf55620_NIKU_0442–0447.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Skjelett nr. SZ3937

Osteologisk analyse: -

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: hel

Figur 99. Grav 114, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0442.JPG

4.6.113 Grav 115

Intrasis nr.: SA115

Datering: MA? basert på ¹⁴C- datering av humanosteologisk materiale, se løpende tekst

Orientering: NØ – SV

Kiste: SY3956

Kisteform: rektangulær?

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL3955

Funn: -

Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401211)

Foto: Cf55620_NIKU_0451-0452.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: -

Status menneskelige levninger: innlemmet v/ Bioantropologisk samling 18.12.2023

Grav 115 ble påtruffet ca. 1,3 m under dagens markoverflate, og lå i det nordre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 99 og 97, og var kuttet av kabelgrøften ovenfor skjelettets lårbein. Det syntes som at bekken, torso, øvre ekstremiteter og hodeskallen kan ligge under grøften, men dette var usikkert. Graven lå orientert nordøst – sørvest, og hadde således en avvikende orientering på kirkegården.

Nedgravningen målte minimum 1 m i lengden, var 55 cm bred i vest og 8 cm dyp. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt. I graven var det knapt synlige svært nedbrutte rester fra kistens

bunn. Kisten ble dokumentert som rektangulær, men dette var usikkert. Kisterestene målte minimum 98 cm i lengden, var ca. 45 cm bred, og like dype som nedgravningen.

Det var flere grønne merker på knoklene. På det høyre lårbeinet var det et relativt stort felt med grønn misfarging bak og på innsiden av den midtre delen av skaftet, og på det høyre skinnebeinet var det et grønt merke på forsiden av beinet (*tuberositas tibiae*), like på nedsiden av kneleddet. På det venstre lårbeinet (*os femur*) ble det observert et grønt merke på baksiden (*posterior*) midt på skaftet og det var et misfarget område på den innerste (*mediale*) delen av det nedre endestykket i kneleddet, likeledes var det også et grønt merke like nedenfor det øvre endestykket tilhørende kneleddet på det venstre skinnebeinet (*os tibia*), samt et svakt grønt merke på baksiden av den midtre delen av skaftet på leggbeinet (*os fibula*). Merkene stammer trolig fra knappenåler av kobberlegering som har vært brukt til å feste et liksvøp.

Det ble tatt ut en prøve av et fragment fra fremsiden av den nedre del av skaftet tilhørende høyre skinnebein (1 g). Levningene ble ¹⁴C- datert til 1496–1793 (UBA-41766, 95,4 % (2 sigma)⁶, hvor det var ca. 58 % sannsynlighet for at graven var fra tidsperioden AD 1512–1601, og således kan graven ha vært anlagt før reformasjonen.

Skjelett nr. SL3961

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ♂

Alder: voksen

Bevaringsgrad: god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet var godt bevart, men besto kun av knokler fra de nedre ekstremiteter (Figur 100). Den døde har vært gravlagt i ryngleie med parallelle bein.

Kjønnsbedømmingen ble basert på den høyre og venstre vertikale diameteren på lårbeinshodet (*caput femori*) som henholdsvis målte 49– og 50 mm, den bikondylare bredden på det venstre lårbeinet som målte 83 mm, samt venstre lårbeins totale lengde som var 49,3 cm. Alle de nevnte trekk ble tolket som maskuline.

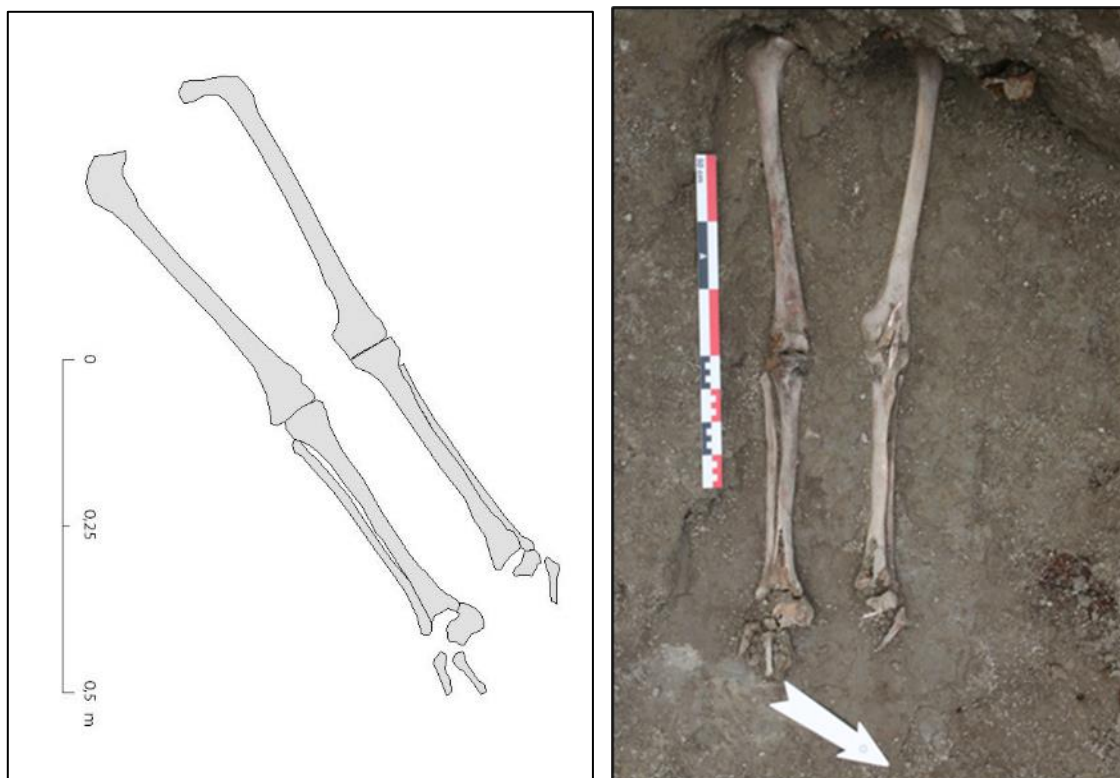
Aldersbedømmingen ble basert på morfologiske trekk som at skaft og endestykker er fusjonert uten synlig fusjoneringslinje samt beinhinne- og leddoverflatenes utseende, og indikerte at det var levninger etter et voksent individ.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til å være fra en voksen mann.

Osteologiske forandringer

På innsiden (*medialt*) nederst på både det høyre og venstre leggbeinet ble det observert porøst beinvev og beintagger på den nederste (*distale*) delen samt opp til ca. midten av skaftet, og i tillegg var det svake spor i form av noe fortykket og porøst beinvev på skinnebeinets leddflate (*incisura fibularis*) mot leggbeinet. Det høyre leggbeinet var også noe deformert ved at skaftet var buet, og det var fortykket beinvev omkring den distale gropen (*fossa malleoli lateralis*), og trolig spor etter et inntrykket blodkar på øvre del av skaftet. De osteologiske forandringene kunne indikere at vedkommende har hatt en beinhinnebetennelse (*periostitt*) på utsiden av venstre legg og ankel.

⁶ Det tas forbehold om at radiokarbondateringen da føde fra havet kan påvirke dateringsresultatene.

Figur 100. Georeferert tegning av levningene fra Grav 115. Ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0451.JPG

4.6.114 Grav 116

Intrasis nr.: SA116

Datering: ER basert på funn av knapper av ER karakter

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY3965

Kisteform: trapesformet?

Kistedetaljer: kistespiker

Gravfyll: SL3964

Funn: knapp av bein (FI3989)

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: Cf55620_NIKU_0448–0450.JPG

Georeferert: x

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 116 ble påtruffet ca. 1,1 m under dagens overflate, og lå i den nordre delen av det søndre utgravningsfeltet. Graven lå under Grav 87 og tangerte Grav 57 i søndre del. Fotenden var kuttet av kabelgrøften (M860), og graven med øvre del av torso og hodeskalle fortsatte inn i vestre profil. Levningene ble noe skadet av gravmaskinen under avdekkingen. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som var bevart av nedgravningen målte ca. 1,15 m i lengden, var 55 cm bred, og 14 cm dyp. Gravfyllet besto av grå sandblandet silt. I graven var det bevart svake kisterester i form av kun et avtrykk av trefibre samt mørk brun jord fortrinnsvis fra kistens bunn og noe fra veggene. Kisten var

trolig trapesformet, og målte ca. 1,15 m i lengden, var ca. 43 cm bred i hodeenden og ca. 33 cm i fotenden.

I tillegg ble det funnet en beinknapp over høyre bekkenhalvdel. I forbindelse med katalogiseringen, ble beinknappen vurdert til å være fra etterreformatork tid. I tillegg ble det observert et grønt merke etter irr på høyre siden av virvellegemet tilhørende en ukjent brystvirvel, noe som kan indikere at den døde var gravlagt i en form for likklede festet med knappenåler av bronse eller messing.

Skjelett nr. SZ3975

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂

Alder: 30-40 år

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: x

Skjelettet var godt bevart, og besto av fra nedre del av torso og til og med føtter (Figur 101). I tillegg var det løsbein fra ytterligere et individ. Skjelettet lå utstrakt i ryngleie med hendene hvilende over bekkenet.

Figur 101. Grav 116, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0448.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på et trekk på bekkenet samt postkraniale mål og visuelle observasjoner på knoklene. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) på høyre side var relativt bred (score 2), og ble tolket til et svakt kvinnelig trekk. Den vertikale diameteren på lårbeinets leddhode (*caput femoris*) målte henholdsvis 48 mm og 49 mm, noe som blir tolket som maskuline trekk. Videre ble den bikondylare bredden på det høyre lårbeinet målt til 83 mm, og den maksimale lengden var 45,8 cm, hvor førstnevnte trekk ble tolket som et klart maskulint trekk, og det sistnevnte

var ubestemmelig mht. kjønn. I tillegg var korsbeinet (*os sacrum*) krummet, noe som ofte blir tolket som et maskulint trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på et trekk på bekkenet, samt visuelle observasjoner på knoklene. Den høyre øreformede leddflaten (*facies auricularis*), var noe erodert, men hadde stedvis bevart leddflate. Utseende var preget av med transversale strieringer og indikerte således en alder fra 25 til 35 år. I tillegg ble det ikke observert spor etter fusjoneringslinjer, og leddflater og beinhinner hadde ikke et typisk ungt utseende, noe som tilsa en alder høyere enn 30 år. Senefeste (*fovea capitis femoris*) på lårbeinshodene hadde en markert kant og noe svak mikroporøsitet, noe som av flere blir tolket som et aldersindikerende trekk.

Osteologiske forandringer

På det venstre albubeinet var det noe beinpålagring samt mikroporøsitet på muskelfestet (*tuberositas ulnae*) på fremsiden av beinet. Videre ble det registrert noe osteofyttdannelse på kantene av fingerbeina (*phalanx proximalis, media et. distalis*).

På begge lårbeina (*ossa femora*) kunne det synes som at muskelfestene (*tuberositas glutea / trochanter tertius*) bak på den øvre delen av skaftet, hadde en mer ujevn overflate med noe beinpålagring og mikroporøsitet, som trolig var forårsaket av et betent muskelfeste. Noen av de samme forandringene ble registrert på begge leggbeina (*ossa fibula*) hvor det var beinpålagring og mikroporøsitet på baksiden av nedre del av skaftet.

4.6.115 Grav 117

Intrasis nr.: SA117
Datering: ? basert på at kun en liten rest av graven var bevart
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY3998
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL3997
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0453–0454.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 117 ble påtruffet ca. 1,3 m under asfalten, og lå midt i det nordre utgravningsfeltet. Graven var kuttet av kabelgrøften (M860) ved skjelettets legger, og fortsatte inn i vestre profil fra oversiden av lårbeina. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

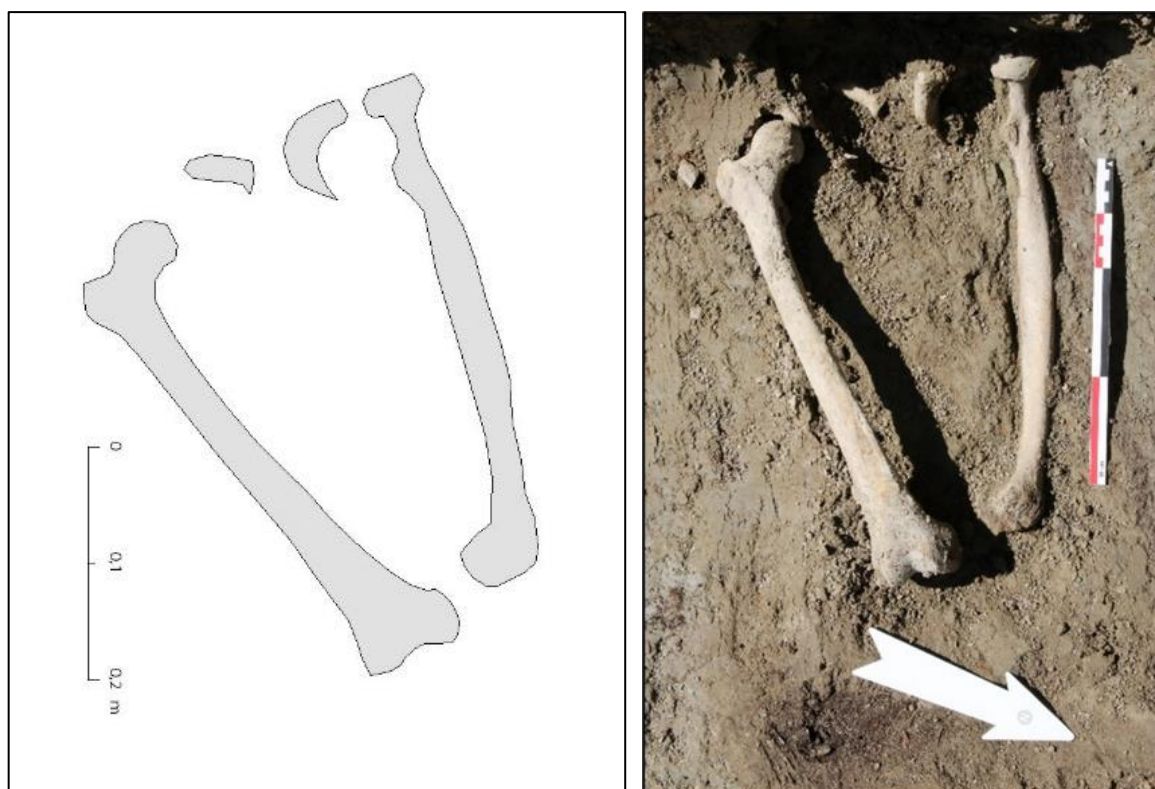
Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 60 cm i lengden, var 53 cm bred i hodeenden, 36 cm i fotenden, og var 25 cm dyp. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt.

Det ble kun svake kisterester i felt, disse målte ca. 54 cm i lengden, 38 cm i hodeenden, 25 cm i fotenden og hadde samme dybde som nedgravningen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn.

Skjelett nr. SZ4002
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♂
Alder: voksen
Bevaringsgrad: god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

De få delene av skjelettet som ble utgravd, var godt bevart (Figur 102). Skjelettet besto kun av begge lårbein (*ossa femora*) fra henholdsvis høyre og venstre side. Levningene lå utstrakt i ryggleie, men da skjelettet kun besto av lårbein var det ikke mulig å registrere arm-, bein- eller fotstilling.

Figur 102. Georeferert tegning av levningene i Grav 117. Ferdig utgravd skjelett, foto mot sørvest. Cf55620_NIKU_0454.JPG

Kjønnsbedømmingen ble basert på den vertikale diameteren på lårbeinshodet (*caput femori*) på begge sider, den bikondylare bredden på høyre side da den venstre var noe fragmentert i det nedre endestykket, samt knoklenes totale lengde. Diameteren på lårbeinshodet ble på begge sider målt til 46 mm, og indikerer at det er levningene etter et mannlig individ. Den bikondylare bredden på det høyre lårbeinet målte 79 mm, noe som også blir tolket til å være et maskulint trekk. Lårbeina målte henholdsvis 44,8 cm på høyre side og 45,1 cm på venstre side, mål som var ubestemmelig mht. kjønn. Basert på de nevnte mål, tolkes levningene til en mulig mann.

Aldersbedømmingen ble basert på morfologiske trekk som at skaft og endestykker er fusjonert uten synlig fusjoneringslinje samt beinhinne- og leddoverflatenes utseende.

Kroppslengdeberegningen ble utregnet på høyre lårbein, og tilsa en kroppshøyde på ca. 169,5 cm.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolke til en voksen mann.

4.6.116 Grav 118

Intrasis nr.: SA118
Datering: ? basert på svært dårlig bevaringsgrad
Orientering: NNØ - SSV
Kiste: SY4011
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL4010
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0455–0456.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ4022
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.117 Grav 119

Intrasis nr.: SA119
Datering: ER? basert på lokasjon på en antatt kirkegårdsutvidelse mot nord
Orientering: -
Kiste: SY4036
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL4035
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0457–0458.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 119 ble påtruffet 1,75 m under topp asfalt, og lå i det nordre utgravningsfeltet. Graven var kuttet i hodeenden av VA-grøften (M874). Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest med ansiktet vendt mot sør.

Det som var bevart av nedgravningen målte 60 cm i lengden, var ca. 60 cm bred, og 10 cm dyp. Gravfyllet besto av mørk grå leire. I graven var det kisterester i form av kun avtrykk av trefibre. Det var ikke mulig å observere kistens form som målte ca. 47 cm i lengden, var 49 cm bred, og dybden var den samme som nedgravningen.

Det ble hverken tatt naturvitenskapelige prøver fra graven, observert kistedetaljer eller daterende funn, men da graven lå i et område som er tolket som en senere utvidelse av kirkegården, antas det at graven er fra etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ4044
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♂
Alder: 35-50 år
Bevaringsgrad: god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

De menneskelige levningene var godt bevart, men fragmentert. De besto av deler av hodeskallen (*cranium*) samt halsvirvler (*vertebrae cervicales 1–6*).

Kjønnsbedømmingen ble basert på morfologiske trekk på hodeskallen; området over nesen/mellom øyehulene (*glabella*) ble tolket til å være maskulin (score 5), utformingen av haken (*protuberantia mentalis*) var distinkt og bred og ble også tolket til å være et maskulint trekk, den høyre øreknuten (*processus mastoideus*) var liten (Score 2) og ble tolket til svakt feminin, øreknuten (*processus mastoideus*) på venstre side var noe større, men var ubestemmelig mht. kjønn, og muskelfestet på bakhodet (*protuberantia occipitale externa*) viste et markert bakhode med kraftige muskelfester (score 5), og ble også tolket til å være et maskulint trekk. I tillegg ble det observert at kjevepartiet både var kraftig og muskuløst, de nevnte trekk indikerte at levningene tilhørte en mann.

Aldersbedømmingen av levningene ble basert på tannfrembrudd, tannslitasje, forbening av bruske, samt kraniesømmenes grad av sammenvoksing som et supplement. Visdomstennene i over- og underkjeven var frembrutt, jekslene i over- og underkjeven viste en slitasje tilsvarende 33 år +, preget av ujevn og kraftig slitasje på seksårs- og tolvårsjekslene, men kun moderat og relativt jevn slitasje på visdomstennene. Skjoldbrusken (*cartilago thyroidea*) var forbenet, noe som vanligvis opptrer i 40–50 års alder. Koronarsømmen (*sutura coronalis*) var sammenvokst, men synlig på utsiden av hodeskallen, noe som kan indikere at individet er eldre 30–40 år. Basert på de nevnte trekk, ble levningenes biologiske alder ved død tidspunktet vurdert til å være 35–50 år.

Basert på den osteologiske analysen, ble levningene tolket til en mann som døde da han var mellom 35 og 50 år.

Osteologiske forandringer

På innsiden av det venstre issebeinet ble det observert 8 sirkulære fordypninger som varierte i diameter fra 3–7 mm, og som var og som var 2–3 mm dype. Fordypningene kan være spor etter utposninger på blodårer (*aneurismer*). Det ble også observert svak tannstein (*calculus*) på utsiden av fortennene samt på venstre hjørnetann i underkjeven. Basert på levningenes antatte biologiske alder, kunne det synes som at individet har hatt en god tannhelse.

To av de nederste nakkevirvlene var fusjonert i de tilstøtende leddflater (*facies articularis superior et inferior*). Omkring fusjoneringen kunne en se noe beinpålagring samt strieringer i beinhinnen.

4.6.118 Grav 120**Intrasis nr.:** SA120**Datering:** ER basert på funn av knapper av ER karakter**Orientering:** NØ – SV**Kiste:** SY4089**Kisteform:** svakt trapesformet**Kistedetaljer:** kistespiker av jern (FJ4101)**Gravfyll:** SL4088**Funn:** knappenåler av kobberlegering (FE4104), knapper av bein (FI4102, 4111), perle av glass (FI4103)**Naturvitenskapelige prøver:** -**Foto:** Cf55620_NIKU_0459–0461.JPG**Georeferert:** -**Status gjenstander:** gjenbegravd 19.12.2023**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 19.12.2023**Skjelett nr.** SZ4098**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** god**Bevaringstilstand:** hel**Figur 103. Grav 120, ferdig utgravd skjelett, foto mot nordvest. Cf55620_NIKU_0459.JPG**

4.6.119 Grav 121**Intrasis nr.:** SA121**Datering:** ER basert på funn av glasskule og metalltråder, samt ¹⁴C-datering av humanosteologisk materiale (*os metatarsale*, skaft: 1,2 g) (UBA-41767): AD 1669-1711 (BP 141 ±28, 2 sigma, 95,4 %)**Orientering:** VSV – ØNØ**Kiste:** SY4121**Kisteform:** ukjent**Kistedetaljer:** kistespiker av jern (FJ4230)**Gravfyll:** SL4120**Funn:** knappenåler/metalltråder av jern (FJ4131, FJ4132), tekstil (FI4135), væskefylt glasskule med en nål av jern (FA4133)**Naturvitenskapelige prøver:** humanosteologisk materiale (PZ401213)**Foto:** -**Georeferert:** -**Status gjenstander:** gjenbegravd 19.12.2023**Skjelett nr.** SZ4128**Osteologisk analyse:** -**Bevaringsgrad:** middels god**Bevaringstilstand:** fragmentert**4.6.120 Grav 122****Intrasis nr.:** SA122**Datering:** ER basert på ¹⁴C-datering av humanosteologisk materiale, se løpende tekst**Orientering:** Ø – V**Kiste:** -**Kisteform:** -**Kistedetaljer:** -**Gravfyll:** SL4163**Funn:** -**Naturvitenskapelige prøver:** humanosteologisk materiale (PZ401215 og PZ401217)**Foto:** Cf55620_NIKU_0462–0463, 0465.JPG**Georeferert:** x**Status gjenstander:** -**Status menneskelige levninger:** gjenbegravd 19.12.2023

Grav 122 ble påtruffet ca. 1,1 m under dagens overflate, i den søndre delen av det nordre utgravningsfeltet. Graven var en dobbeltgrav, bestående av levningene etter et voksent individ og et spedbarn. Graven lå delvis under en trolig kirkegårdsmur, og var kuttet og lå under kabelgrøften (M860). Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som var bevart av nedgravningen målte ca. 57 cm i lengden, var ca. 43 cm bred, og 20 cm dyp. Gravfyllet besto av mørkgrå kompakt leire. Det ble ikke observert kisterester.

Det ble tatt ut en prøve av et fragment øvre endestykke (*basis*) og del av skaftet tilhørende det voksne individets høyre mellomhåndsbein (metacarpale) (1,9 g), levningene ble ¹⁴C- datert til 1521–1950 (UBA-41768, BP 236 ± 30), hvor nedre del av tidsintervallet var i middelalder. Det er imidlertid kun 10

% sannsynlighet for at graven kan dateres til tidsperioden AD 1521–1575, og med dette liten sannsynlighet for at graven kan dateres til middelalder. Dobbelgravene ble derfor tolket til å være fra etterreformatorisk tid, noe som også tyder på at den overliggende muren er fra tiden etter reformasjonen.

Skjelett nr. SZ4212

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: ♂?

Alder: voksen

Bevaringsgrad: dårlig

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Skjelett nr. SZ4168

Osteologisk analyse: x (HEJ)

Kjønn: -

Alder: nyfødt

Bevaringsgrad: middels

Bevaringstilstand: fragmentert

Osteologiske forandringer: -

Levningene av det voksne individet hadde en varierende bevaringstilstand, og det var kun få bein som var bevart, nærmere bestemt deler av det høyre overarmsbeinet, flere håndrotsbein, grunnfalanger samt små fragmenter tilhørende ribbein.

Kjønnsbedømmingen ble basert på kun et postkranialt mål, og aldersbedømmingen ble basert at det kun ble observert fusjonerte knokler. Den distale enden tilhørende det høyre overarmsbeinet (os *humerus*) var fragmentert i den laterale epikondylen, epikondylbredden ble allikevel målt til 67 mm, noe som tolkes som et maskulint trekk.

Av spedbarnets levninger, var det bevart enkelte fragmenter fra nærmest hele kroppen, men da knoklene både var svært små og fragmentert var identifisering utfordrende. Det var en middels til dårlig bevaringsgrad, og de fleste bein var fragmentert.

Da det var rester etter et barn, var det ikke mulig å bedømme skjelettets kjønn, og aldersestimeringen ble basert på tannfrembrudd, morfologiske trekk, de postkraniale beinas størrelse, fusjoneringsgrad og enkelte mål. Det som var bevart av ryggraden viste ikke fusjonerte virvelbuer, det venstre lårbeinets totale lengde var 75 mm noe som tilsier at barnet var omkring 40 uker/nyfødt, og den maksimale lengden for det høyre tarmbeinet ble målt til 34 mm, noe som også indikerer at barnet var omtrentlig nyfødt da det døde. De resterende beinelementene var fragmenterte og lot seg derfor ikke måle.

Basert på den osteoarkeologiske analysen, ble levningene tolket til en mulig voksen mann gravlagt med et nyfødt barn liggende på hans høyre side av brystet, muligens i armkroken.

4.6.121 Grav 123

Intrasis nr.: SA123
Datering: ER? basert på lokasjon på den antatt nordre kirkegårdsutvidelsen
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY4148
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL4147
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0464.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: gjenbegravd 15.5.2023
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 15.5.2023

Skjelett nr. SZ4152
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: middels
Bevaringstilstand: fragmentert

4.6.122 Grav 124

Intrasis nr.: SA124
Datering: ER basert på at den underliggende grav (Grav 128) ble ¹⁴C-datert til ER
Orientering: ØNØ – VSV
Kiste: SY4178
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL4167
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0466.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 124 ble påtruffet ca. 1,75 m under topp asfalt, og lå i den nordre delen av det nordre utgravningsområdet. Graven var forstyrret av Grav 126 og 128 i den søndre siden, var kuttet av VA-grøften (M874) samt forstyrret av gravemaskinen under avdekkingen. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Nedgravningen målte minimum 1,03 m i lengden, var ca. 50 cm bred, og ca. 17 cm dyp. Gravfyllet besto av kompakt brungrå sandblandet silt. Det ble ikke observert kisterester.

Det var ingen spor i graven som indikerte når den ble anlagt, men den underliggende grav (Grav 128), ble ¹⁴C- datert til etterreformatorisk tid. Graven lå dessuten i et område som hadde mindre intensiv gravlegging, og som ble tolket som en mulig nordre utvidelse av kirkegården.

Skjelett nr. SZ4184
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♂?
Alder: voksen
Bevaringsgrad: dårlig
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: x

Skjelettet besto kun av dårlig bevarte og fragmenterte deler av venstre side av torso, overarmsbein, hånd, bekken og lårbein. Skjelettet lå utstrakt i ryggleie.

Kjønnsbedømming ble basert på morfologiske trekk, størrelsen på knoklene samt lengden på leddflaten øverst og ytterst på skulderbladet (*cavitas glenoidalis*) som målte 41 mm, noe som blir tolket som et maskulint trekk. Levningene ble således tolket til å tilhøre en mulig mann.

Aldersbedømmingen ble basert på morfologiske trekk som at skaft og endestykker synes å være fusjonert uten synlig fusjoneringslinje samt utseende til beinhinner og leddoverflater.

Basert på den osteologiske analysen, kan den gravlagte ha vært en voksen mann.

Osteologiske forandringer

Osteofyttdannelse og makroporøsitet på et lite fragment fra det øvre endestykke tilhørende det venstre lårbeinet (*os femur*). Trolig leget fraktur på øvre del av skaftet tilhørende det venstre overarmsbeinet (*os humerus*). Beinelementet er noe skjevt i øvre halvdel av skaftet, området et hovent og det er tydelige strieringer i beinhinnen. 3 ribbeinsfragmenter hvor leddflatene mot ryggen hadde osteofyttdannelse samt mikro- og makroporøsitet.

4.6.123 Grav 125

Intrasis nr.: SA125
Datering: ER basert på at den underliggende grav (Grav 128) ble ¹⁴C-datert til ER
Orientering: VSV – ØNØ
Kiste: SY4222
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL4221
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0467.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: -

Skjelett nr. SZ4228
Osteologisk analyse: -
Bevaringsgrad: -
Bevaringstilstand: -

4.6.124 Grav 126

Intrasis nr.: SA126
Datering: ER basert på at den underliggende graven (Grav 126) ble ¹⁴C-datert til ER
Orientering: ØSØ – VSV
Kiste: SY4243
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: -
Gravfyll: SL4242
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: humanosteologisk materiale (PZ401219)
Foto: Cf55620_NIKU_0468–0469.JPG
Georeferert: x
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 126 ble påtruffet 2,2 m under dagens overflate, og lå nord i det nordre utgravningsområdet. Graven lå under Grav 124 og 125, over Grav 128, og fortsatte inn i vestre profil. Graven lå orientert i retning øst sørøst – vest nordvest.

Det som var igjen av nedgravningen målte ca. 92 cm i lengden, var c. 41 cm bred, og kun 6 cm dyp. Gravfyllet besto av fuktig grå leire. I graven var det kisterester i form av tydelige trefibre, men det var ikke mulig å avklare kistens form i felt. Kisterestenes utbredelse var ca. 89 cm i lengden, 33 cm bred, og den var like dyp som nedgravningen.

Det ble tatt ut en prøve av et fragment nedre del av skaftet tilhørende høyre leggbein (*fibula*) (3,1 g), levningene ble ¹⁴C- datert til AD 1422–1614 (UBA-41769, 95,4 % (2 sigma))⁷, hvorav det var ca. 97 % sannsynlighet for at graven var fra tidsrommet AD 1422–1494, det vil si godt innenfor middelalder. Men den antatt underliggende grav (Grav 128), ble ¹⁴C- datert til etterreformatorisk tid, og det var derfor nærliggende å anta at den marine reservoareffekten kan ha påvirket resultatene. Graven lå dessuten i et område som hadde mindre intensiv gravlegging, og som ble tolket som en mulig nordre utvidelse av kirkegården. På dette grunnlag ble graven tolket til å være anlagt i etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ4249
Osteologisk analyse: x (HEJ)
Kjønn: ♀?
Alder: voksen
Bevaringsgrad: middels
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Det var kun fragmenterte deler av skjelettet som var bevart. Basert på mangelfulle feltopplysninger og hvilke beinelementer som er samlet inn, er det en viss usikkerhet om knoklene tilhører samme individ. Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad, og det ble kun avdekket deler av det venstre overarmsbeinet (*os humerus*) bestående av det nedre endestykket samt omtrent halve skaftet, det venstre skinnebeinet (*os tibia*) bestående av skaftet og det øvre endestykket, samt det venstre leggbeinet (*os fibula*) kun bestående av skaftet.

⁷ Det tas forbehold om radiokarbondatering av menneskelige levninger da føde fra havet kan påvirke dateringsresultatene.

Kjønnsbedømmelsen ble basert på morfologiske trekk og bredden på det nederste leddet/endestykket (epikondylbredde) tilhørende det venstre overarmsbeinet (*os humerus*). Epikondylbredden ble målt til 57 mm noe som tolkes som et feminint trekk. Målet på overarmsbeinet i kombinasjon med at de øvrige beinelementene var små og grasiøse, og indikerte at det var levninger tilhørende en mulig kvinne.

Aldersestimeringen ble kun basert på morfologiske trekk ved skjelettet og fravær av spor etter fusjonering, og tilsa at levningene tilhørte et voksent individ.

Basert på den osteologiske analysen, kan levningene være av en voksen kvinne.

4.6.125 Grav 127

Intrasis nr.: SA127
Datering: ER basert på funn av kistedekor
Orientering ØNØ – VSV
Kiste: SY4260
Kisteform: ukjent
Kistedetaljer: beslag av jern (FJ401325)
Gravfyll: SL4259
Funn: -
Naturvitenskapelige prøver: -
Foto: Cf55620_NIKU_0470.JPG
Georeferert: -
Status gjenstander: -
Status menneskelige levninger: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 127 ble påtruffet 2,25 m under topp asfalt, og lå helt nord i det nordre utgravningsområdet. Graven var kuttet av VA-grøften (M874) ved skjelettets knær (bør forlenges ut mot VA-grøften), og fortsatte inn i vestre profil. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest, og var uforstyrret av andre graver.

Nedgravningen målte minimum 1,32 m i lengden, var ca. 58 cm bred, og kun 10 cm dyp. Gravfyllet besto av fuktig grå leire. Det ble observert kisterester i form av striper med synlige trefibre og brunsort organisk masse, men det var ikke mulig å se hvilken form kisten har hatt. Det som var synlig av kisterestene målte 1,28 m i lengden, var 34 cm bred, og dybden var den samme som nedgravningen. I tillegg ble det funnet et jernbeslag i gravfyllet.

Det ble ikke funnet gjenstander i graven, men på det venstre kragebeinet (*os clavícula*) ble det observert et stort grønt merke på oversiden av leddet mot skulderen. I tillegg var det påklistrede trefibre med rust på lårbeinshodet (*caput femori*) og på fremsiden av skaftet tilhørende det venstre lårbeinet (*os femur*).

Det ble ikke tatt naturvitenskapelige prøver i graven, men i gravfyllet ble det funnet et beslag som trolig har tilhørt kisten. Kistedetaljer som for eksempel beslag, tolkes som oftest som et etterreformatorisk trekk, og graven tolkes således til å være anlagt i etterreformatorisk tid.

Skjelett nr. SZ4766
Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)
Kjønn: ♂?
Alder: 20–30 år
Bevaringsgrad: middels god
Bevaringstilstand: fragmentert
Osteologiske forandringer: -

Levningene hadde en varierende bevaringsgrad, og besto av fragmenterte deler av hodeskallen, deriblant underkjeven, ryggvirvler, ribbein, kragebein, skulderblad, hender, korsbein, bekken, venstre lårbein og deler av føttene.

Kjønnsbedømmingen ble basert på vidden til tarmbeinsutskjæringen på bekkenet, hakens utforming, og den vertikale diameteren på det venstre lårbeinshodet. Tarmbeinsutskjæringen var relativt bred (score 2), noe som ble tolket som et feminint trekk. Hakepartiet var bredt med et distinkt midtparti, og i tillegg var det markerte muskelfester på kjevevinkelen, og trekkene ble således tolket til å være maskuline. Videre målte leddhodet på lårbeinet 50 mm, noe som ble tolket til et klart maskulint trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på tannfrembrudd, tannslitasje og en delvis bevart skambeinsfuge (*symphysis pubica*) og en fragmentert leddflate (*facies auricularis*) mot korsbeinet. I underkjeven var visdomstannen frembrutt i begge sider, og slitasjen på molarene, tilsa en alder mellom 20 og 30 år. Symfyisen var noe fragmentert og erodert, men var noe bølgete i overflaten (score 3–5?) noe som kan indikere et yngre individ fra ca. 22–30 år. Likeledes var også den øreformede leddflaten fragmentert, men viste stedvis tverrgående bølger og striering, noe som kan tilsa en alder omkring 25–30 år.

4.6.126 Grav 128

Intrasis nr.: SA128

Datering: ER basert på ¹⁴C-datering av tekstil, se løpende tekst

Orientering: ØNØ – VSV

Kiste: SY4278

Kisteform: ukjent

Kistedetaljer: -

Gravfyll: SL401267

Funn: perler av ukjent materiale (FA4285), knapper av bein (FI401327, FI400691) og tekstil (FI4284)

Naturvitenskapelige prøver: -

Foto: mangelfull dokumentasjon, deriblant foto, Cf55620_NIKU_0500, 0502.JPG

Georeferert: -

Status gjenstander: gjenbegravd 19.12.2023

Grav 128 ble påtruffet 2,5 m under dagens overflate, og lå i øvre del av det nordre utgravningsområdet, i det nederste sjiktet av graver. Graven lå under Grav 126, og tangerte eller lå over Grav 124 i fotenden. Graven lå orientert i retning øst nordøst – vest sørvest.

Det som ble avdekket av nedgravningen målte ca. 1,25 m i lengden, var 45 cm bred, og kun 2–3 cm dyp. Gravfyllet besto av gråbrun sandblandet silt. Det ble observert kisterester, men av ukjent form. Kisterestene ble målt til 1,12 m i lengden, 25 cm bred, og dybden skal ha vært den samme som nedgravningen.

Ca. midt i graven ble det funnet to identiske hvite glassperler, en hvit (bein)knapp, en knapp av kobberlegering, og tekstilrester bestående av et tettvevd silkestoff. NIKUs arkeolog Sunniva Wilberg Halvorsen, med spesialkompetanse på tekstiler, tok ut en dateringsprøve av tekstilfragmentet og undersøkte tekstilfragmentet: *Fargen er mørk grønnbrun, og originalfarge kan ha vært grønn, eventuelt grønnblå. Vevnaden er vevd i 2/1-kypert.* I tillegg ble det observert spor etter irr og rust på flere knokler. På det venstre spolebeinet (*os radius*), var det et stort grønt merke etter irr nederst og bak på skaftet, og på det venstre overarmsbeinet (*os humerus*) ble det registrert et tilnærmet sirkulært merke av rust på fremsiden, like over albueleddet. Det ble også notert at det var et større merke av rust på baksiden øverst på skaftet tilhørende det venstre lårbeinet (*os femur*). Merket etter irr kan

indikere at den døde har blitt gravlagt med et likklede festet med en knappenål av bronse eller messing, og rustflekkene kunne indikere at kisten delvis har vært sammenføyet med kistespiker.

Det ble ikke tatt naturvitenskapelige prøver fra graven. Perlene var utfordrende å datere, men beinknappen var mest sannsynlig fra tidlig etterreformatorsk tid. Da dateringen av graven var uviss, ble det besluttet å ta en liten dateringsprøve (1 x 1 cm) av tekstilfragmentet som lå i graven. ¹⁴C-dateringen (FTMC-XX53-13) viste at det var høy sannsynlighet (95,4 %) for at dateringen ligger i tidsperioden AD 1638–1805 (89,1 % sannsynlighet, BP 224±29).

Skjelett nr. SZ4282

Osteologisk analyse: x (TB & HEJ)

Kjønn: ♂?

Alder: 16-20 år

Bevaringsgrad: middels god

Bevaringstilstand: hel

Osteologiske forandringer: x

Levningene var middels godt bevart, og besto av store deler av skjelettet. Det ble også registrert ytterligere et individ, basert på overtallige bein, aldersbedømming samt farge på knoklene. Det ble i felt ikke registrert hverken hvordan de menneskelige levningene lå i graven eller arm- og beinstilling.

Kjønnsbedømmingen ble basert på et trekk på bekkenet, morfologiske trekk på hodeskallen samt noen få postkraniale mål. Tarmbeinsutskjæringen (*incisura ischiadica major*) var smal (score 4–5), og ble således tolket til et maskulint trekk. Videre var begge øreknutene (*processus mastoideus*) små (score 1), og ble tolket til å være feminine, den øvre delen av neseroten (*glabella*) ble tolket til ubestemmelig eller et svakt maskulint trekk (score 3–4), og hakepartiet (*protuberantia mentalis*) var liten i størrelse og lite distinkt (score 1), og således tolket til et feminint trekk. Den vertikale diameteren på leddhodene tilhørende begge lårbeina, målte henholdsvis 44 og 45 mm, noe som var et ubestemt eller svakt maskulint trekk.

Aldersbedømmingen ble basert på tannfrembrudd og tannslitasje samt beinelementenes grad av fusjonering. Alle tennene var permanente, og visdomstennene i underkjeven lå fortsatt i kjevebeinet, og var ikke frembrutt, og det ble kun observert svak slitasje på tolvårsjekslene i underkjeven. Basert på tannfrembrudd var individet i alderen 16–20 år. De ulike delene av bekkenet (*os illium*, *os ischii* et. *os pubis*) var delvis fusjonert, noe som indikerte en alder eldre enn 15 år. Lårbeina (*ossa femora*) var hverken fusjonert i øvre eller nedre endestykke, noe som kunne indikere en alder mellom 14 og 19 år (Bass 1981:220–221). Likeledes var heller ikke skinnebeina (*ossa tibiae*) fusjonert i øvre eller nedre endestykke. Når det gjelder det øvre endestykke kan det fusjonere så sent som tidlig i 20-årene, men det nedre endestykke vanligvis fusjonerer mellom 13 og 18 år. Det øvre- og nedre endestykke tilhørende overarmsbeina var heller ikke fusjonert, den øvre epifysen fusjonerer vanligvis omkring 20 år. Videre var heller ikke det øvre endestykke på det høyre spolebeinet (*os radius*) fusjonert, noe som kunne tilsi en alder yngre enn 18 år, og albubeina (*ossa ulnae*) var ikke fusjonert på det øvre endestykke, noe som vanligvis finner sted omkring 19 år (ibid).

Basert på den osteologiske analysen av de nevnte trekk, ble levningene tolket til en mulig gutt/mann som døde da han var 16–20 år.

Osteologiske forandringer

Det ble observert flere osteologiske forandringer på levningene. På hodeskallen, ble det observert et lite felt med svak mikroporøsitet i begge øyehulene (*orbita*) som kan indikere *cribra orbitalia*. Tilstanden blir ofte definert under blodsykdommer, og årsaken til sykdommen er uviss. Det hevdes at sykdommen er miljørelatert, og at den kan være forårsaket av jernmangel og underernæring, men sykdommen har også vært satt i forbindelse med enkelte infeksjoner/parasitter eller en kombinasjon av disse faktorene (Aufderheide & Rodriguez Martin 1998:348-351; Buikstra & Ubelaker 1994:120-121, 151-152; Ortner 2003:370-371; Roberts & Manchester 2010:229-232; Weiss 2015:21-22).

Individet hadde dårlig tannhelse i form av at den 2. kinntann i høyre side av overkjeven var mistet *pre mortem*, i tillegg ble det registrert kraftig karies på tyggeflaten på seksårs- og tolvårsjekselen, samt samme type karies på seksårsjekselen i venstre side av underkjeven. Det ble også observert kraftig karies på tyggeflaten tilhørende seksårsjekselen i høyre side av overkjeven.

På det høyre kragebeinet var det en eksostose i den delen som var mot brystbeinet, men det var på de nedre ekstremiteter som det ble registrert de største patologiene. På begge lårbeina (*ossa femora*) var det en kraftig posterior bøyning av skaftene (Figur 97), og det var også noe fortykket beinvev opp mot de øvre endestykkene. De samme forandringene ble observert på skinnebeina (*ossa tibiae*) hvor beina hadde en medial bøyning samt et større felt med lysere porøst beinvev på utsiden (*lateral*) på skaftene. Det ene leggbeinet som var bevart, var også tydelig bøyd. De patologiske forandringene kunne være forenlige med såkalt engelsk syke eller *rakitt* som skyldes langvarig mangel på vitamin D.

Figur 104 Buede skinnebein, samt buede lårbein (sett bakfra). Cf55620_NIKU_0500, 0502.JPG

5 Diskusjon

I dette kapittelet vil prosjektets faglige problemstillinger bli drøftet og besvart, så som kirkegårdens datering og lokasjon, gravskikk samt hva den osteoarkeologiske analysen kan si om hvem de døde var utfra kjønns- og alderssammensetning og sykdomstrekk på knoklene.

5.1 Når ble kirkegården anlagt?

Hovedproblemstillingen i prosjektet var kirkegårdens alder, noe som var viktig avklaring ift. forvaltningen av kirkestedet mht. dagens fredningsgrense hvor graver og menneskelige levninger kun har et vern om de er eldre enn fra 1537.

Det er enkelte skriftlige kilder som kan gi oss hentydninger til når kirkegården under landmannstorget ble etablert. I 1395 ble det imidlertid utstedt et avlatsbrev til en kirke i Skien som skal ha vært dedisert til St. Paulus og «Det hellige kors». Det er usikkert om dette kan ha vært Mariakirken på Bjørneskjær som trolig ble oppført på 1200-talet, eller om det kan ha vært en ytterligere kirke i Skien by. Kan det være at Skien i en periode hadde to kirker i seinmiddelalderen? Mariakirken var en sognekirke, og det er mye mulig at det i tillegg var en kapellkirke i byen.

Enkelte har fremsatt teorier om at det kan ha vært stormannen Gaute Eriksson som bygget et kapell, ettersom det også var han som fikk i stand at det skulle betales avlat til denne kirken. Noen mener også at dette kapellet kan ha ligget der Landmannstorget ligger i dag. Om så, er det svært sannsynlig at kirkegården faktisk ble anlagt i seinmiddelalderen. I et diplom fra 1444, er det dessuten omtalt en kirkegård i Skien. I brevet står det: «a kirkiugardenum j Skido», og videre i et diplom signert i 1451 står det skrevet: «a Skido kirkiogarde».

I 1576 var det imidlertid en prest som blant annet berettet at "Skien hadde kirkegård i Gjerpen da Skiens kirke er bygd på et fjell, så ingen der kan begraves». I tillegg kan en lese i biskop Jens Nilssøns visitasbøker fra slutten av 1500-tallet, at han skal ha deltatt i et likfølge fra Skien til Gjerpen kirke (Biskop Jens Nilssøns visitasbøker og reiseoptegnelser 1574-1597). Det er vanskelig å avgjøre hvor pålitelig disse kilden er, men det kan indikere at det ikke var kirkegård inne i Skien by på 1500-tallet. Det er heller ikke funnet spor etter en sikker kirkegård rundt Mariakirken, og forklaringen til det, ligger nok i naturtopografien. I tillegg kan eventuelle rester etter en liten kirkegård ha vært slettet da den siste kirken på stedet brant i 1886 hvor så restene av denne ble revet. Det er imidlertid funnet løsbain i massene like i nærheten av der kirken skal ha ligget, både i forbindelse med graving på 1800-tallet, og funn av et omrotet menneskebein under en arkeologisk overvåking i Henrik Ibsens gate høsten 2004 (Edwardsen 2005).

Kirkegården var med sikkerhet i bruk tidlig på 1600-tallet. Dette ble bekreftet av både ¹⁴C-dateringer og ulike trekk i gravene som av erfaring fra andre prosjekter som *Kristiansand domkirke* og *Gravkrypten i Fjære kirke*, kan dateres til 1600-tallet. Under den arkeologiske undersøkelsen i 2017, ble det også funnet en omrotet gravstein. Det ble den gang konferert med arkeolog Øystein Ekroll som tolket gravsteinen til å være fra 1600-tallet. På gravsteinen var det avbildet en mann med en bok og det var innrisset bokstaver som kunne tolkes til Sankt Lukas. Ifølge Ekroll oppsto slike gravsteiner i seinmiddelalderen, men at denne hadde et ornament som tilsa at den trolig kunne dateres til de første tiårene av 1600-tallet. Han hevdet også at en slik gravstein var svært kostbar, og at slike gravsteiner derfor vanligvis finnes inne i eller inntil kirkene (Haugesten 2017). I tillegg er det i en oppmåling av kirkegården fra 1839, ble det omtalt en gravstein med datering til 1661.

I en beskrivelse av den nye Christianskirken som sto ferdig i 1783, som ble plassert på ruinene av den middelalderiske Mariakirken, står det at kirken kun har en murt grav som sto imot brannen, og at de øvrige gravene i kirken ble ødelagt. Dette indikerer at det har vært graver inne i Mariakirken, og at gravsteinen som vi fant kan ha stammet derfra, og at den tilfeldigvis ble dumpet på Landmannstorget. Men det kan også bety at den har ligget inne i eller ved en annen kirke, som potensielt kan ha ligget på Landmannstorget.

De skriftlige kildene kan med dette indikere at det har ligget en mulig kirke og kirkegård under Landmannstorget i seinmiddelalder, men dette er ytterst usikkert. I det følgende vil den arkeologiske empirien omkring kirkegårdens alder diskuteres og problematiseres.

I prosjektplanen ble det skissert at ^{14}C -dateringer ville kunne bidra til å svare på den faglige problemstillingen vedrørende kirkegårdens alder og funksjon. Når det gjelder den siste delproblemstillingen som omhandlet kirkegårdens bruk, ble det tydelig at kirkegården ikke kan ha eksistert under pestepidemien i 1349. Hypotesen om at dette kan ha fungert som en hjelpekirkegård i forbindelse med Svartedauden og de påfølgende pestpestutbruddene, ble derfor skrinlagt.

Under utgravningen ble det ansett som mest hensiktsmessig å datere det osteologiske materialet da det i enkelte graver var lite annet organisk bevart med unntak av kisterester. De første prøvene som ble sendt til ^{14}C -datering, var derfor prøver fra de menneskelige levningene. Gjennom etterarbeidet ervervet prosjektledelsen ny kunnskap om de feilkilder som potensielt kan være ved datering av dette materialet. Resultatet av ^{14}C -dateringene av det osteologiske materialet kan være påvirket av den marine reservoareffekten, og det må derfor tas et forbehold om radiokarbondateringer på menneskelige levninger da føde fra havet (og til dels ferskvann) kan påvirke dateringsresultatene. Den marine reservoar-effekten kan føre til at mennesker og dyr som har spist marin føde kan få eldre datering enn det som er reelt. Beregning av forholdet mellom de ulike matkomponentene er for $\delta^{13}\text{C}$ -analyser beregnet ut ifra såkalte endeverdier, der et kosthold på 100 % marin føde gir verdier i den ene enden av skalaen mens 100 % landbasert føde ligger i andre enden (pers. komm. Elise Neumann 2019). Det ble gjort et forsøk på å kalibrere de eldste dateringene mht. til de to isotopene, ifølge arkeolog Håvard Hegdal i NIKU var det plausibelt at en av resultatene var lite påvirket av den marine reservoareffekten da kostholdet mest sannsynlig har vært dominert av landbasert kosthold, en av levningene hvor effekten kan ha påvirket dateringen, og to dateringsprøver hvor verdiene tilsier at kostholdet kan ha vært dominert av marin føde, og hvor det er sannsynlig at radiokarbondateringene indikerer at graven er eldre enn hva som er reelt (pers. kom. Håvard Hegdal 5.12.2023). Tolkningen av isotopverdier er kompleks og krever spesialkompetanse, metoden er usikker, og tolkningene må derfor tas med et forbehold.

På bakgrunn av utfordringene omkring i hvilken grad den marine reservoareffekten kunne påvirke dateringsresultatene, ble det i etterarbeidet ansett som viktig å foreta korrigerende og supplerende analyser. Det ble derfor sendt inn dateringsprøver fra ubrent tre fra kisterester, enten fra prøver tatt av trefibre under feltarbeidet eller bevarte trefragmenter fra kistespike. Igjen ble det bygget kompetanse rundt feilkilder som kan påvirke radiokarbondateringer. Basert på erfaringer fra undertegnede undersøkelser av graver i Fjære kirke i Grimstad (Jordahl, *in prep.*), kan det synes som at en oftest benyttet eik eller furu i likkister på 16- og 1700-tallet. Både eik og furu kan ha en lang egenalder, og da det var uvisst om det ble datert prøver fra kjerne- eller ytterved, kan resultatene indikere at gravene er eldre enn hva de er.

Det var altså seks graver hvor nedre dateringsramme var i middelalder, men hvor trolig treets egenalder og/eller den marine reservoareffekten ved datering av menneskelige levninger hadde påvirket resultatene. I to av disse gravene ble det dessuten funnet rester etter kistedekor som ikke tidligere er påvist i sikre middelalderske graver. Basert på radiokarbondateringene har gravene et vern da metodikken ift. eventuelle feilkilder ikke er god nok til å konkludere med hvor mye yngre gravene kan være. Det er imidlertid en overveiende stor sannsynlighet for at gravene er etterreformatoriske, men da trolig anlagt i tidlig etterreformatorisk tid, muligens så tidlig som de første tiårene etter reformasjonen, noe som kan bety at noen av individene faktisk ble født i middelalder.

Dateringskriterier

Både under utgravningen og i etterarbeidsfasen ble det jobbet med hva som kunne være mulige dateringskriterier i gravene. Basert på tidligere erfaring fra blant annet utgravningene ved Kristiansand domkirke (Jordahl 2017), var det trekk ved gravene som ble tolket som sannsynlig etterreformatoriske. Eksempler på dette var kistedekor som pyntenagler, håndtak, bolter til å feste lokket, og rester etter metallplater på lokket. Basert på nylig erfaring fra velbevarte etterreformatoriske graver i gravkrypten i Fjære kirke i Grimstad (Jordahl, *in prep.*), er det ingen tvil om at disse trekkene var vanlige i graver fra 16- og 1700-tallet, men spørsmålet er når de opptrer, og om hvorvidt de kan anvendes som dateringskriterier? Kan det være så at slike elementer som gravskjold, i enkelte geografiske områder, kan ha blitt brukt på velstående kister allerede tidlig på 1500-tallet eller så tidlig som slutten av 1400-tallet?

I en av gravene (Grav 51), ble det funnet rester etter et gravskjold som opprinnelig har ligget oppe på lokket til kisten. Umiddelbart ville denne graven blitt tolket til å være etterreformatorisk, men den lå nest nederst i en gravsekvens på seks graver hvor alle gravene hadde nedre dateringsramme i seinmiddelalder (med forbehold om feilkilder både mht. treets egenalder og den marine reservoar-effekten på menneskelige levninger). Graven kunne med 77 % sannsynlighet (2 sigma) dateres til 1490–1602, men isotopverdiene til henholdsvis ^{13}C og ^{15}N indikerte at det kunne være en viss marin reservoareffekt. Det ble også sendt inn prøve av alternativt dateringsmateriale fra selve kisten. Trerestene ble ikke vedartsbestemt, men som tidligere nevnt kan det synes som at det fortrinnsvis var furu eller eik som ble benyttet til kister, og da begge disse treartene kan ha en høy egenalder, var dette også en mulig feilkilde. Prøven viste at det var stor sannsynlighet for datering til tidsperioden 1449–1525. På dette grunnlag ble det antatt at graven ble anlagt enten like før eller etter reformasjonen. Kunne dermed denne graven bidra til å tilbakevise hypotesen om at gravskjold/metallplater er et sikkert dateringskriterium for etterreformatoriske graver?

Kirkegårdsmassen var relativt tørr, og det ble observert varierende bevaringsforhold for både de menneskelige levningene, organisk materiale samt metall. I totalt fem graver ble det imidlertid funnet rester etter hår på hodeskallen. Graver med bevart hår ble tolket som graver som ble anlagt i etterreformatorisk tid. I tillegg ble det avdekket tekstilrester i fem graver. Basert på de nevnte bevaringsforhold, ble også tekstilrester tolket som tilhørende fortrinnsvis etterreformatoriske graver. Det ble imidlertid avdekket tekstilrester i en grav som lå i den tidligere nevnte gravsekvensen hvor det kun var graver som har en nedre dateringsramme i seinmiddelalder. Graven lå midt i denne sekvensen, og den ble radiokarbondatert på osteologiske materiale hvor det var 78 % sannsynlighet (2 sigma) for at graven kunne dateres til perioden 1442–1523. I denne prøven var det ikke kjente isotopverdier, og det må derfor tas forbehold om at den marine reservoareffekten kan ha ført til en eldre datering enn hva som er reelt. Da graven kan være anlagt i middelalder, må tekstilrester utgå som dateringskriterium for etterreformatoriske graver på denne kirkegården.

Dateringskriterier som bred og dyp nedgravning samt gravleggingsmønster på rekker, ble beholdt som mulige indikasjoner på at gravene var fra etterreformatorisk tid. Videre ble det også undersøkt om hvorvidt lokasjonen på kirkegården og gravintensitet kunne brukes for å aldersbestemme gravene. I utgravningsfeltet var det mindre intensiv gravlegging i henholdsvis nordre og søndre del, og dette i kombinasjon med at flere av gravene var anlagt på rekker, ble tolket som et etterreformatorisk trekk ved kirkegården. Det syntes som at det var en nordre- og søndre, og muligens østre, kirkegårdsutvidelse som trolig har funnet sted i etterreformatorisk tid. Kjerneområdet på kirkegården var der det var mest intensiv gravlegging, opptil seks faser, og det var også der hvor de mulige middelalderske gravene ble avdekket. Lokasjon, utnyttelsesgrad og gravleggingsmønster ble derfor anvendt som mulige dateringskriterier i etterarbeidet.

5.2 Gravskikk

Det var flere observasjoner ved gravene som kunne gi oss kunnskap om den rådende gravskikk. I det følgende vil kun utvalgte trekk eller funn ved gravene trekkes frem.

Flere trekk ved gravene indikerte en datering til etterreformatorisk tid. I den søndre delen av utgravningsområdet lå blant annet flere av gravene på fine rekker, og gravenes nedgravninger respekterte hverandre. I tillegg var en del av kistene relativt store og dype i kombinasjon med at de var sterkt trapesformede. I flere graver var det tydelig at kistelokkene var opphøyet, noe som helt klart er et trekk som oppstår etter reformasjonen. Som nevnt tidligere var det også i flere graver rester etter gravskjold og muligens jernbeslåtte lokk, og det var spor etter kistedetaljer og dekor som pyntenagler og håndtak.

Det ble avdekket totalt fire dobbeltgraver på kirkegården, hvorav alle inneholdt levningene av et voksent individ og et spedbarn. Tre av de fire dobbeltgravene ble osteoarkeologisk undersøkt, og i to av gravene (Grav 14 og Grav 122) var det voksne menn som var gravlagt med levninger av nyfødte barn. I den ene graven, lå spedbarnet i fotenden, mens det i den andre graven kunne det synes som at spedbarnet lå i den voksnes høyre armkrok. I de to andre gravene (Grav 23 og Grav 55) synes det som at det var levningene av unge kvinner og nyfødte barn som var gravlagt sammen. Den ene av de to sistnevnte gravene, ble ikke nærmere undersøkt da den ble ¹⁴C-datert til 1679-1939, med sannsynlig datering til 1800-tallet. I denne graven var spedbarnet lagt ned andføttes, altså med hodet i øst, og den var lagt ned ved siden av det voksne individets legger, det vil si i gravens fotende. Plasseringen av barnet kan tyde på en nær relasjon mellom den voksne og den nyfødte, og det er nærliggende å tolke det til levninger etter mor og barn. I den sistnevnte graven (Grav 55) var det levninger av en ung kvinne som døde da hun var mellom 19- og 25 år, og i fotenden lå levningene av et nyfødt barn. Den voksne i denne graven led av en kraftig skoliose, som trolig både har forårsaket smerter og hindret bevegelse, i tillegg har trolig også skjevhetene i ryggen også ført til skjevheter i bekkenet. Med hensyn til det voksne individets sykdomsbilde, kan en mulig tolkning være at mor og barn døde i fødsel.

I 16 av de 125 gravene ble det funnet knappenåler av trolig messing, og i tillegg ble det observert grønne merker som var spor etter irr på en eller flere knokler i enda flere graver. Dersom det kun ble funnet knappenåler i hoderegionen eller eventuelt spor etter irr på hodeskallen, kunne dette indikere at den døde har vært gravlagt med en form for hodeplagg eller et ansiktsklede festet med knappenåler. En jevn distribusjon av knappenåler og/eller spor etter irr på hele skjelettet, ble tolket som spor etter et heldekkende likklede, liksvøp, eller likskjorte. Dersom beina lå inntil hverandre eller hadde overlappende fotstilling, kunne dette bety at liket var svøpt, likeledes dersom en kun fant knappenåler på de nedre ekstremiteter og/eller føttene kunne dette indikere at den døde var gravlagt med en dyne og/eller fotpose som en kjenner fra graver fra 1600-tallet.

I en av gravene (Grav 35) ble det funnet 69 små hvite glassperler i gravens fotende. Perlene ble tolket til å være broderiperler, og har trolig vært del av et tekstil som har blitt lagt oppe på kistelokket. En mulig tolkning kan være at det var rester etter et kisteteppe selv om disse vanligvis ikke fulgte kisten ved gravlegging. Bruken av kisteteppe går langt tilbake, trolig også i Norge. Ifølge Tone Svalastog Garnes (2009), ble det frem til sent på 1800-tallet, benyttet ulike typer tekstiler som dekorasjon på kisten fremfor blomster. I en annen grav (Grav 121) ble det funnet en væskefylt glasskule som ble tolket som en form for beholder av for eksempel hellig vann.

Det ble ikke funnet spor etter foring av kistene, men en grav (Grav 98) hvor det ble observert et fyllskifte som kunne indikere at den døde var gravlagt på en hodepute. Det ble sendt inn noen få makrofossilprøver for å finne ut om hvorvidt de døde for eksempel var gravlagt på et lag av høvelspon, halm, blomster eller annet, men dessverre var det grunnet bevaringsgraden på kirkegården ikke mulig å spore rester i de innsendte prøvene.

5.3 Hvem var de gravlagte og hva kan de menneskelige levningene gi oss av kunnskap?

Da majoriteten av gravene kunne dateres til etterreformatorisk tid, ble det besluttet at det ikke skulle tas ytterligere prøver av de menneskelige levningene. Det ble således hverken tatt isotop-analyser som kunne si noe om levevilkår, kosthold, sosial samfunnsstruktur og geografisk opphav, uttak av DNA for å kunne påvise pest (fra de første pestepidemier på 1300-tallet), eller tatt prøver for å avdekke innvollsparasitter.

I 1839 var det en registrering av Skiens kirkegårder, hvor også kirkegården på Landmannstorget ble oppmålt, og et utvalg av gravminnene ble dokumentert. Den eldste omtalte graven i denne opptegnelsen var en gravstein fra 1661. I denne opptegnelsen kan vi også lese om et utvalg av yrkesgrupper som var gravlagt på kirkegården, og hva det var av synlige gravminner, som for eksempel at flere graver var omgitt av ulike typer stakittgjerder, jernmonument, gravsteiner, trekors m.m.

Basert på de få menneskelige levningene som ble osteologiske analysert, er det gjort et forsøk på å si noe om den demografiske sammensettingen fortrinnsvis i form av fordelingen mellom kjønn og alder samt en redegjørelse for de helsemessige forholdene som kunne spores i skjelettmaterialet. Det ble utført en osteoarkeologisk analyse av innholdet i totalt 51 graver, det vil si totalt 54 menneskelige levninger da det var 3 dobbeltgraver. Etter en gjennomgang av materialet viste det seg at det ikke var mulig å utføre en osteologisk analyse av levningene fra til sammen 8 graver.

I materialet ble levningene i 16 graver kjønnsbedømt til kvinner / mulige kvinner, 18 menn / mulige menn, og 19 skjeletter hvor det ikke var mulig å bedømme kjønn. Videre var det til sammen 5 barn i materialet hvorav 4 av levningene tilhørte spedbarn, alle relativt nyfødte, samt et barn som ble aldersbedømt til 7–9 år. Blant levningene etter kvinner ble fem vurdert til å være yngre enn 25 år, til sammen fem levninger ble vurdert til å være 23–35 da de døde, tre individer var i alderskategorien 40–60 år og tre individer ble vurdert til den mer generelle kategorien voksen. Når det gjelder de levninger som ble tolket til menn eller mulige menn, var kun et individ yngre enn 20 år, fire individer ble tolket til å være i alderskategorien 20–35 år, fire individer var i alderen 30–50 år, et individ ble aldersbedømt til 50–65 år, og ytterligere syv individer ble vurdert til den mer generelle alderskategorien voksen. I det relativt lille materialet kunne en se tendenser til at kvinnene hadde en lavere dødsalder enn mennene, noe som trolig kan forklares ved at det var en høy dødelighet knyttet til svangerskap og fødsel, både i seinmiddelalderen og på 16- til 1800-tallet.

På 24 av skjelettene ble det observert ulike typer osteologiske forandringer som blir beskrevet under den respektive grav i kapittel 4. Majoriteten av de osteologiske forandringene kunne tolkes til å være alders- eller aktivitetsrelatert, knyttet til lettere infeksjoner/betennelser og/eller kosthold og dårlig tannhygiene, men det ble også observert spor etter alvorlige sykdommer som syfilis. På fire av skjelettene, henholdsvis i Grav 36, Grav 43 / Grav 25, Grav 94 og Grav 95, ble det funnet spor etter syfilis. Disse fire levningene var alle av kvinner, den ene kvinnen ble tolket til å være 18–23 år, to kvinner til 23–30/35 år, og et individ ble vurdert å være 45–60 år. Samtlige av disse, hadde lesjoner på hodeskallene, særlig på høyre side av panne- og issebeinet, og det ble observert en fordypning øverst på hodeskallen. I tillegg var det flere av skjelettene som hadde osteologiske forandringer i form av betennelse på det postkraniale skjelettet. Syfilis er en seksuelt overførbart infeksjonssykdom, men som også kan erverves fra mor til barn under svangerskapet. På skjelettet kjennetegnes sykdommen med blant annet kraterliknende lesjoner på hodeskallen, patologiske forandringer på ansiktsskjelettet, og spor etter betennelser på de lange rørbeina (Brothwell 1981:134–137). Sykdommen kan også ramme nervesystemet, og kan føre til store smerter og personlighetsforstyrrelser.

Det var ikke mulig å se noe mønster ift. kjønns- og aldersfordeling, type sykdomstrekk på knoklene eller trekk ved gravene på kirkegården. Det eneste mønster som kunne observeres var de tidligere omtalte rekkene med etterreformatoriske graver som lå innenfor et begrenset område i søndre del av

utgravningsfeltet, og at de mulige middelalderske gravene var situert innenfor et lite område der kirkegården var intensivt utnyttet.

6 Oppsummering

Det ble gravd ut 125 graver hvorav 4 var dobbeltgraver. Det totale antallet skjeletter ble således 129, og i tillegg var det et stort omrottet humanosteologisk materiale samt gjenstander i mange av gravene.

Av de 54 gravene som inngikk i den osteoarkeologiske analysen, ble 16 levninger tolket til å være kvinner, 18 ble vurdert til å være menn, og 20 var ukjent. Det ble identifisert levninger etter fem barn i materialet, og det resterende materialet var levninger av voksne eller der ikke var mulig å bedømme levningenes dødsalder. I tillegg ble det observert en rekke patologier som for eksempel cribra orbitalia, ulike typer infeksjoner/betennelser, rakitt og syfilis.

Majoriteten av gravene ble tolket til å være anlagt i etterreformatorisk tid. Seks graver ble imidlertid radiokarbondatert med nedre dateringsramme i seinmiddelalder. I forbindelse med dateringene må det tas flere forbehold, da den marine reservoareffekten kan påvirke dateringene av humanosteologisk materiale, og likeledes kan treets egenalder påvirke dateringene av tre fra kisterestene. Materialet fra disse seks gravene og ytterligere syv graver som en ikke kunne utelukke at var fra middelalder, ble innlemmet i henholdsvis Bioantropologisk samling ved Universitetet i Oslo og Kulturhistorisk museum.

Gravene som ble utgravd på Landmannstorget har gitt oss et lite innblikk i et rikt materiale og i gravskikken fra overgangen middelalder / etterreformatorisk tid. Det finnes flere kunnskapshull, både med hensyn til når de ulike trekkene i gravskikken oppsto og ikke minst bør forståelsen av radiokarbondateringer og risiko for feilkilder arbeides videre med. Den osteoarkeologiske analysen som er blitt utført på materialet fra Landmannstorget og blant annet utformingene av dateringskriterier, bør sees på som et viktig bidrag og underlag for videre forskning på denne tematikken, og for den fremtidige forvaltningen av kirkegårder med brukstid som strekker seg fra middelalder til etterreformatorisk tid.

7 Litteratur

- Aufderheide, A. & Rodriguez-Martin, C. 1998. *The Cambridge Encyclopedia of Human Paleopathology*. Cambridge University Press.
- Bass, W. M. 1995 *Human Osteology. A laboratory and Field Manual*. Fourth edition. Missouri, Columbia.
- Buikstra, J. E. & Ubelaker, D. H. 1994 *Standards for data collection from Human Skeletal remains*. Third edition. Ithaca, New York.
- Edvardsen, G. 2005. Handelstorget, Skien, Skien kommune. Arkeologisk overvåking i forbindelse med sammenbygging av parkeringskjellere i Arkaden og Møllesenteret. *Rapport Arkeologiske utgravninger Tønsberg 11-2005*. NIKU Tønsberg.
- Edvardsen, G. 2008. Landmannstorget, Skien. Arkeologisk overvåking i forbindelse med miljøteknisk undersøkelse i maskingravde sjakter. *Rapport arkeologiske utgravninger Tønsberg nr. 21/2008*.
- Haugesten, L. 2017. Regulering av Landmannstorget i Skien. *NIKU Oppdragsrapport 82/2017*.
- Haugesten, L. 2018. Landmannstorget, Skien. Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med prosjekt kollektivknutepunkt Landmannstorget – nye vann og avløpsledninger. *NIKU Oppdragsrapport 130/2018*.
- Iscan, M. Y. & Kennedy, K. A. R. 1994. *Reconstruction of Life from the Skeleton*. Alan R. Liss. Inc. New York.
- Johannessen, L. & Eriksson, J-E. 2015. *Faglig program for Middelalderarkeologi. Byer, sakrale steder, befestninger og borger*. Riksantikvaren.
- Johansen, L. M. B. 2009. Kongensgate / Hesselbergs gate, Skien kommune, Telemark fylke. Arkeologisk overvåking i forbindelse med legging av nye vann- og avløpsrør. *NIKU Oppdragsrapport 312/2009*.
- Jantsch, A. K. 2005. Rapport fra registrering av gravmateriale (1600-1800-tall) fra krypten i Vår Frue kirke i Trondheim, Trondheim kommune, Sør-Trøndelag. *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Vitenskapsmuseet, Rapport*.
- Jordahl, H. E. 2017. Kristiansand domkirke. En osteoarkeologisk analyse av 40 skjeletter fra den søndre og sørøstre delen av kirkegården. *NIKU Oppdragsrapport 30/2017*.
- Jordahl, H. E. Gravkrypten i Fjære kirke – en osteoarkeologisk undersøkelse av gravene. *In prep*.
- Loftsgarden, K., Rundberget, B, Larsen, J. H. og Hambro Mikkelsen, P. 2013. Bruk og misbruk av C14-datering ved utmarksarkeologisk forskning og forvaltning. *Primitive tider 2023, 15. årgang*, s. 59-69.
- Ortner, D. J. & Putschar, W. G. J. 2003. *Identification of pathological conditions in human skeletal remains*. Second edition. Smithsonian Institution Press, Washington D. C.
- Roberts, C. & Manchester, K. 1995. *The Archaeology of disease*. Second edition. Allan Sutton publishing limited. Cornell University press Ithaca, New York.
- Scheuer, L. & Black, S. 2007. *Developmental Juvenile Osteology*. Academic Press, Gray Publishing, Kent, Great Britain.

Svalastog, T. G. 2009. *Spegelåkle - formspråk – meningsinnhold*. Masteroppgave i tradisjonskunst, Høgskolen i Telemark

Biskop Jens Nilssøns visitasbøger og reiseoptegnelser 1574-1597.

8 Vedlegg

8.1 Fotoliste

Filnavn	Motiv	Retn.	Sign.	Dato
Cf55620_NIKU_0001.JPG	Arbeidsbilder, første dagen i felt		AKW	22.05.2019
Cf55620_NIKU_0002.JPG	Arbeidsbilder, første dagen i felt		AKW	22.05.2019
Cf55620_NIKU_0003.JPG	Arbeidsbilder, første dagen i felt		AKW	22.05.2019
Cf55620_NIKU_0004.JPG	Arbeidsbilder, første dagen i felt		AKW	22.05.2019
Cf55620_NIKU_0005.JPG	Arbeidsbilder, første dagen i felt		AKW	22.05.2019
Cf55620_NIKU_0006.JPG	Arbeidsbilder, oppsett av telt		AWK	23.05.2019
Cf55620_NIKU_0007.JPG	Grav 1	V	KKL	24.05.2019
Cf55620_NIKU_0008.JPG	Grav 2, kutt	V	GS	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0009.JPG	Grav 1,detaljbilde, metall ved hofte	NV	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0010.JPG	Grav 1,detaljbilde, metall ved lårben	V	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0011.JPG	Grav 1, skjelett, SZ667, ortofoto	S	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0012.JPG	Grav 1, fotende	SV	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0013.JPG	Grav 1, fotende	V	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0014.JPG	Grav 1, detaljbilde, hofte og hender	V	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0015.JPG	Grav 1, detaljbilde, grønn clavícula	V	KKL	27.05.2019
Cf55620_NIKU_0016.JPG	Grav 2, oversikt	SV	GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0017.JPG	Grav 2, oversikt	NV	GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0018.JPG	Grav 2, oversikt	SV	GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0019.JPG	Grav 2, oversikt	NV	GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0020.JPG	Grav 2, detalj kranium, SZ664		GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0021.JPG	Grav 2, detalj ribbein		GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0022.JPG	Grav 2, detalj ribbein		GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0023.JPG	Grav 2, detalj lår		GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0024.JPG	Grav 2, detalj føtter		GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0025.JPG	Grav 1, detaljbilde bryst, SZ667	V	KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0026.JPG	Grav 1, detaljbilde hofte, SZ667	V	KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0027.JPG	Grav 1, detaljbilde føtter, SZ667	V	KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0028.JPG	Grav 2, ortofoto		GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0029.JPG	Grav 1, detaljbilde av rensset hofteben	V	KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0030.JPG	Grav 2, skjelett fjernet	SV	GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0031.JPG	Grav 3, overflate	NV	KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0032.JPG	Grav 1, ferdig gravd, SK505	N	KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0033.JPG	Grav 2, tømte	SV	GS	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0034.JPG	Grav 4, SK784	NV	AKW	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0035.JPG	Grav 3, detaljbilde hår		KKL	28.05.2019
Cf55620_NIKU_0036.JPG	Arbeidsbilder		AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0037.JPG	Arbeidsbilder		AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0038.JPG	Grav 3, oversikt	NV	KKL	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0039.JPG	Grav 4, SZ848	SV	AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0040.JPG	Grav 4, SZ848	NV	AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0041.JPG	Grav 4, detaljbilde, øvre del SZ848	SV	AKW	29.05.2019

Cf55620_NIKU_0042.JPG	Grav 4, SZ848	SV	AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0043.JPG	Grav 4, SZ848	SV	AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0044.JPG	Grav 4, ortofoto med georef 843-847, SZ848	SV	AKW	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0045.JPG	Grav 3, skjelett SZ795	NV	KKL	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0046.JPG	Grav 3, skjelett SZ795	SV	KKL	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0047.JPG	Grav 3, SZ795, ortofoto	NV	KKL	29.05.2019
Cf55620_NIKU_0048.JPG	Grav 4, kistebunn, SY802	NV	AKW	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0049.JPG	Grav 4, kistebunn, SY802	NV	AKW	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0050.JPG	Grav 3, kutt SK743	NV	KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0051.JPG	Grav 5, oversikt	SV	KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0052.JPG	Grav 7, oversikt	NV	KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0053.JPG	Grav 8, SK989, SL1012	SV	AKW	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0054.JPG	Grav 8, oversikt med relasjon til SA2 & SA4	SV	AKW	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0055.JPG	Grav 7, oversikt plan	SV	KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0056.JPG	Grav 7, SY973, detalj, kistedekor		KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0057.JPG	Grav 7, ortofoto, plan	N	KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0058.JPG	Grav 7, Oversikt SK962	NV	KKL	31.05.2019
Cf55620_NIKU_0059.JPG	Grav 6, overflate før graving	N	LH	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0060.JPG	Grav 8, SZ1098, oversikt	SV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0061.JPG	Grav 8, SZ1098, oversikt	SV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0062.JPG	Grav 8, SZ1098, oversikt	NV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0063.JPG	Grav 8, SZ1098, oversikt	NV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0064.JPG	Grav 8, detalj av føtter, SZ1098	SV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0065.JPG	Grav 8, detalj av føtter, SZ1098	SV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0066.JPG	Grav 8, detalj av knapp, FE1013	SØ	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0067.JPG	Grav 8, detalj overkropp, SZ1098	SV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0068.JPG	Grav 6, kutt utgravd, SK1071	V	LH	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0069.JPG	Grav 5, kistelokk, SY947	NV	KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0070.JPG	Grav 5, kistelokk, SY947	NV	KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0071.JPG	Grav 9, oversikt, plan	SV	KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0072.JPG	Grav 11, oversikt, kutt overflate, SK1139	SV	LH	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0073.JPG	Grav 9, detaljbilde ring FU1179		KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0074.JPG	Grav 9, detaljbilde ring FU1179		KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0075.JPG	Grav 10, skjelett, SZ1188	SV	AKW	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0076.JPG	Grav 9, detaljbilde, ring på finger		KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0077.JPG	Grav 9, kutt, SK1103	V	KKL	03.06.2019
Cf55620_NIKU_0078.JPG	Grav 5, kutt/bunn, SK939	V	KKL	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0079.JPG	Grav 11, nåler, F1192	Ø	LH	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0080.JPG	Grav 10, bunn	SV	AKW	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0081.JPG	Grav 8, plan med georef. 1222-1227		AKW	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0082.JPG	Grav 12, bunn med kisterester, SY1206	NV	KKL	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0083.JPG	Grav 13, plan	SV	KKL	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0084.JPG	Grav 8, tømmt, med kiste (SY1039)	NV	AKW	04.06.2019
Cf55620_NIKU_0085.JPG	Grav 13, skjelett, SZ1269	SV	KKL	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0086.JPG	Grav 14, oversikt	SØ	AKW	05.06.2019

Cf55620_NIKU_0087.JPG	Grav 12 og 13	V	KKL	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0088.JPG	Grav 15, oversikt	V	KKL	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0089.JPG	Grav 15, oversikt	V	KKL	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0090.JPG	Grav 16, oversikt, plan	NØ	AKW	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0091.JPG	Grav 16, oversikt, plan	SØ	AKW	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0092.JPG	Grav 16, oversikt, plan	S	AKW	05.06.2019
Cf55620_NIKU_0093.JPG	Grav 17, SK1360, overflate	V	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0094.JPG	Grav 17, metallplate (FJ1403)	Ø	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0095.JPG	Grav 17, knappenål (FE1410)	Ø	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0096.JPG	Grav 16 m/jernlokk, F400927	NV	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0097.JPG	Grav 16 m/jernlokk, F400927	SV	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0098.JPG	Grav 16 m/jernlokk, F400927	NV	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0099.JPG	Grav 16 m/jernlokk, F400927	SV	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0100.JPG	Grav 17, SZ1409	NV	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0101.JPG	Grav 17, SZ1409	NV	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0102.JPG	Grav 17, SZ1409	NV	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0103.JPG	Grav 17, SZ1409	NV	LH	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0104.JPG	Grav 17, SZ1409, ortofoto		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0105.JPG	Grav 17, detalj, bryst SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0106.JPG	Grav 17, detalj, bryst SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0107.JPG	Grav 17, detalj, hodeskalle SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0108.JPG	Grav 17, detalj, bryst SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0109.JPG	Grav 17, detalj mage SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0110.JPG	Grav 17, detalj, føtter SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0111.JPG	Grav 17, detalj, hofter SZ1409		AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0112.JPG	Grav 16, SZ1416	V	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0113.JPG	Grav 16, SZ1416	NV	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0114.JPG	Grav 16, SZ1416	NV	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0115.JPG	Grav 16, SZ1416	V	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0116.JPG	Grav 16, SZ1416	V	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0117.JPG	Grav 16, SZ1416	V	AKW	06.06.2019
Cf55620_NIKU_0118.JPG	Grav 17, kisterester (SY1380)	SV	KKL	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0119.JPG	Grav 11, SZ1191, plan	SV	LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0120.JPG	Grav 11, SZ1191, plan	SV	LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0121.JPG	Grav 11, SZ1191, plan	SV	LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0122.JPG	Grav 11, SZ1191 med georef.	NV	LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0123.JPG	Grav 11, detalj bryst SZ1191		LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0124.JPG	Grav 11, detalj femur, tibia, fibula, SZ1191		LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0125.JPG	Grav 11, detalj føtter SZ1191		LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0126.JPG	Grav 18, kistelokk SY1523	NV	GS	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0127.JPG	Grav 18, oversikt	NV	GS	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0128.JPG	Grav 11, SK1139, tømt grav	SV	LH	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0129.JPG	Grav 18 med georef.	SØ	GS	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0130.JPG	Grav 18, detalj legg/fot	SV	GS	11.06.2019
Cf55620_NIKU_0131.JPG	Grav 19, SZ1605	SV	KKL	12.06.2019

Cf55620_NIKU_0132.JPG	Grav 19, ortofoto, SZ1605		GS	12.06.2019
Cf55620_NIKU_0133.JPG	Grav 21, SK1647	N	KKL	12.06.2019
Cf55620_NIKU_0134.JPG	Grav 20, stein (SS1673)	SV	GS	12.06.2019
Cf55620_NIKU_0135.JPG	Grav 20, oversikt	S	KKL	12.06.2019
Cf55620_NIKU_0136.JPG	Grav 21, kistelokk SY1671	V	KKL	12.06.2019
Cf55620_NIKU_0137.JPG	Grav 20, kistelokk SY1778	SV	GS	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0138.JPG	Grav 21, SZ1720	SV	KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0139.JPG	Grav 21, SZ1720	SV	KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0140.JPG	Grav 21, SZ1720	SV	KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0141.JPG	Grav 21, detalj hodeskalle, SZ1720		KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0142.JPG	Grav 21, detalj bryst, SZ1720		KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0143.JPG	Grav 21, detalj bein, SZ1720		KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0144.JPG	Grav 21, detalj ryggvirvler, SZ1720		KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0145.JPG	Grav 21, detalj ryggvirvler, SZ1720		KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0146.JPG	Grav 22, SZ1738	SV	LH	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0147.JPG	Grav 21, ortofoto, SZ1720		KKL	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0148.JPG	Grav 22 ortofoto, GF1740-1743	SØ	LH	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0149.JPG	Grav 22, bunnkutt SK1701	SV	LH	13.06.2019
Cf55620_NIKU_0150.JPG	Grav 20, detaljbilde av bekken		AKW	14.06.2019
Cf55620_NIKU_0151.JPG	Grav 20, detaljbilde av bryst		AKW	14.06.2019
Cf55620_NIKU_0152.JPG	Grav 20, detaljbilde hodeskalle		AKW	14.06.2019
Cf55620_NIKU_0153.JPG	Grav 20, detaljbilde bekken		AKW	14.06.2019
Cf55620_NIKU_0154.JPG	Grav 20, detaljbilde rygggrad		AKW	14.06.2019
Cf55620_NIKU_0155.JPG	Grav 20, oversikt skjelett	SV	GS	14.06.2019
Cf55620_NIKU_0156.JPG	Grav 24, SK1790, oversikt	S	GS	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0157.JPG	Grav 14, SZ1818	SV	AKW	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0158.JPG	Grav 14, SZ1818	SV	AKW	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0159.JPG	Grav 14, detalj, hodeskalle barneskjelett, SZ1820		AKW	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0160.JPG	Grav 24, metall, FJ400728	SV	GS	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0161.JPG	Grav 24, metall, FJ400728	NV	GS	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0162.JPG	Grav 25, oversikt	SV	AKW	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0163.JPG	Grav 26, profil	V	LH	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0164.JPG	Grav 24	SV	GS	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0165.JPG	Grav 24	S	GS	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0166.JPG	Grav 24, ortofoto.	NØ	GS	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0167.JPG	Grav 14 ortofoto		AKW	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0168.JPG	Grav 26, kisterester SY1831 utgravd	V	LH	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0169.JPG	Grav 23, SZ1857	SV	KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0170.JPG	Grav 23, SZ1857	NØ	KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0171.JPG	Grav 23, SZ1857	NØ	KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0172.JPG	Grav 23, SZ1857	SV	KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0173.JPG	Grav 23, detalj hode SZ1857		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0174.JPG	Grav 23, detalj hode SZ1857		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0175.JPG	Grav 23, detalj hode SZ1857		KKL	17.06.2019

Cf55620_NIKU_0176.JPG	Grav 23, detalj føtter SZ1857		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0177.JPG	Grav 23, SZ1857, plan		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0178.JPG	Grav 23, SZ1857, plan		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0179.JPG	Grav 23, SZ1857, plan		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0180.JPG	Grav 23, SZ1857, detalj hode		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0181.JPG	Grav 23, SZ1857, detalj bryst		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0182.JPG	Grav 23, SZ1857, detalj bein		KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0183.JPG	Grav 23, ortofoto	NV	KKL	17.06.2019
Cf55620_NIKU_0184.JPG	Grav 14, kistebunn SY1917	SV	AKW	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0185.JPG	Grav 23, ortofoto, SZ1859		KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0186.JPG	Grav 14, bunn	SV	AKW	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0187.JPG	Arbeidsbilder		AKW	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0188.JPG	Grav 29 oversikt	NV	GS	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0189.JPG	Grav 29, oversikt	S	GS	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0190.JPG	Arbeidsbilder		GS	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0191.JPG	Grav 29 oversikt	NV	GS	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0192.JPG	Grav 29, ortofoto		GS	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0193.JPG	Grav 30, SZ1972	SV	KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0194.JPG	Grav 30, SZ1972	N	KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0195.JPG	Grav 31, oversikt kutt SK1977	SV	KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0196.JPG	Grav 31, østre profil mot VA-grøft SK1977	SV	KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0197.JPG	Grav 30, bunn av kiste SY1953	NV	KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0198.JPG	Grav 31, detaljbilde bronsedekor (FE1988)		KKL	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0199.JPG	Grav 32, SZ2001	SV	LH	18.06.2019
Cf55620_NIKU_0200.JPG	Grav 32, SZ2001, ortofoto	NV	LH	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0201.JPG	Grav 33, oversikt	NØ	GS	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0202.JPG	Grav 33, oversikt	SØ	GS	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0203.JPG	Grav 33, oversikt	NØ	GS	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0204.JPG	Grav 34, oversikt, SZ2053	SV	KKL	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0205.JPG	Grav 34, oversikt, plan	NV	KKL	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0206.JPG	Grav 33, ortofoto	S	KKL	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0207.JPG	Grav 35, detaljbilde perler (FK2080)	SØ	KKL	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0208.JPG	Grav 31, SZ2096	SV	KKL	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0209.JPG	Grav 31, SZ2096, planfoto		KKL	19.06.2019
Cf55620_NIKU_0210.JPG	Grav 35, SZ2117	V	KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0211.JPG	Grav 35, SZ2117	NV	KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0212.JPG	Grav 35, detalj hodeskalle SZ2117		KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0213.JPG	Grav 35, detalj hofte SZ2117		KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0214.JPG	Grav 35, detalj bein SZ2117		KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0215.JPG	Grav 35, SZ2117	N	KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0216.JPG	Grav 35, ortofoto SZ2117	N	KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0217.JPG	Arbeidsbilder		AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0218.JPG	Arbeidsbilder		AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0219.JPG	Arbeidsbilder		AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0220.JPG	Arbeidsbilder		AKW	20.06.2019

Cf55620_NIKU_0221.JPG	Grav 38, oversikt	SV	AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0222.JPG	Grav 35, kisterester, SY2076	V	KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0223.JPG	Grav 38, oversikt, jernplate FJ2154	NV	AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0224.JPG	Grav 38, oversikt, jernplate FJ2154	NV	AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0225.JPG	Grav 38, detalj, jernplate FJ2154	NV	AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0226.JPG	Grav 36	V	AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0227.JPG	Grav 40, SZ2195	NV	KKL	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0228.JPG	Grav 36, ortofoto		AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0229.JPG	Grav 38, oversikt	SV	AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0230.JPG	Grav 38, oversikt	SV	AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0231.JPG	Grav 38, oversikt	SØ	AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0232.JPG	Grav 38, detalj skjelett, SZ2215		AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0233.JPG	Grav 38, detalj skjelett, SZ2215		AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0234.JPG	Grav 38, planfoto		AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0235.JPG	Grav 36, detalj kranium	V	AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0236.JPG	Grav 36, detalj bekken	V	AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0237.JPG	Grav 36, detalj føtter	V	AKW	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0238.JPG	Grav 41, plan	SV	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0239.JPG	Grav 41, SZ2241	NV	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0240.JPG	Grav 41, SZ2241	SV	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0241.JPG	Grav 41, SZ2241, georef.	NV	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0242.JPG	Grav 42, oversikt	SV	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0243.JPG	Grav 42, oversikt	SV	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0244.JPG	Grav 42, ortofoto	SØ	LH	21.06.2019
Cf55620_NIKU_0245.JPG	Grav 43, plan, SZ2324	NV	KKL	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0246.JPG	Grav 43, plan, SZ2324	NV	KKL	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0247.JPG	Grav 43, detalj kranium, SZ2324	V	837	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0248.JPG	Grav 43, detalj ben, SZ2324	V	KKL	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0249.JPG	Grav 43, detalj føtter, SZ2324	V	KKL	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0250.JPG	Grav 39, plan	NV	AKW	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0251.JPG	Grav 43, georef.	N	KKL	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0252.JPG	Grav 39, georef.	NV	AKW	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0253.JPG	Grav 44, oversikt	V	SB	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0254.JPG	Grav 44, georef		SB	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0255.JPG	Grav 44, oversikt	NV	SB	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0256.JPG	Grav 45, oversikt	SV	SB	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0257.JPG	Grav 45, ortofoto		SB	24.06.2019
Cf55620_NIKU_0260.JPG	Grav 48, SZ2400	SV	LH	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0261.JPG	Grav 46, SZ2435	SV	KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0262.JPG	Grav 46, plan, SZ2435	NV	KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0263.JPG	Grav 48, ortofoto	SV	LH	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0264.JPG	Grav 49, plan	SV	SB	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0265.JPG	Grav 49, detalj krittpipe		KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0266.JPG	Grav 50, situasjonsbilde	NV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0267.JPG	Grav 47, ortofoto	V	V	25.06.2019

Cf55620_NIKU_0268.JPG	Grav 49, oversikt	SV	SB	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0269.JPG	Grav 49, ortofoto		SB	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0270.JPG	Grav 52, plan	SV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0271.JPG	Grav 54, oversikt	SV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0272.JPG	Grav 54, detalj tekstil, F12530		AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0273.JPG	Grav 54, ortofoto		AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0274.JPG	Grav 56, oversikt	NV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0275.JPG	Grav 56 oversikt	SØ	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0276.JPG	Grav 56, ortofoto		AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0277.JPG	Grav 57, plan	NV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0278.JPG	Grav 53, oversikt	SV	KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0279.JPG	Grav 53, oversikt	NV	KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0280.JPG	Grav 53 detalj, hode		KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0281.JPG	Grav 53, detalj bryst		KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0282.JPG	Grav 53, detalj hofte		KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0283.JPG	Grav 53, ortofoto		KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0284.JPG	Grav 58, oversikt	SV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0285.JPG	Grav 58, ortofoto		AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0286.JPG	Grav 57, ortofoto		AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0287.JPG	Grav 60, oversikt	NV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0288.JPG	Grav 60, oversikt	SV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0289.JPG	Grav 60, ortofoto		AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0290.JPG	Grav 59, plan	SV	KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0291.JPG	Grav 59, ortofoto		KKL	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0292.JPG	Grav 61, plan	NV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0293.JPG	Grav 61, ortofoto	NV	AKW	25.06.2019
Cf55620_NIKU_0294.JPG	Grav 63, ortofoto		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0295.JPG	Grav 62, plan, S22699	SV	KKL	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0296.JPG	Grav 62, detalj nål		KKL	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0297.JPG	Grav 64, plan	SV	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0298.JPG	Grav 62, ortofoto		KKL	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0299.JPG	Grav 66, oversikt	SV	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0300.JPG	Grav 67, plan	S	LH	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0301.JPG	Grav 66, ortofoto		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0302.JPG	Grav 65, plan	S	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0303.JPG	Grav 65, ortofoto	S	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0304.JPG	Grav 70, plan	SV	KKL	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0305.JPG	Grav 70, detalj hodeende		KKL	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0306.JPG	Grav 70, ortofoto		KKL	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0307.JPG	Grav 68, oversikt	SV	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0308.JPG	Grav 68, detalj hender		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0309.JPG	Grav 68, detalj hår		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0310.JPG	Grav 68, detalj hår		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0311.JPG	Grav 68, detalj hår		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0312.JPG	Grav 68, detalj kranium		AKW	26.06.2019

Cf55620_NIKU_0313.JPG	Grav 55, arbeidsbilder		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0314.JPG	Grav 55, arbeidsbilder		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0315.JPG	Grav 55, arbeidsbilder		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0316.JPG	Grav 68, ortofoto		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0317.JPG	Grav 71, ortofoto SZ2885	SØ	LH	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0318.JPG	Grav 71, ortofoto SZ2885	SØ	LH	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0319.JPG	Grav 68, detalj hår		AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0320.JPG	Grav 72, plan, hele graven	V	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0321.JPG	Grav 73, plan	V	KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0322.JPG	Grav 73, ortofoto		KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0323.JPG	Grav 78, ferdig gravd	NV	LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0324.JPG	Grav 75, oversikt	SØ	LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0325.JPG	Grav 75, oversikt	SV	LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0326.JPG	Grav 75 detalj, kranium		LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0327.JPG	Grav 75, detalj hånd		LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0328.JPG	Grav 75, detalj patologi		LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0329.JPG	Grav 75, detalj føtter		LH	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0330.JPG	Grav 77, planfoto	NV	KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0331.JPG	Grav 77, planfoto	NV	KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0332.JPG	Grav 77, detaljbilde fot		KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0333.JPG	Grav 75, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0334.JPG	Grav 77, ortofoto		KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0335.JPG	Grav 76, planfoto	S	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0336.JPG	Grav 82, oversikt	SØ	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0337.JPG	Grav 82, oversikt	SV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0338.JPG	Grav 81, oversikt	SØ	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0339.JPG	Grav 81, oversikt	SØ	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0340.JPG	Grav 82, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0341.JPG	Grav 81, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0342.JPG	Grav 80, oversikt	SV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0343.JPG	Grav 80, oversikt	SV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0344.JPG	Grav 79, oversikt	NV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0345.JPG	Grav 79, oversikt	SV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0346.JPG	Grav 80, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0347.JPG	Grav 79, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0348.JPG	Grav 83, detalj av fot		KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0349.JPG	Grav 83, planfoto	SV	KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0350.JPG	Grav 83, ortofoto		KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0351.JPG	Grav 84, oversikt	N	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0352.JPG	Grav 84, oversikt	V	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0353.JPG	Grav 84, detalj, fot		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0354.JPG	Grav 84, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0355.JPG	Grav 85, plan	NV	KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0356.JPG	Grav 85, ortofoto		KKL	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0357.JPG	Grav 86, planfoto	N	AKW	27.06.2019

Cf55620_NIKU_0358.JPG	Grav 87, oversikt	NV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0359.JPG	Grav 87, oversikt	SV	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0360.JPG	Grav 87, detalj fot		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0361.JPG	Grav 87, ortofoto		AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0362.JPG	Grav 89, planfoto	V	AKW	27.06.2019
Cf55620_NIKU_0363.JPG	Grav 88, ortofoto	S	GS	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0364.JPG	Grav 88, arbeidsbilde	S	GS	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0365.JPG	Grav 88 m/mål	V	GS	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0366.JPG	Grav 88, oversikt, SA75 i front	S	GS	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0367.JPG	Grav 88, detalj kranium	V	GS	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0368.JPG	Grav 88, lår i fotenden?	V	GS	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0369.JPG	Grav 55, plan	NV	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0370.JPG	Grav 55, plan	SV	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0371.JPG	Grav 55, detaljbilde	N	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0372.JPG	Grav 55, detaljbilde hode		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0373.JPG	Grav 55, detalj ryggrad		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0374.JPG	Grav 55, detalj hofte		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0375.JPG	Grav 55, detalj spedbarn		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0376.JPG	Grav 55, detalj spedbarn		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0377.JPG	Grav 55, detalj spedbarn		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0378.JPG	Grav 55, detalj spedbarn		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0379.JPG	Grav 55 ortofoto voksen		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0380.JPG	Grav 55, ortofoto spedbarn		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0381.JPG	Grav 55, detalj knapp		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0382.JPG	Grav 55, detalj knapp		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0383.JPG	Grav 55, detalj knapp		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0384.JPG	Grav 55, detalj knapp		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0385.JPG	Grav 91, plan	N	AKW	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0386.JPG	Grav 55, detalj knapp		KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0387.JPG	Grav 92, SZ3359	N	LH	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0388.JPG	Grav 93, SZ3389	NV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0389.JPG	Grav 93, ortofoto	NV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0390.JPG	Grav 94, SZ3411	V	KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0391.JPG	Grav 94, detalj hode		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0392.JPG	Grav 94, detalj bryst		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0393.JPG	Grav 94, detalj hofte		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0394.JPG	Grav 94, ortofoto		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0395.JPG	Grav 95, SZ3445	SV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0396.JPG	Grav 95, detalj SZ3445	SV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0397.JPG	Grav 95, detalj SZ3445	NV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0398.JPG	Grav 95, detalj SZ3445	NV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0399.JPG	Grav 95, SZ3445, ortofoto	SV	LH	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0400.JPG	Grav 96, SZ3465, oversikt	NV	KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0401.JPG	Grav 96, oversikt, SZ3445	NV	KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0402.JPG	Grav 96, SZ3445, detalj hode		KKL	01.07.2019

Cf55620_NIKU_0403.JPG	Grav 96, SZ3445, detalj hofte		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0404.JPG	Grav 96, detalj knapper		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0405.JPG	Grav 96, ortofoto		KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0406.JPG	Grav 97, SZ3494	V	KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0407.JPG	Grav 97, SZ3494	V	KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0408.JPG	Grav 97, ortofoto	S	KKL	01.07.2019
Cf55620_NIKU_0409.JPG	Grav 98, SZ3512	NV	KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0410.JPG	Grav 98, SZ3512, ortofoto		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0411.JPG	Grav 99, SZ3533	NV	KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0412.JPG	Grav 99, SZ3533	SV	KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0413.JPG	Grav 99, SZ3533, detalj hode		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0414.JPG	Grav 99, SZ3533, detalj hofte		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0415.JPG	Grav 99, SZ3533, detalj bryst		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0416.JPG	Grav 99, ortofoto		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0417.JPG	Grav 100, SZ3573	SØ	LH	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0418.JPG	Grav 100, ortofoto	SØ	LH	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0419.JPG	Grav 34, SZ2053	S	KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0420.JPG	Grav 34, ortofoto		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0421.JPG	Grav 101, plan	NV	KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0422.JPG	Grav 101, ortofoto		KKL	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0423.JPG	Grav 102, SZ3681	NV	LH	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0424.JPG	Grav 102, SZ3681, ortofoto	NV	LH	02.07.2019
Cf55620_NIKU_0425.JPG	Grav 103, plan, SZ3705	NV	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0426.JPG	Grav 103, detalj fot, SZ3705		KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0427.JPG	Grav 103, ortofoto		KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0428.JPG	Grav 106, oversikt	S	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0429.JPG	Grav 107, SZ3764	NV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0430.JPG	Grav 106, ortofoto		LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0431.JPG	Grav 107, SZ3764, ortofoto	NV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0432.JPG	Grav 108, SZ3808	N	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0433.JPG	Grav 108, ortofoto		KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0434.JPG	Grav 109, SZ3827	SØ	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0435.JPG	Grav 109, ortofoto	SØ	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0436.JPG	Grav 111, plan	V	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0437.JPG	Grav 111, ortofoto	V	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0438.JPG	Grav 112, plan/ortofoto	SØ	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0439.JPG	Grav 112, plan/ortofoto	SØ	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0440.JPG	Grav 113, plan	NV	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0441.JPG	Grav 113, ortofoto		KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0442.JPG	Grav 114, SZ3937, plan	NV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0443.JPG	Grav 114, SZ3937, detalj	SV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0444.JPG	Grav 114, SZ3937, detalj	SV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0445.JPG	Grav 114, SZ3937, detalj	SV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0446.JPG	Grav 114, SZ3937, detalj	SV	LH	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0447.JPG	Grav 114, SZ3937, ortofoto	NV	LH	03.07.2019

Cf55620_NIKU_0448.JPG	Grav 116, oversikt	NV	KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0449.JPG	Grav 116, detalj torso/bekken		KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0450.JPG	Grav 116, ortofoto		KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0451.JPG	Grav 115, SZ3961, ferdig utgravd	SV	KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0452.JPG	Grav 115, SZ3961, ortofoto	NV	KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0453.JPG	Grav 117, SZ4002, ortofoto/plan	SV	LH	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0454.JPG	Grav 117, SZ4002, ortofoto/plan	SV	LH	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0455.JPG	Grav 118	S	KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0456.JPG	Grav 118, ortofoto		KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0457.JPG	Grav 119, plan	Ø	KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0458.JPG	Grav 119, ortofoto		KKL	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0459.JPG	Grav 120, SZ4098, plan/ortofoto	NV	LH	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0460.JPG	Grav 120, SZ4098, plan/ortofoto	NV	LH	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0461.JPG	Grav 120, SZ4098, plan/ortofoto	NV	LH	04.07.2019
Cf55620_NIKU_0462.JPG	Grav 122, plan, SZ4168 og SZ4212	NØ	KKL	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0463.JPG	Grav 122, plan, SZ4168 og SZ4213	NØ	KKL	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0464.JPG	Grav 123, SZ4152	NØ	LH	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0465.JPG	Grav 122, ortofoto, dobbelgrav		KKL	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0466.JPG	Grav 124, ortofoto	NØ	LH	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0467.JPG	Grav 125, ortofoto	NØ	LH	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0468.JPG	Grav 126, ortofoto	SØ	LH	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0469.JPG	Grav 126, ortofoto	SØ	LH	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0470.JPG	Grav 127, ortofoto	SØ	LH	05.07.2019
Cf55620_NIKU_0471.JPG	Telt over tiltaksområdet	NV	AKW	23.05.2019
Cf55620_NIKU_0472.JPG	Grav 36, oversikt	S	AKW	20.06.2019
Cf55620_NIKU_0473.JPG	Grav 63, ferdig utgravd skjelett	SV	AKW	26.06.2019
Cf55620_NIKU_0474.JPG	Kirkegårdsmur SS3191	N	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0475.JPG	Kirkegårdsmur SS3191	V	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0476.JPG	Kirkegårdsmur SS3191	V	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0477.JPG	Kirkegårdsmur SS3191	VSV	KKL	28.06.2019
Cf55620_NIKU_0478.JPG	Kirkegårdsmur SS3191	V	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0479.JPG	Kirkegårdsmur SS3191	V	KKL	03.07.2019
Cf55620_NIKU_0480.JPG	Gjenbegravelse 15.5.2023	SØ	LH	15.05.2023
Cf55620_NIKU_0481.JPG	Gjenbegravelse 15.5.2023		HEJ	15.05.2023
Cf55620_NIKU_0482.JPG	Grav 11: patologi på skaftet tilh. høyre overarmsbein		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0483.JPG	Grav 36: fordypning på hodeskallen		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0484.JPG	Grav 36: spor etter abscess i høyre side av ansiktsskjelettet		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0485.JPG	Grav 63: lesjoner på innsiden av bakhodebeinet		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0486.JPG	Grav 19: mulig nyrestein		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0487.JPG	Grav 19: mulig nyrestein		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0488.JPG	Grav 101: patologiske forandringer i leddskålen tilh. den venstre bekkenhalvdelen		HEJ	15.12.2023

Cf55620_NIKU_0489.JPG	Grav 101: patologiske forandringer på leddhodet tilh. venstre lårbein		HEJ	15.12.2023
Cf55620_NIKU_0490.JPG	Grav 36: spor etter abscess i ganen		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0491.JPG	Grav 43: lesjoner på høyre issebein		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0492.JPG	Grav 43: lesjoner på høyre issebein		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0493.JPG	Grav 94: lesjoner på høyre issebein		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0494.JPG	Grav 94: lesjoner på høyre side samt fordypning på hodeskallen		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0495.JPG	Grav 94: hodeskallen sett forfra		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0496.JPG	Grav 94: Patologiske forandringer på skaftet tilhørende venstre overarmsbein		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0497.JPG	Grav 95: lesjoner på høyre issebein		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0498.JPG	Grav 95: fordypning på hodeskallen		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0499.JPG	Grav 95: lesjon på venstre side av underkjeven		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0500.JPG	Grav 128: bøyde skaft tilhørende begge skinnebeina		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0501.JPG	Grav 128: patologiske forandringer på skaftet på venstre skinnebein		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0502.JPG	Grav 128: bøyde skaft tilhørende begge lårbeina		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0503.JPG	Grav 95: bevart hårflette		HEJ	18.12.2023
Cf55620_NIKU_0504.JPG	Gjenbegravelse 19.12.2023	V	HEJ	19.12.2023
Cf55620_NIKU_0505.JPG	Gjenbegravelse 19.12.2023	V	HEJ	19.12.2023
Cf55620_NIKU_0506.JPG	Grav 36, lesjon på høyre siden av pannebeinet		HEJ	18.12.2023

8.2 Kontekstliste

Ubearbeidet liste, hentet fra geodatabasen Intrasis.

Intrasis Id	Rel. til	Type	Beskrivelse
SA1		Grav	Består av kutt SK505, kiste SY522, skjelett SZ667 og fyll SL535.
SA2		Grav	Består av kutt SK572, kiste SY609, skjelett SZ664 og fyll SL634.
SA3		Grav	Består av kutt SK743, fyll SL757, kiste SY759, kistelokk SY823 og skjelett SZ795.
SA4		Grav	Består av kutt SK784, fyll SL793, kiste SY802 og skjelett SZ848.
SA5		Grav	Består av kutt SK939, fyll SL946 og kiste SY947.
SA6		Grav	Består av kutt SK1071, fyll SL1083 og kiste SY1084.
SA7		Grav	Består av kutt SK962, fyll SL972, kiste SY973 og skjelett SZ1034.
SA8		Grav	Består av kutt SK989, fyll SL1012, kiste SY1039 og skjelett SZ1098.
SA9		Grav	Består av kutt SK1103, fyll SL1118, kiste SY1107 og skjelett SZ1184.
SA10		Grav	Består av kutt SK1121, fyll SL1138, kiste SY1122 og skjelett SZ1188.
SA11		Grav	Består av kutt SK1139, fyll SL1175, kiste SY1160 og skjelett SZ1191.
SA12		Grav	Består av kutt SK1194, fyll SL1204 og kiste SY1206.
SA13		Grav	Består av kutt SK400971, fyll SL1247, kiste SY1230 og skjelett SZ1269.
SA14		Grav	Består av kutt SK1286, fyll SL1287, kiste SY1917, skjelett SZ1818 og SZ1820.
SA15		Grav	Samme som grav 75.
SA16		Grav	Består av kutt SK1439, fyll SL1332, kiste SY1447 og skjelett SZ1416.
SA17		Grav	Består av kutt SK1360, fyll SL1377, kiste SY1380 og skjelett SZ1409.
SA18		Grav	Består av kutt SK1519, fyll SL1536, kiste SY1523 og skjelett SZ1615.
SA19		Grav	Består av kutt SK1562, fyll SL1604, kiste SY1540 og skjelett SZ1605.
SA20		Grav	Består av kutt SK1625, fyll SL1641, kiste SY1778 og skjelett SZ1765.
SA21		Grav	Består av kutt SK1647, fyll SL1667, kiste SY1671 og skjelett SZ1720.
SA22		Grav	Består av kutt SK1701, fyll SL1719, kiste SY1712 og skjelett SZ1738.
SA23		Grav	Består av kutt SK1906, fyll SL1890, kiste SY1891 og skjelett SZ1857 og SZ1859.
SA24		Grav	Består av kutt SK1790, fyll SL1802, kiste SY400989 og skjelett SZ1848 og SZ1850.
SA25		Grav	Består av kutt SK1807 og fyll SL1816.
SA26		Grav	Består av kutt SK1822, fyll SL1830 og kiste SY1831.
SA27		Grav	Består av kutt SK1873 og fyll SL1884.

SA28		Grav	Består av kutt SK1926, fyll SL401222, kiste SY1931 og skjelett SZ401224.
SA29		Grav	Består av kutt SK1939, fyll SL1942, kiste SY401228 og skjelett SZ1943.
SA30		Grav	Består av kutt SK400999, fyll SL1952, kiste SY1953 og skjelett SZ1972.
SA31		Grav	Består av kutt SK1977, fyll SL1976, kiste SY1983 og skjelett SZ2096.
SA32		Grav	Består av kutt SK1991, fyll SL2000, kiste SY2004 og skjelett SZ2001.
SA33		Grav	Består av kutt SK401006, fyll SL401257 og kiste SY2014.
SA34		Grav	Består av kutt SK2055, fyll SL2052, kiste SY2044 og skjelett SZ2053.
SA35		Grav	Består av kutt SK2120, fyll SL2075, kiste SY2076 og skjelett SZ2117.
SA36		Grav	Består av kutt SK2091, fyll SL2083, kiste SY2162 og skjelett SZ2159.
SA37		Grav	Trolig grav 39. Består av fyll SL2085.
SA38		Grav	Består av kutt SK2139 fyll SL2137, kiste SY2143 og skjelett SZ2215.
SA39		Grav	Består av kutt SK2302, fyll SL2301, kiste SY2306 og skjelett SZ2312.
SA40		Grav	Består av kutt SK2188, fyll SL401260, kiste SY2179 og skjelett SZ2195.
SA41		Grav	Består av kutt SK2224, fyll SL2235, kiste SY2236 og skjelett SZ2241.
SA42		Grav	Består av kutt SK2264, fyll SL2275, kiste SY2277 og skjelett SZ2290.
SA43		Grav	Består av kutt SK2327, fyll SL2325, kiste SY2317 og skjelett SZ2324.
SA44		Grav	Består av kutt SK2350, fyll SL2363, kiste SY2354 og skjelett SZ2361.
SA45		Grav	Består av kutt SK2410, fyll SL401264, kiste SY2414 og skjelett SZ2421.
SA46		Grav	Består av kutt SK2430, fyll SL2424, kiste SY2425 og skjelett SZ2435.
SA47		Grav	Består av kutt SK401025, fyll SL401028, kiste SY401023 og skjelett SZ2384.
SA48		Grav	Består av kutt SK2386, fyll SL2393, kiste SY2394 og skjelett SZ2400.
SA49		Grav	Består av kutt SK2478, fyll SL2473, kiste SY2482 og skjelett SZ2474.
SA50		Grav	Består av kutt SK2438, fyll SL2464, kiste SY2457 og skjelett SZ2465.
SA51		Grav	Består av kutt SK401232, fyll SL401234, kiste SY401230 og skjelett SZ2455.
SA52		Grav	Består av kutt SK2487, fyll SL2500, kiste SY2494 og skjelett SZ2501.
SA53		Grav	Består av kutt SK2505, fyll SL2513, kiste SY2514 og skjelett SZ2562.

SA54		Grav	Består av kutt SK2523, fyll SL400740, kiste SY400743 og skjelett SZ2528.
SA55		Grav	Består av kutt SK2839, fyll SL2847, kiste SY2850 og skjelett SZ2619 og SZ2848.
SA56		Grav	Består av kutt SK2538, fyll SL400759, kiste SY400757 og skjelett SZ2544.
SA57		Grav	Består av kutt SK2548, fyll SL2547 kiste SY2554 og skjelett SZ2552.
SA58		Grav	Består av kutt SK2585, fyll SL400766, kiste SY400763 og skjelett SZ2583.
SA59		Grav	Består av kutt SK2644, fyll SL2637, kiste SY2638 og skjelett SZ2625.
SA60		Grav	Består av kutt SK2615, fyll SL400792, kiste SY400789 og skjelett SZ2616.
SA61		Grav	Består av kutt SK2590, fyll SL2609, kiste SY2600 og skjelett SZ2631.
SA62		Grav	Består av kutt SK2695, fyll SL2689, kiste SY2690 og skjelett SZ2699.
SA63		Grav	Består av kutt SK2685, fyll SL400806, kiste SY400802 og skjelett SZ2686.
SA64		Grav	Består av kutt SK2650, fyll SL2677 og kiste SY2667.
SA65		Grav	Består av kutt SK2706, fyll SL2741, kiste SY2722 og skjelett SZ2787.
SA66		Grav	Består av kutt SK2755, fyll SL400823, kiste SY400819 og skjelett SZ2753.
SA67		Grav	Består av kutt SK2758, fyll SL2764, kiste SY2765 og skjelett SZ2770.
SA68		Grav	Består av kutt SK2880, fyll SL400841, kiste SY400838 og skjelett SZ2883.
SA69		Grav	Består av kutt SK2782, fyll SL2775, kiste SY2776 og skjelett SZ2790.
SA70		Grav	Består av kutt SK2867, fyll SL2862, kiste SY2863 og skjelett SZ2872.
SA71		Grav	Består av kutt SK2800, fyll SL2811, kiste SY2812 og skjelett SZ2885.
SA72		Grav	Består av kutt SK2824, fyll SL2823, kiste SY2832 og skjelett SZ2911.
SA73		Grav	Består av kutt SK2905, fyll SL2896, kiste SY2897 og skjelett SZ2940.
SA75		Grav	Består av kutt SK3099, fyll SL3098, kiste SY3103 og skjelett SZ3109.
SA76		Grav	Består av kutt SK2944, fyll SL2943, kiste SY2952 og skjelett SZ3014.
SA77		Grav	Består av kutt SK2971, fyll SL2965, kiste SY2966 og skjelett SZ3016.
SA78		Grav	Består av kutt SK2977, fyll SL2986, kiste SY2987 og skjelett SZ2998.
SA79		Grav	Består av kutt SK3001, fyll SL3000, kiste SY3005 og skjelett SZ3011.
SA80		Grav	Består av kutt SK3081, fyll SL3028, kiste SY3085 og skjelett SZ3091.

SA81		Grav	Består av kutt SK3060, fyll SL3058, kiste SY3066 og skjelett SZ3076.
SA82		Grav	Består av kutt SK3035, fyll SL3034, kiste SY3040 og skjelett SZ3050.
SA83		Grav	Består av kutt SK3115, fyll SL3126, kiste SY3119 og skjelett SZ3123.
SA84		Grav	Består av kutt SK3149, fyll SL3135, kiste SY3140 og skjelett SZ3146.
SA85		Grav	Består av kutt SK3180, fyll SL3173, kiste SY3174 og skjelett SZ3188.
SA86		Grav	Består av kutt SK3158, fyll SL3156, kiste SY3163 og skjelett SZ3157.
SA87		Grav	Består av kutt SK3285, fyll SL3284, kiste SY3290 og skjelett SZ3269.
SA88		Grav	Består av kutt SK3242, fyll SL3241, kiste SY3246 og skjelett SZ3252.
SA89		Grav	Består av kutt SK3260, fyll SL3273, kiste SY3274 og skjelett SZ3272.
SA90		Grav	Består av kutt SK3309 og fyll SL3316.
SA91		Grav	Består av kutt SK3327, fyll SL3326, kiste SY3332 og skjelett SZ3337.
SA92		Grav	Består av kutt SK3344, fyll SL3363, kiste SY3352 og skjelett SZ3359.
SA93		Grav	Består av kutt SK3370, fyll SL3380, kiste SY3381 og skjelett SZ3389.
SA94		Grav	Består av kutt SK3406, fyll SL3399, kiste SY3400 og skjelett SZ3411.
SA95		Grav	Består av kutt SK3434, fyll S3437L, kiste SY3438 og skjelett SZ3445.
SA96		Grav	Består av kutt SK3459, fyll SL3452, kiste SY3453 og skjelett SZ3465.
SA97		Grav	Består av kutt SK3483, fyll SL3489, kiste SY3490 og skjelett SZ3494.
SA98		Grav	Består av kutt SK3502, fyll SL3506, kiste SY3508 og skjelett SZ3512.
SA99		Grav	Består av kutt SK3528, fyll SL3521, kiste SY3522 og skjelett SZ3533.
SA100		Grav	Består av kutt SK3555, fyll SL3565, kiste SY3566 og skjelett SZ3573.
SA101		Grav	Består av kutt SK3648, fyll SL3639, kiste SY3640 og skjelett SZ3663.
SA102		Grav	Består av kutt SK3667, fyll SL3680, kiste SY3674 og skjelett SZ3681.
SA103		Grav	Består av kutt SK3697, fyll SL3691, kiste SY3692 og skjelett SZ3705.
SA104		Grav	Består av kutt SK3723, fyll SL3728 og kiste SY3729.
SA105		Grav	Består av kutt SK3740, fyll SL3745, kiste SY3746 og skjelett SZ401237.
SA106		Grav	Består av kutt SK3773, fyll SL3768, kiste SY3769 og skjelett SZ3780.

SA107		Grav	Består av kutt SK3753, fyll SL3763, kiste SY3759 og skjelett SZ3764.
SA108		Grav	Består av kutt SK3802, fyll SL3795, kiste SY3796 og skjelett SZ3808.
SA109		Grav	Består av kutt SK3817, fyll SL3822, kiste SY3823 og skjelett SZ3827.
SA110		Grav	Består av kutt SK3837, fyll SL3830 og kiste SY3831.
SA111		Grav	Består av kutt SK3865, fyll SL3860, kiste SY3861 og skjelett SZ3869.
SA112		Grav	Består av kutt SK3874, fyll SL3878, kiste SY3880 og skjelett SZ3885.
SA113		Grav	Består av kutt SK3905, fyll SL3898, kiste SY3899 og skjelett SZ3909.
SA114		Grav	Består av kutt SK3919, fyll SL3926, kiste SY3927 og skjelett SZ3937.
SA115		Grav	Består av kutt SK3950, fyll SL3955, kiste SY3956 og skjelett SZ3961.
SA116		Grav	Består av kutt SK3969, fyll SL3964, kiste SY3965 og skjelett SZ3975.
SA117		Grav	Består av kutt SK3992, fyll SL3997, kiste SY3998 og skjelett SZ4002.
SA118		Grav	Består av kutt SK4018, fyll SL4010, kiste SY4011 og skjelett SZ4022.
SA119		Grav	Består av kutt SK4040, fyll SL4035, kiste SY4036 og skjelett SZ4044.
SA120		Grav	Består av kutt SK4081, fyll SL4088, kiste SY4089 og skjelett SZ4098.
SA121		Grav	Består av kutt SK4113, fyll SL4120, kiste SY4121 og skjelett SZ4128.
SA122		Grav	Består av kutt SK4164, fyll SL4163 og skjelett SZ4168 og SZ4212.
SA123		Grav	Består av kutt SK4142, fyll SL4147, kiste SY4148 og skjelett SZ4152.
SA124		Grav	Består av kutt SK4170, fyll SL4176, kiste SY4178 og skjelett SZ4184.
SA125		Grav	Består av kutt SK4215, fyll SL4221, kiste SY4222 og skjelett SZ4228.
SA126		Grav	Består av kutt SK4235, fyll SL4242, kiste SY4243 og skjelett SZ401240.
SA127		Grav	Består av kutt SK4254, fyll SL4259, kiste SY4260 og skjelett SZ4266.
SA128		Grav	Består av kutt SK4274, fyll SL401267, kiste SY4278 og skjelett SZ4282.
SA129		Grav	Består av kutt SK401251, fyll SL401253, kiste SY401249 og skjelett SZ401255.
OU500		Område	Tiltaksområdet/tgravningsområdet.
SK505	SA1	Kutt	Nedgravningen var utydelig i plan og ble målt inn i plan og er fiktivt. Nedgravningen ble kuttet av en moderne nedgravning i V og Ø. Nedgravningen gikk trolig rett på utsiden av kista og var noe ujevn i sidene med skrå vegger.

ST522	SA1	Treverk	Kistas form er ukjent siden begge endene manglet da endene var kuttet av moderne nedgravninger. Langsidene var rette og lå parallelt. Kistelokket hadde kollapset over skjelettet inn i selve kista. Treverket i kista hadde fortsatt tydelige trefibre og var svært vått og mykt, med en mørk gråbrun farge. Det kan se ut som om kisten har hat opphøyet lokk. I området mellom de nedre brystvirvlene og den øvre delen av lårbeinet ligger rester av en antatt metallplate. Til sammen ble det funnet 15 nagler og en større jernklump, mulig hengsel?
SL535	SA1	Lag	Gravfyll. I overflaten bestod fyllet av noe spettet i fargen med lysere felter bestående av lysgrå leire. For øvrig var fyllet gråbrunt i fargen, og fyllet var også noe missfarget av rustede kistesøm, og disse områdene var lett brunoransje. Sammensetningen bestod av fin sandholdig silt med innslag av leire og grus. Det ble funnet en lysrød teglfragment, metall og løsbein.
SK572	SA2	Kutt	Skrå nedgravning som i hodeenden var tilpasset kista. Fotenden var kuttet bredere enn kista.
ST609	SA2	Treverk	Trapesformet kiste med bevarte sider og bunn. Deler av opphøyd lokk også bevart over skjelett. Nagler ble samlet inn.
SL634	SA2	Lag	Gravfyll. Innholder bestod av kompakt gråbrunt og spettet leire, silt og småstein, men hovedkomponent sand. Funn av en teglfragment og menneskebein.
SZ664	SA2	Skjelett	Godt bevart skjelett i hode og fotende. Kuttet av moderne grøft på midten og hofteparteti manglet. Funn av hempe over høyre ribbein som kan ha vært for å feste liksvøp. Øvre armbein ok bevart på begge sider, og leggbeinene var også ok bevart. Noen ribbein lå in situ, andre ikke, og kraniet var ok bevart. Ryggrad: Kun ekstremt dårlig bevart 7 øverste hvirvler. Hofteparti borte: Kuttet av moderne grøft. Tre av de store fotbeina ok bevart på begge sider, men resten av føttene var dårlig. Det ble observert visdomstenner og tennene hadde fine tenner. Mulig ung person med ansiktet vendt mot S.

SZ667	SA1	Skjelett	<p>Bevaringstilstanden på skjelettet var dårlig. Spesielt ribbein og ryggvirvler samt leddender var svært myke og falt lett fra hverandre i kornete konsistens (brunost). Dette kunne skyldes at kistelokket var bevart med en høy grad av fuktighet tett inntil beina. De lange rørbeina flasset av beinhinna og falt fra hverandre, med unntak av femur som hadde noe bedre bevaring. Femur var derimot knust distalt grunnet tidligere utgravning og tildekking fra den arkeologiske undersøkelsen i 2017. Den distale delen av tibia samt hele fibula og føttene manglet som en følge av denne utgravningen. Skjelettet var dekket av sort masse som stammer fra kistelokket. Hodeskallen var sterkt skadet og ble antagelig kuttet av en moderne grøft. Noen av ansiktsbeina var bevart blant annet zygomatikum på begge sider, mens svært få deler av selve kraniet var bevart med noen løse tenner. Overkjeven var ikke bevart og individet hadde svært få tenner i underkjeven med tydelig karies i enkelte av tennene. Det var vanskelig å si noe om opprinnelig hodestilling på grunn av forstyrrelsene. Mandibula og halsvirvlene virker uforstyrret og dette kunne tyde på at hodet lå med ansiktet opp. Individets hender lå i bekkenregionen og kan ha vært foldet originalt og fingerbena lå inne i bekkenskålen mens noen få håndleddsben lå på hoftekammen. Fingrene var veldig omrota og ikke i anatomisk posisjon. Dette kunne skyldes kollapsen av kistelokket. Begge kragebein hadde grønnfargede flekker ved den mediale delen av corpus. Ved den sørlige siden av underkjeven ble det funnet rester som kunne tyde på bronse- eller kobbernål. Skjelettet hadde noen patologier på ryggvirvlene, blant annet T12 og L1 virket sammenvokste, men de var ikke i spesielt god stand.</p>
SK743	SA3	Kutt	Nedgravningen var kuttet av en moderne grøft i V. Synlig nedgravning i profilen, men nedgravningen var uklar i plan, og det ble målt inn fiktivt.
SL757	SA3	Lag	Gravfyll. Laget bestod av lys brungrå sandet silt med funn av fajanseskår, kistesøm, keramikkskår og menneskebein.
ST759	SA3	Treverk	Kisten var svakt trapesformet. I flaten var kisten synlig i form av svartbrunt nedbrutt treverk og med flere spor etter kistesøm. Kistelokket hadde kollapset ned i graven og lokket var trolig et opphøyet lokk. Lokket var opphevet i midten av graven på langs og gikk hele gravens lengde. Ca. 15 cm uten sorte masser i midten av forhøyningen.
SK773	SA2	Kutt	Bunnpunkt nedgravning til grav.
SK784	SA4	Kutt	Uvisst om kuttet var fiktivt eller reelt, men fra foto var kuttet synlig. Nedgravningen ble delt i to av en moderne telefonkabel.
SL793	SA4	Lag	

SZ795	SA3	Skjelett	Meget dårlig bevart skjelett. Flere elementer var borte eller tilstede i form som skygger. Hodeskallen var fylt med jord og hadde et håndholdsbein inne i massene (capitatum). Funn av hår og nål. Lengden og bredden på skjelettet er usikre da nedre del av tibia og føttene var borte. Bredden var 48 cm men leddenden på venstre humerus var ikke bevart og hele høyre humerus var ikke bevart. Pelvis tilstede flekkvis, men gikk i oppløsning ved berøring. Beinstilling lå tett sammen med tibia lett hellende inn mot distal ende.
ST802	SA4	Treverk	Kisten var trapesoidformet. Kisterester fra vegger, bunn og lokk, der lokket var opphøyd med kobberlegering. Mange rester over kistesøm.
ST823	SA3	Treverk	Se kiste 759.
SZ848	SA4	Skjelett	Bekkenparti kuttet av en moderne grøft, og skjelettet var dårlig bevart. Den moderne grøften hadde trolig fjernet/dratt ut meste av ribbein og ryggrad. Mulig at bekken var intakt under den moderne grøften, og føttene var bevart. Arm- og håndstilling kunne ikke bestemmes pga av forstyrrelsene.
M860		Moderne	Telefonkabler lagt ned i 1961 (muntlige kilder). Lå ca. 0,5-0,6 m under topp asfalt.
M874		Moderne	Vann- og avløpsgrøft.
SK939	SA5	Kutt	Nedgravningens sider hullet noe innover, mens bunnen var flat, og nedgravningen var svært grunt. Kuttet noe av kisten til SA13. Den ble skåret i V av en moderne nedgravning.
SL946	SA5	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt der overflaten var spettet med grå leire. Det ble observert noen mørke flekker i fyllet som kan ha vært iblandet kirkegårdsjord. Funn av kistesøm, teglfragment og menneskebein.
ST947	SA5	Treverk	Tydelige rester etter kiste i SV-hjørne, men kisten hadde forvitret sterkt.
SK962	SA7	Kutt	Svært forstyrret av en moderne nedgravning i V. Sidene var skrående og hullet oppover i Ø. Bunnens originale tilstand ser ut til å ha vært relativt flat med skråning opp i øst. Kuttet virker flatt i bunn med noe innhulte sider, men veggene var vanskelig å dokumentere da maskinen gravde ned til skjelettet.
SL972	SA7	Lag	Laget bestod av gulaktig grå sandholdig silt med tydelige rester etter kiste med synlige trefibre. Funn av et fajanseskår.
ST973	SA7	Treverk	Kistens utforming var lett trapesformet med litt utoverstikkende sider. Dekor på kisten i form av kobberknapp/bronseknapp ved hodeenden. Meget fragmentert treverk og lite av bunnen er bevart.
SK989	SA8	Kutt	Nedgravningen ikke beskrevet, men nedgravningen var kuttet ved skjelettets nedre bryst, bekkenregionen og øvre femur.
SL1012	SA8	Lag	Gravfyll. Laget bestod av silt/sand med innslag av gråbrune leireklumper. Funn av menneskebein og en knapp.

SZ1034	SA7	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart med kun utydelige rester av ribbein og noe H. fibia. Fibula var noe bedre bevart, men svært myke og presset flatt. V. fibia lå som om individet lå på rygg med bena rett ned, men det var ingen synlig relasjon til andre elementer fordi disse var bøyde. Hodeenden fjernet av VA-grøft M874. Trolig ryggleie.
ST1039	SA8	Treverk	Kisten var trapesoidformet. Rester i fra vegger, bunn og opphøyd lokk.
SK1068	SA7	Kutt	Toppunkt kutt til grav SA7.
SK1071	SA6	Kutt	Kuttet av en moderne nedgravning i V og av grav 3 i N. Profilen i V har en avrundet side med en rund bunn. Øvre kuttkant mot S var loddrett. I profilen mot grav SA3 var bunnen ujevn. Det var vanskelig å se kuttet i Ø, og det ble utført noenlunde fiktiv innmåling i Ø, men var klar i S.
SL1083	SA6	Lag	Gravfyll. Laget bestod av brungrå sandet silt (undergrunn), spettet med lyse flekker og enkelte mørke gråbrune flekker. Bunnen av fyllet inneholdt kompakt grå leire med oransje flekker. Funn av kistesøm.
ST1084	SA6	Treverk	Dårlig bevart kistespor langs S-siden.
SZ1098	SA8	Skjelett	Kraniet vendtemot venstre og skjelettet var godt bevart, men begge armer og femur hadde sannsynligvis blitt tatt vekk i arbeid med en moderne grøft. Begge Patellous var ex-situ, Den ene var langt nede på venstre side av Tibia/fibula. Torso var også litt dratt ut mot grøften. Det kunne se ut som høyre fot lå over den venstre, men de var vanskelige å skille. Funn av en knapp.
SK1103	SA9	Kutt	Nedgravningen var utydelig grunnet omrotede masser, spesielt i sidene, men bunnen var flat. Nedgravningen ble fiktivt innmålt.
ST1107	SA9	Treverk	Kun rester på 30 x 30 cm av kisten er bevart, og dette var trolig fotende med noe av sidene.
SL1118	SA9	Lag	Gravfyll. Laget bestod av mørk brungrå siltet sand med noe stein. Det ble observert noen mørke flekker etter kisten i fyllet.
SK1121	SA10	Kutt	Nedgravningen ikke beskrevet, men graven var meget forstyrret av andre nedgravninger, i V av andre graver og i Ø trolig av en moderne nedgravning.
ST1122	SA10	Treverk	Ikke beskrevet i felt, men fra foto er det spor av øvre del av kisten ved hodeenden. Det som er synlig, var en mindre del av kistens sider og bunn. Meget dårlig bevart og var fragmentert og forvitret. Stort sett observert i form mørkebrune striper.
SL1138	SA10	Lag	Gravfyll. Laget bestod av gråbrun sandig silt med grå leireklumper. Funn av en metallklump.
SK1139	SA11	Kutt	Tydlig i nord, men hadde for øvrig uklar avgrensning. Fiktivt innmålt utenfor kistesporene i S. Den var kuttet i nord og vest, trolig av to forskjellige graver. Det var vanskelig å se bunn og sider, men var trolig flat i østenden, og ellers meget forstyrret av andre graver. Øvrige kistekant, kistebunn og bunn kunne ikke bestemmes.

ST1160	SA11	Treverk	Tydelige spor i øst og sør, men ikke i nord. Dårlig bevart, kun en mørk stripe i topp og bunnen var dårlig bevart. Mørke spor i fyllet kan ha vært rester av et kistelokk, men da meget dårlig bevart. Flere nagler langs hele kistekanten.
SL1175	SA11	Lag	Gravfyll. Laget bestod av mørk brungrå silt. Funn av menneskebein, kistesøm, keramikkskår og metall.
SZ1184	SA9	Skjelett	Håndledsbein fra hhv H og V side (To lunatum) var bevart, men de var omrotet og ikke helt i anatomisk posisjon i begge områdene. Ikke nok bein til å være komplette hender, men bevaringen var god nok på de beina som var bevart til at nedbrytning ikke var en umiddelbar forklaring på hvorfor resten manglet. Funn av en gullring og en nål-
SZ1188	SA10	Skjelett	Veldig forstyrret grav, og kun underkjeve og øverste ryggvirvlervar bevart. Disse var litt dratt ut, men fortsatt i posisjon. Øverste delen av høyre scapula og høyre humerus var også bevart. Funn av bronsenål ved høyre overarm. De delene som svar bevart av skjelettet var veldig bra bevart.
SZ1191	SA11	Skjelett	Ved nedre høyre arm ble det funnet minst to nåler, og trolig tilhørte nålene et liksvøp. Føttene lå tett inntil hverandre, og begge føtter pekte mot kisteveggen og forreste tær lå på kanten. Armstilling B og kraniet og halve venstre side, utenom fibula, tibia og fot var skåret vekk.
SK1194	SA12	Kutt	Nedgravningen kuttet grav SA13. Sidene var loddrette, men med noe helling og noe ujevn bunn.
SL1204	SA12	Lag	Gravfyll. Laget bestod av fuktig lys grågul sand med mye grå leire. Funna av kistesøm.
ST1206	SA12	Treverk	Kunne kun sees som noen utydelige streker i plan. Bunnen var bevart et sort flak med noen utydelige trefibre.
ST1230	SA13	Treverk	Svært utydelig og vanskelig å tyde egentlig utbredelse, men rester minst etter bunnen. Meget forvitret og bevart i form av svartbrune flekker/striper.
SL1247	SA13	Lag	Gravfyll. Laget bestod av gråbrunt sandet silt med lett gulaktig skjær enkelte steder.
SZ1269	SA13	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart og var kuttet fra hoften til bekkenområdet. Hele overkroppen manglet, men mulig ryggleie.
SK1286	SA14	Kutt	Ingen tydelig nedgravning pga forstyrrelser. Skåret av en grav i V og av en grav i N, samt av en moderne nedgravning i Ø.
SL1287	SA14	Lag	Laget bestod av gråbrun leiret sandig silt med grå leireklumper.
SK1310	SA15	Kutt	Er samme som grav SA75.
SL1329	SA15	Lag	Toppunkt gravfyll til grav SA15.
SK1331	SA16	Kutt	Ikke beskrevet i felt, men graven var kraftig forstyrret av andre graver i N og S, og av en moderne nedgravning i Ø. Vestre del av graven hadde sunket ned i eldre nedgravninger.
SL1332	SA16	Lag	Gravfyll. Laget besteod av brungrå sandig silt med lysgrå leireklumper. Funn av keramikkskår og en knapp.
SK1360	SA17	Kutt	Formen på nedgravningen virket å være rektangulær. Avgrensningen var tydelig i nord, men utydelig i øst og sør. I vest

			ble nedgravningen kuttet av en moderne grøft. Det var ikke mulig å bestemme side- og bunnform.
SL1377	SA17	Lag	Laget bestod av fuktig grågul sandet silt med enkelte sorte flekker. Funn av menneskebein, kistesøm og keramikkskår.
ST1380	SA17	Treverk	Trapesformet kiste med tydelige fuktige trefibre og kisten hadde skrå sider. Metallplate på kistelokket som lå i hofte-/mageregionen.
SZ1409	SA17	Skjelett	Skjelettet var et barn og skjelettet hadde sklidd nedover skråningen. Barnet var sannsynligvis et sted mellom 5 og 7 år. Tilsammen ble det funnet 9 knapper langs bryst/hofte-regionen, muligens fra et dobbelspent plagg. Det kan virke som det ble benyttet to ulike nåltyper da noen var blanke og andre var grønne. Det ble også funnet nåler langs hele ryggraden, skuldrene og føttene, noe som kunne tyde på et liksvøp. Never ble funnet på magen og ved barnets venstre side. Tekstiler ble funnet ved midten av ryggen, under ribbeinene, og det ble samlet inn hår. Armstilling B.
SZ1416	SA16	Skjelett	Veldig forstyrret grav og vestre del hadde sunket ned ned i eldre nedgravninger. Det ble funnet nåler langs ryggvirvler og under kraniet. Under kraniet fantes også rester av noe som trolig var hår mellom kraniet og kisterestene. Ovenfor kraniet fantes en del av en overkjeve, som kanskje tilhører grav SA16. Ryggleie, armstilling B og mulig venstre hånd over høyre.
SK1439	SA16	Kutt	Ikke beskrevet i felt, men graven var kraftig forstyrret av andre graver i N og S, og av en moderne nedgravning i Ø. Vestre del av graven hadde sunket ned i eldre nedgravninger.
ST1447	SA16	Treverk	En sterkt forstyrret grav med forvitret til svartbrune spor av treverk. Fotenden var gravd vekk av en moderne nedgravning og øvrig forstyrret av andre graver, samt større del av sidene i N og S var gravd vekk av andre graver i N og S. Funn av bronseknapp på kisten ved høyre bekk. Store deler av lokket var dekket av en jernplate. Kisteform kunne ikke bestemmes.
SK1519	SA18	Kutt	Mulig synlig i N-profilen før graving, og fra profilen var bunnen flat.
ST1523	SA18	Treverk	Svakt trapesformet kiste med en smal fotende. Treverket var råttent og brunt, og kisten var ca. 16 cm dyp og kistelokket var bevart. Lokket var 30 cm på det bredeste. Smal kiste kan indikere mulig lav status.
SL1536	SA18	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt iblandet undergrunnsmasser med oransje/røde flekker. Funn av kistesøm.
ST1540	SA19	Treverk	Regulær utydelig trapesformet kiste. Lokket hadde kollapset og var til stede kun flekkvis. Fra under knærne og ned fortsatte graven i profilen.
SK1562	SA19	Kutt	Nedgravningen ble målt inn fiktivt.
SL1604	SA19	Lag	Laget bestod av fuktig gråbrunt sandholdig silt.

SZ1605	SA19	Skjelett	Kraniet hadde rullet bakover og kraniet lå på issen med bunnen opp. Kjeven hadde sklidd ned og lå mot resten av kroppen. Posisjonen kunne skyldes at hodet/nakken hvilte på en pute eller liknende og falt bakover i nedbrytelsesprosessen. Ingen tenner i underkjeven og små beinfragmenter i pelvis. Kun venstre hånd var bevart, og ansiktet var knust inn i kraniet. Fra knærne og nedover lå under asfaltkanten. Grav SA102 kan være del av graven og resterende skjelett.
SZ1615	SA18	Skjelett	Mesteparten av kraniet var kuttet av en moderne grøft. Deler av bryst, venstre arm, ribbein og deler av pelvis var bevart. Ikke mulig å ta prøver av skjelettet. Stor avstand mellom beina, men individet ble trolig ikke innrullet i liksvøp. Det var ikke mulig å bestemme arm- og håndstilling, samt beinstilling. Tatt opp i småbiter.
SK1625	SA20	Kutt	Ikke dokumentert.
SL1641	SA20	Lag	Gravfyll. Laget bestod av mye leire. Over kisten og over hodeenden lå en stor stein. Funn av keramikkskår, metallplate, kistesøm og fajanseskår.
SK1647	SA21	Kutt	Nedgravningen ble observert i N og SV, men var uklart i V-NV. Nedgravningen var kuttet av en moderne nedgravning Ø og S. En kiste sees i profilen. Flere nagler i kisten. Metallobjekt på kisten.
SK1666	SA21	Kutt	Toppunkt kutt til grav SA21.
SL1667	SA21	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt iblandet noe undergrunnsmasser. Funn av menneskebein, kistesøm og porselenskår.
ST1671	SA21	Treverk	Kisten var relativt dårlig bevart med kun noen bevarte trefibre, men det var flere nagler i kisten. Kisteformen virket å være rektangulær, men kun hodeenden og N-siden var bevart. Lokket har kollapset over individet og fungert som et lokk over hodet og øvre deler av bryst, og det ble funnet et metallobjekt på kisten.
SS1673	SA20	Stein-konstruksjon	Steinen lå over kiste SY1778 i grav SA20 i hodeenden, og kan ha blitt plassert over kisten.
SK1701	SA22	Kutt	Nedgravningen var uklart, men en mulig del kunne observeres i N og V. Det ble målt etter det mulige kuttet, og trolig var sidene loddrette og bunnen flat, men dette var meget usikkert. Bunn/side-overgangen var uklar, og samme gjaldt overgangen til kuttet i flaten. Skåret av grav SA8 i S og av en moderne nedgravning i Ø.
ST1712	SA22	Treverk	Kisten ble observert i form av nedbrutt mørkebrunt treverk, men kun kistebunnen. Minst 3 nagler sett i siden.
SL1719	SA22	Lag	Laget bestod av homogent kompakt lys brungrå sandet silt. Under radius og ulna lå det fragment av en rød teglfragment.
SZ1720	SA21	Skjelett	Kjeven hadde sklidd ned til brystet. Ryggraden i hals og øvre brystregion hadde en spesiell form. Høyre side fra arm, hånd, fleste ribbein, bekken og femur var gravd vekk av en moderne grøft. I tillegg var deler av venstre femur gravd vekk, samt venstre og høyre side av fibula og tibia, samt begge føtter fjernet av VA-grøft. Armstilling A.

SZ1738	SA22	Skjelett	Skjelettet var meget dårlig bevart, og kom opp i biter og fragmenter. Det som var bevart var venstre humerus, deler av øvre ulna og radius, samt deler av skulderplaten. Resterende var kuttet bort av grav SA8 og en moderne grøft. Voksente individ i ryggleie, og trolig var armstillingen type B.
SZ1765	SA20	Skjelett	Skjelettet var godt bevart, og var sannsynligvis en mann. Noen tekstilrester over skjelett, og individet lå var lagt i ryggleie og med armstilling A (mulig B). Ansiktet vendte mot nord og beina lå tett, men sannsynligvis var ikke den døde lagt i liksvøp. Føttene vendte mot SØ. Det ble funnet en nål.
ST1778	SA20	Treverk	Trapesformet komplett kiste med lokk, men fragmentert/forvitret til mykvåt brunsvart treverk. Kisten var 0,95 m bred i hodeenden og 0,7 m bred i fotenden. Kistebunn/sider følger nedgravningen, og det ble observert mye kistespiker.
SK1790	SA24	Kutt	Nedgravningen ble ikke beskrevet i felt, men var kuttet i S av grav SA20. Nedgravningen må ha fortsatt inn under asfalten i Ø.
SL1802	SA24	Lag	Laget bestod av kompakt sand. Funn av metallplate.
SK1806	SA25	Kutt	Toppunkt kutt til grav.
SK1807	SA25	Kutt	Rektangulær nedgravning. Ingen øvrig informasjon.
SL1816	SA25	Lag	Ikke dokumentert. Funn av metallplate.
SZ1818	SA14	Skjelett	Det som var bevart av skjelettet var humerus, distal del, og delen hadde blitt brukket av og blitt flyttet mot V (ca. 2 cm).
SZ1820	SA14	Skjelett	Det som var bevart av skjelettet var et kranium, juvenil. Kraniet lå ved høyre hofte til SZ1818. Mulig løsfunn.
SK1822	SA26	Kutt	Graven var kuttet i N av grav SA21 og av VA-grøft M874 i Ø. Ikke mulig å se nedgravningen og ble av den årsak fiktivt målt inn, men en liten del av sør-vestre hodeende var bevart. Bunken skrånnet mot nord og bunnen var flat.
SL1830	SA26	Lag	Laget bestod av kompakt gråbrun sandet silt. Funn av keramikkskår og menneskebein.
ST1831	SA26	Treverk	Bare en mindre del av sør-vestre del av hodeende var bevart. Rette kanter i flaten og noe synkende mot bunnen i nord. Treverket er svartbrunt nedbrutt og lokket ble ikke sett. S-siden kollapset innover og det ble sett kistesøm midt på vestenden.
SZ1848	SA24	Skjelett	Kun venstre halvdel av skjelettet var bevart, og var svært dårlig bevart. Sannsynligvis en kvinne. Like over knærne og ned var intakt, men fra like under knærne og ned forsvant under asfaltprofilen i Ø. Armstilling B (bare venstre arm var intakt) og i ryggleie. Håndstillingen kunne ikke bestemmes.
SZ1850	SA24	Skjelett	Mulig barnekranium.
SZ1857	SA23	Skjelett	Voksente individ i ryggleie med trolig armstilling A. En moderne grøft hadde blitt lagt igjennom skjelettet (N-S) og fjernet store deler av skjelettet. Det som var bevart var kraniet og alt fra kneskålene og ned, samt høyrehånds fingerbein. Kraniet helte mot S, og ansiktet mot SSØ. Fibula og tibia var rette, og det var mulig at tærne hadde pekt rett opp originalt. Tærne lå samlet og det var vanskelig å se om hvem som lå over hvem.

SZ1859	SA23	Skjelett	Skjelettet var et spedbarn i ryggeleie. Hodet lå mot Ø ved høyre fot til et voksent individ. Kraniet, overkropp, bekken og venstre femur var bevart, men høyre femur og alt ned til føttene var borte.
SK1873	SA27	Kutt	Graven var kuttet av en moderne grøft i Ø og N, og bare en meget liten del var bevart. Den var også kuttet i vest av grav SA25. S-siden var loddrett i flaten og bunnen falt mot N. Bunnkuttet hadde for det meste en vinkelrett overgang.
SL1884	SA27	Lag	Laget bestod av lys gråbrun sandet silt.
SL1890	SA23	Lag	Laget bestod av gråbrun siltet sand med noe leire.
ST1891	SA23	Treverk	Kisten var trapesformet med loddrette sider. Lokket var delvis bevart, og kisten var fragmentert i form av forvitret mørk svartbrun treverk.
SK1906	SA23	Kutt	Nedgravningen var skåret på tvers i ca. øvre midtparti av en moderne grøft. Ikke beskrevet i felt og nedgravningen var sannsynligvis fiktivt innmålt.
SK1916	SA14	Kutt	Nedgravningen var ikke mulig å observere pga. mange forstyrrelser.
ST1917	SA14	Treverk	Av kisten ble det kun observert mørke forvitrete spor. Deler av langsiden i syd og bunnen bevart.
SK1926	SA28	Kutt	Sterkt forstyrret grav, og trolig bare en del av høyre fotende var bevart. En moderne grøft i V hadde fjernet store deler av nedgravningen.
ST1931	SA28	Treverk	Kun en liten del av høyre hjørne av kisten var tilbake.
SK1939	SA29	Kutt	Nedgravningen ble ikke beskrevet og ble sannsynligvis fiktivt innmålt. Graven var kuttet av en moderne grøft i V og av graver i S og Ø.
SL1942	SA29	Lag	Ikke dokumentert.
SZ1943	SA29	Skjelett	Av skjelettet var nesten hele venstre lårbein og legg bevart, samt deler av høyre legg. Individet lå på ryggeleie.
SL1952	SA30	Lag	Gravfyll. Laget bestod av gråbrun sandholdig silt med noe leire. Funn av kistesøm, keramikkskår, menneskebein og glasskår.
ST1953	SA30	Treverk	Kisten var dårlig bevart med lite bevarte trefibre. Kun en 60 cm lang og 16 cm bred del av bunnen var bevart.
SZ1972	SA30	Skjelett	Av skjelettet var kun høyre arm bevart, men bevaringen var god. Individet lå på ryggeleie og trolig var armstillingen type A.
SK1975	SA31	Kutt	Toppunkt nedgravning til grav.
SL1976	SA31	Lag	Ikke dokumentert. Funn av glasskår og en del menneskebein.
SK1977	SA31	Kutt	Nedgravningen var kuttet av en moderne grøft i Ø og av grav SA25 i NV.
ST1983	SA31	Treverk	Rektangulær kiste, men forvitret i form av mørke svartbrune spor. I vestdelen var det en kraftig helning der hele kisten hadde kollapset. Flere spredte funn av bronseknapper på lokket.

SK1991	SA32	Kutt	Nedgravningen var trolig rektangulær med rettvinklede hjørner, men vestre delen kan ha blitt kuttet av en moderne grøft. Gravemaskinen gravde ned til kraniet, og nedgravningen var synlig, men noe uklar. Kisten lå nærmest N-delen, der S-delen av kuttet virker større enn N-delen. Nedgravningen var mye større enn kisten. Bunnen var flat, og det var vanskelig å se overgang til bunnen, men trolig var sidene loddrette.
SL2000	SA32	Lag	Laget bestod av lys brungrå sandet silt.
SZ2001	SA32	Skjelett	Hodet vendte mot N, og resten skjelettet lå på høykant på høyre side, noe som førte til at kroppen lå noe skeivt i V-enden. Individet lå på ryggleie, men skjelettet var meget dårlig bevart og kom opp i smuler og fragmenter. Høyre arm i C-armstilling og venstre arm i A-armstilling. Øvre del av kraniet ble fjernet med gravemaskin. Føttene pekte oppover og lå på kistekanten. Avstand mellom føttene, derav ikke liksvøp.
ST2004	SA32	Treverk	Trolig rektangulær kiste av nedbrutt mørkebrunt treverk. Meget smal som hadde ført til at overkroppen hadde vridd seg. Ikke synlig kistelokk, og hodeenden fjernet av en moderne nedgravning.
ST2014	SA33	Treverk	Del av kistens fotende synlig i profilen i V. Treverket er forvitret til svartbrune spor og det ble funnet klumper av metall.
ST2044	SA34	Treverk	Lett trapesformet kiste med loddrette sider. Treverket var forvitret til sort pulver.
SL2052	SA34	Lag	Laget bestod av grå sandet silt med noen lyse flekker. Funn av menneskebein og kistesøm.
SZ2053	SA34	Skjelett	Skjelettet var veldig dårlig bevart. Kun omrotete kraniefragmenter og flekkvis rester av et skjelett, men femurene og ned til føttene var intakt. Bena smuldret ved kontakt og opptak. Trolig lå individet på ryggleie og ikke i svøp.
SK2055	SA34	Kutt	Kuttet var loddrett i S, men var ikke synlig i N, hvor graven var kuttet av grav SA30. Skåret i N av en moderne grøft.
SL2075	SA35	Lag	Gravfyll. Laget bestod av gråbrun sandet silt med noe leire. Funn av perle og løse spikere.
ST2076	SA35	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var kisten komplett og trapesformet, men treverket bestod av sortbrun pulver.
SL2083	SA36	Lag	Gravfyll. Laget bestod av gråbrun sandholdig silt med noe leire. Funn av løsbein og kistesøm.
SK2091	SA36	Kutt	Ikke dokumentert.
SZ2096	SA31	Skjelett	Store deler av skjelettet var borte da den var forstyrret av grav SA25 i NV og av en moderne grøft i Ø. Bare en liten del av nedre høyre kranie, høyre arm og hånd, samt høyre bekken og øvre del av høyre femur var bevart. Beina lå delvis in-situ, men ryggvirvler og to tenner lå nedenfor bekkenet. Armstillingen var noe usikker da graven var veldig forstyrret, men mulig type B.
SZ2117	SA35	Skjelett	Ingen tenner/svært få tenner, og kraniet kikket mot S. Høyre arm hadde armstilling A, men hånden pekte mot bekkenet. Venstre arm hadde armstilling B med hånden over bekkenet. Beinstillingen var rett, og det ble funnet perler ved føttene/tett inntil kistens fotende.

SK2120	SA35	Kutt	Nedgravningen ble fiktivt innmålt.
SK2136	SA38	Kutt	Toppunkt kutt til grav
SL2137	SA38	Lag	Ikke dokumentert.
SK2139	SA38	Kutt	Ikke dokumentert, men var kuttet i Ø av en moderne nedgravning.
ST2143	SA38	Treverk	N-siden av kisten skrånet litt utover, da spesielt i nordvestre kant. Den virket å være trapesoid ut i nordvestre kant, men den kan ha vært helt rektangulær. Relativt og delvis godt bevart. Ovenpå lokket lå det en stor jernplate.
SZ2159	SA36	Skjelett	De lange rørbenene var godt bevart, men de mer porøse legemene som ryggvirvler og leddender var dårligere bevart. Vedkommende manglet tenner som trolig ble mistet mens individet var i live. Høyre fot mot sør, men det var vanskelig å skille høyre og venstre fot fra hverandre. Ansiktet vendte lett mot S og beinstillingen var rett, med føtter tett inntil hverandre. Armstilling A.
ST2162	SA36	Treverk	Ikke beskrevet i felt, men fra foto virket kisten å være intakt. Trolig lett trapesformet kiste. Lokket hadde flere spikere og kisten bestod av forvitret og fragmentert mørk svartbrun treverk.
ST2179	SA40	Treverk	Mye av kisten var fjernet i V av en moderne nedgravning, og svært lite av kisten var bevart med ingen tydelige trefibre og kun svarte streker. Kisten hadde minst langsider og en fotende.
SK2188	SA40	Kutt	Nedgravningen var ikke synlig og ble fiktivt målt inn, men må ha blitt kuttet i V av en moderne grøft.
SZ2195	SA40	Skjelett	Bare et svært dårlig bevart rørbein var bevart, og rørbeinet smuldret opp ved opptak.
SZ2215	SA38	Skjelett	Kraniet ble knust av gravemaskinen og flere tenner falt ut. Individet hadde naturlig mistet en del tenner (høyre mandibula, premolarer) mens individet levde. Kraniet var ikke forskjøvet og det kan tyde på at den har hatt liksvøp e.l. Skjelettet var generelt dårlig bevart. Det ble funnet tekstil ved/og/eller under kraniet. Variert bevaringsgrad, noe som kan bero på at det delvis var dekket av en stor jernplate. Kraniet og nakkevirvlene var best bevart. Distale deler på både rørbein og beinelementer var halvt oppløst og falt av ved opptak. Venstre side av ribbein var dårligere bevart enn de på høyre, og venstre torso var dårligere bevart enn høyre. Hodet lå på bakhodet og det var ingen helning. Armstilling B.
SK2224	SA41	Kutt	Utydelig nedgravning og ble fiktivt innmålt, men var kuttet i V og N av en moderne grøft. Bunnen falt mot V, men kan skyldes delvis forstyrrelse av en moderne grøft og eventuelt andre graver.
SL2235	SA41	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt lysegrå sandet silt.
ST2236	SA41	Treverk	Kisten bestod av mørk brun nedbrutt treverk. Lokk ikke sett, men bunn ble observert. Formen på sørsiden virket å være rektangulær, men da mye var borte kunne ikke formen bestemmes. Kistesøm ble observert i kistesiden.

SZ2241	SA41	Skjelett	Skjelettet var forstyrret og lite var bevart. Tilstanden på selve skjelettet var dårlig og flaket av ved rensing. Trolig voksen og bare høyre femur, tibia, fibula og fot var bevart. Femur var kuttet i øvre del og var ikke komplett. Tibia lå til høyre for fibula og var trolig skubbet dit av forstyrrelsene. Venstre patella ble også funnet.
SK2264	SA42	Kutt	Nedgravningen var kuttet i V av en moderne nedgravning og av grav SA35 i Ø. Utydelig i plan og ble for det meste fiktivt innmålt.
SL2275	SA42	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST2277	SA42	Treverk	Kisten bestod av mørk svartbrun nedbrutt treverk. Kistelokk observert i vestenden, men resten av kisten ble trolig fjernet av gravemaskinen. Ikke mulig å bestemme form.
SZ2290	SA42	Skjelett	Skjelettet var meget dårlig bevart og gikk i fragmenter ved opptagelse. Nedre mage, deler av radius og ulna (høyre og venstre), bekken og øvre del av begge femur og muligens venstre patella var bevart. Trolig armstilling C og hendene lå ikke samlet. Voksent individ.
SL2301	SA39	Lag	Ikke dokumentert.
SK2302	SA39	Kutt	Ikke dokumentert.
ST2306	SA39	Treverk	Kisten bestod av trefibre nedbrutt til pulverkonsistens. Litt trapesformet og lokket lå direkte på skjelettet. Mange kistenagler med jevn distribusjon.
SZ2312	SA39	Skjelett	De lange rørbeina var godt bevart, men de porøse elementene som ryggvirvler og leddender var dårligere bevart. Godt bevarte tenner og ansiktet vendte lett mot N. Beinstilling var rette, og føttene lå tett inntil hverandre. Funn av en knapp og bronse nål. Armstilling A.
ST2317	SA43	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto trolig komplett kiste med trapesform. Treverket i form av mørksvart pulver eller fragmenter.
SZ2324	SA43	Skjelett	Rette bein med tær som har sklidd ut under nedbrytningen. En moderne grøft gikk N-S over brystet, bekken og øvre femur, og trolig lå dette in situ under grøften. Hodet vendte mot nord og individet lå på ryggeleie. Høyre arm hadde en armstilling C, der venstre arm hadde armstilling A.
SL2325	SA43	Lag	Laget bestod grågrønn siltet sand med noe leire. Funn av kistesøm.
SK2327	SA43	Kutt	Nedgravningen ble ikke dokumentert, men en moderne grøft lå over øvre midtdel.
SK2350	SA44	Kutt	Ikke synlig ved avdekning, men den var forstyrret av andre graver og trolig av en moderne grøft i Ø.
ST2354	SA44	Treverk	Av kisten var bare deler av bunnen bevart under skjelettet. Meget dårlig bevart i form av mørksvart pulver.
SZ2361	SA44	Skjelett	Skjelettet var veldig dårlig bevart, og kun lårbein, høyre side av pelvis samt noen ryggvirvler var tilbake. Mesteparten smuldret opp ved berøring.
SL2363	SA44	Lag	Laget bestod av silt iblandet leire. Funn av et metallobjekt.

SZ2384	SA47	Skjelett	Skjelettet var dårlig bevart, og det som var tilbake av skjelettet var deler av høyre og venstre ribben, nakke og ryggvirvler, bekken og muligens noen fingre. Individet lå på ryggleie.
SK2386	SA48	Kutt	Ikke dokumentert, men den var kuttet av en grav i Ø. I V fortsatte nedgravningen under en moderne grøft.
SL2393	SA48	Lag	Ikke dokumentert.
ST2394	SA48	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto hadde kisten forvitret og består av mørksvarte spor. Deler av bunnen og sidene observert, men usikkert om det har vært et lokk. Trolig lett trapesformet.
SZ2400	SA48	Skjelett	Skjelett var meget oppløst. Armene delvis bevart, samt noe igjen av pelvis og lårbein i øst. Hodet lå under en moderne grøft. Individet lå på ryggleie og armstilling A.
SK2410	SA45	Kutt	Ikke dokumentert. Graven var kuttet i Ø og V av moderne grøfter.
ST2414	SA45	Treverk	Fra foto kan det ses mørksvarte spor av treverk. Trolig deler av bunn og langsider.
SZ2421	SA45	Skjelett	Ikke dokumentert, men fra foto kunne muligens del av venstre femur observeres, men dette var usikkert. Resten virket å være fjernet av moderne nedgravninger i Ø og V.
SL2424	SA46	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
ST2425	SA46	Treverk	Fra foto sees det mørksvart forvitret treverk, og var trolig bunnen av kisten.
SK2430	SA46	Kutt	Ikke dokumentert. Nedgravningen var skåret i Ø av en moderne grøft.
SZ2435	SA46	Skjelett	Ikke dokumentert, men fra foto kunne muligens høyre arm observeres i en mulig armstilling C. Skjelettet var for øvrig oppløst og ble kun sett som en brunfarge.
SK2438	SA50	Kutt	Ikke dokumentert.
SZ2455	SA51	Skjelett	Hele skjelettet var bevart utenom venstre lårbein, men skjelettet var i dårlig forfatning. Hodet vendte litt mot nord og føttene hellet mot nord. Armstilling B.
ST2457	SA50	Treverk	Trolig trapesformet kiste med bevarte nagler og trolig lokk. Treverket var nedbrutt.
SL2464	SA50	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SZ2465	SA50	Skjelett	Trolig var hele skjelettet intakt, men ved rensing forsvant hele skjelettet. Kroppsstilling og armstilling ukjent.
SL2473	SA49	Lag	Laget bestod av gråbrun med grågult sandet silt. Funn av krittpefragment.
SZ2474	SA49	Skjelett	Fra midtre femur og opp lå skjelettet under profilkanten i V, og kun fra midtre femur og ned til tærne var avdekket. Individet lå på ryggleie og var godt bevart. Beina var svært møre som sannsynligvis skyldtes nedbrytningen av en jernplate og kisten. Beinstillingen var tett og det ble funn en nål i fotenden, noe som kunne indikere liksvøp. Tærne lå helt inntil fotenden av kisten og pekte fremover.
SK2478	SA49	Kutt	Ikke dokumentert. En stor del av graven fortsatte inn i profilen i V.

ST2482	SA49	Treverk	Trapesformet kiste med dårlig enkelte bevarte trefibre. Jernplate over graven indikerer kistelokk.
SK2487	SA52	Kutt	Ikke dokumentert. Nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
ST2494	SA52	Treverk	Kistebunn som bestod av svart forvitret treverk.
SL2500	SA52	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SZ2501	SA52	Skjelett	Skjelettet var så dårlig bevart at det gikk i oppløsning ved rens. Detaljer var derfor ikke mulig å observere.
SK2505	SA53	Kutt	Ikke dokumentert, men trolig intakt.
SL2513	SA53	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST2514	SA53	Treverk	Loddrette sider. Fra foto virker kisten å ha forvitret til svarte spor/trefragmenter. Kisten var trolig intakt med trapesform.
SK2523	SA54	Kutt	Ikke dokumentert. Nedgravningen var kuttet av flere graver i V, N og Ø.
SZ2528	SA54	Skjelett	Deler av kraniet var bevart der haken hadde en grønn farge. Høyre arm, torso og deler av venstre arm samt begge hender var bevart. Skjelettet bevaringstilstand var dårlig. Gullfarget tekstiltråd ved høyre albue. Individet lå på ryggeleie med armstilling B.
SK2538	SA56	Kutt	Ikke dokumentert. Nedgravningen var kuttet av en grav i nord.
SZ2544	SA56	Skjelett	Skjelettet var veldig dårlig bevart og lite var tilbake. Individet lå trolig på ryggeleie.
SL2547	SA57	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av menneskebein.
SK2548	SA57	Kutt	En stor del av graven fortsatte inn i profilen i V.
SZ2552	SA57	Skjelett	Øvre del av skjelettet lå under profilkanten i V. Det lå fingerbein ved bekkenet og rørbeina var godt bevart med mindre porøse elementer. Individet lå på ryggeleie med armstilling B. Beinstillingen var rett og føttene lå mot hverandre/samlet.
ST2554	SA57	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var det synlig bunn, sider og fotende, men i form av mørksvarte spor. Trolig trapesformet kiste.
SZ2562	SA53	Skjelett	Skjelettet var komplett og lå på ryggeleie. Høyre arm hadde armstilling B og venstre arm armstilling A. Hodet var rett, men det var vanskelig å si det med sikkert grunnet skade. Mye hull i tennene og føttene lå ut til hver sin side. Beina lå ikke spesielt tett, og kan tyde på at individet ikke ble gravlagt i et likklede.
SZ2583	SA58	Skjelett	Av skjelettet lå det noen rester ved hodeenden, og som ble tolket som en mulig nakkevirvel. Beina var forstyrret og forskjøvet. Tibia, fibula og fotbeina lå trolig under profilkanten mot Ø. Det ble ikke funnet underarmer eller hender.
SK2585	SA58	Kutt	Mulig trapesformet nedgravning. Kuttet i N del av en annen grav. Fra ca. kneskålene og ned til føttene fortsatte i profilen mot Ø.
SK2590	SA61	Kutt	Ikke dokumentert, men kan ha vært forstyrret ovenfra i Ø og S av en moderne nedgravning.

ST2600	SA61	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var kisten synlig i form av mørksvarte spor i sidene, fotenden og bunnen. Trapesformet kiste.
SL2609	SA61	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK2615	SA60	Kutt	Ikke dokumentert. Nedgravningen ble kuttet i Ø av grav SA20 og trolig av grav SA33 i V.
SZ2616	SA60	Skjelett	Av skjelettet var bare deler av rørbeina igjen, der resten var fjernet av andre graver. Rørbeinene kan eventuelt ha vært rester av to femurer.
SZ2619	SA55	Skjelett	Skjelettet var svært velbevart, og individet lå på ryggleie. Fra midten av fibula og tibia og ned til føttene lå under en moderne grøft. Grønnfarge på venstre bekkenhalvdel og ryggsøylen var avvikende (skoliose?). Armstillingen lå over bekkenet, og underarmen samme begge hender lå på høyre bekkenhalvdel. Hendene var trolig foldet. Funn av knapper og en nål. Armstilling B.
SZ2625	SA59	Skjelett	Ikke dokumentert, men fra foto ble det trolig observert del av høyre femur. Resten fjernet av andre graver i V, N og S og en moderne grøft i Ø.
SZ2631	SA61	Skjelett	Skjelettet var meget dårlig bevart, og alt utenom delvis pelvis, høyre og venstre femur, tibia og fibula ble borte ved rensingen. Overkropp og kraniet lå under en moderne grøftgrøft. Individet lå på ryggleie.
SL2637	SA59	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST2638	SA59	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var det spor av kistebunnen i form av mørksvart pulver.
SK2644	SA59	Kutt	Ikke dokumentert. Nedgravningen ble kuttet av graver i N, V og S og av en moderne grøft i V.
SK2650	SA64	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet ca. midt i graven av en moderne grøft.
ST2667	SA64	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kunne det trolig sees fot- og hodeende, bunn og sider. Treverket var meget forvitret i form av mørksvarte spor og det ble sett nagler.
SL2677	SA64	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK2685	SA63	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen var trolig kuttet i N av grav SA36.
SZ2686	SA63	Skjelett	Graven så ut til å ha vært åpnet på et tidspunkt, og skjelettet var svært dårlig bevart. Hodeskallen var knust og ribbeina og mye av armene hadde forvitret. Individet lå på ryggleie, men det var ikke mulig å definere armstilling pga. forvitringen. Beinstillingen var rett, men føttene hadde forvitret bort.
SL2689	SA62	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
ST2690	SA62	Treverk	Trapesformet kiste med loddrette sider. Bunn og fotende var bevart, men i form av mørksvart oppløst treverk.
SK2695	SA62	Kutt	Nedgravningen var ikke synlig, men ble kuttet i S av grav SA23. Nedgravningen fortsatte trolig under en moderne grøft i V.

SZ2699	SA62	Skjelett	Skjelettet var godt bevart. Av skjelettet var alt fra kneet og ned avdekket. Beina lå svært tett, og indikerte trolig et liksvøp. Det ble funnet nåler i fotenden. Høyre fot lå ovenpå venstre fot.
SK2702	SA62	Kutt	Toppunkt nedgravning til grav.
SK2706	SA65	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i to deler av en moderne grøft.
ST2722	SA65	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto virker kisten å være intakt. Spiker ble sett på lokket. Treverket var mørksvart og forvitret, og kisten var trolig rektangulær.
SL2741	SA65	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SZ2753	SA66	Skjelett	Skjelettet var veldig dårlig bevart, og kun tibia, fibula og spor etter føtter var tilbake. Individet lå på ryngleie og beinstillingen var rett. Resten av skjelettet er fjernet av en moderne nedgravning i V.
SK2755	SA66	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet av en moderne grøft og av grav SA20 i Ø.
SK2758	SA67	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet av en moderne grøft i Ø.
SL2764	SA67	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST2765	SA67	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var det en synlig hodeende og deler av bunnen og siden, Treverket var forvitret til mørksvart pulver.
SZ2770	SA67	Skjelett	Nesten hele graven var blitt fjernet av en moderne grøft i V. Bare små deler av trolig kranium var bevart, og dette i fragmentert tilstand.
SL2775	SA69	Lag	Laget bestod av gråbrunt sandet silt.
ST2776	SA69	Treverk	Svært dårlig bevart. Kun synlig i plan som en mørk strek.
SK2782	SA69	Kutt	Nedgravningen ble kuttet av en moderne grøft i V.
SZ2787	SA65	Skjelett	Skjelettet manglet hode, ribbein og ryggrad. Høyre arm forsvant under en moderne grøft. Hendene var trolig foldet og hadde glidd ned mot siden over tid. Føttene var i pulverkonsistens. Individet lå på ryngleie med armstilling B.
SZ2790	SA69	Skjelett	Det ble kun observert noe pulverisert bein som forsvant under opprensningen.
SK2800	SA71	Kutt	Ikke dokumentert.
SL2811	SA71	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST2812	SA71	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto virket kisten å være intakt. Uvisst om det var et lokk. Sydsiden hadde mulig kollapset innover nærme fotenden. Treverket har forvitret/fragmentert til mørksvart. Formen på kisten er ukjent.
SL2823	SA72	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av porselenskår, beslagfragment og glasskår.
SK2824	SA72	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet i V og Ø av forskjellige graver.
ST2832	SA72	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto bestod kisten av en mulig bunn.
SK2839	SA55	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen lå under en moderne grøft i Ø.
SL2847	SA55	Lag	Laget bestod av brun klumpete silt og leire.

SZ2848	SA55	Skjelett	Skjelettet var trolig en nyfødt baby. Hodeskallen lå 15 cm nedenfor femur caput dx. Individet lå på ryggleie.
ST2850	SA55	Treverk	Trapesformet kiste. Fra foto var kisten fragmentert/forvitret til mørke spor/treverksfragmenter.
SL2862	SA70	Lag	Laget bestod av leirete silt med sand.
ST2863	SA70	Treverk	Kisten var mer rektangulær enn trapesformet. Fra foto kunne hodeenden, store deler av sidene og bunnen sees. Ikke opplysninger om lokk. Treverket forvitret til mørksvarte spor.
SK2867	SA70	Kutt	Nedgravningen ble kuttet av en moderne grøft i Ø.
SZ2872	SA70	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart. Noen tenner var uten bevart rot, og kraniet lå vendt vendt mot N. Høyre hånd lå i bekkenet og venstre hånd var uvis. Armstillingen kan ha vært muligens B. Skjelettet var kuttet like nedenfor pelvis. Avtrykk av armer, ryggrad, hode, pelvis og armer, men ingen synlig ribbein.
SK2880	SA68	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet av en moderne grøft i Ø.
SZ2883	SA68	Skjelett	En del av skjelettet var er relativt godt bevart. Kraniet hadde trolig på et tidspunkt blitt trykt ned, og lå på bakhodet. Det ble funnet hår eller grovere tekstil rundt kraniet, og det lå en bronse nål ved øvre hals. Armstillingen var usikker pga. forstyrrelser, men kan ha vært type B.
SZ2885	SA71	Skjelett	Skjelettet var meget dårlig bevart, og gikk i oppløsning ved opprensning. Kraniet kan ha vendt mot N og armstillingen var trolig type A, men en radius og ulna lå ved halens. Individet var voksent og høyre femur, tibia og fibula kan ha vært skubbet mot N da den lå nærmere tilsvarende venstre side. Individet lå på ryggleie og med rett beinstilling. Hendene og føttene hadde forvitret.
SL2896	SA73	Lag	Laget bestod av leirete sandet silt.
ST2897	SA73	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto er det synlig deler av bunnen og sidene, fotenden var smal, og kisten var sannsynligvis trapesformet. Treverket er mørksvart og forvitret.
SK2905	SA73	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en annen grav og i Ø av en moderne grøft.
SZ2911	SA72	Skjelett	Høyre skulderblad, ryggvirvler, deler av høyre bekken (i pulverkonsistens) og høyre og venstre lårbein ble avdekket. Lårbeina var delvis bevart i for, pulverkonsistens. Tykkelsen tilsa det trolig var en mann. Resten av bein og føtter lå trolig under østre profilkant. Resten av skjelettet var totalt forvitret.
SZ2940	SA73	Skjelett	Svært dårlig bevart skjelett som gikk i oppløsning ved opprensningen. Individet lå på ryggleie og det som var synlig var fra delvis bekken og ned til føttene. Fotenden med de fleste tærne var trolig bortgravd. Skjelettet ble trolig forstyrret på et tidspunkt da femurene lå noe over tibia og fibula. Føttene kan ha ligget samlet.
SL2943	SA76	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK2944	SA76	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet av en moderne grøft i Ø.

ST2952	SA76	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kan deler av bunnen og sydsiden sees. Treverket er i form av forvitret mørksvarte spor.
SL2965	SA77	Lag	Laget bestod av gråbrunt mot gult siltet sand. Funn av kistesøm.
ST2966	SA77	Treverk	Trapesformet kiste. Fra foto er fotenden, og deler av bunnen og sidene, bevart i form av mørksvarte striper. Store deler av kisten ligger under profilsiden mot Ø.
SK2971	SA77	Kutt	Ikke dokumentert, men store deler av nedgravningen fortsatte inn i profilsiden i Ø.
SK2977	SA78	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet av en moderne grøft i Ø.
SL2986	SA78	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST2987	SA78	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kan hodeenden og meste av sidene og bunnen sees. Kisten var trapesformet. Fotenden trolig bortgravd av en moderne nedgravning.
SZ2998	SA78	Skjelett	Bare fragmenter av skjelettet var bevart, og muligens fjernet gravemaskinen en del av dette ved opprensningen.
SL3000	SA79	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK3001	SA79	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en moderne grøft og i NØ-enden av en grav.
ST3005	SA79	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kan det observeres fotende, og delvis sider og bunn, og kisten kan ha vært trapesformet. Treverket har forvitret til mørksvart spor. Funn av håndtak av jern, trolig forstyrret av moderne nedgravning i V.
SZ3011	SA79	Skjelett	Av skjelettet gjenstod deler av høyre og venstre lårbein og deler av høyre og venstre leggbein. Skjelettet var stort sett i pulverkonsistens. Store deler av skjelettet ble sannsynligvis fjernet av en moderne grøft i V.
SZ3014	SA76	Skjelett	Skjelettet var i total oppløsning og kun hodeskallen, dvs. tenner og småbein og høyre arm (øvre del) var bevart i form av pulverkonsistens. Armen var bøyd innover, men armstillingen kunne ikke tolkes. Individet lå på ryggleie.
SZ3016	SA77	Skjelett	Skjelettet var godt bevarte. Beina lå ikke tett nok til å antyde likklede. Det som var avdekket av skjelettet var fra nedre del av femur og ned til føttene. Resten lå under profilkanten mot V. Beinstillingen var rett og individet lå på ryggleie. Føttene lå noenlunde samlet.
SL3028	SA80	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SL3034	SA82	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK3035	SA82	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i SV av grav SA20.
ST3040	SA82	Treverk	Fotende og østre del av siden og bunnen bevart. Treverket forvitret til mørksvart spor.
SZ3050	SA82	Skjelett	Av skjelettet var tibia og fibula intakt, men delvis i pulverkonsistens. Føttene er oppløste, men må ha ligget tett samlet. Resten av skjelettet ble fjernet av grav SA20.
SL3058	SA81	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK3060	SA81	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i N og Ø av grav SA20.

ST3066	SA81	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto er hodeenden, deler av sydsiden og bunnen bevart, og kisten var trapesformet. Treverket hadde forvitret til mørksvarte spor.
SZ3076	SA81	Skjelett	Nedre del av kraniet med noen tenner var i pulverkonsistens. Dette gjaldt også litt av høyre arm, to ribbein og noe av trolig høyre del av bekkenet. I tillegg var deler er høyre lårbein og venstre leggbein (kan være høyre) bevart. Det var ble observert mulige fragmenter av kneet. Individet lå på ryggleie.
SK3081	SA80	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en moderne grøft og trolig av en grav i N.
ST3085	SA80	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble det observert at mye av kisten var fjernet av andre nedgravninger, men det ble observert deler av bunnen og S-siden. Treverket var forvitret til svartmørke spor.
SZ3091	SA80	Skjelett	Av skjelettet var kun deler av bekkenet og venstre/høyre lårbein bevart, og dette i form av pulverkonsistens. Individet lå på ryggleie.
SL3098	SA75	Lag	Gravfyllet bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av krittpepfragment, kistesøm, menneskebein og en jernplate.
SK3099	SA80	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i S av grav SA36.
ST3103	SA75	Treverk	Spor av hele kisten som mørksvart farge. Jernplate på lokket som har dekket hele skjelettet utenom kraniet.
SZ3109	SA75	Skjelett	Det meste av skjelettet var veldig godt bevart, unntatt ryggvirvler som lå mot en jernplate. Sannsynligvis har det vært brudd på venstre ulna. Høyre humerus hadde blir gravd bort i S av grav SA36. Armstilling B og beinstillingen var rett. Hendene lå foldet over bekkenet og hodet vendte mot venstre i retning N. Føttene hullet mot høyre og lå tett samlet.
SK3115	SA83	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i V-profilen.
ST3119	SA83	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble det observert at kisten var trapesformet. Fotenden og deler av bunnen og langsiden var intakt. Svært dårlig bevart med ingen trefibre.
SZ3123	SA83	Skjelett	Det som ble avdekket av skjelettet var fra kneskålene og ned til føttene. Resten av skjelettet lå under profilsiden i V. Godt bevart, men noe skadet i leddene. Ingen åpenbare indikasjoner på likklede.
SL3126	SA83	Lag	Laget bestod av gråbrunt sandet silt.
SK3134	SA84	Kutt	Bunnpunkt nedgravning til grav.
SL3135	SA84	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST3140	SA84	Treverk	Dårlig bevart, kun spor langs søndre vegg, fotende og deler av bunnen. Spor av jernplate, spesielt mellom beina.
SZ3146	SA84	Skjelett	Skjelettet var dårlig bevart og forstyrret. Føttene fortsatte under en moderne grøft i Ø. Venstre arm ble ikke sett, og fra midten av torso og oppover lå under profilkanten mot V. Individet lå på ryggleie, men armstillingen var ukjent. Beinstillingen var rett, men lå noe skjevt av senere pga. forstyrrelser. Venstre fot vendte mot SØ.

SK3149	SA84	Kutt	Ikke dokumentert, men noe av østre del av nedgravningen lå under en moderne grøft i Ø. Fra nedre mageregion og mot V lå nedgravningen under vestre profilkant.
SL3156	SA86	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SZ3157	SA86	Skjelett	Bare østlig del av graven var uforstyrret, og bare noen delvis hele fotbein i pulverkonsistens var bevart. Ingen klar distinksjon mellom høyre og venstre fot.
SK3158	SA86	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet i alle retninger.
ST3163	SA86	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto er trolig deler av fotenden og bunnen bevart. Treverket er forvitret mørksvart spor.
SL3173	SA85	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt med noen mørke flekker.
ST3174	SA85	Treverk	Trapesformet kiste og svært dårlig bevart med ingen trefibre. Fra foto ble det observert en hodeende og deler av sydsiden og bunnen. Resten ble gravd vekk av en grav i N.
SK3180	SA85	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i N av grav SA39.
SZ3188	SA85	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart og som smuldret opp ved opprensning. Det som var tilbake av skjelettet var deler av bekkenet og noe av øvre kropp.
SS3191		Stein-konstruksjon	Sannsynligvis tidligere kirkegårdsmur til kirkegården, bestående av skiferstein som var tørrmurt. To deler av muren ble avdekket i plan og i profilen. I plan ble det avdekket en mur i NV-hjørnet i form av to rektangulære steiner, der den ene fortsatte inn i profilen i V, og steinene lå på en rekke med orientering V-Ø. Formen var rektangulær med flate sider. I V-profilen og N for steinen som fortsatte inn i V-profilen, ble det avdekket to rektangulære steiner som virket å være velte. De kan ha blitt velte ved planeringen av kirkegården. Videre mot N og i begynnelsen av grøften OU3550, ble det i V-profilen avdekket fem større steiner stablet i to lag, og disse virket å ha en rektangulær form, men var av forskjellige størrelser. Det er mulig at muren gjorde en sving til nord øst for de to avdekte steinene i plan. Trolig ble muren mellom de to delene fjernet av en moderne grøft. Nord for de to avdekte steinene ble det ikke avdekket graver, og muren har da sannsynligvis avgrenset kirkegården i NØ-hjørnet. Grav SA122 lå delvis under kirkegårdsmuren, og muren var sannsynligvis etterreformatorisk.
SL3241	SA88	Lag	Laget bestod av gråleire og sand. Funn av kistesøm.
SK3242	SA88	Kutt	Ikke dokumentert.
ST3246	SA88	Treverk	Spor etter smal kiste. Rektangulært avtrykk, ikke trefibre. To kistespiker observert i fotenden.
SZ3252	SA88	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart. Kraniet og leggbeina var knust og de øvrige skjelettrestene var spredte. Dist. del av femur 30 cm fra østre kistevegg. Armstilling og beinstilling var ikke mulig å tolke. Individet lå på ryggleie.
SK3260	SA89	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet av andre graver i N og Ø.

SZ3269	SA87	Skjelett	Ikke dokumentert, men fra foto ble høyre fibula og fot observert. Foten vendte mot fotenden av kisten. Individet lå på ryggleie. Resten av skjelettet var fjernet av andre graver.
SZ3272	SA89	Skjelett	Av skjelettet var bare høyre arm intakt, men i form av pulverkonsistens. Armen virket å ligge i en foldet posisjon, men dette var usikkert. Mulig armstilling B. Resten av skjelettet kan ha blitt fjernet av andre graver.
SL3273	SA89	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST3274	SA89	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble det observert et mulig spor av bunnen i form av forvitret mørksvart trefibre.
SL3284	SA87	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK3285	SA87	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet av andre graver i N og V.
ST3290	SA87	Treverk	Deler av sydsiden og fotenden var bevart. I fotenden ble det sett spor etter bronsenåler og grønnfargete phalanger.
SK3309	SA90	Kutt	Ikke dokumentert.
SL3316	SA90	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av menneskebein.
SL3326	SA91	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK3327	SA91	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en moderne grøft.
ST3332	SA91	Treverk	Bare deler av fotenden var bevart.
SZ3337	SA91	Skjelett	Av skjelettet var bare føttene delvis bevart. Bevaringstilstanden varierte fra delvis hele bein til delvis pulverkonsistens.
SK3344	SA92	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet i S av en annen grav og i Ø av en moderne nedgravning.
ST3352	SA92	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kan det observeres delvis hodeende, bunn og norde langsida. Treverket var forvitret til mørksvart spor.
SZ3359	SA92	Skjelett	Graven var skåret i S av en annen grav, og av skjelettet var bare venstre humerus og halve radius og ulna var bevart. Armstillingen var trolig type A. Individet lå trolig på ryggleie.
SL3363	SA92	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK3370	SA93	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet i V av en moderne grøft og i Ø av andre graver.
SL3380	SA93	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3381	SA93	Treverk	Ikke beskrevet i felt, men kuttet av en moderne nedgravning i V og av andre graver i Ø. Fra foto ble det observert en mulig del av bunn som mørkesvarte spor.
SZ3389	SA93	Skjelett	Lite var igjen av skjelettet, og dette skyldtes trolig forstyrrelser av andre graver og av en moderne grøft i V. Deler av høyre pelvis og øvre femur lå in situ. Trolig voksen og individet lå på ryggleie.
SL3399	SA94	Lag	Laget bestod av grå leirete masser. Funn av menneskebein og porselenskår.
ST3400	SA94	Treverk	Rektangulær kiste der sidene kan ha kollapset utover. Lokk var bevart, og treverket hadde forvitret.

SK3406	SA94	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
SZ3411	SA94	Skjelett	En moderne grøft i Ø kuttet skjelettet fra under kneskålene. Ansiktet lå rett opp med en liten dreing mot S. Venstre arm kan ha hatt et tidligere brudd. Grei bevaring på rørbein, men mer porøse bein mot leddenden som var dårlig bevart. Individet lå på ryggleie med armstilling A. Funn av nåler.
SK3431	SA95	Kutt	Topp- og bunnpunkt til nedgravning.
SK3434	SA95	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
SL3437	SA95	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3438	SA95	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var kisten trolig rektangulær, og hele kisten var bevart utenom den som var fjernet av en moderne nedgravning i Ø.
SZ3445	SA95	Skjelett	Skjelettet var trolig en voksen, og trolig kvinne på ryggleie. Hårflette funnet ved hals/nakke og det ble også funnet en nål. En moderne grøft fjernet venstre og høyre femur, tibia og føtter. Armstilling A og kraniet lå en anelse mot S.
SL3452	SA86	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3453	SA96	Treverk	Rektangulær kiste, men var svært nedbrutt. Veggene hadde kollapset utover og ingen spor etter trefibre.
SK3459	SA96	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
SZ3465	SA96	Skjelett	Skjelettet var kuttet i Ø av en moderne grøft rett over knærne. Femur manglet condyler og noe av ansiktet var knust. Beina var godt bevart med unntak av ryggsøylen som var noe porøs. Funn av tre knapper over pelvis. Individet lå på ryggleie med armstilling A.
SK3483	SA97	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
SL3489	SA97	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
ST3490	SA97	Treverk	Rektangulær kiste, og var kuttet fra kneskålene og ned av en moderne nedgravning i Ø. Noe av trefiberet var bevart.
SZ3494	SA97	Skjelett	Skjelettet var et spebarn og har ligget på ryggen med armene langs siden (armstilling A) og beina rett ned. Alt manglet under femur så beinas posisjon kunne ikke tolkes med sikkerhet. Kraniet lå i deler og skjelettet generelt var svært godt bevart.
SK3502	SA98	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
SL3506	SA98	Lag	Laget bestod av grå svært leirete masser med noe sand. Funn av menneskebein.
ST3508	SA98	Treverk	Svært lite av kisten var intakt. Ingen trefibre var bevart og kun litt mørke spor var synlig.

SZ3512	SA98	Skjelett	Skjelettet var knust og kraniet var i biter, og dette gjaldt i tillegg også resten av skjelettet. Ribbeina og ryggraden var svært dårlig bevart. Endel løsebein ble funnet ved opprensningen av graven og noen av disse kan ha tilhørt skjelettet.
SL3521	SA99	Lag	Gravfyll. Laget bestod av gråbrun sandet silt. Funn av menneskebein og keramikkskår.
ST3522	SA99	Treverk	Rektangulær kiste, men svært dårlig bevart. Ingen trefibre (kun pulver) og knapt synlig sorte striper i plan. Lokk med en jernplate over brystregionen. Fra under bekkenet og ned var kisten fjernet av en moderne nedgravning i Ø.
SK3528	SA99	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø fra like under bekkenet av en moderne grøft.
SZ3533	SA99	Skjelett	Svært godt bevart skjelett. Ingen/svært få tenner i mandibula og ansiktet var knust, men lente noe mot S. Individet lå på ryggleie med armstilling B. Håndstillingen var ukjent, men hendene lå i bekkenet. Tekstilrester under hodet som kan ha vært en mulig pute. I den mulige puten lå det metallbiter. Det var også nåler i den mulige puten og rundt hodet. Det var hår på hodeskallen. En moderne grøft hadde gravd vekk dra like under bekkenet og ned. Det ble observert noen relaterte skader på cox.
OU3550		Område	Nordre grøft.
SK3555	SA100	Kutt	Nedgravningen var kuttet av en grav i V, trolig grav SA35.
SL3565	SA100	Lag	Laget bestod av flere nyanser av grått med brune innslag (siltet sand).
ST3566	SA100	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var kistebunnen synlig. Treverket virket å være forvitret til mørksvart pulver.
SZ3573	SA100	Skjelett	Av skjelettet var alt borte utenom deler av venstre tibia og fibula, og høyre fibula. Resten var trolig fjernet av andre graver. Individet lå på ryggleie, men ikke i liksvøp.
M3617		Moderne	Flere eldre strømkabler og en nyere mindre ledning. VA-grøften var gravd under kablene og det var laget et lite søkk for kablene.
SL3639	SA101	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
ST3640	SA101	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto var bunnen, del av hodeenden og nordsiden intakt, og formen på kisten var trapesformet. Ukjent om det var lokk, men trolig var det tilfellet. Sydsiden og fotenden var fjernet av en moderne nedgravning.
SK3648	SA101	Kutt	Nedgravningen var kuttet i S og Ø av en moderne grøft.
SZ3663	SA101	Skjelett	Skjelettet hadde grei bevaring. Høyre halvdel av skjelettet var fjernet av en moderne grøft, og i tillegg hadde en annen moderne grøft fjernet alt fra nedre venstre femur og ned til føttene. Ryggraden var neste bort grunnet oppmuldring. Individet lå på ryggleie med armstilling C.
SK3667	SA102	Kutt	Ikke dokumentert.
ST3674	SA102	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble fotenden samt deler av S-langsiden og bunnen observert. Mulig del av grav SA19.
SL3680	SA102	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av kistesøm.

SZ3681	SA102	Skjelett	Skjelettet var skåret i V like under kneet av gravemaskinen eller grav SA19. Skjelettet var dårlig bevart, da spesielt i fot-regionen. Individet lå trolig på ryggleie. Føttene pekte mot Ø og lå spredt fra hverandre. Beinstillingen var trolig rett.
SL3691	SA103	Lag	Laget bestod av gråbrunt sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3692	SA103	Treverk	Trapesformet kiste. Svært dårlig bevart, ingen trefibre, og bare i form av pulver. Langsidene var loddrette. Fra foto kunne fotenden, og deler av bunnen og langsidene ses.
SK3697	SA103	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en moderne grøft.
SZ3705	SA103	Skjelett	Skjelettet var relativt godt bevart, men manglet tær på høyre fot. Individet lå på ryggleie og føttene pekte mot motsatte sider. En moderne grøft i V hadde fjernet fra under knærne og opp til kraniet.
OU3712		Område	Østre grøft.
SK3723	SA104	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen var trolig forstyrret av andre graver ovenfra.
SL3728	SA104	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3729	SA104	Treverk	Graven ble avdekket like over kistens bunn.
SK3740	SA105	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte trolig inn i profilen i V.
SL3745	SA105	Lag	Gravfyll. Laget bestod av brungult sandet silt.
ST3746	SA105	Treverk	Trapesformet kiste, men svært dårlig bevart. Ingen trefibre og kun i form av pulver. Sydsiden av kisten var borte.
SK3753	SA107	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en moderne grøft og en mindre del av nedgravningen kan ha fortsatt inn i profilen mot N.
ST3759	SA107	Treverk	Ikke beskrevet i felt.
SL3763	SA107	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SZ3764	SA107	Skjelett	Graven var kuttet i V av en moderne grøft, og bare høyre og venstre tibia, fibula og fot var bevart. Venstre fot lå sammen med høyre og venstre fibula var skubbet inn mot N. Alt utenom fot var noenlunde forstyrret. Individet lå trolig på ryggleie.
SL3768	SA106	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3769	SA106	Treverk	Muligens var kisten trapesformet, men det var vanskelig å si sikkert da de to endene manglet. Svært dårlig bevart, ingen trefibre og kun i form av pulver. Nordsiden av kisten var gravd vekk av en annen grav og fra under pelvis gikk graven under en moderne telefonkabelgrøft i Ø.
SK3773	SA106	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i N av grav SA55 og nedgravningen fortsatte under en moderne grøft i Ø.

SZ3780	SA106	Skjelett	Skjelettet var grei bevart. Halve venstre side av skjelettet manglet. Rygggraden var sterkt skadet og venstre hoft manglet. Beina fortsatte inn under moderne grøft i Ø (femurene ble tatt ut). Det ble observert mørtel over brystet og beina, og kraniet lå på siden retning N. Det er usikkert om dette er original posisjon siden graven er kuttet og hodet kan ha flyttet på seg. Individet lå på ryggleie med armstilling B.
SL3795	SA108	Lag	Gravfyll. Laget bestod av grågul siltet sand.
ST3796	SA108	Treverk	Dårlig bevart, kun grå streker i sanden.
SK3802	SA108	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V.
SZ3808	SA108	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart og smuldret ved opprensning. Da skjelettet var så dårlig bevart ble det ikke innsamlet. Minst overkroppen og oppover lå inn under profilkanten mot V.
SK3817	SA109	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte under en moderne grøft i V, trolig fra øvre femur og oppover.
SL3822	SA109	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST3823	SA109	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kunne begge langsider ved fotenden samt deler av bunnen observeres, og kisten var trolig opprinnelig rektangulær. Fotenden ble trolig fjernet av gravemaskinen.
SZ3827	SA109	Skjelett	Skjelettet var meget dårlig bevart. Øvre femur og mot kraniet lå under en moderne grøft i V. Trolig ble føttene fjernet av maskinen da de lå høyere enn resten av skjelettet. Bevaringen var så dårlig at det ikke kunne samles inn. Trolig voksen på ryggleie.
SL3830	SA110	Lag	Laget bestod av fin lys grå sand.
ST3831	SA110	Treverk	Formen på kisten var rektangulær mot lett trapes. Skrånet opp mot Ø.
SK3837	SA110	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte trolig under en moderne grøft i Ø.
SL3860	SA111	Lag	Laget bestod av grå sandet silt med noen mørke flekker. Funn av menneskebein.
ST3861	SA111	Treverk	Ikke synlig kiste.
SK3865	SA111	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte under en moderne grøft i V, og ble trolig kuttet i Ø av andre graver.
SZ3869	SA111	Skjelett	Av skjelettet var kun høyre overarm og underarm bevart. Bevaringstilstanden var dårlig og det flaket av ved beinhinnene. Armstillingen kan ha vært type C. Det var mulig at deler av skjelettet lå under en moderne grøft i V.
SK3874	SA112	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V.
SL3878	SA112	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST3880	SA112	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kunne det ikke ses kistespor.

SZ3885	SA112	Skjelett	Det som ble avdekket av skjelettet var halve nedre del av høyre tibia og fibula, samt venstre fibula, samt 1-2 fotdeler av venstre og 3-4 fotdeler av høyre fot. Resten av skjelettet lå under profilkanten i V. Trolig voksen på ryggleie. Det som manglet av skjelettdeler på den avdekte delen kan ha bli tatt av maskinen. Føttene lå trolig rett frem og spredt fra hverandre, men beinstillingen var rett.
SL3898	SA113	Lag	Laget bestod av grå sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3899	SA113	Treverk	Ikke synlig kiste.
SK3905	SA113	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte under en moderne grøft i V.
SZ3909	SA113	Skjelett	Rørbeina var godt bevart, mens leddenden og mer andre porøse elementer var dårlig bevart og svært skjøre. Venstre bekken var ikke bevart og venstre tibia og fot var borte. Overkroppen og kraniet kan ha ligget under en moderne grøft i V. Noe ukjent hadde kuttet føttene.
SK3919	SA114	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne grøft.
SL3926	SA114	Lag	Gravfyll. Laget bestod av grå sandet silt med noen mørke flekker.
ST3927	SA114	Treverk	Trapesformet kiste. Dårlig bevart og ingen bevarte trefibre, men kun observert som sort pulver. Jernplate på brystet, som trolig lå ovenpå lokket. Hodeenden, bunnen og langsiden var synlig.
SZ3937	SA114	Skjelett	Bevaringstilstanden til skjelettet var svært godt bevart. Sesambeinet var bevart samt hele skjelettet ned til nedre femur. Resten var kuttet av en moderne grøft i Ø. Ansiktet lå noe vendt mot S. Individet lå på ryggleie med armstilling B. Funn av en nål.
SK3950	SA115	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V.
SL3955	SA115	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST3956	SA115	Treverk	Bunn ble observert, men i meget nedbrutt tilstand.
SZ3961	SA115	Skjelett	Fra femur og opp lå under en moderne grøft og fortsatte videre på den andre siden av grøften (ble ikke gravd på denne siden pga. HMS). Femurene, tibia, fibula og deler av høyre og venstre fot var bevart. Resten ble fjernet av maskinen. Voksen og på ryggleie. Føttene pekte mot øst.
SL3964	SA116	Lag	Gravfyll. Laget bestod av grå sandet silt. Funn av menneskebein.
ST3965	SA116	Treverk	Trolig trapesformet kiste, men svært dårlig bevart og ikke synlig unntatt som en grå skygge. Langsider og bunn observert.
SK3969	SA116	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V, og nedgravningen lå under en moderne grøft i Ø.
SZ3975	SA116	Skjelett	Beina og spesielt venstre side av skjelettet ble skadet av maskinen under opprensning. Godt bevart, med unntak av det som ble skadet av maskinen. Armstilling B og beinstillingen var rett. Funn av en knapp.
SK3992	SA117	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V fra bekkenet og opp, og var trolig kuttet av grav SA95 i Ø.
SL3997	SA117	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.

ST3998	SA117	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kunne det muligens ses en tynn svartmørk stripe som trolig er en del av kistesiden mot N. Kuttet i Ø trolig av en annen grav,
SZ4002	SA117	Skjelett	Av skjelettet var bare femurene synlig. Tibia, fibula og føttene ble trolig fjernet i Ø av tidligere graver. Øvre del av skjelettet gikk inn under profilkanten i V. Voksen og på ryggleie.
SL4010	SA118	Lag	Laget bestod av flere nyanser av gråbrun sandet silt.
ST4011	SA118	Treverk	Ikke synlig som noe annet enn skygge i undergrunnen. Fra foto kan muligens fotenden ses samt deler av langsiden.
SK4018	SA118	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen kan ha fortsatte inn i profilsiden mot V.
SZ4022	SA118	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart og kun i pulverkonsistens. Det som var tilbake av skjelettet var nedre femur til midt på/nedre del av tibia og fibula. Individet lå trolig på ryggleie.
SL4035	SA119	Lag	Laget bestod av mørkgrå leire.
ST4036	SA119	Treverk	Svak spor av sort farge i hodeenden. Resten av kisten ble fjernet av en moderne nedgravning i Ø.
SK4040	SA119	Kutt	Ikke dokumentert, men nesten hele nedgravningen var fjernet av en moderne nedgravning i Ø.
SZ4044	SA119	Skjelett	Bevaringstilstanden til skjelettet var svært godt bevart, men kun kraniet og mandibula var bevart. Ansiktet lå mot S og maxilla var løs. Resten av skjelettet var kuttet i Ø av en moderne grøft.
M4055		Moderne	Flere moderne kabler.
SS4075		Stein-konstruksjon	Grunnfjellet var synlig i Ø-grøftens profil. Deler av fjellet var fjernet for en moderne vann- og avløpsgrøft, og fjellet har trolig opprinnelig gått ut til fortauskanten i eldre tider.
SK4081	SA120	Kutt	Ikke dokumentert.
SL4088	SA120	Lag	Laget bestod av svart leirete silt.
ST4089	SA120	Treverk	Lett trapesformet kiste. Relativt dårlig bevart med kun noen få trefibre bevart. Kisten var komplett, og lokket hadde enkelte stenger av metall.
SZ4098	SA120	Skjelett	Graven inneholdt et komplett skjelett. Kraniet lå delvis inn i profilsiden, men ble gravd ut. Individet lå på ryggleie med armstilling A. Beinstillingen var rett, men buet inn mot kneskålene, og lå tett samlet ned til føttene, og føttene lå samlet. Funn av knapper og en perle mellom halsen og øvre bryst.
SK4113	SA121	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen i V.
SL4120	SA121	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST4121	SA121	Treverk	Mulig trapesformet kiste, men fragmentert tilstand i form av svart pulver/trefragmenter.

SZ4128	SA121	Skjelett	Av skjelettet lå halve bekkenet og opp til kraniet under profilsiden i V. Hendene lå i en klump over bekkenet, og radius og ulna var så vidt synlig i en armstilling B. Venstre femur svingte sterkt mot høyre femur, og venstre og høyre tibia og fibula lå tett samlet. Føttene lå i en klump, og individet var voksen liggende på ryggleie. De nedre beina lå tett samlet noe som kan skyldes smal kisteende. Funn av en glasskule med væske ved venstre kne. Tekstil funnet ved venstre bekken. Nåler og metalltråder funnet over det hele.
SK4142	SA123	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet i Ø og fortsatte inn i profilen mot V.
SL4147	SA123	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST4148	SA123	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble det observert mulig svarte pulverspor av bunnen og langsiden. Stor del av kisten gikk inn i profilen i V.
SZ4152	SA123	Skjelett	Skjelettet var et voksent individ. Fra knærne og opp til kraniet lå i V-profilsiden, og det som ble avdekket var to tibia og høyre fibula. Føttene var borte.
SL4163	SA122	Lag	Gravfyll. Laget bestod av kompakt svart grå størknet leire.
SK4164	SA122	Kutt	Nedgravningen lå under kirkegårdsmuren SS3191 i N og under en moderne grøft Ø. Hele graven ble ikke undersøkt da det var fare for ras og skade på intakte telefonkabler.
SZ4168	SA122	Skjelett	Skjelettet var et spedbarn som var lagt ned i en høyre armkrok til en voksen. Armkroken til den voksne som hadde armstilling B. Spedbarnet bestod av kraniefragmenter, tibia, fibula og virvler.
SK4170	SA124	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen var kuttet i S av en annen grav og av en moderne grøft i Ø.
SL4176	SA124	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST4178	SA124	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble det ikke observert kistespor.
SZ4184	SA124	Skjelett	Mye av skjelettet var fjernet enten ved maskin eller av andre graver. En moderne grøft i Ø fjernet deler av skjelettet. Det som var tilbake av skjelettet var venstre overkropp og arm.
SZ4212	SA122	Skjelett	Voksent individ med et spedbarn i høyrearmkrok. Individet lå på ryggleie med armstilling B. Håndleddsbein fra en hånd og ribbein ble avdekket, og resten av skjelettet ble ikke utgravd i fare for ødeleggelse av en moderne kabel.
SK4215	SA125	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble trolig kuttet av en annen grav i N. Nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V.
SL4221	SA125	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST4222	SA125	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto ble det trolig observert kistebunn i form av svart pulver.
SZ4228	SA125	Skjelett	Av det som var tilbake av skjelettet var høyre tibia og fibula. Resten ble trolig fjernet av maskinen samt at øvre del av skjelettet lå inn i V-profilen.
SK4235	SA126	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V.
SL4242	SA126	Lag	Laget bestod av våt grå leire.

ST4243	SA126	Treverk	Relativt godt bevart med tydelige trefibre, men kun sørlig langside var bevart.
SK4254	SA127	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i Ø av en moderne nedgravning, og øvre del av nedgravningen fortsatte inn i profilen mot V.
SL4259	SA127	Lag	Laget bestod av gråvåt leire. Funn av beslag-fragment.
ST4260	SA127	Treverk	Bare bevart i form av noen sorte striper.
SZ4266	SA127	Skjelett	Skjelettet bevaringstilstand var ok. Kraniet, ryggrad, bekken, pelvis og muligens del av venstre femur var tilbake. Mulig at høyre arm var bevart og mulig armstilling B.
SK4274	SA128	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen fortsatte trolig inn i profilen mot V.
ST4278	SA128	Treverk	Ikke beskrevet i felt.
SZ4282	SA128	Skjelett	Skjelettet ble ikke dokumentert pga. dårlig tid. Funn av tekstil, perler og knapper.
SL400684		Lag	Opprinnelig kirkegårdsmasse.
SL400740	SA54	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST400743	SA54	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto virket bare deler av bunnen å være bevart i form av svarte spor og trefragmenter.
ST400757	SA56	Treverk	Forvitret spor av kiste i sørvestre del. Hellet veldig mot sørvest, hvor nedgravningen var dypere.
SL400759	SA56	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST400763	SA58	Treverk	Mulig trapesformet kiste. Kuttet av en grav i N. Fotende, sider og bunn synlig i form av mørksorte striper/pulver.
SL400766	SA58	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST400789	SA60	Treverk	Spor av kiste. Fra foto ble det observert mørksvarte spor av begge langsider og bunn.
SL400792	SA60	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST400802	SA63	Treverk	Smal kiste. Fra foto var langsider, bunn og fot- og hodeende bevart i form av mørksvart oppløst treverk.
SL400806	SA63	Lag	Laget bestod av rein blåleire.
ST400819	SA66	Treverk	Trolig rektangulær kiste. Treverket har forvitret til mørksvarte spor. Nesten hele fotenden bevart, skåret av en annen grav i SØ. Deler av bunnen og langsiden bevart.
SL400823	SA66	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
ST400838	SA68	Treverk	Ikke beskrevet i felt. Fra foto kan ha kisten vært trapesformet. Kun bunnen, hodeenden og deler av langsiden ble sett.
SL400841	SA68	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SK400971	SA13	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble fiktivt innmålt.
ST400989	SA24	Treverk	Sannsynligvis trapesformet kiste. Mye skåret av en grav i S. Metallplate ble funnet i graven, men usikkert om platen var del av gravfyllet eller var del av kisten.
SK400999	SA30	Kutt	Nedgravningen var meget forstyrret av en moderne grøft i N, V og Ø.
SK401006	SA33	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen ble kuttet i V av en moderne grøft.

ST401023	SA47	Treverk	Sannsynligvis ingen kiste.
SK401025	SA47	Kutt	Nedgravningen ble kuttet av en eller flere graver.
SL401028	SA47	Lag	Ikke dokumentert.
SL401222	SA28	Lag	Laget bestod av blåleire.
SZ401224	SA28	Skjelett	Skjelettet var kun i form av pulverkonsistens. Skjelettet kunne ikke samles inn.
ST401228	SA29	Treverk	Ikke beskrevet i felt, men fra foto ble det observert svake spor av forvitret mørkebrun treverk av langsider og bunn.
ST401230	SA51	Treverk	Spor etter kiste, men mye var kuttet av yngre graver.
SK401232	SA51	Kutt	Ikke dokumentert, men nedgravningen var kuttet av yngre graver.
SL401234	SA51	Lag	Laget bestod av kompakt brungrå sandet silt.
SZ401237	SA105	Skjelett	Skjelettet var svært dårlig bevart og forsvant ved opprensning (veldig porøse brune masser). Skjelettet kunne ikke samles inn.
SZ401240	SA126	Skjelett	Skjelettet var skadet, men middels godt bevart. Det som var tilbake var deler av høyre femur, kne og øvre tibia og fiubula.
ST401249	SA129	Treverk	Den mulige kisten lå like under grav SA107, og det ble ved en feil tatt som en del av grav 107. Kisten ble av den årsak ikke dokumentert.
SK401251	SA74	Kutt	Ikke dokumentert, men grav SA107 hadde ødelagt det meste av nedgravningen.
SL401253	SA74	Lag	Ikke dokumentert.
SZ401255	SA129	Skjelett	Skjelettet lå like under grav SA107, og ble ved en feiltagelse antatt å tilhøre skjelettet i grav SA107. Det ble trolig innsamlet bein fra to føtter, og trolig har grav SA107 eller en moderne grøft i V fjernet mye av skjelettet.
SL401257	SA33	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
SL401260	SA40	Lag	Laget bestod av gråbrun og gul sandet silt.
SL401264	SA45	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
SL401267	SA128	Lag	Laget bestod av gråbrun sandet silt.
SL401285		Lag	Undergrunnen bestod av kompakt lysgrå sandet silt.

8.3 Prøveliste

Grav	Prøve nr.	Relasjon til strat. objekt	Type	Status	Kommentar
SA1	PK534	SY522	Kull.	Kassert	-
SA1	PV660	SY522	Utgår	Kassert	-
SA1	PA726	SZ667	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA2	PK658	SY609	Ubrent tre	Kassert	-
SA2	PZ401179	SZ664	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1669-1947
SA2	PA724	SZ664	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA2	PA725	SZ664	Makrofossil under høyre fot	Kassert	-
SA3	PV821	SY759	Ubrent tre	Kassert	-
SA4	PV841	SY802	Ubrent tre	Kassert	-
SA7	PV1037	SY973	Ubrent tre	Kassert	-
SA8	PV1066	SY1039	Ubrent tre	Kassert	-
SA8	PA1228	SZ1098	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA8	PA1249	SZ1098	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA8	PA1250	SZ1098	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA8	PA1253	SZ1098	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA9	PZ401181	SZ1184	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1668-1947
SA11	PV1205	SY1160	Ubrent tre	Kassert	-
SA11	PZ401183	SZ1191	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1529-1950
SA11	PA1257	SZ1191	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA11	PA1258	SZ1191	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA12	PV1308	SY1206	Ubrent tre	Kassert	-
SA13	PV1307	SY1230	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA16	PV1500	SY1447	Ubrent tre	Kassert	-
SA16	PV1775	SY1447	Ubrent tre	Kassert	-
SA17	PV1401	SY1380	Ubrent tre	Kassert	-
SA17	PV1402	SY1380	Ubrent tre	Kassert	-
SA17	PA1496	SZ1409	Makrofossil under venstre side av bryst	Kassert	-
SA17	PA1503	SZ1409	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA17	PA1504	SZ1409	Makrofossil nøytral.	Kassert	-
SA17	PA1505	SZ1409	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA17	PA1506	SZ1409	Makrofossil referanseprøve	Analyse	Ingen resultat.
SA17	PA400701	SZ1409	Never under mageparti	Kassert	-
SA18	PV1602	SY1523	Ubrent tre	Kassert	-
SA19	PV1618	SY1540	Vedart	Datering	AD 1515-1799
SA19	PV1764	SY1540	Ubrent tre	Kassert	-
SA19	PP1762	SZ1605	Makrofossil under hodeskallen	Analyse	Ingen resultat
SA19	PP1763	SZ1605	Makrofossil under bekken	Analyse	Ingen resultat
SA20	PV1782	SY1778	Ubrent tre	Kassert	-
SA20	PA1772	SZ1765	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA20	PA1773	SZ1765	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA20	PA1774	SZ1765	Makrofossil under føtter	Kassert	-

SA20	PA1784	SZ1765	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA20	PA1785	SZ1765	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA20	PA1786	SZ1765	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA21	PV1755	SY1671	Ubrent tre	Kassert	-
SA21	PZ401185	SZ1720	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1647-1950
SA21	PP1754	SZ1720	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA23	PZ401187	SZ1857	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1679-1939
SA23	PZ401189	SZ1859	Humanosteologisk materiale	Kassert	-
SA23	PA2207	SZ1857	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA23	PA2257	SZ1859	Makrofossil under hodeskallen til barnet	Kassert	-
SA23	PA2258	SZ1859	Makrofossil referanseprøve, barneskjelett	Kassert	-
SA23	PA2259	SZ1859	Makrofossil under venstre ribbein	Kassert	-
SA23	PA2260	SZ1859	Makrofossil referanseprøve, venstre side av barneskjelett	Kassert	-
SA23	PA2261	SZ1859	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA23	PA2262	SZ1859	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA23	PP2204	SZ1857	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA23	PP2205	SZ1857	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA23	PP2206	SZ1857	Makrofossil under venstre fot	Kassert	-
SA23	PP2208	SZ1859	Makrofossil under barneskjelettets høyre side	Kassert	-
SA23	PP2209	SZ1859	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA26	PV1855	SY1831	Ubrent tre	Kassert	-
SA30	PV1971	SY1953	Ubrent tre	Datering	AD 1656-1912
SA31	PV2073	SY1983	Ubrent tre	Kassert	-
SA34	PZ401191	SZ2053	Humanosteologisk materiale	Datering	Datering feilet
SA35	PV2132	SY2076	Ubrent tre	Datering	AD 1647-1916
SA35	PZ401193	SZ2117	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1676-1941
SA35	PA2147	SZ2117	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA35	PA2148	SZ2117	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA35	PA2149	SZ2117	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA35	PA2150	SZ2117	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA35	PP2133	SZ2117	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA35	PP2134	SZ2117	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA36	PV2218	SY2162	Ubrent tre	Datering	AD 1488-1643
SA36	PA2219	SZ2159	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA36	PA2249	SZ2159	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA36	PA2251	SZ2159	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA36	PA2296	SZ2159	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA36	PA2297	SZ2159	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA36	PA2298	SZ2159	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA38	PV2177	SY2143	Ubrent tre	Kassert	-
SA38	PA2252	SZ2215	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-

SA38	PA2253	SZ2215	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA38	PA2255	SZ2215	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA38	PA2256	SZ2215	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA39	PV2364	SY2306	Ubrent tre	Datering	AD 1645-1919
SA39	PA2365	SZ2312	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA39	PA2367	SZ2312	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA39	PA2370	SZ2312	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA40	PV2288	SY2179	Ubrent tre	Kassert	-
SA41	PV2247	SY2236	Ubrent tre	Kassert	-
SA43	PK401338	SL2325	Ubrent tre fra kistespiker	Datering	AD 1663-1907
SA43	PA2375	SZ2324	Makrofossil under føtter	Kassert	-
SA43	PA2376	SZ2324	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA43	PA2531	SZ2324	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA43	PA2532	SZ2324	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA43	PA2533	SZ2324	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA43	PA2534	SZ2324	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA44	PV2366	SY2354	Ubrent tre	Kassert	-
SA49	PV2486	SY2482	Ubrent tre	Kassert	-
SA50	PK401340	SY2457	Ubrent tre fra kistespiker	Datering	Datering feilet
SA51	PZ401195	SZ2455	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1490-1647
SA54	PZ401197	SZ2528	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1442-1631
SA55	PK401342	SL2847	Ubrent tre fra kistespiker	Datering	AD 1449-1632
SA55	PA2856	SZ2848	Makrofossil under høyre side av barneskjelett	Analyse	Ingen resultat
SA55	PA3341	SZ2619	Makrofossil under bekken	Kassert	-
SA55	PA3342	SZ2619	Makrofossil under hodeskallen	Analyse	Ingen resultat
SA57	PK401344	SY2554	Ubrent tre fra kistespiker	Datering	AD 1660-1908
SA58	PZ401199	SZ2583	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1469-1639
SA61	PZ401201	SZ2631	Humanosteologisk materiale	Datering	Datering feilet
SA63	PK401346	SY400802	Ubrent tre fra kistespiker	Datering	AD 1493-1782
SA71	PZ401203	SZ2885	Humanosteologisk materiale	Datering	Datering feilet
SA77	PK401348	SL2965	Ubrent tre fra kistespiker	Datering	Datering feilet
SA88	PZ401205	SZ3252	Humanosteologisk materiale	Datering	Datering feilet
SA88	PA3299	SZ3252	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA88	PA3300	SZ3252	Makrofossil referanseprøve	Kassert	-
SA94	PV3414	SY3400	Utgår	Kassert	-
SA95	PV3449	SY3438	Ubrent tre	Kassert	-
SA96	PZ3476	SZ3465	Hår	Kassert	-
SA96	PZ401207	SZ3465	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1676-1941
SA99	PZ3543	SZ3533	Hår	Kassert	-
SA99	PA3539	SY3522	Makrofossil under hodeskallen	Kassert	-
SA100	PZ401209	SZ3573	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1682-1935
SA101	PZ3685	SZ3663	Hår	Kassert	-
SA106	PA3791	SY3769	Mørtel over levningene	Kassert	-
SA114	PA3947	SY3927	Makrofossil under høyre skulder	Kassert	-

---

SA115	PZ401211	SZ3961	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1496-1793
SA121	PZ401213	SZ4128	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1669-1945
SA122	PZ401215	SZ4212	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1521-1950
SA122	PZ401217	SZ4168	Humanosteologisk materiale	Kassert	-
SA126	PZ401219	SZ401240	Humanosteologisk materiale	Datering	AD 1422-1614

8.4 Funnliste

Grav	Funn- nr./ Intrasis id	Type	Material	Beskrivelse	Status
1	567	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	568	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker?	Gjenbegravd 19.12.2023
1	569	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	570	Kistespiker	Jern	1-2 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	571	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	661	Kistespiker	Jern	3 stk. spikere fordelt på 2 poser.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	663	Klump	Jern	1 stk. jernklump.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	675	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	400722	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	400725	Klump	Jern	Hva er det?	Gjenbegravd 19.12.2023
1	727	Knappenål	Kobberleg.	1 stk. mulig nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	400681	Knappenål	Kobberleg.	1 stk. rest etter en nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
1	400735	Tegl	Tegl	Teglskår	Gjenbegravd 19.12.2023
2	400857	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
2	665	Hempe	Kobberleg.	1 stk. hempe med tekstilrester.	Gjenbegravd 19.12.2023
2	400715	Tegl	Tegl	Teglskår	Gjenbegravd 19.12.2023
3	799	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
3	800	Plate	Jern	Trolig deler av en metallplate.	Gjenbegravd 15.5.2023
3	822	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
3	858	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023
3	794	Fajanse	Keramikk	1 stk. fajanseskår.	Gjenbegravd 15.5.2023
3	937	Keramikk	Keramikk	3 stk. keramikkskår.	Gjenbegravd 15.5.2023

3	797	Knappenål	Kobberleg.	Små deler av 1 stk. 99nål.	Gjenbegravd 15.5.2023
4	400865	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
4	842	Spiker	Kobberleg.	1 stk. spiker med kobberlegering festet i en trebit.	Gjenbegravd 15.5.2023
5	952	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
5	1086	Tegl	Tegl	1 stk. teglskår.	Gjenbegravd 15.5.2023
6	1090	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023
7	1036	Knapp	Kobberleg.	Minst 1 bronseknapp, festet på tre.	Gjenbegravd 15.5.2023
7	1038	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
7	1065	Bolt	Jern	1 stk. bolt.	Gjenbegravd 15.5.2023
7	1067	Fajanse	Keramikk	1 stk. fajanseskår.	Gjenbegravd 15.5.2023
8	400703	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
8	1100	Knapp	Keramikk	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
8	1013	Knapp	Kobberleg.	1 stk. knapp, dårlig bevart.	Gjenbegravd 19.12.2023
9	1179	Ring	Gull	Gullring.	Gjenbegravd 15.5.2023
10	400712	Kistespiker	Jern	17 større og mindre deler fra kistespikere av jern. Metallet er kraftig korrodert, og det er vanskelig å si hvor mange spiker fragmentene utgjør. Ingen av spikerne ser ut til å være komplette. Spikerne er av medium størrelse.	Gjenbegravd 19.12.2023
10	1101	Metallklump	Kobberleg.	Ukjent gjenstand av kobberlegering i to deler. Metallet er kraftig korrodert og er grønnlig på farge. Det ene fragmentet sitter fast på en større klump, trolig jord, det andre har en buet form. Mulige rester av jern på innsiden av det buede fragmentet. Gjenstanden har trolig vært rund, muligens et beslag eller en knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
10	1190	Knappenål	Kobberleg.	To stilkfragmenter fra nål	Gjenbegravd 19.12.2023

11	1178	Spiker	Jern	3 deler fra kistespiker av jern. Metall er korrodert. Spikeren er liten i størrelse.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
11	1180	Spiker	Jern	28 deler fra minst 11 kistespikere av jern. 3 spiker er komplette, hvorav én er 8,5 cm lang og de to andre 6,2 og 6,4 cm lange. Minst 11 av spikerne har hele eller deler av hodet bevart. Metall er korrodert i varierende grad, og på flere av fragmentene sitter det fast bevart treverk.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
11	1251	Keramikk	Keramikk	Et bevart skår fra et kar av rødt leirgods. Godset er terrakottarødt, tett og finkornet. Utsiden har brunrød glasur og innsiden er uglasert. Skåret har brukket i to deler på langs.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
11	1192	Knappenål	Kobberleg.	6 deler fra knappenåler av kobberlegering. Ingen nåler er komplette, og alle delene har grønnlig farge. Tre av delene består av både hode og stilk, tre kun av stilk. Alle hodene er kulerunde. Den lengte stilken har mulig spiss i en ende. Nålene er trolig brukt til å holde sammen liksvøp/tekstil.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
12	401315	Kistespiker	Jern	22 deler fra kistespiker av jern. Metall er svært korrodert, og mange av fragmentene er små. Stl. 6,0 cm. Ingen av spikerne er komplette.	Gjenbegravd 19.12.2023
14	400733	Kistespiker	Jern	En kistespiker av jern som er korrodert og har bevart treverk. Kistespikeren er stor. Hode og stilk er bevart, men spissen er brukket.	Gjenbegravd 19.12.2023
15	1354	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
15	1356	Plate	Jern	Metallplate.	Gjenbegravd 15.5.2023
15	1357	Krittpipe	Keramikk	Krittpipestilk.	Gjenbegravd 15.5.2023
16	400927	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
16	400686	Keramikk	Keramikk	1 stk. keramikkskår.	Gjenbegravd 19.12.2023
16	1412	Bronseknapp	Kobberleg.	1 stk. mulig bronseknapp	Gjenbegravd 19.12.2023

16	1418	Knappenål	Kobberleg.	Tre knapphodenåler av kobber.	Gjenbegravd 19.12.2023
16	1776	Knappenål	Kobberleg.	1 stk. nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
16	1783	Bronseknapp	Kobberleg.	1 stk. bronseknapp (kobberlegering) festet på tre.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1379	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1382	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1403	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1383	Keramikk	Keramikk	1 stk. keramikkskår.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	400694	Knappenål	Kobberleg.	Flere knappenåler.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1410	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1411	Nål	Tekstil	1 stk. nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1429	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1430	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp (delt i to).	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1431	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1432	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1433	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1434	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1435	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp (liten del).	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1436	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1497	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1498	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp (halv).	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1501	Tekstil	Tekstil	1 stk. bit av tekstil.	Gjenbegravd 19.12.2023
17	1502	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
18	400705	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023

19	1606	Kistespiker	Jern	29 deler fra kistespikere av jern. To av spikerne er tilnærmet komplette, resten er i deler. Metallet er korrodert, og på enkelte fragmenter sitter det fortsatt bevart treverk. Kistespikerne varierer i størrelse, fra små til store.	Gjenbegravd 19.12.2023
20	1768	Nål	Jern	7 fragmenter fra en mulig nål av jern. Metallet er korrodert og dårlig bevart.	Gjenbegravd 19.12.2023
20	400859	Plate	Jern	8 deler fra mulig gravplate av jern. Metallet er svært korrodert, og det er umulig å si om noen av delene hører sammen. Den største delen måler 11,4x7 cm.	Gjenbegravd 19.12.2023
20	401272	Spikre, plate	Jern	6 kistespikere og deler av kistespikere av jern. Metallet er korrodert. 5 av kistespikerne ser nokså komplette ut, 1 mangler hode. Den ene spikeren er lengre enn de andre, 10,1 cm, resten er av middels størrelse (mellom 6 og 7 cm).	Gjenbegravd 19.12.2023
20	400718	Keramikk	Keramikk	Et randskår fra et kar av rødt leirgods. Godset fin, tett og oransjerødt med en avrundet rand, og randen har en grønn. Et randskår fra kar av rødt leirgods. Godset fint, tett og oransjerødt med en avrundet rand. Randen har hvit begittning under glasuren og den fremstår der som lys grønnlig på farge og med en liten lys grønn glasurklump. Innsiden av skåret har brunrød glasur, og utsiden er uglasert med mørkere brunrøde partier og har tykke horisontale dekoriller under randen. Glasur med en liten grønn glasurklump. Innsiden har brunrød glasur, og ytersiden har tykke horisontale dekoriller.	Gjenbegravd 19.12.2023

20	401278	Fajanse	Keramikk	Tre skår fra kar av fajanse, hvorav to passer sammen. Skårene har trolig tilhørt to tallerkener. Godset er hvitt, og både innsiden og utsiden er glasert med hvit glasur. Det største skåret har litt mer beige i glasuren. Det største skåret har også rester av en bunnkant på utsiden. Alle skår har bruddsider.	Gjenbegravd 19.12.2023
21	1669	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
21	1672	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
21	1698		Jern	Ikke funnet.	Gjenbegravd 19.12.2023
21	1670	Porselen	Keramikk	2 stk. skår av porselen og keramikk.	Gjenbegravd 19.12.2023
22	1749	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
24	400728	Gravplate	Jern	11 deler fra en mulig gravplate av jern. Metallet er sterkt korrodert. Flere av delene passer sammen, og enkelte av delene har treverk bevart. To av delene ser også ut til å ha bevarte beinrester.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
25	1817	Plate	Jern	Flere deler av en jernplate.	Gjenbegravd 15.5.2023
26	1856	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023
26	1863	Keramikk	Keramikk	1 stk. keramikkskår.	Gjenbegravd 15.5.2023
30	1969	Glass	Glass	Et fragment av glass med ukjent funksjon. Glasset er buet og gjennomsiktig, og har bruddsider på alle kanter.	Gjenbegravd 19.12.2023
30	1967	Kistespiker	Jern	16 kistespikere og deler fra kistespikere av jern. Metallet er korrodert. 7 av spikerne er komplette eller nesten komplette, 3 fragmenter er spikerhoder, 6 er stilker. I tillegg er det 10 veldig små fragmenter som trolig har løsnet fra de andre. Kistespikerne er mellomstore. På enkelte fragmenter er det bevart treverk.	Gjenbegravd 19.12.2023

30	1968	Keramikk	Keramikk	Tre bukskår fra kar av rødt leirgods. Godset er finkornet, tett og oransjerødt. Karet har brunsvart glasur både innvendig og utvendig. Alle tre skår passer sammen. De to minste skårene er splittet og har derfor kun glasur på én side - det ene på innsiden og det andre på utsiden. Alle skårene har bruddsider.	Gjenbegravd 19.12.2023
31	2081	Glass	Glass	1 stk. glasskår.	Gjenbegravd 15.5.2023
31	1988	Knapp	Kobberleg.	1 stk. bronseknapp	Gjenbegravd 15.5.2023
31	1990	Knapp	Kobberleg.	1 stk. bronseknapp. Dårlig bevart.	Gjenbegravd 15.5.2023
31	2066	Knapp	Kobberleg.	1 stk. dårlig bevart bronseknapp	Gjenbegravd 15.5.2023
31	2067	Knapp	Kobberleg.	1 stk. bronseknapp.	Gjenbegravd 15.5.2023
31	2068	Knapp	Kobberleg.	1 stk. meget liten rest av en bronseknapp.	Gjenbegravd 15.5.2023
31	2069	Knapp	Kobberleg.	1 stk. meget liten rest av en bronseknapp.	Gjenbegravd 15.5.2023
33	2019	Ukjent	Jern	Metallklump.	Gjenbegravd 15.5.2023
34	2064	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
35	2078	Kistespiker	Jern	31 kistespikere og deler fra kistespikere av jern. 11 spikere er tilnærmet komplette eller mangler noe av stilken. 11 fragmenter er av stilk, resten er udefinerbare klumper. Metallet er korrodert og flere av spikerne har bevart treverk. Kistespikerne er hovedsakelig av mellomstor type, omlag 7-8 cm lange.	Gjenbegravd 19.12.2023
35	2079	Kistespiker	Jern	8 deler fra kistespikere av jern. Tre av spikerne er tilnærmet komplette, med både hode og stilk bevart. Den ene ser ut til å ha større hode enn de to andre. Øvrige deler består av tre stilker, ett hode og en ukjent. Metallet er svært korrodert, og flere av spikerne har bevart treverk. Kistespikerne er små til mellomstore.	Gjenbegravd 19.12.2023
35	2152	Kistespiker	Jern	En del av en trekiste med bevarte kistespiker bevart i treverket.	Gjenbegravd 19.12.2023

35	401313	Beslag	Jern	Tre deler fra mulig kistebeslag av jern. Minst to av delene hører sammen. Metallet er korrodert.	Gjenbegravd 19.12.2023
35	2080	Perle	Glass	69 perler av glass. Perlene er hvite på farge, er små, glatte og runde, og har hull i midten. Perlene minner om rocailleperler/broderiperler.	Gjenbegravd 19.12.2023
36	2176	Kistespiker	Jern	27 deler av kistespikere av jern fra minst 18 spiker. 9 av spikerne er komplette. De er store, ca. 8-10 cm lange. 9 spiker har både hode og stilk bevart og er mellomstore, ca. 4-6,5 cm lange. Det er usikkert hvor mange av disse som er komplette da metallet er korrodert og flere er brukket. Resten er deler av hode eller stilk. De fleste hodene ser ut til å være mellom 1 og 1,5 cm i diameter. Spikernes stilktykkelse varierer mellom 0,3 og 0.6 cm. Treverk er bevart på mange av spikerne.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
36	2407	Knappenål	Kobberleg.	Et fragment av stilk fra en nål av bronse/messing.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
36	2220	Kistespiker	Jern	13 deler av kistespikere av jern. Metallet er korrodert. Kistespikerne er både små og mellomstore. To av fragmentene kan muligens tilhøre et beslag e.l.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
38	2154	Plate	Jern	Mange deler av en jernplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
38	400862	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
38	2248	Knappenål	Kobberleg.	1 stk. nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
38	2153	Tekstil	Tekstil	Ukjent fragment	Gjenbegravd 19.12.2023
38	2217	Tekstil	Tekstil	Ukjent fragment	Gjenbegravd 19.12.2023

39	2315	Kistespiker	Jern	59 deler fra minst 44 kistespikere av jern. Metallet er korrodert. Det er minst 20 store (ca. 8 cm lange), 10 mellomstore (5-6 cm lange) og 14 små (ca. 4 cm. lange) spiker. Rester av treverk er bevart på de fleste av spikerne. De store og mellomstore spikerne har ca. 1-1,5 cm diameter hode og ca. 0-4-0,5 cm stilktykkelse. De små har hodediameter på 0,8-0,9 og stilktykkelse på ca. 0,3 cm.	Gjenbegravd 19.12.2023
39	2407	Knappenål	Kobberleg.	Et fragment knappenål av kobber bronse/messing	Gjenbegravd 19.12.2023
39	2368	Knapp	Glass	En knapp av glass. Knappen er hvit, glatt, sirkulær har fire hull. Oversiden har en forsenkning i midten hvor hullene er, undersiden har en forhøyet kant langs ytterkanten. Knappen kan være støpt i en form.	Gjenbegravd 19.12.2023
40	2289	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
41	2250	Kistespiker	Jern	En kistespiker som er korrodert. Kistespikeren er liten.	Gjenbegravd 15.5.2023
43	401317	Kistespiker	Jern	23 kistespiker og deler fra kistespiker av jern. Metallet er kraftig korrodert, og det er rester av bevart treverk på flere spiker. 4 spiker ser ut til å være tilnærmet komplette. 3 av disse er mellomstore (7,5 - 8 cm), mens den siste er stor (ca. 11 cm i rett tilstand). Den største spikeren har bøyd stilk slik at den ser ut som en krok.	Gjenbegravd 19.12.2023
44	2369	Objekt	Jern	Ukjent metallobjekt.	Gjenbegravd 15.5.2023
49	2477	Nål	Jern	1 stk. nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
49	2535	Plate	Jern	Flere del av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
49	2476	Krittpipe	Keramikk	Krittpipestilk.	Gjenbegravd 19.12.2023

50	2466	Kistespiker	Jern	8 kistespiker og deler fra kistespiker av jern. Metallet er kraftig korrodert, og det er rester av bevart treverk på flere spiker. Én spiker ser ut til å være komplett, 4 består av hode og deler av stilken. Resten består av et hode og to stilker, og det er usikkert om noen av de mindre delene hører sammen. Alle spikerne ser ut til å være relativt store, og med kraftige hoder med rund form.	Gjenbegravd 19.12.2023
51	2454	Plate	Jern	En del av mulig gravplate av jern. Metallet er kraftig korrodert, og det er rester av bevart treverk på den ene siden av platen.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
51	401270	Kistespiker	Jern	To kistespikre av jern. Metallet er korrodert og kistespikrene er mellomstore til store. Hodene er for korroderte til å få målt diameter.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
53	401319	Kistespiker	Jern	38 kistespiker og deler av kistespiker av jern. Minst 11 store spiker (over 6 cm). Metallet er svært korrodert, og det er bevart treverk på mange av spikerne. Få av spikerne ser ut til å være komplette, og det ser ut til å være en hovedvekt av store og mellomstore spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
54	2530	Tekstil	Gull	Bånd eller blonde av gullfilament. Det er ikke observert synlig spor av kjernefiber, men dette har trolig vært lin eller silke. Gullfilamentet består av tvinnede flate gullbånd. Gulltråden ser ut til å være i to ulike tykkelser; 0,2 mm og 0,7 mm. Bredde ca 2 cm. Den tykkeste gulltråden ser ut til å ligge som en jarekant, og binder tilsynelatende ned de andre gulltrådene. Gulltråd ligger i begge retninger langs den tykkeste tråden, og har trolig ligget som innslag. Innslagets ulike lengder har trolig laget et mønster. Det er ikke spor etter noen bunnvev. Det er usikkert om dette dreier seg om rester av et gullbrosjert bånd eller om gulltråden har vært påsydd dekor i form av en blonde i gulltråd eller broderi med gulltråd.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023

55	2623	Knappenål	Kobberleg.	En nål av kobber. Nålen er ikke komplet. Nålen ble benyttet til liksvøp/tekstil.	Gjenbegravd 19.12.2023
55	2622	Knapp	Bein	En knapp av bein. Knappen er oransjebrun, glatt og sirkulær, og har fire tråd hull. Undersiden har en 0,7 cm sirkulær fordypning til de fire tråd hullene.	Gjenbegravd 19.12.2023
55	3325	Knapp	Bein	En knapp av bein. Knappen er oransjebrun, glatt og sirkulær, og har fire tråd hull. Undersiden har en 0,7 cm sirkulær fordypning til de fire tråd hullene.	Gjenbegravd 19.12.2023
55	3340	Knapp	Bein	En knapp av bein. Knappen er hvit, glatt, sirkulær har fire knappe hull. Undersiden har en liten fordypning og oversiden har en liten oval topp.	Gjenbegravd 19.12.2023
57	2571	Kistespiker	Jern	29 kistespiker og deler av kistespiker av jern. 15 av spikerne er hele eller tilnærmet hele og måler mellom 5,7 og 10 cm. Tre spiker har bøyd stilk. Spikerne fremstår som store og mellomstore av størrelse. Metallet er korrodert, og på flere av spikerne er det bevart rester av treverk.	Gjenbegravd 19.12.2023
62	2701	Knappenål	Kobberleg.	To hodefragmenter fra knappenåler av kobber, 6 fragmenter.	Gjenbegravd 19.12.2023
63	400848	Kistespiker	Jern	6 deler fra min. 5 kistespikere av jern. 3 spiker er komplette, to har brukket stilk, og den siste er en stilk med spiss. Av de komplette spikerne er to store, ca. 8,5 cm lane mens den siste er mellomstor, ca. 6,8 cm. Metallet er korrodert og flere av spikerne har bevarte rester av treverk. Diameter på hode ser ut til å være ca. 1,4 til 2 cm, men er vanskelig å fastslå grunnet korrosjon.	Gjenbegravd 19.12.2023
64	2703	Kistespiker	Jern	Tre deler av kistespikere av jern. Metallet er korrodert, og det er rester av bevart treverk på flere deler. To av delene består av hode og stilk, den siste er del av en stilk. Hodestørrelse og tykkelse på stilk er ikke mulig å måle grunnet korrosjon.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
67	2773	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023

68	400854	Kistespiker	Jern	35 kistespiker og deler av kistespiker av jern. Metall er korrodert, og det er bevarte trerester på flere av delene. Kun én spiker ser ut til å være komplett, resten er hovedsakelig stilkfragmenter. Den er stor, ca. 12 cm, og stilken er bøyd like nedenfor midten. 14 av delene ser ut til å være fra mellomstore spiker (3-5 cm lange), mens 20 deler fremstår mindre i størrelse enn de andre, de har tynnere stilk (2-3 cm. lange).	Gjenbegravd 19.12.2023
68	2881	Knappenål	Kobberleg.	En nål av kobber. Nålen er ikke komplett og er i to deler. Nålen ble trolig brukt til å holde sammen liksvøp/tekstil.	Gjenbegravd 19.12.2023
72	401276	Flaske	Glass	Et skår fra mulig flaske av grønnbrunt glass. Skåret er buet og relativt tykt. Alle sider av skåret har bruddkanter.	Gjenbegravd 19.12.2023
72	2912	Kistespiker	Jern	Syv kistespikere og metallklumper som er korroderte. Kistespikerne og metallklumpene er store.	Gjenbegravd 19.12.2023
72	400924	Porselen	Keramikk	Et skår av fajanse. Godset er hvitt med glasert innside og med fragmentert innside, og skåret har bruddsider.	Gjenbegravd 19.12.2023
72	401274	Porselen	Keramikk	Et skår av porselen. Godset er hvitt der utsiden har rester etter svart dekor, og der innsiden er fragmentert, Skåret har bruddsider.	Gjenbegravd 19.12.2023
75	3112	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
75	3301	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
77	401323	Kistespiker	Jern	17 kistespiker og deler av kistespiker av jern. To av spikerne er tilnærmet hele og måler 6-7 cm, resten er svært fragmentert. Spikerne ser ut til å være av varierende størrelse. Metall er svært korrodert, og på flere av spikerne er det bevart rester av treverk.	Gjenbegravd 19.12.2023
78	3022	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023

79	3113	Håndtak	Jern	1 stk. håndtak.	Gjenbegravd 15.5.2023
83	3127	Kistespiker	Jern	16 kistespiker og deler av kistespiker av jern. 6 av spikerne er tilnærmet hele. Av disse er det 5 store spiker, som er mellom 7,2 og 10,3 cm lange, og én mellomstor (5,5 cm). Resten er svært fragmentert. Metallet er korrodert, men de hele spikerne virker likevel å være relativt godt bevart.	Gjenbegravd 19.12.2023
84	3154	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 15.5.2023
86	3168	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
87	3298	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
88	400707	Kistespiker	Jern	En del av en liten kistespiker av jern. Metallet er kraftig korrodert. Spikeren ble funnet over et barneskjelett.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
88	400851	Kistespiker	Jern	To kistespikere av jern. Metallet er korrodert, og ingen av spikerne er komplette. Kistespikerne ser ut til å ha vært mellomstore eller store.	Innlemmet v/ KHM 18.12.2023
89	3283	Kistespiker	Jern	Flere spikere,	Gjenbegravd 15.5.2023
92	3368	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023
94	3415	Kistespiker	Jern	37 kistespikere som er korroderte. Kistespikere er store.	Gjenbegravd 19.12.2023
94	3424	Porselen	Keramikk	Et bunnskår av porselen og et bukskår av fajanse. Porselensskåret har blåfarget blomsterdekor på innsiden, og utsiden har spor etter blåfarget dekor. Fajanseskåret har horisontale hvite og oransjegule dekorlinjer på utsiden, og innsiden er fragmentert. Begge skår har bruddsider.	Gjenbegravd 19.12.2023
94	3425	Knappenål	Kobberleg.	En nål av kobber. Nålen er ikke komplet og er i tre deler. Nålen ble benyttet til liksvøp/tekstil.	Gjenbegravd 19.12.2023
94	3423	Knappenål	Kobberleg.	En mulig nål av kobbe/jern. Den mulige nålen er ikke komplett.	Gjenbegravd 19.12.2023

94	3423	Tekstil/ knappenål	Silke/ kobberleg	Et lite fragment vevd tekstil som sitter fast i en bit av en knappenål. Stoffet er lerretsvevd i en luftig rippesvev. Fargen er gylden gul, men har trolig originalt vært hvit. Stoffet har ca. 40 tråder per cm. Trådene har blanke, glatte fiber, med svært lav spinnevinkel. Det dreier seg trolig om silke, det kan også være lin. Nålen er sterkt korrodert, noe som kan ha bidratt til å sikre bevaring av tekstilfragmentet.	Gjenbegravd 19.12.2023
95	3450	Kistespiker	Jern	14 kistespikere som er korroderte. De fleste spikere er store.	Gjenbegravd 19.12.2023
95	3475	Knappenål	Kobberleg.	Tre knappenåler av kobber.	Gjenbegravd 19.12.2023
96	3478	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
96	3479	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
96	3469	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
96	3470	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
96	3477	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
99	3541	Plate	Jern	Flere deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023
99	3542	Nål	Jern	Flere nåler.	Gjenbegravd 19.12.2023
99	3546	Nål	Jern	Flere nåler.	Gjenbegravd 19.12.2023
99	3547	Kistespiker	Jern	2 stk. spiker.	Gjenbegravd 19.12.2023
99	3545	Keramikk	Keramikk	1 stk. keramikkskår.	Gjenbegravd 19.12.2023
99	3544	Tekstil	Tekstil	Tekstilrester.	Gjenbegravd 19.12.2023
100	3575	Kistespiker	Jern	2 stk. spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
102	3683	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023
102	3684	Kistespiker	Jern	1 stk. spiker.	Gjenbegravd 15.5.2023
107	3766	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 15.5.2023
114	3940	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
114	3941	Plate	Jern	Mange deler av en metallplate.	Gjenbegravd 19.12.2023

114	3942	Nål	Jern	7 stk. nåler.	Gjenbegravd 19.12.2023
116	3989	Knapp	Bein	En knapp av bein. Knappen er hvit, glatt, sirkulær har fire knappehull. Undersiden har en liten fordypning og oversiden har en liten oval topp.	Gjenbegravd 19.12.2023
120	4101	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
120	4104	Nål	Jern	10 stk. tykke nåler/pinner.	Gjenbegravd 19.12.2023
120	4102	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp med nål.	Gjenbegravd 19.12.2023
120	4103	Perle	Tekstil	Mulig en perle eller flere.	Gjenbegravd 19.12.2023
120	4111	Knapp	Tekstil	1 stk. knapp.	Gjenbegravd 19.12.2023
121	4133	Glasskule	Glass	En kule av glass med en nål av jern. Glasskulen ble funnet med væske, men væsken lakk ut/fordampet senere. Nålen av jern forsetter inn glasskulen i bunnen, og toppen har et avklipp fra smeltingen. Funnet tett på skjelettet.	Gjenbegravd 19.12.2023
121	4130	Kistespiker	Jern	Flere spikere.	Gjenbegravd 19.12.2023
121	4131	Nål	Jern	10 stk. nåler/pinner.	Gjenbegravd 19.12.2023
121	4132	Nål	Jern	11 stk. nåler.	Gjenbegravd 19.12.2023
121	4135	Tekstil	Tekstil	Stor klump med tekstil.	Gjenbegravd 19.12.2023
127	401325	Ukjent	Jern	Et fragment fra mulig beslag av jern.	Gjenbegravd 19.12.2023
128	4825	Perle	Ukjent	To hvite perler av samme størrelse, trolig vegetabilsk, av naturmateriale, mulig form for frø el. lignende. Begge har hull på ca, 0,2 diameter og kan ha vært del av et kjede. De er veldig lette, og ikke av glass. Nesten gjennomsiktige. Målt inn feil, skal være FA4285.	Gjenbegravd 19.12.2023

128	4284	Tekstil	Tekstil	En del av et vevd silkestoff. En kant av stoffet har en buet fald, med en enkel råkant på innsiden. Stoffet har ikke synlige sømspor. Fragmentet fremstår som tørt, men med noe fleksibilitet bevart. Fargen er mørk grønnbrun. Originalfarge kan ha vært grønn, eventuelt grønnblå. Vevnaden er tydelig kypertstripet, vevd i 2/1-kypert. Stoffet er tettvevd, med glatt overflate. Det har ca. 40 tråder pr cm. Både varp og veft er entrådet, med svært tynne, svakt z-spunnede tråder. Varptrådene er ca. 0,1 mm tynne, innslaget er litt tynnere.	Gjenbegravd 19.12.2023
128	401327	Knapp	Bein	En knapp av bein. Knappen har to knapphull, og er turkis på undersiden. Kan være avtrykk etter bronse.	Gjenbegravd 19.12.2023
128	400691	Knapp	Bein	En knapp av bein. Knappen er hvit, glatt og har fire knapphull, Knappen er sirkulær, men virker å ha et lite avslag. Undersiden har en liten fordypning på knapphullene, og oversiden har en liten oval topp.	Gjenbegravd 19.12.2023

8.5 Tilvekst

C64240/01-18

Gravfunn fra middelalder/nyere tid fra LANDMANNSTORGET, (300/1880), SKIEN K., VESTFOLD OG TELEMAR.

01) 6 deler fra **knappenåler** av kobberlegering. Ingen nåler er komplette, og alle delene har grønnlig farge. Tre av delene består av både hode og stilk, tre kun av stilk. Alle hodene er kulerunde. Den lengte stilken har mulig spiss i en ende. Nålene er trolig brukt til å holde sammen liksvøp/tekstil.

Fnr: 1192. *Mål:* Samlet vekt. Tykkelse stilk: 0,1 cm, tykkelse hode: 0,2 cm. *Stl:* 1,8 cm. *Stt:* 0,2 cm. *Vekt:* 1 gram. *Strukturnr:* SA11/ Grav, in situ.

02) 11 deler fra en mulig **gravplate** av jern. Metallet er sterkt korrodert. Flere av delene passer sammen, og enkelte av delene har treverk bevart. To av delene ser også ut til å ha bevarte beinrester.

Fnr: 400728. *Mål:* *Stl:* 16,0 cm. *Stb:* 7,0 cm. *Stt:* 3,0 cm. *Vekt:* 371 gram. *Strukturnr:* SA24/ Grav, in situ

02) En del av mulig **gravplate** av jern. Metallet er kraftig korrodert, og det er rester av bevart treverk på den ene siden av platen.

Fnr: 2454. *Mål:* *Stl:* 15,2 cm. *Stb:* 13,6 cm. *Stt:* 3,3 cm. *Vekt:* 454 gram. *Strukturnr:* SA51/ Grav, in situ.

03) 3 deler fra **kistespiker** av jern. Metallet er korrodert. Spikeren er liten i størrelse.

Fnr: 1178. *Mål:* Samlet vekt. *Stl:* 3,8 cm. *Stb:* 1,9 cm. *Stt:* 1,5 cm. *Vekt:* 13 gram. *Strukturnr:* SA11/ Grav, in situ.

03) 28 deler fra minst 11 **kistespikere** av jern. 3 spiker er komplette, hvorav én er 8,5 cm lang og de to andre 6,2 og 6,4 cm lange. Minst 11 av spikerne har hele eller deler av hodet bevart. Metallet er korrodert i varierende grad, og på flere av fragmentene sitter det fast bevart treverk.

Fnr: 1180. *Mål:* Samlet vekt. *Stl:* 8,5 cm. *Stb:* 4,5 cm. *Stt:* 1,8 cm. *Vekt:* 240 gram. *Strukturnr:* SA11/ Grav, in situ.

03) 6 deler fra minst 5 **kistespikere** av jern. 3 spiker er komplette, to har brukket stilk, og den siste er en stilk med spiss. Av de komplette spikerne er to store, ca. 8,5 cm lange mens den siste er mellomstor, ca. 6,8 cm. Metallet er korrodert og flere av spikerne har bevarte rester av treverk. Diameter på hode ser ut til å være ca. 1,4 til 2 cm, men er vanskelig å fastslå grunnet korrosjon.

Fnr: 400848. *Mål:* Samlet vekt. Tykkelse på stilk. *Stl:* 8,6 cm. *Stt:* 0,7 cm. *Vekt:* 103,8 gram. *Strukturnr:* SA63/ Grav, in situ.

03) To **kistespike** av jern. Metallet er korrodert og kistespikeene er mellomstore til store. Hodene er for korroderte til å få målt diameter.

Fnr: 401270. *Mål:* Samlet vekt. Den minste spikeren er 7 cm lang. *Stl:* 8,4 cm. *Stt:* 0,5 cm. *Vekt:* 44,7 gram. *Strukturnr:* SA51/ Grav, in situ.

03) 27 deler fra **kistespike** av jern fra minst 18 spiker. 9 av spikerne er komplette. De er store, ca. 8-10 cm lange. 9 spiker har både hode og stilk bevart og er mellomstore, ca. 4-6,5 cm lange. Det er usikkert hvor mange av disse som er komplette da metallet er korrodert og flere er brukket. Resten er deler av hode eller stilk. De fleste hodene ser ut til å være mellom 1 og 1,5 cm i diameter. Spikernes stilktykkelse varierer mellom 0,3 og 0,6 cm. Treverk er bevart på mange av spikerne.

Fnr: 2176. *Mål:* Samlet vekt. Mål på største spiker. *Stl:* 10,7 cm. *Vekt:* 232 gram. *Strukturnr:* SA36/ Grav, in situ.

03) 13 deler av **kistespike** av jern. Metallet er korrodert. Kistespikeene er både små og mellomstore. To av fragmentene kan muligens tilhøre et beslag e.l.

Fnr: 2220. *Mål:* Samlet vekt. *Stl:* 5,5 cm. *Stb:* 2,3 cm. *Stt:* 1,3 cm. *Vekt:* 55 gram. *Strukturnr:* SA36/ Grav, in situ.

03) To **kistespike** av jern. Metallet er korrodert, og ingen av spikerne er komplette. Kistespikeene ser ut til å ha vært mellomstore eller store.

Fnr: 400851. *Mål:* *Stl:* 5,7 cm. *Vekt:* 17 gram. *Strukturnr:* SA88/ Grav, in situ.

03) En del av en liten **kistespike** av jern. Metallet er kraftig korrodert. Spikeren ble funnet over et barneskjelett.

Fnr: 400707. *Mål:* *Stl:* 2,6 cm. *Vekt:* 1,7 gram. *Strukturnr:* SA88/ Grav, in situ.

04) Bånd eller blonde fra **tekstil** av gullfilament. Det er ikke observert synlig spor av kjernefiber, men dette har trolig vært lin eller silke. Gullfilamentet består av tvinnede flate gullbånd. Gulltråden ser ut til å være i to ulike tykkelser; 0,2 mm og 0,7 mm. Bredde ca 2 cm. Den tykkeste gulltråden ser ut til å ligge som en jarekant, og binder tilsynelatende ned de andre gulltrådene. Gulltråd ligger i begge retninger langs den tykkeste tråden, og har trolig ligget som innslag. Innslaget ulike lengder har trolig laget et mønster. Det er ikke spor etter noen bunnvev. Det er usikkert om dette dreier seg om rester av et gullbrosjert bånd eller om gulltråden har vært påsydd dekor i form av en blonde i gulltråd eller broderi med gulltråd.

Fnr: 2530. *Mål:* Diameter gulltråd: 0,2 mm og 0,7 mm *L:* 2,0 cm. *B:* 2,0 cm. *Vekt:* 1 g gram. *Datering:* Senmiddelalder *Strukturnr:* SA54/ Grav, in situ.

05) Et skår fra **kar** av rødt leirgods. Godset er terrakorrarødt, tett og finkornet. Skåret har blank glasur på innsiden og er uglasert på utsiden. Skåret er splittet i to deler på langs.
Fnr: 1251. *Mål:* Samlet vekt. Samlet tykkelse. *Stl:* 3,1 cm. *Stb:* 1,9 cm. *Sst:* 1,1 cm. *Vekt:* 4 gram. *Strukturnr:* SA11/ Grav, in situ.

06) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 11 som lå 50 cm under dagens overflate. Skjelettet besto av godt bevarte knokler fra nærmest hele skjelettet med unntak av hodeskallen. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en kvinne, 20-30 år. Osteologiske forandringer på det høyre overarmsbeinet. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.
Fnr: SZ1191. *Strukturnr:* SA11/ Grav, in situ.

07) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 24 som lå 40 cm under dagens overflate. Skjelettet var dårlig bevart, og besto av venstre side fra hodeskallen (cranium) til øvre halvdel av skinnebeina (ossa tibia). Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en kvinne, mulig 20-30 år. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.
Fnr: SZ1848. *Strukturnr:* SA24/ Grav, in situ.

08) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 36 som lå 60 cm under dagens overflate. Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad, og besto av deler av hele skjelettet. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en kvinne, 45-60 år. Osteologiske forandringer på hodeskallen, venstre kragebein, et høyre ribbein, høyre bekkenhalvdel, og 5. lendevirvel. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.
Fnr: SZ2159. *Strukturnr:* SA36/ Grav, in situ.

09) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 51 som lå 85 cm under dagens overflate. Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad fra relativt dårlig bevaring med oppflisete beinhinner til god bevaringsgrad. Deler av hele skjelettet var bevart med unntak av venstre nedre ekstremiteter dårlig bevart. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en mulig kvinne, 17-25 år. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.
Fnr: SZ2455. *Strukturnr:* SA51/ Grav, in situ.

10) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 54 som lå ca. 67 cm under dagens overflate. Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad fra noe fragmentert til pulverisert. Det besto av fragmenterte deler av hodeskallen (cranium), nærmere bestemt deler av ansiktsskjelettet deriblant deler av underkjeven (mandibula), halsvirvlene (vertebrae cervicales), oppflisete og delvis pulveriserte deler av torso, bekken samt øvre- og nedre ekstremiteter. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en kvinne, 19-25 år. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.
Fnr: SZ2528. *Strukturnr:* SA54/ Grav, in situ.

11) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 56 som lå ca. 63 cm under dagens overflate. Skjelettet var svært dårlig bevart, og besto av fortrinnsvis pulveriserte bein med unntak av to små fragmenter muligens fra et skulderblad fra ukjent side. Det ble ikke utført osteologisk analyse pga. levningenes bevaringsgrad. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ2544. Strukturnr: SA56/ Grav, in situ.

12) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 58 som lå ca. 65 cm under dagens overflate. Skjelettet besto av særdeles dårlig bevarte deler av enkelte ryggvirvler, et ribbein, små fragmenter av bekkenet samt de nedre ekstremiteter, nærmere bestemt svært fragmenterte skaft og endestykker tilhørende skinne- og lårbein. Det ble utført en osteologisk analyse, men denne var svært usikker grunnet levningenes bevaringsgrad: voksen mann? Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ2583. Strukturnr: SA58/ Grav, in situ.

13) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 63 som lå 70 cm under dagens overflate. Øvre ekstremiteter inkludert hodeskalle, hovedsakelig fra høyre side, men svært fragmentert og dårlig bevart. Levningene var nærmet å betrakte som et såkalt skyggeskjelett, med unntak av enkelte fragmenterte tenner og små skallefragmenter. Det ble ikke utført osteologisk analyse pga. levningenes bevaringsgrad. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ2686. Strukturnr: SA63/ Grav, in situ.

14) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 88 som lå ca. 1 m under dagens overflate. Levningene var nærmest pulverisert. Det ble ikke utført osteologisk analyse pga. levningenes bevaringsgrad, men antatt at det var levninger av et voksent individ. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ3252. Strukturnr: SA88/ Grav, in situ.

15) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 93 som lå ca. 80 cm under dagens overflate. Skjelettet var dårlig bevart, og besto kun av et fragment fra høyre bekken (os coxae) og skaftet tilhørende det høyre lårbeinet (os femur). I tillegg ble det påtruffet løsebein i form av knokler fra et lite barn og et venstre mellomhåndsbein nr. 2 (os metacarpale II). Det ble ikke utført osteologisk analyse pga. levningenes bevaringsgrad. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ3389. Strukturnr: SA93/ Grav, in situ.

16) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 113 som lå ca. 1,2 m under dagens overflate. Skjelettet hadde en varierende bevaringsgrad fra relativt god til svært fragmenterte deler. Skjelettet besto av kun de nedre ekstremiteter, deler av bekken samt underarmer og deler av hånd- og fingerknokler. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en voksen mann. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ3898. Strukturnr: SA113/ Grav, in situ.

17) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 115 som låca. 1,3 m under dagens overflate. Skjelettet var godt bevart, men besto kun av knokler fra de nedre ekstremiteter. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en voksen mann. Det ble registrert osteologiske forandringer på begge leggbeina Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ3961. *Strukturnr:* SA115/ Grav, in situ.

18) In situ menneskelige levninger av **ubrente bein** fra Grav 117 som låca. 1,3 m under dagens overflate. Skjelettet var godt bevart, og besto av fra nedre del av torso og t.o.m. føtter. I tillegg var det løsebein fra ytterligere et individ. Det ble utført osteologisk analyse hvor levningene ble tolket til en mann, 30-40 år. Det ble registrert osteologiske forandringer på det venstre albubeinet og begge lårbeina. Se for øvrig NIKUs rapport, og vedlagt anatomisk inventaria.

Fnr: SZ4002. *Strukturnr:* SA117/ Grav, in situ.

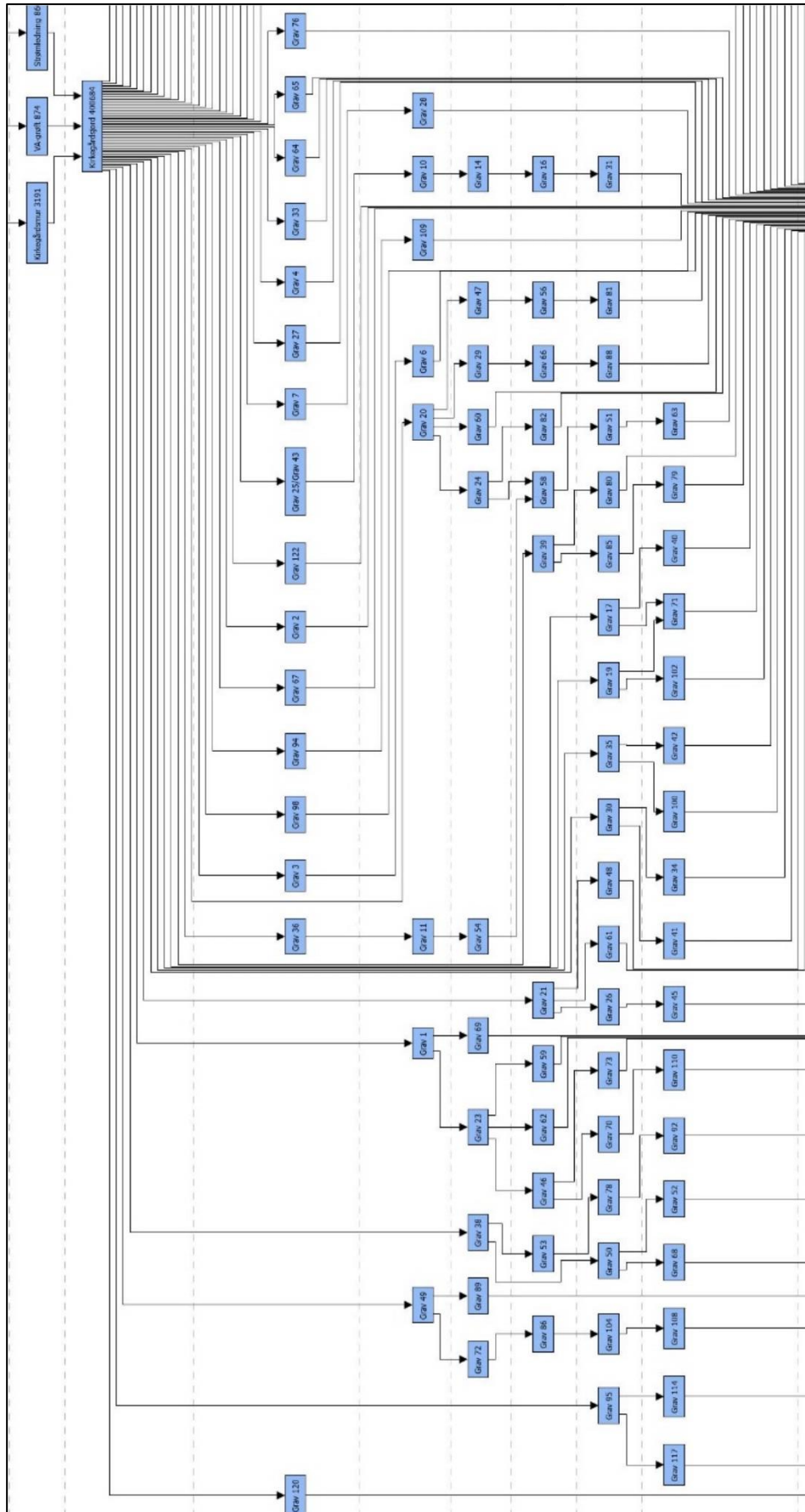
Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Funn i fyll og graver fra den tidligere kirkegården på Landmannstorget, Skien. Utgravning utført i 2019 og de fleste funn er fra kiste og mindre funn som f.eks. nåler og knapper tilhørende de gravlagte.

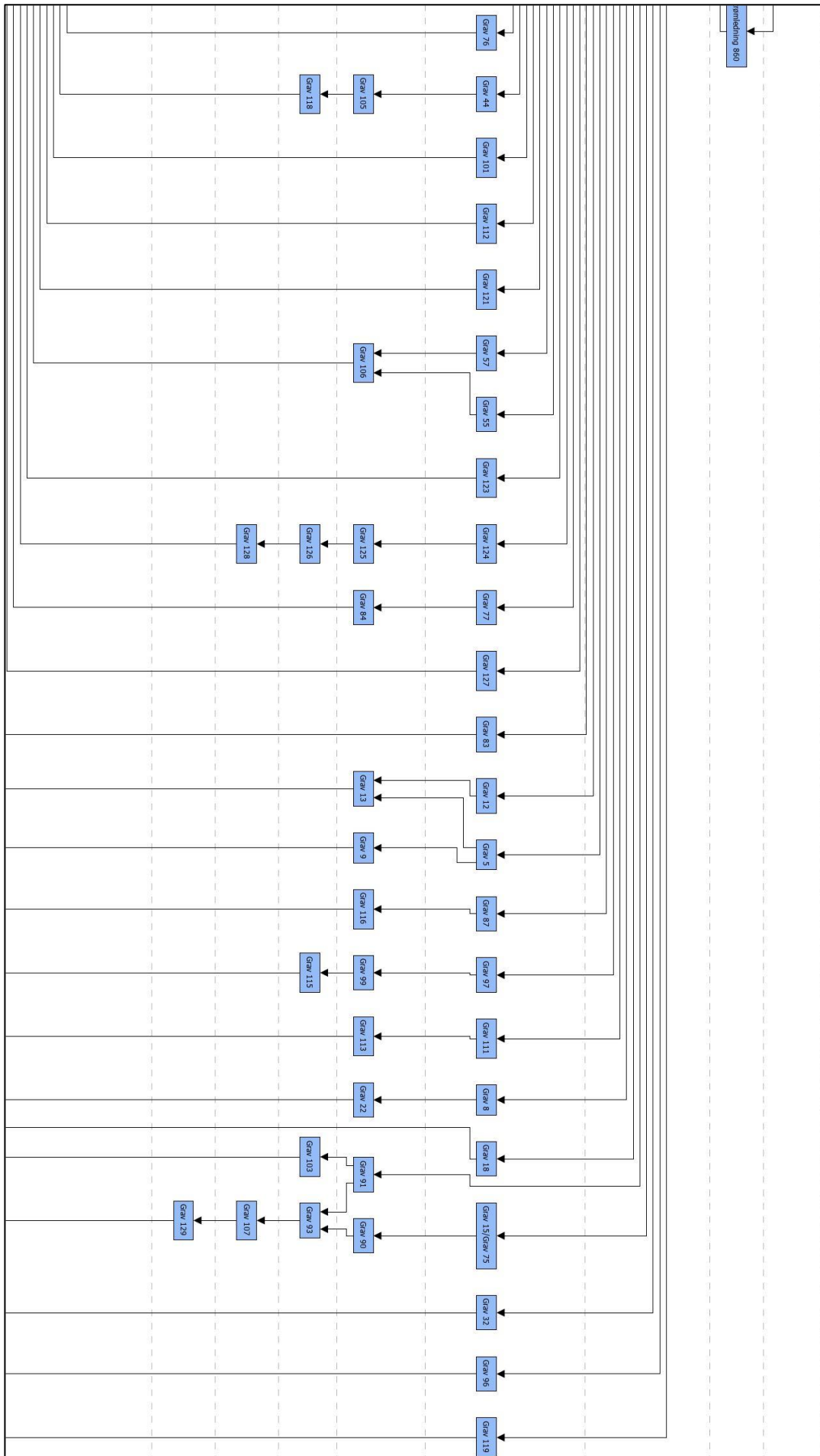
LokalitetsID: 33664.

Funnet av: Hanne Ekstrøm Jordahl/Lars Haugesten.

Katalogisert av: Gunhild Høvik Hansen og Hanne Ekstrøm Jordahl.

8.6 Matrise

8.7 ¹⁴C-resultater

8.7.1 Chrono Belfast

24/10/2019

CHRONO Stable Isotope Database

Hanne Jordahl
NIKU
Postboks 736 Sentrum
Oslo 0105
Norway
Customer No. 2500109

¹⁴CHRONO Centre
Queens University Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

UBNo	Sample ID	$\delta^{13}\text{C}$	$\delta^{15}\text{N}$	C:N ratio	Pretreatment	Yield
41751	PZ401179	-19.6	12.1	3.19	Collagen	8.80
41752	PZ401181	-19.7	12.7	3.22	Collagen	9.30
41753	PZ401183	-20.0	11.1	3.19	Collagen	12.60
41754	PZ401185	-18.7	13.8	3.20	Collagen	14.70
41755	PZ401187	-21.0	9.6	3.17	Collagen	15.60
41757	PZ401193	-19.7	12.5	3.19	Collagen	13.60
41758	PZ401195	-18.9	13.2	3.23	Collagen	4.80
41759	PZ401197	-19.5	12.3	3.20	Collagen	7.22
41760	PZ401199	-18.6	13.6	3.22	Collagen	5.42
41764	PZ401207	-19.6	12.2	3.19	Collagen	13.10
41765	PZ401209	-19.3	12.3	3.20	Collagen	7.57
41766	PZ401211	-19.1	12.6	3.17	Collagen	12.37
41767	PZ401213	-20.2	11.0	3.19	Collagen	14.60
41768	PZ401215	-19.5	11.9	3.17	Collagen	9.71
41769	PZ401219	-19.0	12.4	3.20	Collagen	8.80

C:N values are one indication of the degree of preservation of bone protein ("collagen") and/or contamination by soil organic substances. The recommended values for C:N atomic values reported here are between 2.9-3.5. (1,2).

1. van Klinken, G.J., Journal of Archaeological Science, 1999. **26**(6): p. 687-695.
2. Ramsey, C.B., et al., Radiocarbon, 2004. **46**(1): p. 155-163.

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41751
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401179
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	145±25
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41752
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401181
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	145±29
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41753
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401183
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	228±33
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
NIKU
Postboks 736
Sentrum
Oslo 0105
Norway
Customer No.
2500109

¹⁴CHRONO Centre
Queens University
Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41754
Date of Measurement: 2019-10-23
Site: LMT 2019
Sample ID: PZ401185
Material Dated: bone, antler or tooth root
Pretreatment: Collagen
mg Graphite: 1.213
Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	210±27
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41755
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401187
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	123±27
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41757
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401193
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	132±25
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41758
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401195
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	312±26
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41759
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401197
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	387±30
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
NIKU
Postboks 736
Sentrum
Oslo 0105
Norway
Customer No.
2500109

¹⁴CHRONO Centre
Queens University
Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41760
Date of Measurement: 2019-10-23
Site: LMT 2019
Sample ID: PZ401199
Material Dated: bone, antler or tooth root
Pretreatment: Collagen
mg Graphite: 1.200
Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	341±31
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41764
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401207
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	128±28
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
NIKU
Postboks 736
Sentrum
Oslo 0105
Norway
Customer No.
2500109

¹⁴CHRONO Centre
Queens University
Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41765
Date of Measurement: 2019-10-23
Site: LMT 2019
Sample ID: PZ401209
Material Dated: bone, antler or tooth root
Pretreatment: Collagen
mg Graphite: 1.200
Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	110±25
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41766
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401211
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	282±30
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41767
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401213
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	141±28
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
NIKU
Postboks 736
Sentrum
Oslo 0105
Norway
Customer No.
2500109

¹⁴CHRONO Centre
Queens University
Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41768
Date of Measurement: 2019-10-23
Site: LMT 2019
Sample ID: PZ401215
Material Dated: bone, antler or tooth root
Pretreatment: Collagen
mg Graphite: 1.213
Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	236±38
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Hanne Jordahl
 NIKU
 Postboks 736
 Sentrum
 Oslo 0105
 Norway
 Customer No.
 2500109

¹⁴CHRONO Centre
 Queens University
 Belfast
 42 Fitzwilliam Street
 Belfast BT9 6AX
 Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-41769
 Date of Measurement: 2019-10-23
 Site: LMT 2019
 Sample ID: PZ401219
 Material Dated: bone, antler or tooth root
 Pretreatment: Collagen
 mg Graphite: 1.200
 Submitted by: Hanne Jordahl

Conventional	431±29
¹⁴ C Age:	BP
	using
Fraction	AMS
corrected	δ ¹³ C

Information about radiocarbon calibration

RADIOCARBON CALIBRATION PROGRAM*
CALIB REV7.0.1

Copyright 1986-2019 M Stuiver and PJ Reimer

*To be used in conjunction with:

Stuiver, M., and Reimer, P.J., 1993, Radiocarbon, 35, 215-230.

Annotated results (text) - -

41751

UBA-41751

Radiocarbon Age BP 145 +/- 25

Calibration data set: intcal13.14c

% area enclosed cal AD age ranges

Reimer et al. 2013
relative area under
probability distribution

68.3 (1 sigma)	cal AD 1677- 1695	0.161
	1726- 1766	0.339
	1772- 1776	0.026
	1800- 1813	0.119
	1837- 1843	0.032
	1852- 1868	0.106
	1873- 1876	0.012
95.4 (2 sigma)	1918- 1940	0.205
	cal AD 1669- 1708	0.168
	1718- 1781	0.320
	1798- 1827	0.121
	1831- 1888	0.212
1911- 1946	0.178	

41752

UBA-41752

Radiocarbon Age BP 145 +/- 29

Calibration data set: intcal13.14c

% area enclosed cal AD age ranges

Reimer et al. 2013
relative area under
probability distribution

68.3 (1 sigma)	cal AD 1676- 1696	0.155
	1726- 1768	0.327
	1771- 1777	0.037
	1799- 1814	0.110
	1836- 1844	0.044
	1851- 1876	0.141
95.4 (2 sigma)	1917- 1941	0.188
	cal AD 1668- 1710	0.170
	1717- 1781	0.310
	1797- 1890	0.347
1910- 1947	0.173	

41753

UBA-41753

Radiocarbon Age BP 228 +/- 33

Calibration data set: intcal13.14c

% area enclosed cal AD age ranges

Reimer et al. 2013
relative area under
probability distribution

68.3 (1 sigma)	cal AD 1644- 1672	0.522
	1778- 1799	0.380
	1942- 1950*	0.098
95.4 (2 sigma)	cal AD 1529- 1542	0.016
	1634- 1684	0.442
	1733- 1807	0.440
	1929- 1950*	0.102

41754

UBA-41754
Radiocarbon Age BP 210 +/- 27
Calibration data set: intcal13.14c
% area enclosed cal AD age ranges

		# Reimer et al. 2013 relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1653- 1676	0.372
	1768- 1771	0.021
	1777- 1799	0.451
	1941- 1950*	0.156
95.4 (2 sigma)	cal AD 1647- 1682	0.332
	1736- 1805	0.538
	1935- 1950*	0.130

41755
UBA-41755
Radiocarbon Age BP 123 +/- 27
Calibration data set: intcal13.14c
% area enclosed cal AD age ranges

		# Reimer et al. 2013 relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1684- 1707	0.177
	1718- 1733	0.109
	1807- 1826	0.142
	1832- 1886	0.445
	1912- 1928	0.127
95.4 (2 sigma)	cal AD 1679- 1764	0.346
	1800- 1895	0.497
	1903- 1939	0.157

41757
UBA-41757
Radiocarbon Age BP 132 +/- 25
Calibration data set: intcal13.14c
% area enclosed cal AD age ranges

		# Reimer et al. 2013 relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1681- 1700	0.150
	1703- 1706	0.016
	1720- 1738	0.136
	1756- 1761	0.035
	1803- 1819	0.116
	1833- 1880	0.376
	1915- 1937	0.171
95.4 (2 sigma)	cal AD 1676- 1768	0.380
	1771- 1777	0.011
	1799- 1892	0.450
	1907- 1941	0.158

41758
UBA-41758
Radiocarbon Age BP 312 +/- 26
Calibration data set: intcal13.14c
% area enclosed cal AD age ranges

		# Reimer et al. 2013 relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1521- 1577	0.695
	1583- 1591	0.071
	1622- 1642	0.234
95.4 (2 sigma)	cal AD 1490- 1602	0.771
	1612- 1647	0.229

41759
UBA-41759
Radiocarbon Age BP 387 +/- 30
Calibration data set: intcal13.14c

Reimer et al. 2013

% area enclosed	cal AD age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1448- 1498	0.754
	1505- 1512	0.058
	1601- 1616	0.188
95.4 (2 sigma)	cal AD 1442- 1523	0.704
	1559- 1564	0.010
	1570- 1631	0.287
41760		
UBA-41760		
Radiocarbon Age BP	341 +/- 31	
Calibration data set:	intcal13.14c	# Reimer et al. 2013
% area enclosed	cal AD age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1489- 1525	0.340
	1557- 1603	0.444
	1609- 1632	0.216
95.4 (2 sigma)	cal AD 1469- 1639	1.000
41764		
UBA-41764		
Radiocarbon Age BP	128 +/- 28	
Calibration data set:	intcal13.14c	# Reimer et al. 2013
% area enclosed	cal AD age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1683- 1707	0.178
	1719- 1736	0.125
	1805- 1826	0.129
	1832- 1885	0.412
	1913- 1935	0.157
95.4 (2 sigma)	cal AD 1676- 1768	0.369
	1771- 1777	0.010
	1799- 1894	0.463
	1905- 1941	0.157
41765		
UBA-41765		
Radiocarbon Age BP	110 +/- 25	
Calibration data set:	intcal13.14c	# Reimer et al. 2013
% area enclosed	cal AD age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1693- 1710	0.149
	1717- 1727	0.102
	1812- 1890	0.667
	1910- 1919	0.082
95.4 (2 sigma)	cal AD 1682- 1736	0.287
	1805- 1935	0.713
41766		
UBA-41766		
Radiocarbon Age BP	282 +/- 30	
Calibration data set:	intcal13.14c	# Reimer et al. 2013
% area enclosed	cal AD age ranges	relative area under probability distribution
68.3 (1 sigma)	cal AD 1523- 1559	0.516
	1562- 1571	0.069
	1630- 1656	0.415
95.4 (2 sigma)	cal AD 1496- 1506	0.015
	1512- 1601	0.583
	1616- 1665	0.387
	1785- 1793	0.015

41767
 UBA-41767
 Radiocarbon Age BP 141 +/- 28
 Calibration data set: intcal13.14c # Reimer et al. 2013
 % area enclosed cal AD age ranges relative area under
 probability distribution

68.3 (1 sigma)	cal AD	1679- 1697	0.143
		1725- 1764	0.289
		1800- 1814	0.109
		1835- 1877	0.273
		1917- 1939	0.185
95.4 (2 sigma)	cal AD	1669- 1711	0.172
		1716- 1780	0.288
		1798- 1891	0.374
		1909- 1945	0.166

41768
 UBA-41768
 Radiocarbon Age BP 236 +/- 38
 Calibration data set: intcal13.14c # Reimer et al. 2013
 % area enclosed cal AD age ranges relative area under
 probability distribution

68.3 (1 sigma)	cal AD	1640- 1677	0.546
		1766- 1772	0.035
		1776- 1800	0.327
		1940- 1950*	0.091
95.4 (2 sigma)	cal AD	1521- 1575	0.100
		1625- 1685	0.439
		1731- 1808	0.374
		1927- 1950*	0.087

41769
 UBA-41769
 Radiocarbon Age BP 431 +/- 29
 Calibration data set: intcal13.14c # Reimer et al. 2013
 % area enclosed cal AD age ranges relative area under
 probability distribution

68.3 (1 sigma)	cal AD	1436- 1465	1.000
95.4 (2 sigma)	cal AD	1422- 1494	0.969
		1602- 1614	0.031

References for calibration datasets:

Reimer PJ, Bard E, Bayliss A, Beck JW, Blackwell PG, Bronk Ramsey C, Buck CE, Cheng H, Edwards RL, Friedrich M, Grootes PM, Guilderson TP, Hafliðason H, Hajdas I, Hattā C, Heaton TJ, Hogg AG, Hughen KA, Kaiser KF, Kromer B, Manning SW, Niu M, Reimer RW, Richards DA, Scott EM, Southon JR, Turney CSM, van der Plicht J.
 IntCal13 and MARINE13 radiocarbon age calibration curves 0-50000 years calBP Radiocarbon 55(4). DOI: 10.2458/azu_js_rc.55.16947

Comments:

* This standard deviation (error) includes a lab error multiplier.
 ** 1 sigma = square root of (sample std. dev.^2 + curve std. dev.^2)
 ** 2 sigma = 2 x square root of (sample std. dev.^2 + curve std. dev.^2)
 where ^2 = quantity squared.
 [ ] = calibrated range impinges on end of calibration data set
 0* represents a "negative" age BP
 1955* or 1960* denote influence of nuclear testing C-14

NOTE: Cal ages and ranges are rounded to the nearest year which may be too precise in many instances. Users are advised to

UBANo	Sample ID	Material Type	¹⁴ C Age	±	F14C	±	mg Graphite
UBA-41751	PZ401179	human bone	145	25	0.9821	0.0030	1.200
UBA-41752	PZ401181	human bone	145	29	0.9821	0.0036	1.200
UBA-41753	PZ401183	human bone	228	33	0.9721	0.0040	1.200
UBA-41754	PZ401185	human bone	210	27	0.9742	0.0033	1.213
UBA-41755	PZ401187	human bone	123	27	0.9848	0.0032	1.200
UBA-41756	PZ401191	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed
UBA-41757	PZ401193	human bone	132	25	0.9837	0.0031	1.200
UBA-41758	PZ401195	human bone	312	26	0.9619	0.0032	1.200
UBA-41759	PZ401197	human bone	387	30	0.9530	0.0035	1.200
UBA-41760	PZ401199	human bone	341	31	0.9584	0.0037	1.200
UBA-41761	PZ401201	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed
UBA-41762	PZ401203	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed
UBA-41763	PZ401205	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed	Failed
UBA-41764	PZ401207	human bone	128	28	0.9842	0.0035	1.200
UBA-41765	PZ401209	human bone	110	25	0.9864	0.0031	1.200
UBA-41766	PZ401211	human bone	282	30	0.9656	0.0036	1.200
UBA-41767	PZ401213	human bone	141	28	0.9826	0.0034	1.200
UBA-41768	PZ401215	human bone	236	38	0.9710	0.0046	1.213
UBA-41769	PZ401219	human bone	431	29	0.9477	0.0034	1.200

8.7.2 Vilnius Radiocarbon

Center for Physical Sciences and Technology
 Saulėtekio ave. 3, LT-10222 Vilnius, Lithuania.
 Mobile: +370 665 01554, E-mail: zilvinas.ezerinskis@ftmc.lt

Page 1 of 7

DATING CERTIFICATE

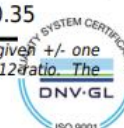
No. 2023-06-22-FTMC-XX53

16th August 2023

1. Applicant for analysis: Gunhild Høvik Hansen, Norsk institutt for kulturminneforskning NIKU
2. Material of sample: Wood, textile
3. Date of sample receiving: 2023-07-10
4. Analysis date: 2023-08-16
5. Equipment used for analysis: Single stage accelerator mass spectrometer (SSAMS, NEC, USA), Low-Energy Accelerator (LEA, Ionplus AG, Zürich), Automated Graphitization Equipment AGE-3 (Ionplus AG, Zürich).
6. Method of analysis: Samples were pretreated using soxhlet extraction and acid-base-acid protocol. IAEA C3, IAEA C9, and NIST-OXII were used as reference materials.
7. Results of analysis:

Sample designation	Lab. code	Radiocarbon age, BP	pMC
SA19/PV1618	FTMC-XX53-1	267±29	96.74±0.34
SA30/PV1971	FTMC-XX53-2	180±29	97.78±0.35
SA35/PV2132	FTMC-XX53-3	193±29	97.63±0.35
SA36/PV2218	FTMC-XX53-4	321±28	96.09±0.34
SA39/PV2364	FTMC-XX53-5	201±29	97.53±0.36
SA43/PK401338	FTMC-XX53-6	162±29	98.00±0.35
SA50/PK401340	FTMC-XX53-7	-	-
SA51/PV401195	FTMC-XX53-8	377±29	95.42±0.34
SA55/PK401342	FTMC-XX53-9	169±29	97.92±0.35
SA57/PK401344	FTMC-XX53-10	170±29	97.91±0.36
SA63/PK401346	FTMC-XX53-11	281±37	96.56±0.45
SA77/PK401348	FTMC-XX53-12	-	-
SA128/F14284	FTMC-XX53-13	224±29	97.25±0.35

The results are given in years before 1950 (radiocarbon age BP). The uncertainty in the age determination is given +/- one standard deviation. All radiocarbon ages are corrected for isotopic fractionation using the measured $^{13}C/^{12}C$ ratio. The radiocarbon ages must be translated to calibrated radiocarbon years.

8. Calibrated radiocarbon dates:

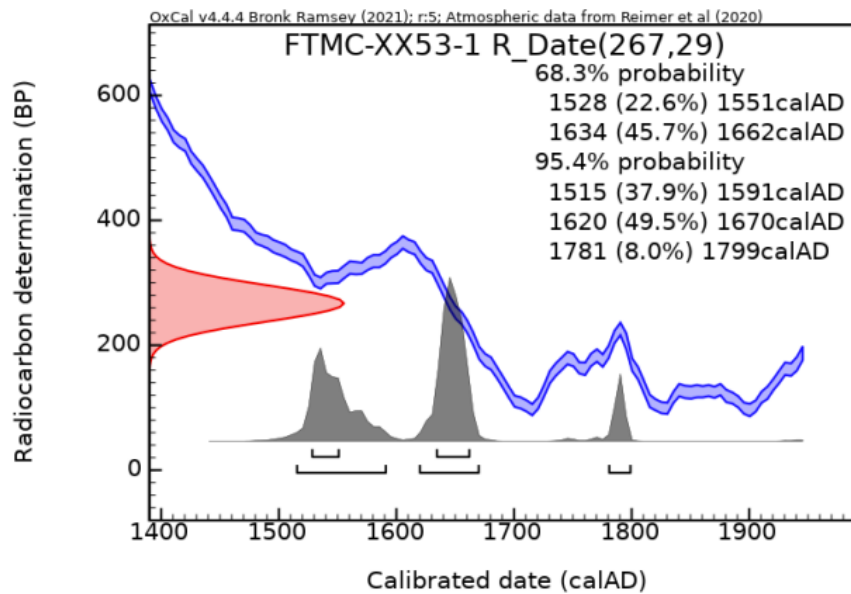

Fig. 1. Radiocarbon date 267±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

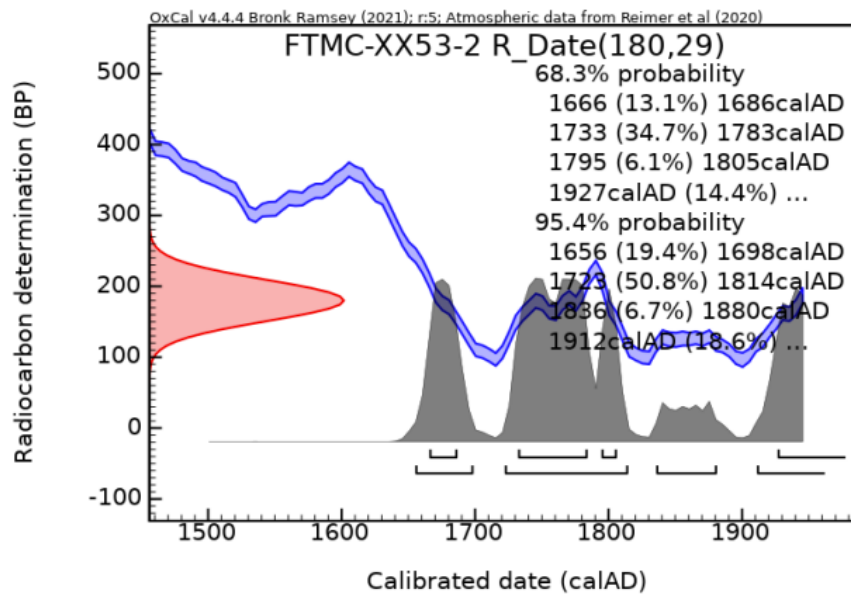

Fig. 2. Radiocarbon date 180±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

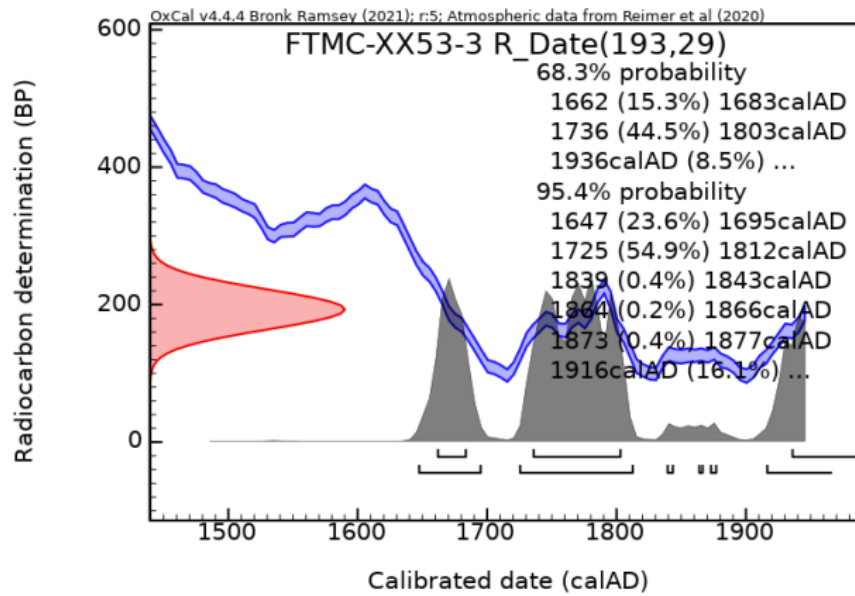

Fig. 3. Radiocarbon date 193±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

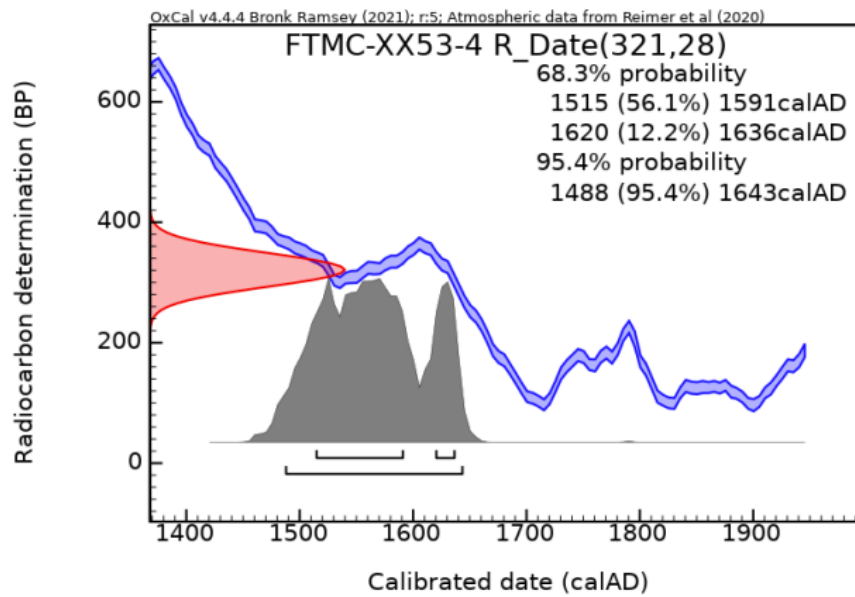

Fig. 4. Radiocarbon date 321±28BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

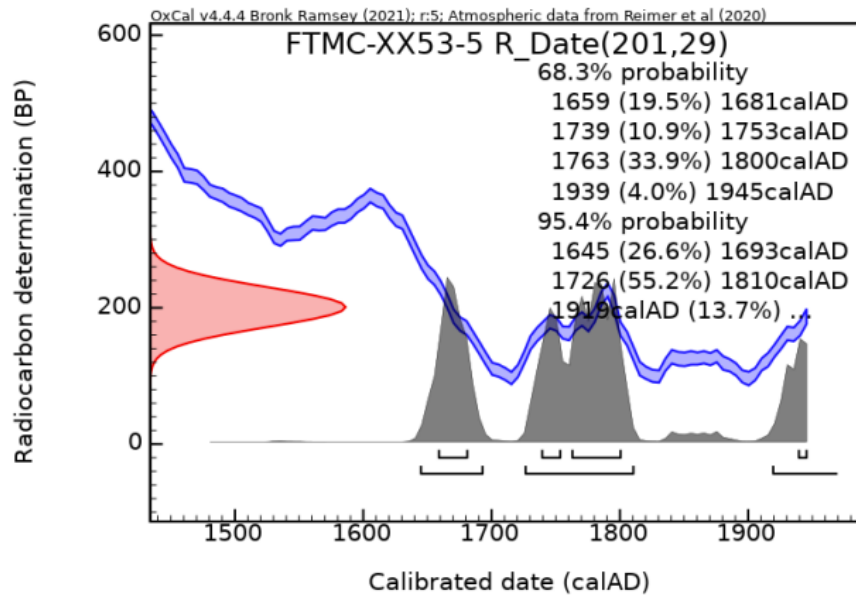

Fig. 5. Radiocarbon date 201±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

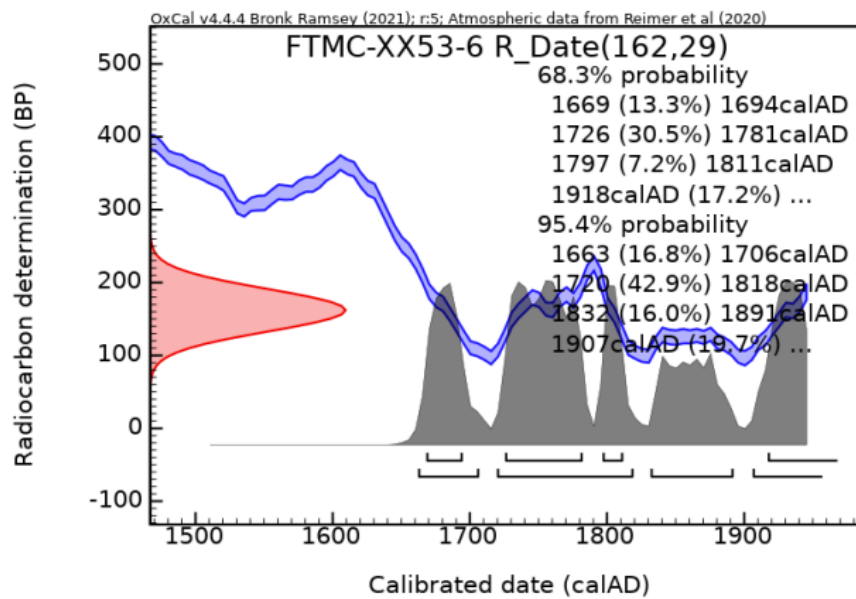

Fig. 6. Radiocarbon date 162±29BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

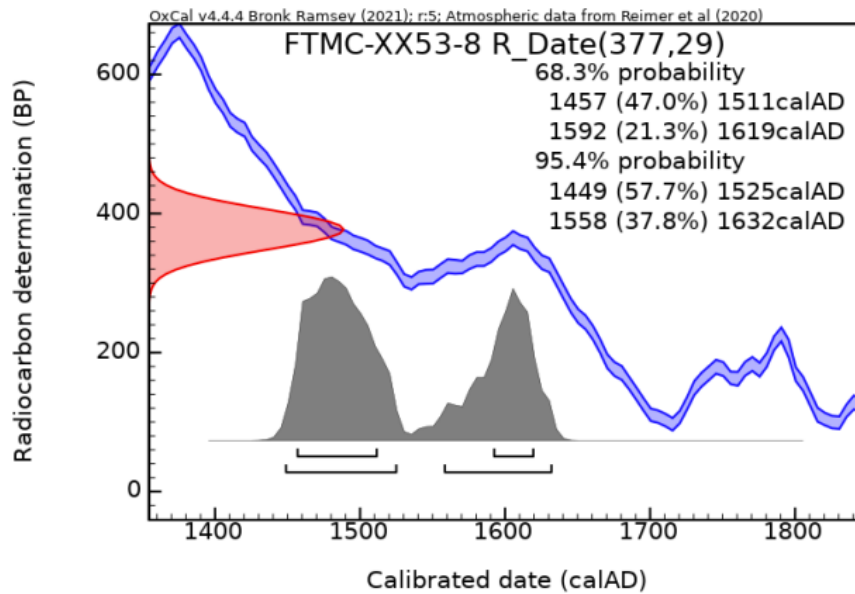

Fig. 7. Radiocarbon date 377 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

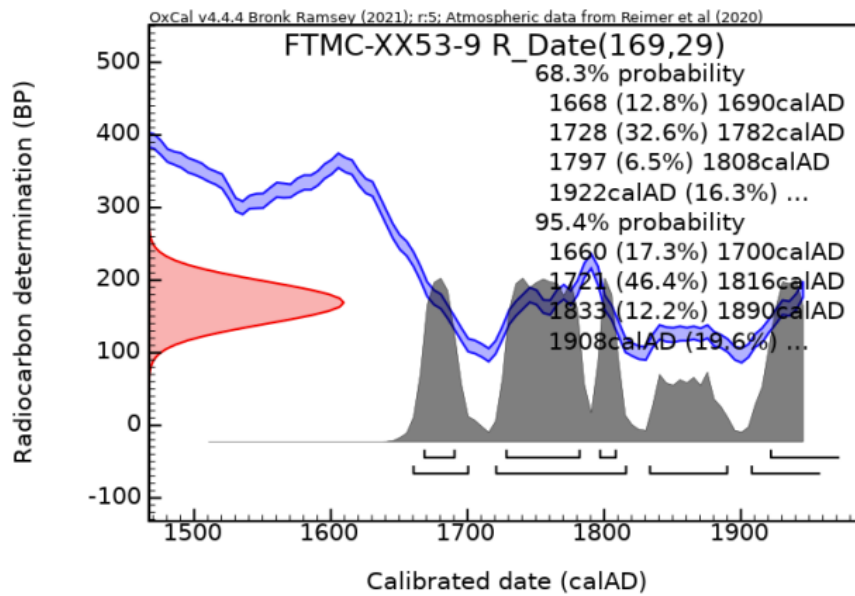

Fig. 8. Radiocarbon date 169 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

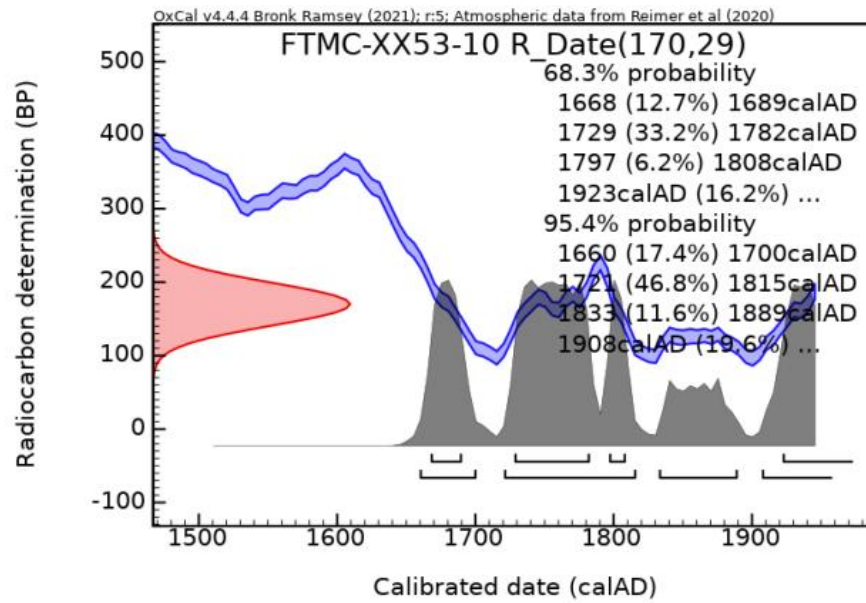

Fig. 9. Radiocarbon date 170 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

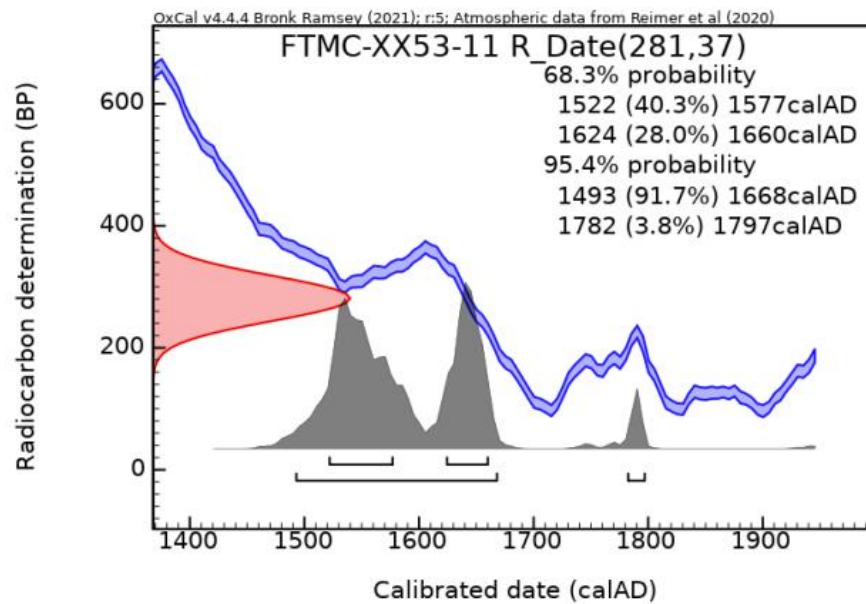

Fig. 10. Radiocarbon date 281 ± 37 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

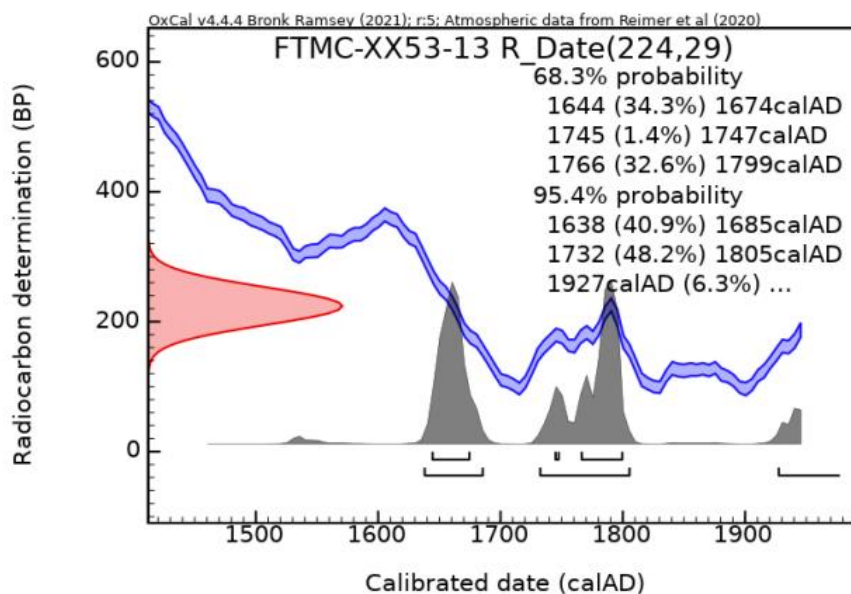

Fig. 11. Radiocarbon date 224 ± 29 BP (red), part of the calibration curve (blue) and the calibrated probability density function (grey) calculated in OxCal.

Responsible person: dr. Žilvinas Ežerinskis

8.8 Rapport fra Quest

QUEST
QUATERNARY SCIENTIFIC

**LANDMANNSTORGET,
SKIEN**

Macrobotanical & Charcoal
Assessment Report

Date: 28th November 2023
NIKU Project: 1021515
Written by: C.R. Batchelor & S. Adams

  **University of
Reading**

QUEST, School of Archaeology,
Geography and Environmental Science,
Whiteknights, University of Reading, RG6 6AB

Te: 0118 378 8941
Email: c.r.batchelor@reading.ac.uk
<http://www.reading.ac.uk/quest>

York Archaeology
Unit 1, Holly Lane, Chilwell
Nottingham, NG9 4AB

Quaternary Scientific (QUEST) Unpublished Report November 2023; Project Number 071/23

DOCUMENT HISTORY:

Version	Date	Prepared by	Approved by	Reason for Issue
v1	28/11/23	C.R. Batchelor	C.R. Batchelor	First edition

CONTENTS

1. INTRODUCTION.....	1
2. METHODS & RESULTS.....	1

1. INTRODUCTION

This report summarises the findings arising from the [macrobotanical](#) and charcoal assessment undertaken by Quaternary Scientific (University of Reading) on samples obtained from ~~Landmannstorget~~ Skien (NIKU project code: 1021515). The work was commissioned by the Norwegian Institute of Cultural Research. During the course of archaeological excavations, four bulk samples were taken from grave fills (SA19/PP1762, 1763; SA55/PA3342, 2856), and one from surrounding natural deposits (SA17/PA1506) for the recovery of environmental remains such as plant microfossils and wood charcoal. The aim of the analysis was to identify whether the samples contained any traces of hay, flowers or other plant remains.

2. METHODS & RESULTS

The samples were scanned, in their entirety, under a stereozoom microscope at 7-45x magnifications and their contents recorded. The samples were devoid of any identifiable macrobotanical plant remains. A few of the samples contained wood fragments, but these were too small for identification. No further work is recommended on the samples.

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 301

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00